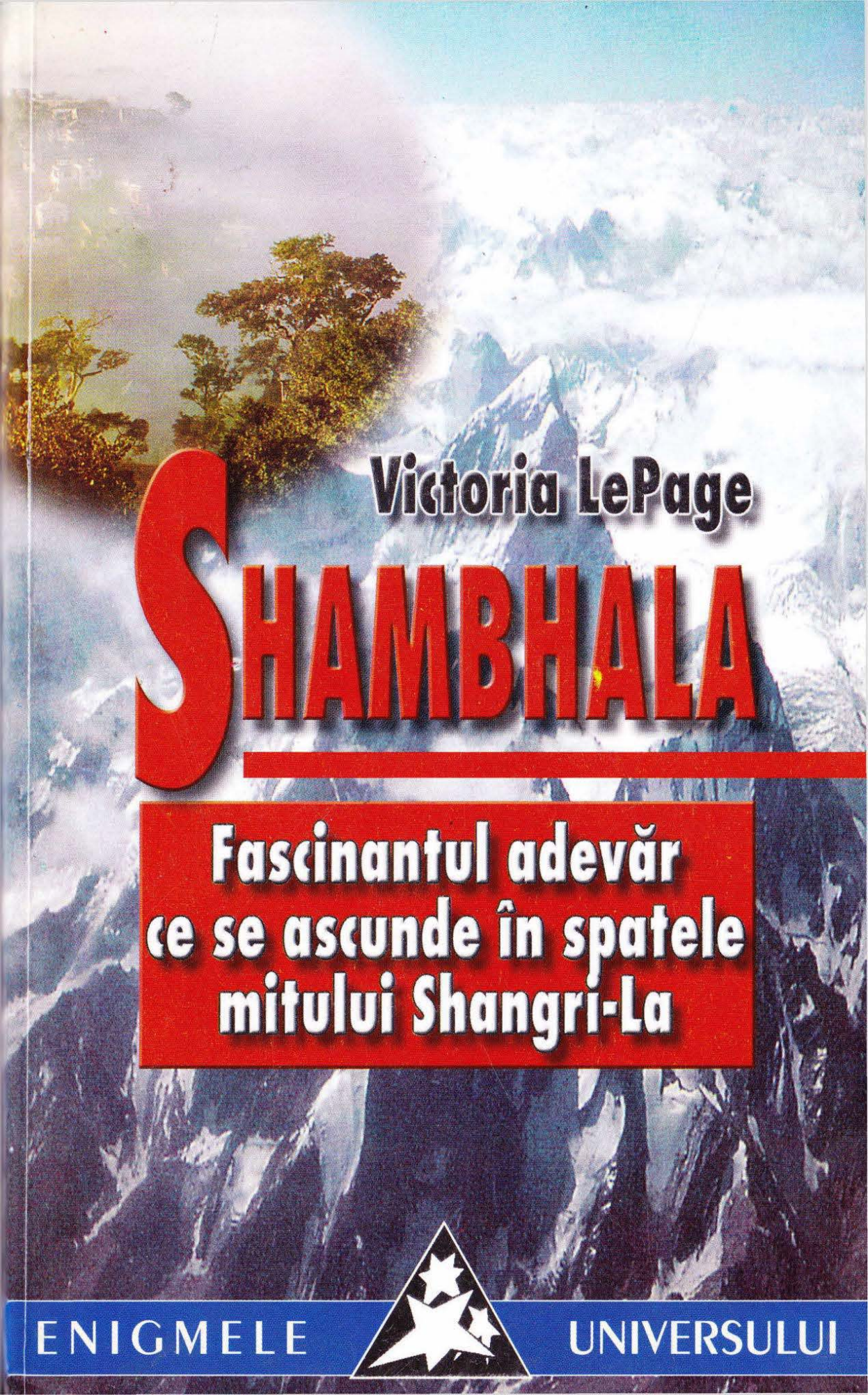
Victoria LePage
SHAMBHALA
Fascinantul adevăr
ce se ascunde în spatele
mitului Shangri-La
ENIGMELE
UNIVERSULUI

Shambhala

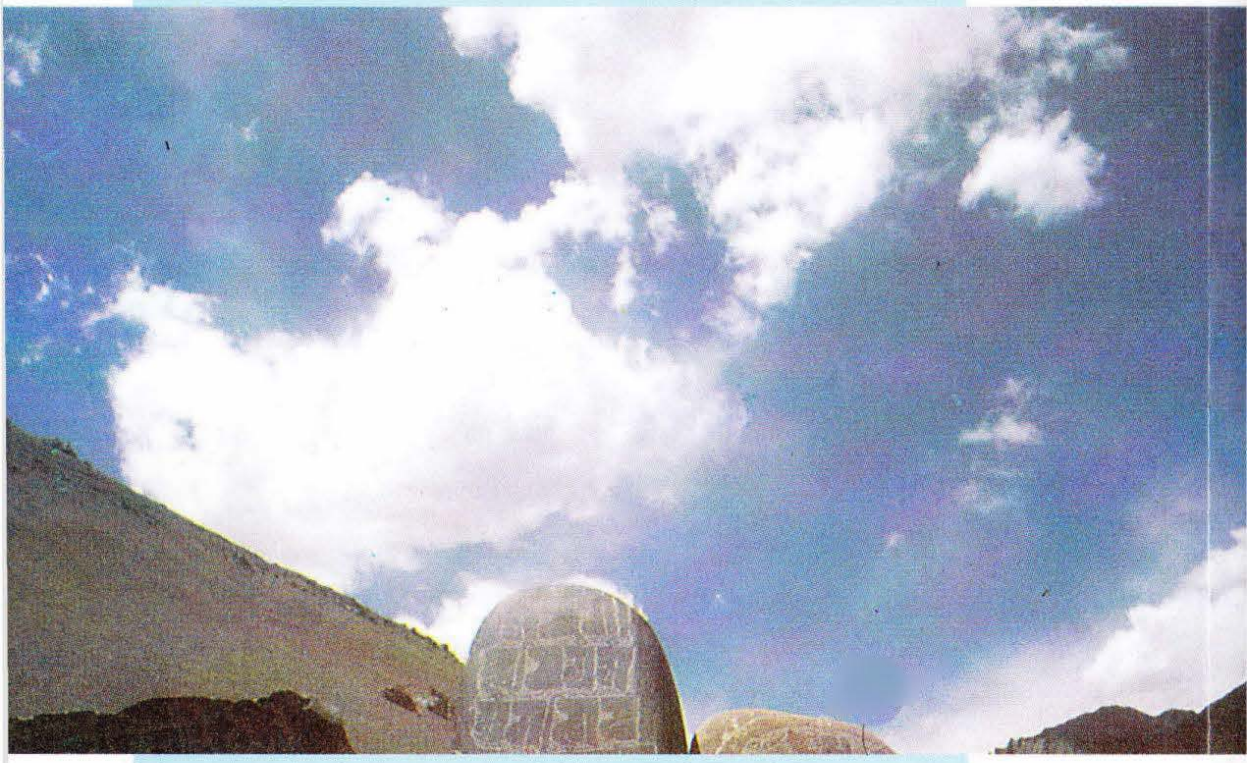

Tărâm misterios, încărcat cu toate calităţile aspiraţiei umane, Shambhala a devenit în imaginaţia ultimului secol un loc paradisiac, situat undeva în ţinuturile muntoase ale Tibetului sau (prin asociere cu un alt simbol: Agartha) în străfundurile Terrei.

De acolo, din acea lume (cu putere de previziune a viitorului), guvernată de înţelepciune, trăind în alt timp, se aşteaptă mântuirea civilizaţiei noastre.

Cartea de faţă – bazată pe profunda cercetare a tradiţiilor străvechi asiatice – încearcă să descopere elementele reale din care s-a constituit fascinanta utopie.

Lucrarea se traduce pentru prima dată în româneşte.

SAECULUM I.O.
SAECULUM VIZUAL

NOUTĂȚI EDITORIALE

- *Al.Ciorănescu*, **Dicționarul etimologic al limbii române**, format 17 x 24 cm, 1056 p.;
- *M. Eminescu*, **Traduceri literare**, 320 p.;
- *B. P. Hasdeu*, **Arhiva spiritistă**, vol. I, 416 p.;
- *B. P. Hasdeu*, **Studii de economie politică**, 304 p.;
- *Hans Biedermann*, **Dicționar de simboluri**, I-II, 304-272 p.;
- *Nic. Densușianu*, **Istoria militară a poporului român**, 464 p.;
- *Paul Ștefănescu*, **Lumea fenomenelor paranormale**, 224 p.;
- *Fosco Maraini*, **Tibetul secret**, 416 p.;
- *Victoria le Page*, **Shambhala**, 304 p.;
- *Dan Oltean*, **Religia dacilor**, 480 p.;
- *Epictet*, **Manualul**, 128 p.;
- **Bibliografia generală a etnografiei și folclorului românesc**, vol. II, legat, cartonat, 704 p.;
- *Vasile Dumitrache Florești*, **Mitropolia Munteniei și Dobrogei**, 352 p.;
- *Liviu Vălenaș*, **Memorialul apocalipsei. România între anii 1940–1948**, 352 p.;
- *Vasile Constantinescu*, **Apocalipsa decodificată sau schimbarea algoritmului**, 224 p.;
- *Claude Lecouteaux*, **Vampiri și vampirism**, 160 p.;
- *Florin Marcu*, **Dicționarul explicativ ilustrat al limbii române**, format 17 x 24 cm, 800 p.;
- *I. Oprișan*, **B. P. Hasdeu sau Setea de absolut. Tumultul și misterul vieții**, 592 p. + 16 planșe hors text;
- *Dan Grigorescu*, **Civilizații enigmatice din Nordul Americii**, 320 p.;
- *Philipp Vandenberg*, **Stăpânii din umbră**, 224 p.;
- *Apuleius*, **Măgarul de aur**, 240 p.;
- *Ovidiu Drimba*, **Dicționar de autori, opere și personaje**, 240 p.;
- *Ovidiu Drimba*, **Ovidiu. Marele exilat de la Tomis**, 224 p.;
- *Gh. Bulgăr, Gh. Constantinescu-Dobridor*, **Dicționar de arhaisme și regionalisme**, vol. I-II, 368 + 448 p.;
- *Paul Ștefănescu*, **Misterele francmasoneriei**, 320 p.;
- *Paul Ștefănescu*, **Mari scandaluri financiare**, 176 p.;
- *I. Oprișan*, **G. Călinescu. Spectacolul personalității**, dialoguri adnotate, 480 p.;
- *B. P. Hasdeu*, **Publicistica politică. 1869–1902**, 2 vol., 496 + 480 p.;
- *Părinții isihaști*, **Iubirea de liniște**, 160 p.;
- *Ernst Uehli*, **Mitologia nordic-germanică în perspectiva misterelor**, 208 p.;
- *Johan Oxenstiern*, **Cugetări**, 176 p.;
- *Marcel Olinescu*, **Mitologie românească**, 400 p.;
- *Dr. Grigore Maltezeanu*, **Alimentația și boala canceroasă**, 512 p.

ÎN CURS DE APARIȚIE

- *B. P. Hasdeu*, **Soarele și Luna**, folclor tradițional în versuri, ediție critică;
- *I. Oprișan*, **Basme fantastice românești**, I-II;
- *Simion Florea Marian – Tudor Pamfile – Mihai Lupescu*, **Cromatica poporului român**.

Victoria LePage

SHAMBHALA

Coperta de I. OPRIȘAN

Titlul original: Victoria LePage, *Shambhala. The fascinating truth behind the myth of Shangri-la,* Quest Books. Theosophical Publishing House, Wheaton, Ilinois-Madras, India.
© 1996, by Victoria LePage.

Editura SAECULUM I.O.
ISBN 973-642-020-5

Editura SAECULUM VIZUAL
ISBN: 973-85648-8-3

© Toate drepturile pentru versiunea românească sunt rezervate Editurii SAECULUM I.O.

Victoria LePage

SHAMBHALA

Fascinantul adevăr ce se ascunde în spatele mitului Shangri-La

Traducere de AGOP și DANIELA BEZERIAN

Editura SAECULUM I.O. Editura SAECULUM VIZUAL

București, 2002

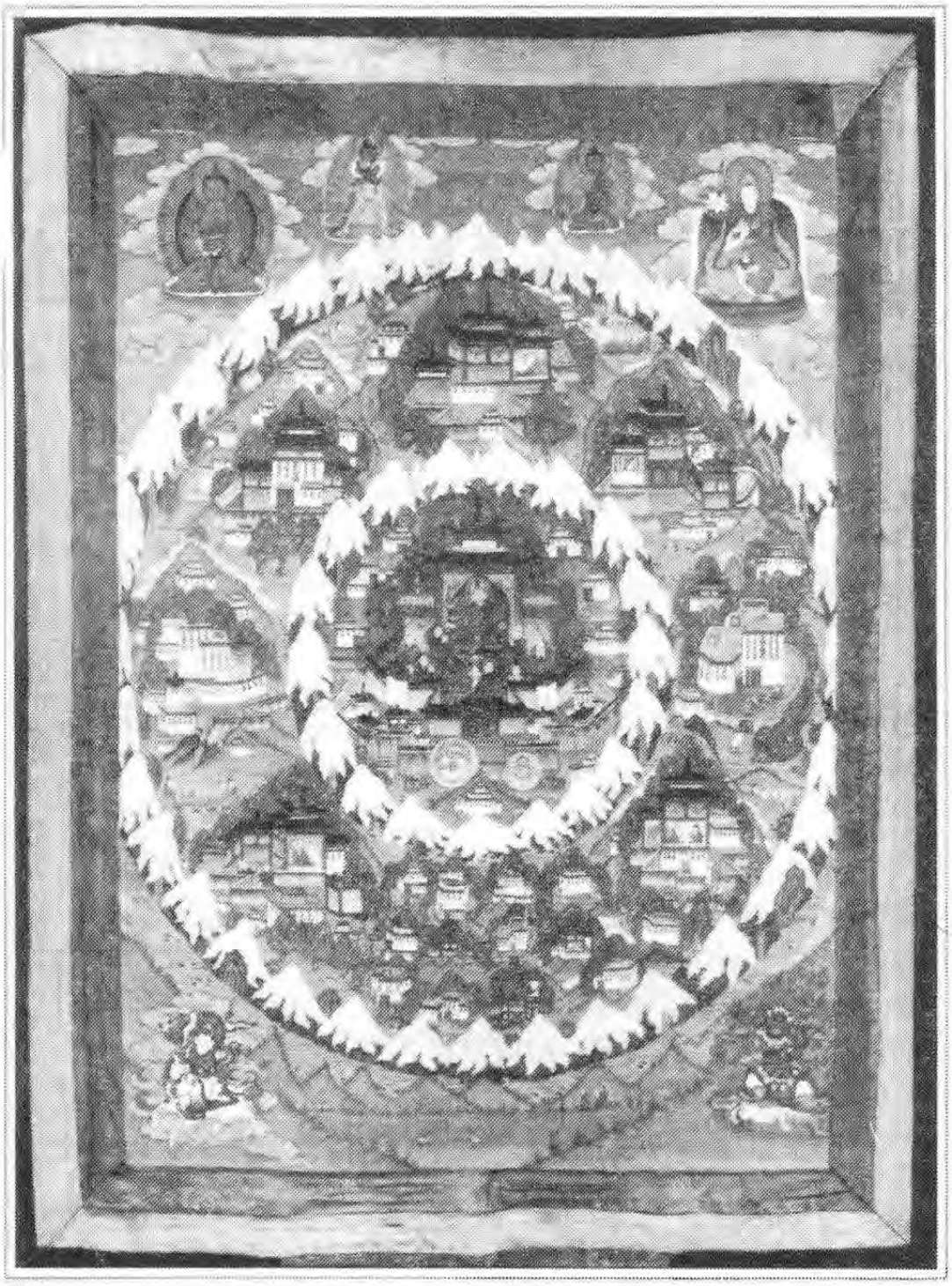

Planşa 1 *Tărâmul Shambhala. În centru se află Muntele Meru şi palatul regelui, înconjurat de 8 regiuni în formă de petale şi 96 de principate. Siluetele ce înconjoară mandala întruchipează o zeitate Kalachakrică, mai mulţi Buddha şi pe Al Treilea Panchen Lama.*

PREFAȚĂ

În principal, această carte se referă la Shambhala despre care se spune că ar fi un centru paradisiac ascuns al înțelepciunii din munții Asiei Centrale. Totodată ea include și un străvechi concept asupra pământului ce se leagă în mod organic de tema centrală. Această temă adiacentă sugerează ideea că atât Muntele Lumii, cât și Copacul Mitologic al Lumii sunt imagini poetice ale unor trăsături geofizice ale pământului care nu pot fi percepute decât pe calea clarviziunii ce este unică pentru Shambhala. Tema întruchipează planeta ca o ființă vie, psihospirituală, al cărei trup are o structură energetică pe care cultura noastră modernă nu a recunoscut–o și nici nu a înțeles–o încă, dar care a fost cândva cunoscută de predecesorii noștri din antichitate.

În mod evident, un asemenea concept ce reunește fizicul cu psihicul nu poate fi recunoscut prin intermediul căilor obișnuite ale cercetării academice sau prin comasarea informațiilor efective însă trebuie să se bizuie pe metode mai simbolice care să deschidă – cât mai larg cu putință – câmpuri extrem de noi ale studiului psihospiritual. Dar această limitare ar putea fi depășită în curând.

În prezent, majoritatea cercetărilor științifice se limitează la o gândire îngustă ai cărei parametrii sunt definiți și aplicați în mod tacit prin înțelegere colectivă, asigurându–se ca rezultatul să nu depășească niciodată un plafon prestabilit.

Există însă dovada unei riposte în creștere, creativă și ideosincratică, hotărâtă să sfarme tiparele. Deja unii teoreticieni sunt pregătiți să ia în serios fenomenele lumii psihice abordându–le ca un aspect valabil al realității ce poate fi inclus printre posibilitățile științifice care ar putea fi dezbătute în mod rațional, chiar dacă aceasta ar însemna folosirea unor noi paradigme radicale.

Lucrul acesta este de bun augur. Înseamnă că noi, ca rasă umană, am putea fi pe punctul de a deschide o cale prin vastele dimensiuni ale gândirii ce va transcede vechile bariere mentale, dimensiuni în care va fi posibilă atingerea nivelurilor transcendentale fără a ne pierde fundamentul științific.

Încă nu a sosit ziua, dar se apropie – fără îndoială – clipa când se va accepta ideea că tot ce există în univers, inclusiv planeta noastră, are nivelul ei de viață, conștiință și potențial psihic și că – într-adevăr – aceasta este singura modalitate în care omenirea, cu viața sa religioasă, culturală și socială poate interacționa cu lumea fizică.

Credința că Viața conștientă domnește pretutindeni în univers, sunt convinsă, își face deja auzite primele scâncete ce vestesc nașterea și tocmai această credință a inspirat paginile următoare.

PARTEA ÎNTÂI

MUNTELE

Există ceva format în mod confuz,
Născut înaintea cerului și a pământului
Tăcut și gol,
Stă singur și nu se schimbă,
Se rotește și nu obosește.
Este în stare să fie maica lumii.
Nu-i cunosc numele
Așa că am s-o numesc „calea".

Tao Te Ching

1

ÎN CĂUTAREA MITULUI SHAMBHALA

A fost o vreme când ordinea universală era stabilă, cu Dumnezeu Creatorul plasat în centru, cu un loc asigurat pentru umanitate și toate creațiile Sale reunite într-o constelație în jurul prezenței divine, la adăpost de întunecimea înconjurătoare.

În ordinea firească, fiecare comunitate – oricât de mică – reflecta ordinea cerească prin modelul vieții sale, prin ciclurile de sărbători și muncă, prin miturile și riturile sale, toate centrându-se asupra unui anumit loc de sfințenie magnetică și energetică: un templu, un izvor sacru, un sanctuar sau o grotă, un lăcaș al unui totem, palatul unui zeu-rege, o capelă, toate fiind simboluri vitale ale unei zeități inefabile. Tocmai acest proces de centralizare a adus tihna, stabilitatea și un simț al certitudinii.

Astăzi ne dăm seama că certitudinea s-a risipit. Acum nimic nu mai este sigur, chiar și conceptul certitudinii stă sub semnul întrebării. Într-o lume în care frontierele dispar, toate valorile devenind ambigue, iar toate semnele rutiere sunt ilizibile, în care forțele centrifuge ale distrugerii ne împing spre exterior, desfășurând astfel civilizația, în care schimbările și instabilitatea sunt endemice – într-o asemenea lume ca a noastră, nevoia unui nou principiu centralizator este absolut necesară. În orice context lesne de înțeles (spiritual, ecologic, politic, social) avem nevoie de un centru magnetic, de o zonă a ordinii înlăuntrul haosului primordial al tuturor posibilităților. Însă în cadrul cercetărilor care au fost deja inițiate pentru stabilirea unei noi definiții a eului și a cosmosului, conceptul despre *mandala* oferă cheia rezolvării.

În mod simbolic, *mandala* este întruchiparea prin excelență a principiului centralizator, un mijloc de focalizare a conștiinței ce

posedă o mare forță transformatoare. Este o diagramă perfect simetrică și bine echilibrată, un cerc mistic ce include alte hotare de forme și valori diferite ce atrag atenția către interior, până la punctul de repaos de la centru.

Este posibil ca mintea, în străduința sa de a face ordine, să fie - în mod firesc - mandalică, de aceea un *mandala* este în stare să exercite asupra sa o putere deosebit de regeneratoare, creatoare și stabilizatoare, așa cum yoghinii au susținut totdeauna. Fără îndoială, în culturile tradiționale, ordinea pe care omenirea a impus-o asupra cosmosului a avut totdeauna o natură centralizatoare, cu o zonă a divinității domnind în miezul său și iradiind influența sa unificatoare spre exterior, către periferia universului. Filozofiile străvechi, religiile și științele și-au pus în concordanță viziunile lor despre lume cu modelul mandalic, considerându-l a fi în perfectă armonie cu evoluția firească a gândirii.

„Centrul, afirmă Mircea Eliade, unul din cei mai de seamă autori ai istoriei religiilor, este, cu precădere, spațiul sacru, zona realității absolute"[1].

Valoarea acestei conștiințe dătătoare de sănătate este atestată de ascendența labirinturilor sacre, a drumurilor întortocheate și a „orașelor troiene" din antichitate precum și de modelele mandalice din spațiu și mișcare ca, de pildă, hora, ziguratul în spirală, împrejmuirea lăcașurilor sfinte, toate reprezentând simboluri magice ale Centrului ce-au îndreptat gândirea spre interior până în străfundurile miezului său creator, activând principiul care a reînnoit și a stabilizat lumea. Astăzi lumea de odinioară, acea măsură preventivă a dispărut. Avem nevoie de noi simboluri centralizatoare. Așa după cum ne-a prevenit fizicianul german Werner Heisenberg am atins limita explorării universului fizic și trebuie să găsim calea spre ceea ce el numea „ordinea centrală"[2].

Avem nevoie de o nouă viziune despre *mandala* mânturiii, avem nevoie de o nouă căutare. Tocmai această căutare a centrului ne îndrumă spre Shambhala.

De mii de ani, printre inițiații națiunilor au circulat zvonuri și relatări ce sugerau că undeva, dincolo de Tibet, printre piscurile de gheață și văile izolate din Asia Centrală se află un paradis inaccesibil, un loc al înțelepciunii universale și al păcii inefabile numit Shambhala, deși este cunoscut și sub alte denumiri. Este locuit de adepți ai tuturor raselor și culturilor ce formează un cerc interior al umanității și care își orientează în taină evoluția. În locul acela, după cum pretind legendele, înțelepții au existat încă de la începuturile istoriei umanității într-o vale a beatitudinii supreme

adăpostită de vânturile înghețate ale nordului, acolo unde clima este totdeauna blândă și temperată, soarele strălucește mereu, aerul este totdeauna prielnic, iar flora este luxuriantă.

Acolo, într-o oază de verdeață, numai oamenii cu inima curată pot viețui, bucurându-se de tihnă totală și fericire, fără a cunoaște vreodată suferința, lipsurile sau bătrânețea. Iubirea și înțelepciunea domnesc, iar nedreptatea este necunoscută. „Nu există nici o urmă de nepuritate sau de răutate pe aceste tărâmuri", a afirmat Lama Garje K'am-Trul Rinpoche. Chiar și cuvinte precum «*război*» și «*dușmănie*» sunt necunoscute.

Acolo fericirea și bucuria se pot lua la întrecere cu cele ale zeilor"[3]. Locuitorii sunt longevivi, cu trupuri minunate, perfecte și posedă puteri supranaturale. Cunoștințele lor spirituale sunt profunde, nivelul lor tehnologic este foarte avansat, legile lor sunt blânde, iar studierea artelor și a științelor cuprinde întregul spectru al realizărilor culturale însă la un nivel cu mult superior față de cel atins de lumea exterioară.

Pe această temă fundamentală a unei utopii nordice, folclorul a țesut povești minunate și ciudate. Tărâmul este nevăzut. Este făurit dintr-o materie subtilă. Este o insulă într-o mare de nectar, un munte cu piscul străpungând cerul, un teritoriu interzis. Pământul este acoperit de aur și argint, iar pietre prețioase împodobesc copacii - rubine, diamante și ghirlande de jad. Locul este păzit de mari *devasi** de pe alte tărâmuri și de ziduri înalte până la cer. Există fântâni fermecate, lacuri pline de nestemate, de cleștar și de nectarul nemuririi, fructe care îți împlinesc dorințele și bidivii înaripați, pietre care vorbesc și peșteri subterane pline de toate comorile pământului. Toate acestea și încă multe alte minunății înfrumusețează priveliștea unui paradis al începuturilor ce pare să exprime cele mai profunde năzuințe ale inimii omenești[4].

Dar sub pojghița imaginației populare se întinde o realitate dură ca o stâncă ce a existat încă de pe vremea când omenirea transmitea mărturii pe cale orală. Toate acestea dovedesc dragostea și respectul cu care nenumărate generații de popoare asiatice au păstrat cu sfințenie (în folclorul lor) misteriosul centru al Înțelepciunii. Aceste mărturii mitice, după cum vom vedea, nu sunt prea departe de realitate, cum s-ar putea crede.

Există nenumărate versiuni locale despre acest tărâm minunat din adâncurile Asiei însă toată lumea este de acord că, oricum, călătoria spre acel tărâm este dificilă și primejdioasă. Pentru neaveniți și pentru cei care nu au fost pregătiți cum se cuvine,

* Zeu sau duh bun, în mitologia hindusă (n. tr.).

călătoria se sfârșește în furtuni, alunecări de teren, rătăciri fără rost și chiar moartea în pustietățile neîndurătoare de zăpezi și ghețuri, căci forțele atotputernice ale naturii păzesc cu strășnicie căminul Celor Iluminați de cei ce nu sunt încă pregătiți să pătrundă acolo. Chiar și pentru aceia pregătiți să înfrunte pericolele călătoriei, drumul este primejdios și nesigur, atât din punct de vedere psihic, cât și fizic.

„Calea ce duce spre Centru este «un drum dificil» spune din nou Eliade. Este aspru, presărat cu primejdii deoarece – în realitate – este un rit al trecerii de la profan la sacru, de la efemer și iluzoriu la realitate și eternitate, de la moarte la viață, de la om la divinitate"[5]. Cuvintele sale sunt valabile, fără îndoială, și pentru Shambhala. Odiseea peste munții, râurile și deșerturile din una din cele mai neospitaliere părți ale lumii în căutarea ținutului Bodhissatvas-ilor* este descrisă în cărțile de călăuză tibetane ca o întrecere între viață și moarte, țelul fiind iluminarea.

Pentru majoritatea occidentalilor, Shambhala, dacă este cât de cât cunoscută, este la fel de departe de realitate ca și Shangri-La, paradisul mitic pe care romancierul James Hilton l-a imortalizat într-o carte și în film. Cu toate acestea, Shambhala devine cunoscută în mod treptat și capătă contururi tangibile în Occident pe măsură ce autor după autor au încercat să evidențieze extraordinarele sale trăsături supranaturale. Modul de abordare diferă de la unul la altul. Unii au fost sceptici, alții au neglijat-o ca pe o fabulă interesantă, iar alții au interpretat-o ca pe o metaforă de valori a misticii budhismului hindus în același mod cum „*Călătoria pelerinului*" de Bunyan este socotită o lucrare de valoare pentru spiritul iscoditor al creștinului, dar care nu poate fi interpretată *ad literam*. În cele din urmă, unii au crezut cu hotărâre și chiar cu patimă că locul acesta mitic există în realitate. Cartea de față face parte din ultima categorie.

Sunt încredințată că ideea despre Shambhala nu a înflorit deplin, dar când acest lucru se va întâmpla, ea va avea o forță enormă de a remodela civilizația. Este semnul viitorului. Căutarea unui nou principiu unificator, pe care civilizația noastră trebuie să o efectueze, va conduce – sunt sigură – la acest izvor de energii mai puternice, iar Shambhala va deveni icoana noului mileniu. În același timp, mă îndoiesc că o vom înțelege vreodată așa cum înțelegem alte locuri de pe pământ. Va rămâne o enigmă, una din acele taine ciudate ce devin și mai neobișnuite pe măsură ce sunt deslușite. Nu este de

* Ființă imaginară ce a atins un înalt grad de perfecțiune imediat anterior încarnării ca Buddha (n. tr.).

mirare că exploratorul rus Ferdinand Ossendowski, auzind povestindu-se despre Shambhala în timp ce călătorea prin Asia Centrală, a afirmat că o socotea nici mai mult, nici mai puțin decât „misterul misterelor"[6].

Alții au numit-o în același spirit pătruns de teamă și veneratie deopotrivă. I s-a zis Tărâmul Interzis, Ținutul Apelor Albe (care s-ar putea referi la sedimentele de sare albă din lacurile Tsaidam, la est de Takla Makan), Pământul Duhurilor Strălucitoare, Pământul Focului Viu, Tărâmul Zeilor Însufletiți și Țara Minunilor.

Hindușii îi spuneau Aryavarsha, adică tărâmul de unde proveneau *Vedele*. Chinezii o numeau Hsi Tien, Paradisul Apusean al lui Hsi Wang Mu, Regina-Mamă a Vestului. Vechii Credincioși Ruși, o sectă creștină din secolul al XIX-lea, o cunoșteau sub denumirea de Belovodie, iar poporul kirghiz o numea Janaidar. Însă pretutindeni în Asia este mai bine cunoscută după numele ei sanscrit, Shambhala, care înseamnă „locul păcii și al tihnei", sau sub numele de Chang Shambhala, adică Shambhala de miazănoapte, numele hindus ce o deosebește de un oraș indian cu aceeași denumire[7].

Fiecare dintre aceste popoare avusese o tradiție potrivit căreia Shambhala este izvorul propriilor religii, fie că era vorba de hinduism, șamanism, budhism, taoism ș. a. Anumite cărți ale religiei prebudhiste Bon din Tibet, ce consemnau regatul tainic sub denumirea de Olmolungring sau Dejong, precum și sub numele de Shambhala, susțineau că un regat numit Shambhala se întindea cândva pe cea mai mare parte a Asiei Centrale, de la lacul Baikal până la Lob Nor și de la Khotan până aproape de Beijing, fiind leagănul religiei sale.

În primul secol al erei noastre, Bonpo, adepții cultului Bon, au însemnat în mod corect locul țării pe hartă în raport cu Persia, Bactria, Egipt, Iudeea și alte regate din lumea cunoscută în acele vremuri, iar în secolul al VIII-lea au notat pe hartă și alte informații documentate despre Shambhala pentru viitorii budhiști, deși - pe atunci - regatul se transformase demult în mit[8].

Budhismul tibetan a preluat multe amănunte despre Shambhala din textele Kalachakra. Potrivit tradiției budhiste, textele Kalachakra au fost destăinuite pentru prima oară Regelui din Shambhala de către însuși Buddha, unde au fost păstrate de-a lungul secolelor până când - în cele din urmă - au fost înapoiate Indiei. Textele au fost traduse în tibetană (din sanscrită) în secolul al XI-lea împreună cu numeroase comentarii. Multe dintre aceste texte și alte scrieri lamaiste despre acest subiect, cum ar fi *Vaidurya Albă, Analele*

Albastre, Calea spre Shambhala și *Sfera Shambhalei* au fost traduse și publicate în Occident în ultimele decenii.

Totuși zvonuri despre un rai pământesc situat în inima Asiei au ajuns în Occident încă din vremurile greco-romane când grecul Filostratus a însemnat toate amănuntele călătoriei sale întreprinse împreună cu marele Mag al Misterelor, Apollonius din Tyana, în pustietățile transhimalayene din Tibet, loc pe care îl cunoștea drept Tărâmul Interzis al Zeilor. Misionari creștini cutezători, ce au călătorit dincolo de Himalaya, aveau să contribuie ulterior cu noi informații.

Shangri-La, sanctuarul paradisiac al înțelepților descris în romanul de ficțiune „*Orizontul pierdut*" de James Hilton, ce a devenit vestit în lumea întreagă prin filmul cu același nume, a avut ca model Shambhala, dar a fost localizat nu în Himalaya, cum ne-am fi putut aștepta, ci mult mai la nord, în ținutul puțin cunoscut al lanțului muntos Kunlun. Hilton a preluat o parte din materialul său informativ atât din memoriile abatelui Huc, din lucrările altor misionari catolici care au explorat Tibetul, cât și din cultura lamaistă a secolului al XIX-lea.

Tradiția Shambhalei în Occident

Shambhala aparține celui mai arhaic strat al erudiției asiatice. Este o legendă din cele mai străvechi timpuri, este conținutul fabulei, al basmului, al mitologiei romantice, posedând calitatea arhetipului unei proiecții a sufletului popular ce tânjește tocmai după un asemenea paradis pământesc. Adevăratul său amplasament nu a fost niciodată descoperit, ierarhia sa religioasă nu este vizibilă, începuturile sale sunt necunoscute, iar existența ei nu este dovedită. Totuși, pentru cei ce se străduiesc să cerceteze, dovada prezenței sale în analele umanității se impune cu încăpățânare, fiind concretă și nepieritoare.

La fel de însuflețitoare astăzi așa cum a fost în urmă cu un mileniu, este considerată de majoritatea tradițiilor ezoterice drept adevăratul centru al planetei, drept centrala energetică spirituală a lumii și esența frăției adepților tuturor neamurilor, provenind din toate colțurile lumii, care a avut o deosebită influență în toate religiile de seamă, în fiecare progres al științei și în orice mișcare socială din istorie.

Ernest Scott, un adept al filosofiei sufismului* și membru al unei echipe formate din cinci oameni de știință care au cercetat în

* filosofie mistică, panteistă, mahomedană (n. tr.).

profunzime originile celor mai însemnate culte din zilele noastre, afirmă că descoperirile lor au determinat formularea concluziei potrivit căreia fiecare ramură a tradiției ezoterice își poate găsi rădăcinile într-o sursă comună din Asia Centrală. Vrăjitoria, diversele asociații secrete occidentale, credințele ezoterice budhiste masoneria, sufismul, teozofia, alchimia și *Vedanta** – toate, deduce autorul, par să-și aibă originile în Shambhala[9]. Adepții sufismului, care socotesc că își au obârșia în Asia Centrală încă din cele mai vechi timpuri, sunt încredințați că șeful ierarhiei lor religioase se inspiră în orientarea sa chiar de la Shambhala. În Shambhala se presupune că Buddha a primit Kalachakra, adică marea doctrină budhistă a Roții Timpului. Spre sfârșitul vieții sale, dascălul taoist chinez Lao-Tzu s-a înapoiat la Shambhala, pe care el o numea Țara Tebu.

Tocmai de aici, din Shambhala, hindușii nădăjduiesc că va sosi Sri Kalki Avatara, viitorul lor mântuitor și ultimul Rege din Shambhala epocii actuale.

Mai mult chiar, natura omniprezentă a influenței Shambhalice se reflectă în simbolurile universale ale doctrinei ezoterice care este aceeași, pretutindeni în lume. Astfel, din cele mai vechi timpuri, după cum afirmă orientalistul budhist W. Y. Evans-Wentz, "a existat un cod simbolic secret internațional, folosit în mod curent de inițiați, care oferă o cheie pentru dezlegarea înțelesului unor asemenea doctrine oculte ce sunt încă tăinuite cu sfințenie atât de către fraternitățile din India, cât și de cele din Tibet, China, Mongolia și Japonia"[10]. Numai în cercurile occidentale, cu tradiția lor ezoterică sărăcită de sensuri, semnificația limbajului inițiatic al unității universale s-a pierdut. În interiorul lor, conceptul Shambhalic a rămas prea puțin cunoscut, deși o versiune denaturată a acestuia pare să fie cuprins în legendele medievale despre Sfântul Graal** și regatul fabulos al lui Prester John***.

În secolul al XVII-lea, doi preoți iezuiți – Stephen Cacella și John Cabral, se aflau la Shigatse, locul unde se înalță mânăstirea pentru Panchen Lama. Se pare că aceștia au fost primii europeni din istoria modernă care au adus la înapoierea lor în Europa relatări documentare despre misteriosul tărâm Shambhala peste care domnea Regele Lumii. Ținutul a fost marcat chiar pe o hartă a Asiei

* sistem al filosofiei hinduse bazat pe străvechile cărți ale înțelepciunii, cele patru Vede (n. tr.).

** cupă folosită de Iisus la Cina cea de Taină (n. tr.).

*** preot-rege creștin-mitic din Evul Mediu al unui vast imperiu din Asia Centrală și ulterior din Etiopia (n. tr.).

tipărită de către autoritățile catolice din Anvers. Părintele Cabral scria în 1625: „Shambhala nu este, după părerea mea, Cathay, ci ceea ce pe hărțile noastre poartă denumirea de Marea Tartaria"[11]. Un secol mai târziu, un filolog ungur pe nume Csoma de Körös, care a petrecut patru ani într-o mânăstire tibetană în perioada 1827-1830, a menționat - de fapt - poziția geografică a ținutului Shambhala ca fiind între 45 și 50 grade latitudine nordică, dincolo de râul Syr Darya[12]. Însă aceste relatări nemijlocite despre învățătura lamaistă au suscitat prea puțin interes în Occident. Meritul îi revine Helenei Blavatsky, fondatoarea Asociației Teozofice în 1879, care - pentru prima oară - a atras atenția cercurilor oculte din Occident despre existența acestui sanctuar din Asia Centrală.

„Fabuloasa Shambhala", după cum a numit-o în cartea sa „*Doctrina secretă*", era un oraș parcă nepământesc situat în deșertul Gobi, sediul invizibil al *Mahatmas*-ilor*, o frăție a marilor dascăli spirituali ce se stabiliseră acolo cu mult după scufundarea țării Mu în apele Oceanului Pacific. Inima pământului nostru sfânt, spunea doamna Blavatsky „pulsează sub temeliile tărâmului Shambhala"[13].

Totuși relatările ei sunt succinte, vagi și confuze, iar acei savanți ce s-au arătat interesați și au început să caute regatul ascuns - ca, de pildă, exploratorii budhiști Alexandra David-Neel și Evans-Wentz, ce se bucurau de o mare reputație - nu au avut succes. Shambhala a rămas un simplu zvon la limita cea mai îndepărtată a credibilității până când expediția condusă de Roerich între anii 1923-1926 a străbătut Deșertul Gobi până la lanțul munților Altai.

Nicholas Roerich era un poet, un artist și un mare om de cultură ce a emigrat din Rusia Albă, stabilindu-se la Paris. Era considerat drept unul din reprezentanții cei mai de seamă ai elitei teozofice din epoca respectivă. În afară de cercetările efectuate pentru stabilirea lăcașului de baștină al mahatmas-ilor, scopul expediției sale științifice prin Tibet și Xinjiang până la munții Altai nu a fost niciodată clarificat pe deplin în jurnalul său, dar se pare că el a urmărit înapoierea unei anumite pietre sacre la locul său de drept din Turnul Regelui, aflat în centrul Shambhalei[14].

Se spunea că piatra făcea parte dintr-un meteorit de dimensiuni mai mari, ce poseda proprietăți oculte, fiind denumită Piatra Chintamani care avea puterea de a oferi orientare telepatică interioară efectuând transformarea conștiinței oamenilor ce veneau în contact cu ea. Piatra neagră de la Ka'aba, din Mecca, și cea din

* Mahatma = înțelept și lider sfânt hindus (n. tr.).

străvechiul sanctuar al Cybelei, Zeița – Maică a Orientului Apropiat, sunt amândouă socotite de unii ocultiști ca fiind părți ale acestui meteorit magic despre care se crede că provine dintr-un sistem solar din constelația Orion, probabil din Sirius. Constelația Orion putem sublinia, este un motiv ce îl găsim repetându-se în povestea despre Shambhala. Potrivit învățăturii lamaiste, un fragment din Piatra Chintamani provenind (probabil) din steaua Sirius este trimis oriunde o misiune spirituală – vitală pentru umanitate – este organizată, fiind ulterior înapoiat atunci când scopul este realizat. O asemenea piatră se spune că s-ar fi aflat în posesia defunctei Ligi a Națiunilor, înapoierea ei fiindu-i încredințată lui Roerich[15].

În vara anului 1926, Roerich a consemnat un eveniment straniu în jurnalul său „*Altai-Himalaya*" ce a fost publicat curând după aceea. El își stabilise tabăra împreună cu fiul său, dr. George Roerich și un grup de călăuze mongole în valea Shara-Gol din apropierea lanțului muntos Humboldt situat între Mongolia și Tibet. La vremea când a avut loc evenimentul la care ne referim, Roerich tocmai se înapoiase dintr-o călătorie în munții Altai și a construit o stupa* „o construcție albă, impunătoare" dedicată Shambhalei.

În august, sanctuarul din valea Shara-Gol a fost sfințit în cadrul unei ceremonii solemne de către un număr de lamași de seamă, invitați anume în scopul acesta, iar după ceremonie – scrie Roerich – călăuzele buriate au prezis că se va petrece ceva de bun augur. Mai târziu, după o zi sau două, a fost văzută o imensă pasăre neagră zburând deasupra taberei. Dincolo de ea a fost zărit mișcându-se în slava cerului senin un obiect sferoid uriaș, de culoare aurie, ce se rotea cu iuțeală și sclipea orbitor la lumina soarelui. Prin intermediul a trei binocluri, exploratorii au observat obiectul zburând repede de la nord, dinspre munții Altai, apoi virând brusc și dispărând spre sud-vest, dincolo de munții Humboldt. Membrii expediției au arătat cu degetul spre ciudatul obiect, strigând plini de emoție. Unul dintre lamași i-a spus lui Roerich că ceea ce zărise era „semnul Shambhalei", ceea ce simboliza că misiunea sa fusese binecuvântată de către Mai Marii din Altai, adică suveranii din Shambhala.

Ulterior, un lama l-a întrebat dacă sesizase o mireasmă plutind în văzduh în clipa aceea și primind răspuns afirmativ, zise:

> „Ah, ești ocrotit de Shambhala. Uriașul vultur negru este dușmanul tău ce urmărește – cu tot dinadinsul – să nimicească

* monument religios budhist format dintr-un soclu poligonal deasupra căruia se înalță un corp cilindric acoperit cu o cupolă (n. tr.).

opera ta însă forța protectoare din Shambhala te urmărește prin această Formă Strălucitoare a Materiei.
Această putere este mereu aproape de tine, dar tu nu o poți zări totdeauna. Numai uneori se manifestă, întărindu-te și îndrumându-te. Ai observat în ce direcție s-a îndreptat sfera? Trebuie să urmezi aceeași direcție și tu. Mi-ai pomenit despre chemarea sacră - Kalagiya!
Când cineva aude această chemare imperativă, el trebuie să știe că drumul spre Shambhala îi este deschis. Trebuie să țină minte clipa când a fost chemat, căci de acum înainte el este sprijinit îndeaproape de către Rigden Jye-Po (numele mongol al regelui din Shambhala)"[16].

Atunci Roerich își strânse tabăra și porni spre sud-vest în direcția spre care se îndreptase obiectul zburător, către Tibetul de vest, către Shambhala. Exploratorul menționează în jurnalul său că a rămas o lună întreagă în acel loc sfânt situat la nord-vest de Tibet, deși nu se știe dacă a înapoiat (sau nu) piatra sacră.

Roerich era o personalitate incontestabilă: un vestit colaborator la realizarea „*Ritualurilor de primăvară*" de Stravinski, un coleg al impresarului Diaghilev și un foarte talentat și respectat membru al Ligii Națiunilor. Relatarea sa despre o atare privelişte ciudată (una din primele atestări documentare referitoare la un OZN) a stârnit un mare interes în Europa și - după cum a subliniat și George Roerich - a adus în Occident prima dovadă concretă a faptului că în Asia Centrală ar putea exista ceva ce sfida capacitatea omenească de înțelegere.

Prezentarea faptică, în culori vii, referirile bizare - dar de netăgăduit - despre o aeronavă aurie necunoscută ce se comporta altfel decât orice aeroplan obișnuit, fac ca relatările lui Roerich să poată fi numite (pe drept) primele dovezi credibile care atestă faptul că regatul Chang Shambhala era poate cunoscut mai mult decât ca o curiozitate intelectuală, decât un basm popular asiatic sau decât una din multele idei fanteziste la care visau grupurile oculte mărginașe și care erau la modă pe atunci. Începând din 1927, centrul lumii din munții nordici a exercitat asupra cercurilor oculte occidentale fascinația unei idei căreia îi sosise timpul.

Roerich era încredințat că Shambhala era principiul tainic ce aduna laolaltă toate tradițiile religioase împreună cu profețiile lor. El se stabili cu familia sa în valea Kulu, la poalele munților Himalaya, dedicându-și întreaga activitate ulterioară promovării păcii universale prin intermediul dezvoltării culturale și spirituale. În ziua de azi, fiecare oraș mai important din Rusia are o „organizație Roerich" ce promovează ideile sale cu privire la un

nou tip de civilizaţie luminată bazată pe principiile utopice ale Shambhalei. Roerich afirma că oamenii înţelepţi înţelegeau că Shambhala semnifica regenerarea lumii, creativitatea şi o viitoare Eră Nouă de energii cosmice şi o conştiinţă dezvoltată. „Toate descoperirile noastre cele mai recente sunt considerate în Orient ca fiind semne ale epocii Shambhala. Raza cosmică a lui Milliken, teoria relativităţii formulată de Einstein, muzica din eter a lui Teremin, toate sunt socotite în Asia drept semne ale evoluţiei conştiinţei umane, confirmate atât de tradiţiile budhiste şi Vedice, cât şi de învăţăturile Shambhalei",[17] afirma Roerich.

Roerich a conferit Shambhalei o anumită aură de credibilitate în Occident. Andrew Tomas, un rus crescut în Extremul Orient şi unul din admiratorii statornici ai lui Roerich, crede şi el cu toată convingerea în existenţa lacului sfânt din Asia Centrală. În volumul său intitulat *„Shambhala: oază de lumină"*, publicat în 1976, ultimul dintr-un număr de best-seller-uri ezoterice epuizate deja, Tomas înfăţişează paradisul nordic drept centrul lumii sau drept cartierul general al Marilor Mistere. Pentru el, Shambhala este - în primul rând - un loc de întâlnire al măreţelor minţi ştiinţifice, un sanctuar pentru filozofii şi oamenii de ştiinţă iniţiaţi ce au fost siliţi să se refugieze acolo spre a scăpa de persecuţiile unor societăţi incapabile să-i înţeleagă sau să le tolereze ideile avansate.

Tomas susţine că deşi nu se cunoaşte aproape nimic despre „o societate invizibilă ştiinţifică şi filozofică ce îşi continuă studiile în maiestuoasa izolare din munţii Himalaya", totuşi din cele mai vechi timpuri a existat un schimb permanent de învăţături între grupările de iniţiaţi din Asia şi Bazinul Mediteranean, în pofida marilor distanţe ce le separa, iar tocmai aceste cunoştinţe au alimentat Marile Mistere ale Occidentului antic.

Tomas afirmă că arhivele Vatican-ului conţin, spre exemplu, multe rapoarte întocmite de misionarii iezuiţi referitoare la delegaţii trimise de împăraţii chinezi la Duhurile din Munţii Nan Shan şi Kun Lun, deobicei în momente de criză naţională când conducătorii chinezi nu izbuteau să ia o hotărâre. Cronicile ce descriu aceste misiuni întreprinse de mandarini şi preoţi de la curtea Împăratului Ceresc către Duhurile din Munţii Vestici povestesc despre fiinţe supranaturale cu trupuri create artificial din materie atomică cristalizată.

Tomas încearcă să identifice aceste entităţi cu legendele hinduse şi chineze despre zeităţi „născute din cugetare" care sunt de fapt, adepţi posesori ai unei ştiinţe foarte avansate, încă necunoscută nouă.

Tomas scria:

„Anumite detalii ale acestor legende din China frapează prin concreteţea lor. Acest loc tainic este locuit de fiinţe ce au fost cândva femei şi bărbaţi obişnuiţi. Ei au ajuns pe tărâmul sfânt datorită progresului lor spiritual. Mai mult chiar, sălaşul poate fi localizat – de fapt – de către un cercetător avizat după Adevărul ce este lipsit de motive egoiste. Valea Nemuritorilor trebuie să aibă o bază reală în pofida caracteristicilor imaginare cu care a fost înfrumuseţată de-a lungul nenumăratelor generaţii"[18].

Convingerea lui Tomas în existenţa reală a Shambhalei, întărită după întâlnirea sa cu Roerich în 1935, a fost împărtăşită de o şcoală metafizică în plină dezvoltare din Europa, în prima jumătate a secolului. Un alt sens al acestei povestiri (unul cu mult mai mistic şi mai puţin accesibil înţelegerii raţionale) a fost dat de René Guénon. Guénon era unul din cei mai de seamă savanţi sufişti ai secolului al XX-lea şi un cercetător al Cabalei, sistemul mistic evreiesc. În 1927 el a publicat „*Le Roi du Monde*", în care furniza informaţii ezoterice fără precedent despre Shambhala, informaţii care – după toate aparenţele – făceau parte până atunci din învăţătura secretă pe care frăţia o păzise cu străşnicie de cei neiniţiaţi.

Guénon a înfăptuit această „scurgere" învăluind informaţiile sale într-un stil deosebit de succint şi criptic ce necesită răbdare pentru a fi descâlcit şi căruia îi va fi dedicată o mare parte din volumul de faţă, cu scopul de a-l descifra.

Potrivit afirmaţiilor lui Guénon, Shambhala este un centru de energii în plină evoluţie din Asia Centrală. Este izvorul tuturor religiilor noastre şi locul unde s-a născut Yoga Tantra, având o legătură vitală cu ştiinţa kundalini pe care se bazează toate sistemele noastre de autotransformare. Reflectând schimbările din ciclurile eonice* ale pământului şi desfăşurarea sufletului omenesc, Shambhala reprezintă prototipul Ţării Sfinte din care toate celelalte Tărâmuri Sfinte – cum ar fi cele din Ierusalim, Delphi sau Benares – sunt sau au fost o reflectare secundară. Guénon spune: „În perioada contemporană a ciclului nostru terestru, adică în perioada Kali Yuga – acest Pământ Sfânt, apărat de paznici ce îl ţin ferit de privirile profane asigurând, totuşi, o anume comunicare exterioară, este inaccesibil şi invizibil pentru orice ţel sau scop, cu excepţia celor ce posedă pregătirea necesară pentru a păşi înăuntru"[19]. Cândva, acest teritoriu a fost deschis şi – mai mult sau mai puţin

* lume ideală, în filozofie (n. tr.).

accesibil tuturor, dar va fi din nou accesibil o dată cu sfârșitul perioadei Kali Yuga. În prezent, el există într-o formă voalată și este perceput - dacă nu chiar înțeles - numai în termeni metaforici și simbolici.

Guénon afirma că Shambhala există deopotrivă pe și sub pământ. El și-a extins cercetările asupra vastei rețele subterane de peșteri și tuneluri ce se întindea sub centrul sacru pe sute de kilometri, atribuind acestor catacombe (așa cum afirmase înaintea sa și Saint-Yves D'Alveydre în 1910) menirea unui centru de inițiere și mai tainic și mai avansat, numit Agarttha[20].

El spunea că Agarttha era adevăratul centru al guvernului mondial. Era cămara inaccesibilă a înțelepciunii lumii, supraviețuind fluxului și refluxului civilizațiilor și catastrofelor pământești, care își va focaliza în curând energiile spre a crea o nouă cultură planetară.

În același spirit profetic, alți scriitori ocultiști considerau Shambhala drept semnul iminentei reîntoarceri a lui Christos. Neo-teozofa Alice Bailey, ce face parte din aceeași generație cu Guénon, nu a avut nimic de spus despre Agarttha, dar a descris Shambhala ca fiind „centrul vital din conștiința planetară"[21] și căminul marii ierarhii spirituale al cărei conducător era Christos.

Ea punea în legătură Shambhala cu A Doua Revenire a lui Christos, iar prin scrierile discipolului Vera Stanley Alder a furnizat multe profeții apocaliptice ce aveau să se realizeze în ultima parte a secolului. Alți ezoteriști au asemuit centrul mistic cu Orașul Soarelui descris de Campanella sau cu Paradisul Terestru al lui Dante. La fel ca Tomas, ei găseau în Shambhala o asemănare semnificativă cu inițiații Academiei Invizibile a Rozicrucienilor* căreia i s-a făcut atât de multă publicitate în Europa secolului al XVII-lea. Totodată această fraternitate nu a fost descoperită niciodată însă ea pretindea că a păstrat de-a lungul veacurilor cele mai înaintate idealuri sociale și spirituale, promițând iminenta revenire a Noului Ierusalim[22].

Contribuția budhismului tibetan

În Occident, curentul primordial al interesului ocupat față de Shambhala s-a remarcat prin accentele puternic intelectuale și creștine, rămânând necunoscut - în mare parte - publicului larg,

* asociație secretă fondată în 1459 de Christian Rosenkreuz ce susținea că posedă secretele naturii, că poate realiza transmutația metalelor, etc. (n. tr.).

așa cum încă este și astăzi. Însă budhismul tibetan, făcându-și apariția (în mod providențial) prin anii șaizeci, cu o bogăție de informații de primă mână culese din experiențele mistice ale lamasilor, precum și din textele Bonpo, acordă subiectului o dimensiune mult mai vizionară și mai taumaturgică. Tibetanii afirmau că Shambhala era sursa pentru Kalachakra, sistemul mistic care – aidoma Cabalei Occidentale – se baza pe practicile secrete ale kundalini, făcând din ea cea mai puternică disciplină spirituală din lume. Călugării au adus cu ei relatările scrise de lamașii ce fuseseră la Shambhala prin intermediul viselor și al viziunilor, căutând înțelepciunea Kalachakrei, călătorind întrupați în materii fine. Ei au publicat relatări despre mandala, geografii mistice antice și un număr de ghiduri călăuzitoare, deopotrivă vechi, dar relativ moderne, în care se găseau instrucțiuni detaliate pentru efectuarea unei călătorii fizice în acel loc.

În următorii ani, budhismul tibetan – în mare măsură – a scos Shambhala din tărâmul nedeslușit al mitului, adăugând detalii concrete și pitorești la peisajul locului respectiv, care i-au conferit o nouă aură de credibilitate și de realitate materială, ca un habitat de comunitate spirituală ce reușise să rămână ascuns de lumea exterioară, timp de milenii. Cu toate acestea, în mod evident, s-a făcut prea puțin pentru a dezvălui misterul locului unde se află. Astfel, aceleași întrebări se pun mereu: unde este Shambhala? De ce (dacă există) nu a fost deja descoperită în zilele noastre cu circulație aeriană intensă, cu controale ale traficului aerian și cu populație în continuă creștere?

De ce este atât de enigmatică propria sa natură, de ce este atât de nedeslușită și atât de plină de conotații nepământești? Și de ce s-a străduit atât de mult să se ascundă?

Acestea reprezintă întrebări pertinente la care s-a încercat formularea mai multor răspunsuri, nici unul cu totul satisfăcător. Este adevărat că marile lanțuri muntoase și întinsele deșerturi din Asia Centrală oferă condiții optime de tăinuire și de aceea există – în mod inerent – ceva misterios despre o concentrare de activitate magico-mistică în caracteristica specifică Shambhalei. Însă întrebarea-cheie persistă: de ce s-au depus strădanii enorme pentru a-i ascunde existența însăși de lumea exterioară? Iată care este situația: călătorii au semnalat, în mod repetat, zone interzise unde nu puteau pătrunde din pricina unor paznici înalți, îmbrăcați în veșminte ușoare ce se iveau brusc printre piscurile înghețate, nu se știe de unde, cât și locuri încărcate de vibrații psihice – în anumite momente – ce păreau să descurajeze continuarea drumului. Unii au

sugerat chiar că scepticismul și indiferența manifestată în mod obișnuit față de Shambhala, în Occident, au fost menținute (în mod deliberat) ca o piedică în plus față de interesele inoportune.

Cred că lucrul acesta este foarte probabil fiindcă oriunde se concentrează o multitudine de energii spirituale se crează o forță deosebit de mare ce poate fi folosită în mod necuvenit de mâinile unor răuvoitori. Un asemenea loc este încărcat de pericole, nu pentru paznicii săi, ci pentru cei ce îi pot acapara secretele, folosindu-le în mod greșit. Bunăoară, nu se poate pune la îndoială că Partidul Nazist cunoștea (într-o oarecare măsură) potențialul pe care îl avea Shambhala spre a domina lumea. Conform scriitorilor francezi Louis Pauwels și Jacques Bergier, autorii lucrării „*Dimineața magicienilor*"[23], cât și misticului agent de informații britanic Trevor Ravenscroft, autorul volumului „*Lancea destinului*"[24] și a unui număr de alți scriitori, mitul Asiei Centrale s-a aflat la temelia întregii mistici neo-oculte a nazismului. Autorii afirmă că încercările naziștilor de a lua legătura cu centrul tainic, trimițând emisari în Tibet, acolo unde erau încredințați că se află Shambhala, au fost făcute cu scopul de a elucida (zadarnic, după cum s-a dovedit) secretele unei mari forțe pământești „Ahrimanice", necunoscută științei, ce își exercită puterea asupra întregii naturi materiale și despre care bănuiau că își are originile în Shambhala. Aceasta este o dovadă limpede că oriunde există cea mai mică bănuială despre un asemenea lucru, se vor găsi totdeauna oameni dornici să pună mâna pe el pentru a-l exploata în mod necugetat, fără să-și dea seama de prețul îngrozitor ce va fi plătit în mod invariabil.

Deși taina Shambhalei este de neprețuit, ea constituie un secret psihospiritual ce nu poate fi luat nici cu forța și nici prin viclenie, ci poate fi dăruit de bunăvoie, la vremea cuvenită.

Inaccesibilitatea Shambhalei și întrebările pe care le ridică au preocupat din ce în ce mai mult gândirea savanților tibetani.

Edwin Bernbaum, a cărui carte „*Calea spre Shambhala*" se întemeiază pe o aprofundată studiere a budhismului și pe convorbirile avute cu numeroși învățați lamași, afirmă că asemenea întrebări au rămas fără nici un răspuns, în pofida timpului foarte îndelungat ce s-a scurs, a energiei și a entuziasmului depuse de tibetani în încercarea de a răspunde la ele, astfel că mulți tineri tibetani nu mai cred în existența Shambhalei. Cum este cu putință așa ceva se întreabă ei, când chinezii au explorat în amănunțime Asia Centrală și au săpat mii de puțuri de petrol în zonele unde s-ar fi putut afla Shambhala? Pe de altă parte, savanții lamași ce

continuă să creadă cu fermitate în realitatea fizică a Shambhalei sunt tentați să o plaseze mult mai la nord, în Siberia Arctică sau la Polul Nord, sau chiar în afara globului pământesc, pe o altă planetă sau într-o altă dimensiune.

Dificultatea rezidă, în principal, în ghidurile călăuzitoare tibetane ce făgăduiesc mult însă - de fapt - își propagă propriile nelămuriri spre a fi cercetate. Fiind scrise de savanții budhiști yoghini din trecut, unele ghiduri folosesc denumiri de locuri necunoscute sau care nu mai sunt de actualitate, ceea ce face ca drumul să fie imposibil de descoperit, denumirile fiind, în general, renumite pentru caracterul lor ezoteric și înșelător.

Deși ghidurile încep într-un mod faptic, putându-se bizui pe datele geografice conținute și pe descrierile diferitelor stadii ale itinerariului, folosind denumiri de munți, râuri și regiuni locuite ce pot fi identificate de obicei, în mod invariabil ele devin din ce în ce mai vagi și mai abstracte cu cât te apropii mai mult de țel. O senzație de vis depășește realitatea. Peisaje fantastice și făpturi mitice sunt întâlnite, iar forțe demonice trebuie înfrânte. Epopeea îl îndeamnă pe cititor să meargă tot mai departe, către Polul Nord, sau chiar dincolo de el, dobândind calitățile arhetipice ale unei călătorii în străfundurile sufletului, ca o cercetare mistică a Graal-ului sau precum Călătoria Pelerinului spre o destinație mai degrabă cerească decât pământească, zădărnicind toate eforturile de a o descoperi.

Iată comentariul lui Edwin Bernbaun cu privire la aceste ghiduri călăuzitoare:

> „Pe măsură ce călătorul se apropie de regat, drumul său devine din ce în ce mai mistic și mai dificil de corelat cu lumea fizică. Cel puțin așa afirmă un lama: că neclaritatea acestor cărți este deliberată, cu scopul de a menține Shambhala ascunsă de ochii barbarilor ce vor să domine lumea."[25].

Lucrul acesta poate fi adevărat și conform cu învățăturile tradiționale însă există o altă explicație. În capitolele ulterioare ale volumului de față, tendința de prezentare a datelor fizice asupra subiectului, cu scopul de a-l preschimba în mod imperceptibil în abstracții mistice ce ne vor călăuzi în afara acestei lumi, se va regăsi în fiecare context succesiv, încurajându-ne să conchidem că ar putea fi o caracteristică și o trăsătură *sine qua non* a enigmei ce înconjoară Shambhala.

Thomas lămurește fenomenul atunci când afirmă că în sanctuarul Nemuritorilor „lumea fizică se alătură tărâmului nevăzut al

zeilor, iar cei ce au privilegiul să locuiască acolo trăiesc, de fapt, în două lumi: lumea obiectivă materială și planul subtil spiritual."[26]

De fapt, a afirma că sanctuarul tainic al înțelepților există în două niveluri diferite ale realității (deopotrivă vizibil și invizibil) după cum se afirmă neabătut, înseamnă să susții, pur și simplu, că există un aspect al locului în cauză ce nu poate fi perceput decât într-o stare superioară de conștiință și clarviziune. Cu alte cuvinte, Shambhala este un spațiu real, cu coordonate geografice reale, dar cuprinde o trăsătură anume care - însăși prin natura sa - se dezvăluie numai viziunii mistice.

Un mănunchi de îndrumări către acest loc va revela tocmai dubla sa realitate și orientarea oscilantă către miraculosul spațiu deja semnalat, pe măsură ce te apropii de destinație.

Lucrul acesta este atestat de mandalasii tibetani ce includ în scrierile lor diagrame Kalachakrice și Bonpo foarte vechi ale regatului ascuns. Cel mai cunoscut este mandala-lotus cu opt petale (prezentat în Planșa 1) pe care îl vedem înconjurat de un cerc de munți înzăpeziți, stând așezat într-o zonă împărțită în două regiuni distincte (interioară și exterioară) de un alt lanț muntos înzăpezit și mult mai înalt, ce delimitează prima regiune și înconjoară centrul.

Regiunea exterioară, care este subdivizată în alte opt zone separate și regate mai mărunte, este împânzită de orașe, temple și grădini în modul pământesc obișnuit însă regiunea interioară, de la centru, ce domină întreg restul, este un regat plin de simboluri misterioase de transcendență: radiațiile magice ale Turnului Regal, muntele numit Meru, *axis mundi*, arborele nemuririi și tronul împărătesc înconjurat de o puzderie de zeități. Aceste imagini divine ne dezvăluie două planuri ale realității, cel mai înalt aflându-se la centru. Ele ne relevă că taina Shambhalei și puterea pe care o exercită asupra imaginației se găsesc - în principal - la centru, iar calea spre centru se străbate prin mijloace fizice normale, completate de capacități paranormale dobândite prin eforturi spirituale neprecupețite.

Un mesaj similar este transmis în mod metaforic prin intermediul unei picturi chinezești aflată la British Museum ce reprezintă sanctuarul idilic al Nemuritorilor situat pe înălțimile munților Kunlun fiind - în mod evident - echivalentul chinezesc al Shambhalei (Planșa 2). Trei regiuni de interiorizare crescândă sunt înfățișate în acest tablou minunat, cel de-al treilea și cel mai profund corespunzând tărâmului magic central din mandala tibetană.

Un grup de bătrâni și bătrâne șed în tihnă în planul apropiat, discutând și sorbind ceaiul într-o grădină înflorită din zona

exterioară, în vreme ce o scară cu mai multe trepte ne conduce prin peisaj spre un altar interior, un soi de peșteră stâncoasă unde un grad și mai înalt de sfințenie este scos în relief prin intermediul siluetelor contemplative și nemișcate aflate înăuntru. Și mai sus, aproape pierdut printre nori, plutește palatul lui Hsi Wang Mu, Regina-Mamă a Orientului, cunoscută și sub numele de Kuan Yin, Zeița Milosteniei. Din cronicile străvechi chinezești aflăm că palatul ei este durat pe cel mai înalt munte de jad din lanțul munților Kunlun, fiind împrejmuit cu ziduri de aur, în imediata sa apropiere întinzându-se un lac plin de nestemate. Însă în tablou, transcendența domeniului împărătesc, în contrast cu priveliștea terestră de dedesubt, este accentuată de noblețea eterică și de zeitățile ce zboară plutind deasupra norilor.

Cu îndemânare, tabloul ne informează că trebuie să urcăm planurile ascendente ale conștiinței pentru a ajunge să înțelegem sensul spiritual al mitului central, iar tocmai acest mit este cheia legendei despre Shambhala. Însă mandala tibetană budhistă precum și comentariile sale sunt mult mai la obiect. Ele lămuresc (în modul cel mai pertinent) condițiile singulare și îndemnările adesea schimbătoare pe care un călător spre Shambhala trebuie să le respecte neapărat dacă vrea să ajungă la capătul cercetărilor sale. El întreprinde, în același timp, o călătorie interioară mistică și o călătorie exterioară fizică printr-un teritoriu muntos și pustiu către o centrală de energie cosmică ascunsă în miezul pământului.

Vom vedea că, de fapt, mandala-lotus ne-a dăruit (cu concizie și claritate desăvârșită) cea mai prețioasă cheie cu privire la locul unde este situată Shambhala, sensul ei și drumul către Shambhala.

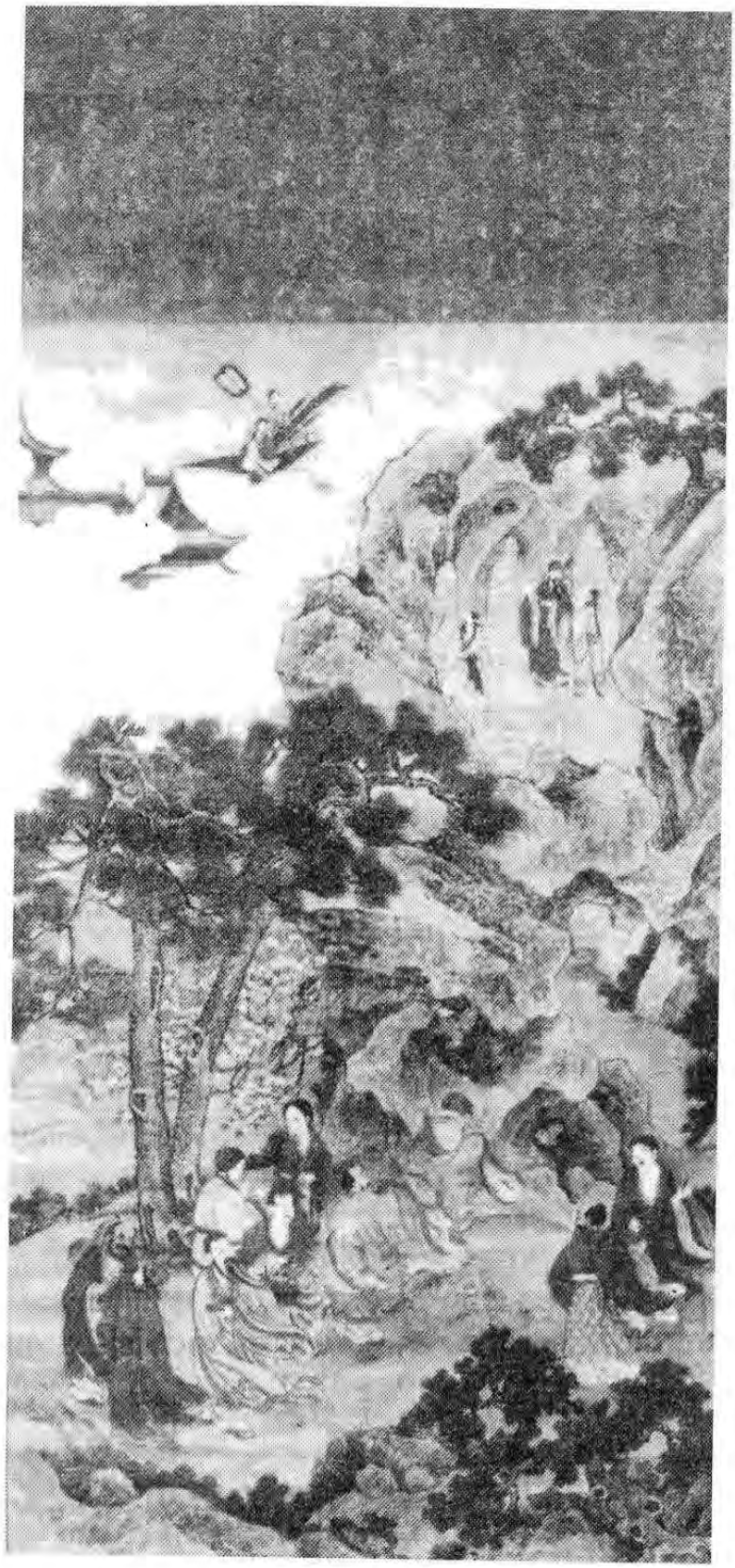

Planşa 2. *Nemuritorii vizitând-o pe Xi Wang-Mu, Zeiţa Orientului, în munţii Kunlun. Palatul ei se vede plutind printre nori, în colţul din stânga, sus.*

2

OGLINDA MANDALICĂ

Multe milenii la rând, Shambhala a jucat un rol unificator pentru Asia Centrală. Sub stindardul său s-au purtat războaie, iar mari tendințe spirituale au luat naștere. Până la invazia chinezilor, ea a constituit liantul de închegare al întregii culturi. Pentru Tibet, Shambhala a reprezentat centrul și teritoriul vieții sale religioase.

Lamașii au plasat pentru totdeauna legenda Shambhalei prin simbologia unui mandala în inima căruia se înalță muntele sacru Meru pe care ei îl consideră a fi ultimul principiu unificator al cosmosului.

Edward Conze, o remarcabilă autoritate în materie de budhism, spune că

> „mandalașii sunt o formă specială de străvechi diagrame ale cosmosului, socotite a fi un proces vital ce se dezvoltă dintr-un principiu esențial, rotindu-se în jurul unei axe centrale, Muntele Sumeru, *axis mundi*... Prin intermediul lor putem înlănțui, domina și dizolva forțele universului, putem efectua o îndepărtare bruscă de toate lucrurile iluzorii din lumea samsarică și putem realiza reunificarea cu ajutorul înțelepciunii unei singure Minți absolute"[1].

Urmele lăsate de nisipurile mandalice, ca și petroglifele încâlcite, sunt o expresie religioasă (universală) a umanității timpurii ce se găsesc în toate colțurile lumii însă sofisticatele lucrări de artă, cizelate cu finețe, pe care Conze le descrie drept instrumente rituale ale budhismului hindus au apărut în Asia Centrală, un tărâm a cărui cultură profundă și prodigioasă de-abia a fost sesizată de Occident. Se spune că nenumărate orașe uitate zac ascunse sub nisipuri.

Din inima acestui teritoriu artele străvechi, produsele de artizanat și bogatele surse de înțelepciune au alimentat civilizațiile

din India şi China ridicându-le pe culmi măreţe. Însă această regiune este atât de vastă şi veche, atât de acoperită de urmele lăsate de marile migraţii precum şi de osemintele oaselor dispărute încât moştenirea sa nu poate fi descifrată cu uşurinţă.

Budhismul a înflorit acolo cu opt sute de ani înainte de a ajunge în Tibet, iar Taoismul s-a născut în munţii Kunlun sau poate în una din oazele ce înconjoară Bazinul Tarim, metafizica sa mistică devansând oraşele din valea Indului şi dinastia Shang din China. Mandala şi-a început istoria dezvoltării sale într-o formă artistică elevată, în cel mai adânc şi mai ezoteric strat al acelui străvechi leagăn al civilizaţiei.

Ideea că asemenea instrumente mistice sunt necesare pentru continua menţinere a civilizaţiei, este legată de instituţia timpurie potrivit căreia lumea este făurită din acumularea energiilor mentale ale lumii şi, ca atare, *credinţa* noastră o susţine. Când *credinţa* se schimbă, la fel se schimbă şi lumea. Când *credinţa* noastră se năruie, la fel se năruie şi lumea. Mandalasii au oferit Yoghinului o modalitate continuă de a-şi rededica energiile sale mentale muncii de creaţie. Ei oferă totodată şi un mijloc de educaţie, transmiţând cunoştinţele ezoterice printr-un limbaj simbolic ce va rămâne de nepătruns pentru neiniţiaţi, cât şi printr-o formă economică în stare să ilumineze toate cele trei planuri ale realităţii, adică cel spiritual, psihic şi fizic, în acelaşi timp.

Mandalasii oferă celor iniţiaţi, dintr-o singură privire, o imagine atotcuprinzătoare a întregului, pe care aceştia o pot interpreta în termenii caracteristici oricărei forme esenţiale de existenţă din cele trei enumerate mai sus. Acelaşi principiu al corespondenţei a pus la dispoziţie şi alte asemenea procedee de iniţiere în antichitate.

Astfel Edouard Schuré, misticul francez din secolul al XIX-lea, afirmă că sacerdoţii din Egiptul antic foloseau un limbaj ce exprima gândurile lor simultan în trei moduri diferite:

> „Primul era literal, al doilea era simbolic şi figurativ, iar al treilea era sacru şi hieroglific. Dacă doreau, aceeaşi lucrare putea să-şi asume un sens literal, figurativ sau transcendental... Acest limbaj avea o semnificaţie deosebită pentru adepţi deoarece prin intermediul unui singur semn evoca principiile, cauzele şi efectele ce se răspândeau de la divinitate în natura opacă, în conştiinţa umană şi în lumea spiritului pur. Graţie acestei lucrări, iniţiaţii cuprindeau dintr-o singură privire toate cele trei lumi."[2]

În acelaşi mod şi mandala-lotus cu opt petale tibetan budhist, descriind împărăţia tainică, are o funcţie multilaterală putând fi

interpretat în trei moduri diferite: fie având un înțeles geografic, psihosomatic sau deopotrivă metafizic. Interpretând diagrama cu ajutorul textelor kalachakrice și a diferitelor ghiduri tipărite ce au fost redactate de lamasii din vechime, yoghinii descoperă că diagrama este ca o oglindă fermecată ce reflectă același adevăr pe trei planuri diferite. Aceste trei dimensiuni sunt unite de Meru, Axa Lumii, care le intersectează pe toate trei la centrul diagramei, ceea ce constituie cheia întregii mitologii cu privire la Shambhala. În general, studiul mandalei-lotus de către yoghini se află situat pe un plan mediu, fiind apreciat ca o metaforă psihosomatică ce îmbogățește și ilumineză practica.

Peisajul regatului mitic

Așa cum Muntele Meru unește cele trei planuri ale existenței, la fel procedează și Regele din Shambhala ce domnește în palatul său din mijlocul regatului.

În Kalachakra, el este conducătorul unei monarhii indo-budhiste, cele două tradiții fiind atât de strâns împletite încât uneori suveranii hinduși sau budhiști se pot succede. Hindușii îl asemuie pe rege cu Indra, regele zeilor, în timp ce în lexiconul tibetan-budhist fiecare rege ce domnește o sută de ani este reîncarnarea unui vestit Bodhisattva. În tradiția ulterioară, primul rege budhist a fost Sucandra ce a călătorit în India pentru a dobândi doctrina Kalachakra de la Gautama Buddha, revenind apoi în Shambhala spre a o propăvădui poporului său. Însă cea mai populară variantă a mitului menționează Kalachakra ca fiind autohtonă, având-și originea în Shambhala, iar fiecare Buddha se duce acolo pentru a dobândi învățăturile din surse primordiale.

Potrivit mitului, regatul se întinde exact în aceeași formă, ca un lotus înflorit, cu opt petale, cu muntele sacru înălțându-se în mijlocul unui inel muntos înzăpezit, acesta fiind (la rândul său) înconjurat de un alt lanț muntos acoperit de zăpadă ce s-a transformat în gheață, strălucind într-o lumină divină. În interiorul muntelui sacru, într-o grotă sau uneori chiar pe vârful muntelui, se află palatul-pagodă al Regelui din Shambhala, apărat de cele două inele muntoase și înconjurat de lăcașurile milioanelor de zeități și Devasi, curtenii din preajma sa. Palatul monarhului se află în capitala Shambhalei, în orașul numit Kalapa, care este mărginit la est și vest de două lacuri pline de nestemate: unul are forma de semilună, iar celălalt are formă de lună plină.

La nord se găsesc mormintele unor sfinți și ale unor zeități, iar la sud, într-un parc minunat, plin de arbori de santal, primul rege a construit un imens mandala cu scopul de a propovădui învățăturile de inițiere Kalachakrice.[3]

În interiorul acestui cerc mistic există un model tridimensional al mandalei ce întruchipează înțelesul esențial al doctrinei Kalachakrice a nondualității, cunoscut în budhism sub numele de Advaita. Advaita ne învață că interiorul și exteriorul nu se află în opoziție, așa cum putem presupune în mod eronat. Mai degrabă am putea spune că energia creatoare a universului, respectiv Kundala Shakti, dă naștere deopotrivă gândirii și materiei, alăturând într-o singură unitate transcendentală spiritul umanității și universul material. Această culegere de înțelepciuni advaitice își are originea în centrul Shambhalei și este dezvăluită numai acolo, susțin comentariile, deoarece cheia înțelegerii sale se află sub directa pază a regelui însuși. Nici măcar cei din regiunile exterioare nu posedă această cheie.

În unele texte, învățăturile Kalachakrei se spune că sunt păstrate într-un cerc de mandale tridimensionale, durat în jurul zonei interioare a Shambhalei, în același scop de promovare a inițierii. Astfel, o rugăciune tibetană consacrată renașterii în Shambhala evidențiază că „în fiecare an, când astrul selenar își arată pe de-a întregul chipul în luna neagră calendaristică, Regele atotputernic (ce are puterea de înfăptuire) dobândește întruchiparea Dumnezeului atotcuprinzător, al Învățătorului măreț, al Kalachakrei însăși. Prin inițiere, el maturizează gândirea discipolilor săi."[4] Regii mai puțin importanți din zona exterioară a regatului dețin baghete magice denumite „posesoare ale Puterii Minții" care le conferă posibilitatea de a se menține în comunicare telepatică neîntreruptă cu centrul principal de comandă și cu proprii lor supuși. Pretutindeni domnește prezența luminoasă neîntreruptă a principalei zeități tibetane a Kalachakrei, adică „întruchiparea Dumnezeului atotcuprinzător". El este prezentat stând așezat în mijlocul mandalei-lotus prin intermediul silabelor sacre cunoscute sub denumirea de Cele Zece ale Puterii: Om Ha Sva Ha Ksha Ma La Va Ra Yam.[5]

Cele Zece ale Puterii reprezintă o emblemă importantă în iconografia tibetană, fiind pictate pe frontispiciul mânăstirilor budhiste ca un simbol aducător de noroc. Acest simbol cuprinde principiul sonic de manifestare, care guvernează universul vizibil, fiind echivalent cu Cuvântul Creator al Logosului din metafizica Occidentală.

Bernbaum afirma că în practica budhistă tibetană de vizualizare

a mandalei, diferitele sale trăsături izvorăsc din silaba centrală, unindu-se în jurul ei ca o constelație.

„La finele meditației, trăsăturile se topesc înapoi în această silabă ce dispare în neantul din care s-a iscat. Prin urmare, mandala desfășoară în cele mai mici amănunte tot ceea ce zace ascuns, într-o stare latentă, la centrul său".[6]

În cazul de față, silaba sacră reprezintă (după cum am mai spus) zeitatea Kalachakrei care (în învățătura budhistă) este un duh măreț, o Ființă cosmică de dincolo de globul pământesc, în numele căreia Regele din Shambhala își exercită funcția de regent. Din toate cele expuse anterior este evident faptul că atât muntele, cât și regele și chiar Kalachakra sunt componente ale unui complex unic transcendental situat chiar la centrul țării tainice, fiind ultimele ce se dezvăluie înțelegerii cercetătorului.

Fiecare rege domnește cu sprijinul a doi sfetnici și este venerat ca un conducător deopotrivă al lumii actuale și al celei viitoare, având puterea de a dispune de soarta bărbaților și femeilor de pe pământ, de la cel mai de seamă potentat până la ultimul cerșetor. De aceea i se mai spune și Regele Lumii. Înconjurat de un alai de zei reîncarnați, care îl ajută în treburile sale, regele cunoaște tainele vieții de pe alte astre și de pe alte sisteme solare, având la dispoziția sa aeronave „făurite din piatră" precum și alte vehicule autopropulsate. Palatul său este un loc miraculos ce sclipește zi și noapte cu strălucirea unui diamant, fiind bătut cu nestemate. Din acea citadelă de pe Muntele Meru regele, înscăunat cu depline puteri și plin de înțelepciune, nu își părăsește niciodată tronul deoarece bunăstarea întregii împărății depinde de domnia sa neîntreruptă. Suveranul și sfetnicii săi sunt plini de înțelepciune, spre deosebire de locuitorii din regiunile interioare care nu se ridică la nivelul lor. Totuși aceștia din urmă pășesc neabătut pe calea perfecțiunii și sunt în stare să trăiască în mod armonios în două lumi, atât pe planul realității materiale, cât și într-o lume profund spiritualizată, în virtutea puterilor supranaturale dobândite.

Fiecare din cele opt zone exterioare este compusă din douăsprezece principate, nouăzeci și șase în total, care sunt cârmuite de regi și prinți cu puteri mai reduse. Fiecare zonă se specializează într-o anumită ramură a învățăturii cum ar fi: medicina, muzica, fizica, psihologia, filozofia, astronomia, etc.

Într-adevăr, tibetanii susțin că au căpătat majoritatea cunoștințelor medicale și calendaristice de la Shambhala, precum și artele oculte ale alchimiei, astrologiei, stăpânirea forțelor elementare ale naturii și alte domenii ale culturii lor. Astfel în toate regiunile

exterioare există o considerabilă diversitate culturală întemeiată pe unitate, deoarece toţi locuitorii studiază Kalachakra şi practică yoga propovăduită de Kalachakra, în vreme ce toţi ceilalţi nouăzeci şi şase de regi şi prinţi mai puţin importanţi se supun suveranului suprem ce cârmuieşte din teritoriul său central.[7]

Învăţătura lamaistă susţine că douăzeci şi şapte de regi budhişti au domnit în Shambhala, actualul monarh urcându-se pe tron în 1927, ca o reîncarnare a lui Manjushri, Bodhisattva Înţelepciunii. Se aşteaptă ca el să cârmuiască până în anul 2027. În timpul

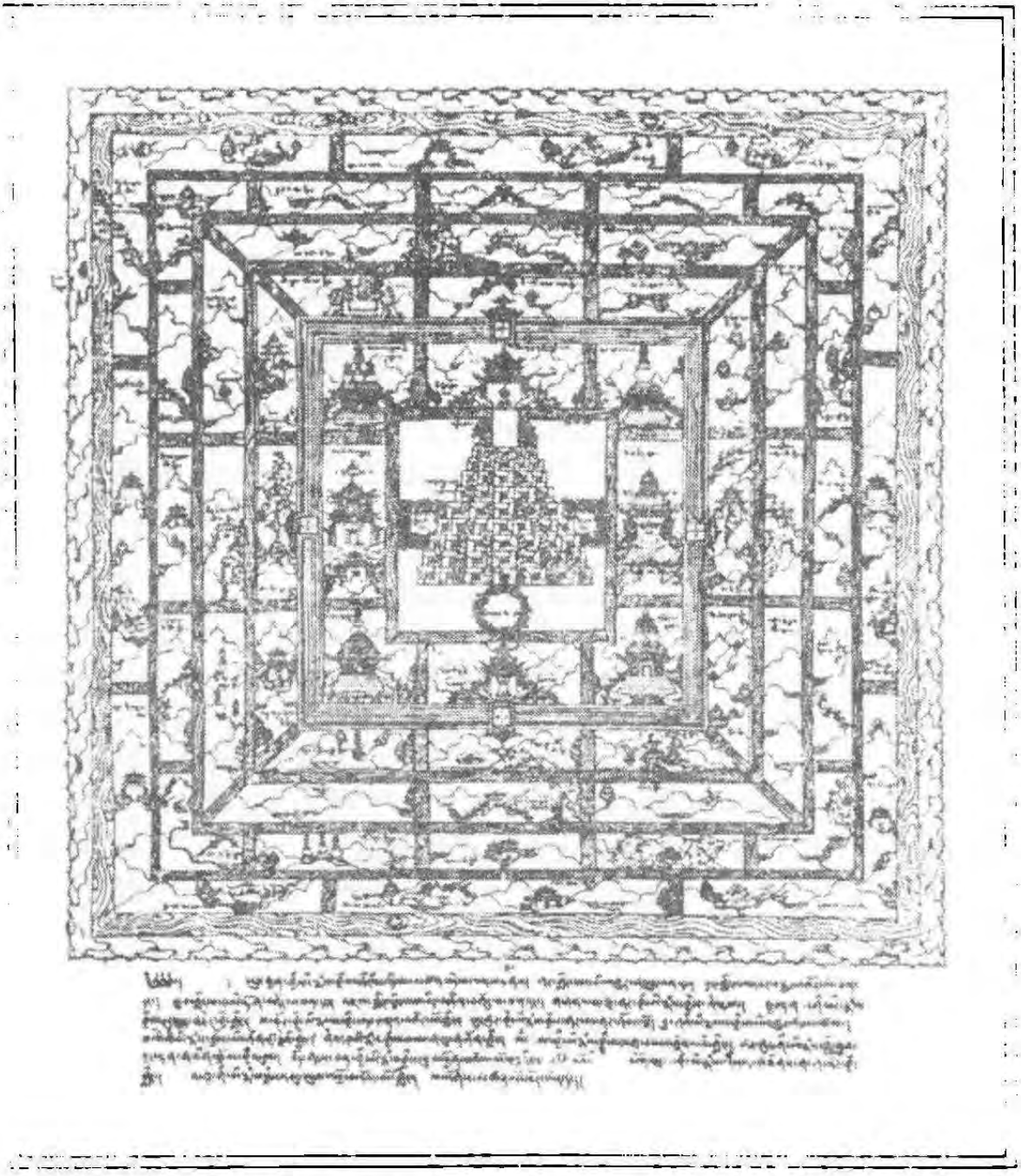

Planşa 3. *Olmolungring, regatul sfânt Bon, înfăţişând la centru Munţele Meru cu cele nouă trepte ale sale, totul fiind împrejmuit de un patrulater muntos acoperit de zăpadă. Inscripţia de la baza desenului include Shambhala ca una din denumirile oraşului Olmolungring.*

domniei sale, potrivit profeţiei, budhismul şi Kalachakra au regresat considerabil în Tibet, China, Mongolia şi alte părţi ale Asiei, mai întâi datorită invaziei islamice, iar ulterior datorită comunismului chinez. Dar Shambhala, pretind lamasii, a păstrat pura învăţătură a lui Buddha netulburată de aceste evenimente exterioare catastrofale. În perioada domniei celui de al 32-lea rege, marele mântuitor războinic Rudra Cakrin „mâniosul stăpânitor al roţii" va prelua puterea, fiind ultimul din obârşia sa. Cu oştirile sale şi cu puterea Roţii Adevărului el va înfrânge duşmanii budhismului, care au ocupat între timp Shambhala, instaurând o epocă de aur pretutindeni în lume. Această previziune se presupune că va avea loc în anul 2327 e. n. însă majoritatea lamasilor cred că nu toţi regii au domnit câte o sută de ani şi de aceea acest eveniment apocaliptic s-ar putea întâmpla mult mai curând.[8]

Potrivit adepţilor religiei Bon, primul rege se numea Shenrab. În anul 16027 î.Chr. el s-a urcat pe tronul din Olmolungring, o ţară cunoscută şi sub numele de Shambhala, despre care adepţii Bonpo susţin că s-ar afla la nord-vestul Tibetului, undeva între munţii dintre Samarkand şi Alma Ata. Atunci Shenrab a dus învăţăturile sacre ale tărâmului tainic peste munţi şi deşerturi către Muntele Kailas din Tibet, unde a fost creată o importantă şcoală Bon a cărei formă lamaistă supravieţuieşte sub aspectul cultului şamanist al cimitirului Dzog Chen. Apoi Shenrab s-a înapoiat în ţara sa de unde a întemeiat o dinastie spirituală de regi ce au continuat să păstreze învăţăturile secrete până în zilele noastre.[9]

Spre deosebire de varianta budhistă, schema Bonpo a oraşului Olmolungring este reprezentată printr-un pătrat cu opt spaţii rectangulare cuprinzând regiunea exterioară (Planşa 3). Mai mult decât atât, în mandala budhistă există doar cele două regiuni (cea exterioară şi regiunea centrală) iar regele şi curtenii domină regiunea sacră interioară într-o asemenea măsură încât Muntele Meru de-abia dacă se mai zăreşte. Însă în mandala Bon, ce derivă dintr-o tradiţie iconografică străveche, există trei regiuni distincte, una într-alta, în vreme ce muntele Meru se înalţă singuratic şi maiestuos în a treia regiune, chiar în inima regatului, ca un munte cu nouă niveluri, simbolizând cele nouă planuri ale spectrului cosmic al Fiinţei.

Astfel schiţa Bon prezintă (oarecum mai detaliat) natura tridimensională a cosmosului pe care o împarte în trei tărâmuri: cel spiritual, cel psihic şi cel fizic, lămurind de ce Regele din Shambhala este numit şi Regele Celor Trei Lumi.

Shambhala și Yoga Tantrică

Cel mai interesant lucru despre legendele menționate anterior îl reprezintă descrierile regatului paradisiac și ascuns, făcute în termeni împrumutați direct din iconografia Yoga Kundalini, adică sistemul ce a conferit Kalachakrei reputația de a fi cea mai puternică și cea mai tainică disciplină tantrică din lume. Ne-am putea întreba ce legătură poate exista între Yoga tantrică și priveliștea Shambhalei? Totuși, există o legătură cât se poate de clară deoarece descoperim că nomenclatura și imaginile Shambhalei (într-adevăr, întreaga sa stare de fapt) se conformează îndeaproape circuitelor psihosomatice pe care orice yoghin le desfășoară cu clarviziune în interiorul propriului său trup. Această strânsă relație constituie o descoperire din cele mai ciudate, fiind una care sugerează că Shambhala nu poate fi pricepută în profunzime fără înțelegerea conceptelor fundamentale ale științei Kundalini, despre care se afirmă că ea însăși își are rădăcinile chiar în tainicul regat.

Sistemul Chakric spinal, (fig. 1) ce oglindește sistemul glandular fizic din ființa omenească, este atât de bine cunoscut astăzi încât nu mai are nevoie de prezentare. Descoperit și studiat cu clarviziune încă din timpuri străvechi, a fost probabil sistematizat de învățații șamani din Asia Centrală cu mult înaintea apariției civilizațiilor ce cunoșteau scrisul.

Numeroase generații de adepți au elaborat ulterior și au

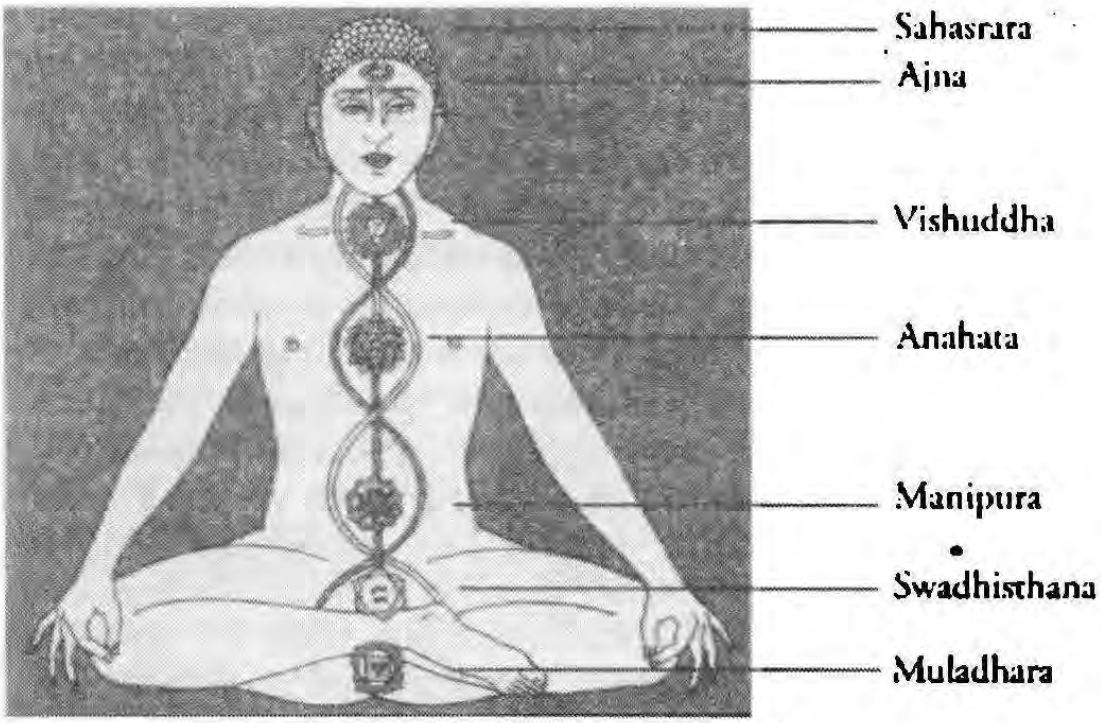

Fig. 1. *Sistemul Chakric spinal.*

perfecționat iconografia sistemului, învăluindu-i secretele într-un sistem de simboluri țesute foarte strâns, fiind apoi expus înțelegerii noastre pentru prima dată. Barbara Ann Brennan, o tămăduitoare clarvăzătoare ce s-a pregătit ca psihoterapeută și ca fiziciștă, descrie Chakrele ca fiind niște vârtejuri conice de energie alcătuite dintr-un număr mai redus de conuri de energie (așa-numitele petale de lotus) situate într-un câmp de energie multistratificat ce înconjoară și pătrunde corpul fizic. Acest câmp atotcuprinzător este alcătuit din șapte niveluri de vibrații ce corespund celor șapte Chakre majore, fiecare dintre ele fiind la fel de riguros structurată precum corpul fizic, toate cele șapte niveluri ocupând același spațiu în același timp. Fiecare dintre ele se extinde dincolo de ultimul, până la 60-90 cm, depășind suprafața trupului.

În acest câmp dominat de aură „există o scurgere verticală de energie ce pulsează de-a lungul câmpului, în sus și în jos, prin măduva spinării. Ea se întinde dincolo de corpul fizic, deasupra capului și sub coccis"[10], afirmă Brennan.

Vârfurile Chakrelor, de forma unor vârtejuri conice, sunt îndreptate spre această forță verticală principală, iar capetele lor libere se întind până la marginea fiecărui nivel al câmpului unde se află localizate. Numărul petalelor din fiecare Chakră semnifică poziția și valoarea sa relativă în ansamblu, dezvăluind pe dată calitățile inerente din acel anumit centru de energie.

Lotusul cu patru petale de la baza coloanei vertebrale, Chakra *Muladhara*, este denumit centrul pământului. Acolo, energia creatoare universală (pe care budhiștii hinduși o numesc *Kundalini Shakti*) dormitează la nivelul suprafeței terestre, stând încolăcită în jurul său ca un șarpe, până când este trezită de practicile yoghine și se înalță de-a lungul șirei spinării, străpungând diferitii lotuși și activând nivelurile superioare, unul după altul. În timpul desfășurării acestui proces, fiecare centru transmite personalității propriile sale calități specifice. Ego-ul personal stăpânește cele trei niveluri inferioare. Când Kundalini atinge centrul însuși al inimii, *Anahata*, sufletul se deșteaptă și purcede pe adevărata Cale spirituală. De aici înainte, înaltul spirit al yoghinului se străduiește să descătușeze forțele sale latente, până când lotusul cu o sută de petale (din partea superioară) este străpuns, adică *Sahasrara* din creștetul capului.

În *Sahasrara*, centrul cerului, se dobândește beatitudinea conștiinței supreme. Un studiu exhaustiv al acestui subtil sistem de energie ce sălășluiește în interiorul trupului fizic, dar separat de el, este realizat în lucrarea „*Puterea șarpelui*" scrisă de Arthur Avalon (Sir John Woodroffe).[11]

Acum descoperim că înțelesurile și descrierile Shambhalei sunt aceleași cu cele dezvăluite de Yoga. Cele două lacuri de la Kalapa, afirmă Bernbaum, au formă de semilună sau de pătrar de lună a secțiunii transversale a *Nadis*-ului sau a canoanelor nervilor pe care yoghinii le sesizează în propriul trup aflat în meditație. Tot așa, polaritatea fiziologiei sale, acolo unde partea inferioară este sălașul fertilității și al energiilor vitale, respectiv partea superioară a facultăților cognitive, este oglindită cu precizie în Shambhala prin dezvoltarea arborilor de santal, la sud, și de sanctuarele zeilor, la nord. Din nou înfățișarea (în ansamblu) a împărăției este aceea a florii de lotus, floarea prin al cărui nume sunt cunoscute Chakrele sistemului energetic spinal al yoghinului. Cum am menționat mai înainte, regatul posedă un număr de lotuși mai mici, orânduiți în interiorul său.

Lotusul, după cum se știe, a fost ales probabil pentru a reprezenta Chakrele datorită purității sale, a proprietății narcotice și datorită asemănării cu structura petalelor orânduite în formă de roată, dar și fiindcă – aidoma Chakrelor – se deschide și se închide cu neobișnuită sensibilitate, ca răspuns la stimulii primiți din exterior. În arta tibetană și chineză, Buddha și Bodhisattva sunt uneori reprezentați șezând sau stând în picioare pe flori de lotus pentru a demonstra că sunt neviciați de pasiunile lumești, la fel cum floarea de lotus este neîntinată de noroiul și mocirla din care crește.

Conform spuselor lui Iamblicus, un filozof-mag din secolul al IV- lea, lotusul este o imagine a perfecțiunii, de vreme ce frunzele, florile și rodul său alcătuiesc un cerc, la fel ca Chakrele când se deschid sau se închid. Toate aceste caracteristici sunt și ele atribuite Shambhalei.

Mai mult chiar, lotusul cu opt petale este simbolul Chakrei inimii (deși uneori este înfățișat ca un lotus cu douăsprezece petale)[12] și este considerat de majoritatea Tantrelor și de Kalachakra, în special, ca fiind cel mai important centru din sistemul psihosomatic și lăcașul sufletului. Upanishadele* susțin că Eul divin „care le înțelege pe toate și a cărui slavă este evidentă în întregul univers, viețuiește în lotusul inimii"[13]. În *Anahata Chakra*, Învățătorul Lăuntric, Eul suprem însuși este îndemnat de înălțarea Kundalini, definind spiritul înțelepciunii, al compasiunii, al adevărului și al bunăvoinței din viața unui individ.

La fel și în Shambhala, toate virtuțile omenești înfloresc. Și ea este cunoscută precum Lăcașul Sufletului Lumii, drept sălașul Marelui Învățător și ca adevărata intrare pe Calea spiritualității.

* învățături filosofico-teozofice sanscrite (n. tr.).

În cele din urmă, numele muntelui sacru este împrumutat din fiziologia Yoghină. În sanscrită *meru*, uneori denumit și *merudanda* este axa cerebrospinală a corpului omenesc, coloana vertebrală sau sceptrul puterii prin care trece Kundalini, unind toate Chakrele, la fel cum se înșiră mărgelele pe un fir[14]. Deoarece Kundalini este socotită în yoga tantrică drept forța vieții cosmice ce generează și menține totul, *meru*, în afara faptului că este suportul structural al centrului trupului, este totodată și centrul său zămislitor și sursa vieții. Și această idee a fost transferată (în întregime) în topografia Shambhalei.

Mircea Eliade afirmă:

> „Creasta muntelui cosmic nu este doar cel mai înalt punct de pe pământ, este totodată şi buricul pământului, punctul de unde a început Creaţiunea. Există chiar şi în civilizaţiile timpurii momente în care tradiţiile cosmologice explică simbolismul Centrului în termeni care ar fi putut foarte uşor să fie împrumutaţi din embriologie. Atotputernicul a zămislit lumea ca pe un embrion. Aşa cum embrionul se dezvoltă de la buric mai departe, la fel şi Dumnezeu a început creaţiunea lumii pornind de la buricul ei, iar de aici lumea s-a răspândit în toate direcţiile"[15].

Yoga tibetană folosește aceleași simboluri în legătură cu Shambhala. Muntele Meru este conceput ca ombilicul său, dar și ca sceptrul său central, ca sursă a vieții, a puterii și a guvernării, răspândindu-se dinspre zona centrală către celelalte opt zone din exterior, iar de aici în lumea întreagă.

Din toate cele arătate se poate deduce, fără tăgadă, că Shambhala este, cu certitudine un loc cu proprietăți din cele mai neobișnuite. Sau este oare o născocire izvorâtă din imaginația lamaistă, ca un sprijin pentru meditație? Dacă nu adoptăm în grabă ultima concluzie, trebuie să relevăm că într-un capitol ulterior descoperim (potrivit celor afirmate de René Guénon) că străvechea învățătură ezoterică ebraică acordă lăcașului sacru exact aceleași înțelesuri yoghine. Aceasta nu poate fi o simplă coincidență.

Învățăturile budhiste tibetane aruncă prea puțină lumină asupra enigmei.

De la venirea la putere a sectei reformate a Cușmelor Galbene din Tibet, în secolul al XVI-lea, aceste identificări și asemănări (care se potrivesc Shambhalei) au proliferat enorm, dar în același timp yoghinii budhiști tibetani au manifestat tendința de a se desprinde de realitatea fizică a Shambhalei îndreptându-și interesul, în principal, către dimensiunea psihică a mandalei până la

excluderea înțelesurilor sale fizice și metafizice. Deși (în teorie) yoghinii sunt încredințați că vizualizând diagrama în opt petale a Shambhalei, atunci când sunt în meditație, ei pot fi conduși către căminul Kalachakrei și – prin urmare – la esența însăși a învățăturilor sale, în practică însă orientarea lor a devenit psihologică, înainte de toate.

Bernbaum subliniază raționamentele care stau la baza acestei abordări:

> „Cu scopul de a dezvălui înțelesul tainic al Shambhalei, trebuie să vedem modul cum versiunea fizică descrisă în texte oglindește natura celorlalte două (adică fizică și spirituală) versiuni. Regatul interior (sau psihic) este considerat a fi cel mai important dintre cele trei. Dacă un yoghin îl poate descoperi prin practicarea Kalachakrei, atunci el va dobândi cunoștințele necesare pentru a putea deslușì regatul în forma lui fizică și spirituală"[16].

Din acest motiv, fie că e valabil sau nu, Bernbaum adoptă maniera analizei psihologice ortodoxe, punând accentul în mod deosebit pe regatul interior. De fapt, orice altă interpretare a diagramei lotusului a devenit o raritate.

Considerându-și trupul ca un microcosmos al universului, yoghinii își pot imagina mandala sălășluind în corpul lor, iar Shambhala având-și lăcașul în Chakra din inimă aflată – la rândul său – în centrul sistemului energetic spinal. Aici și în fiecare din centrele energiei psihice, imaginate ca mandala în formă de lotus, zeitățile tutelare ale cosmosului pot apărea în fața yoghinilor în stare meditativă. De la aceste zeități, în concordanță cu legile analogiei, emană puterea divină ce deșteaptă nivelurile profunde ale gândirii yoghinului, îndreptându-l spre iluminare.

În acest sens, Eul suveran atotstăpânitor este simbolizat prin mitul unui măreț rege ce domnește peste o împărăție tainică. În mijlocul lotusului din Shambhala interioară, la fel ca într-o cetate, se află ascuns giuvaierul gândirii celei mai profunde, netulburat de ignoranță, neafectat de pasiuni „strălucind cu limpezimea unui diamant de cea mai profundă claritate a conștiinței – conștiința naturii absolute a realității însăși"[17]. În același mod, lamasii consideră cele opt zone exterioare ale regatului ca reprezentând cele opt stadii ale minții sau cele opt stări ale conștiinței prin care meditația în mod progresiv, adesea cu multă strădanie și zbucium, duce spre interior către Dharma Chakra inimii în timpul *Sadhana* a yoghinului, dezvăluind, în cele din urmă, mintea strălucitoare a iluminării. Astfel, interpretată ca o diagramă a Chakrei Anahata,

mandala dezvăluie că singura cale spre Shambhala se realizează prin practici ce purifică inima în mod radical, dar aruncă prea puțină lumină asupra Shambhalei însăși, ca un loc real pe suprafața pământului. Mandala slujește puțin mai mult decât o metaforă pentru Eul cârmuitor ce se află în propriul trup al yoghinului.

Însă străvechea sectă a Cușmelor Roșii, descendentă din lamasii Nyingmapa, fondată de Guru Padma Sambhava, primul care a introdus budhismul în Tibet, a ajutat la păstrarea (în puritatea lor originală) a doctrinelor Bon prebudhiste în care realitatea geografică și literală a Shambhalei a fost unul din cele mai importante daruri. Înțelepciunea mistică a acestor oameni din Antichitate, cum li se spune adesea, este proverbială în Tibet și Mongolia, motiv pentru care mulți învățați tibetani sunt încredințați că formează o adevărată anexă a Shambhalei însăși, atât de strânse se presupune că sunt legăturile lor. Totuși, toate școlile budhiste tibetane, inclusiv secta Cușmelor Galbene supuse lui Dalai Lama, cinstesc învățăturile Shambhalei și sistemul ei de credință mistico-magic.

Călătoria unui Lama la Shambhala

Bernbaum menționează (în cartea sa) povestea unui vis uluitor sau a unei viziuni despre o călătorie către regatul sacru ce i-a fost narată de un anume Garje Khamtul Rinpoche, un lama încarnat, membru al sectei Nyingmapa care trăiește actualmente în India. Însuși Khamtul este ferm încredințat că aventura sa nocturnă nu a fost, de fapt, una psihică cât - mai degrabă - un zbor înlăuntrul trupului său, către un loc ce există în fapt și al cărui nume (după cum i s-a spus) este Shambhala. Acest lama, care activează în momentul de față în cadrul Consiliului Afacerilor Religioase și Culturale de pe lângă Dalai Lama din Dharamsala (India) i-a povestit lui Bernbaum că întâmplarea a avut loc în 1948 pe când era un tânăr călugăr în vârstă de douăzeci și unu de ani.

Într-o noapte dormea pe un munte sfânt din Tibet, după o perioadă de asceză, departe de lume, când a primit chemarea Shambhalei deși, la început, nu și-a dat seama despre ce anume era vorba.

Călăuza sa i s-a înfățișat sub chipul unei fecioare indiene ce l-a îndemnat să se trezească și să o urmeze deoarece lama vroia să-i vorbească. Surprins, Khamtul i-a răspuns că nu dorește să meargă cu ea. „Nu ești decât o fată obișnuită, îmbrăcată cu veșminte de bumbac și nu ai nimic deosebit. Nu mă impresionezi", i-a

răspuns el. Dar când fata îi arătă semnele magice de pe mâinile, picioarele și fața sa, Khamtul consimți să o urmeze. Îndată ea plesni din degete și în aceeași clipă băiatul simți cum trupul său fizic se topește, deși putea să gândească în continuare. Fata îl luă în palma sa, apoi îl înghiți.

Prima parte a călătoriei, pe care Khamtul a întreprins-o, a avut loc – oarecum – pe plan psihic, el fiind conștient că pătrunsese în trupul mântuitoarei Tara, iar aici era purificat treptat prin inițierea efectuată în fiecare din Chakrele zeiței. După ce străbătu toate centrele de energie ale zeiței Tara, ieșind prin organul ei sexual, Khamtul spuse că în clipa aceea se simțea foarte ciudat, ca și când nu ar fi avut trup deloc. „Mintea mea era liniștită, limpede și lipsită de gânduri. Atunci mi se părea că puteam merge oriunde doream, fără să pășesc". Această experiență ciudată, purificatoare și întăritoare l-a pregătit, după cum se pare, pentru restul călătoriei.

După ce a fost azvârlit afară din trupul zeiței Tara, într-o nouă stare de conștiință, călăuza sa l-a luat de mână și s-au înălțat la ceruri, de unde zeița i-a îndreptat atenția către diferitele tărâmuri de dedesubt. El, care nu călătorise niciodată în afara Tibetului și nici nu studiase vreodată o hartă, zărea pentru prima dată forma Indiei, a Ceylon-ului, a Chinei, a Japoniei, a Nepal-ului și a altor țări mai mici întinzându-se sub el, pe suprafața pământului. Zburând către nord, dincolo de Tibet, au trecut peste munți înzăpeziți și au zărit teritorii și munți de diferite culori, pline de aur și pietre prețioase, de diamante, rubine, smaralde și safire. În mod evident, prin energizarea spirituală a percepțiilor lui Khamtul, elementele mitice și transcendentale se înglobaseră acum în peisaj.

În cele din urmă au ajuns într-o țară înconjurată de munți acoperiți de zăpadă, cu multe orașe despărțite între ele de lacuri și râuri. Ajunseseră la destinație, deși Khamtul tot nu îi cunoștea numele și nici nu știa pentru ce se duceau acolo. Stâncile erau din cleștar, din argint, din mărgean sau din alte materii prețioase, iar flori pe care nu le mai văzuse niciodată până atunci creșteau pe câmpii.

În mijlocul ținutului se întindea un lac mare, iar pe malul opus se înălța un palat cu acoperiș de aur sclipitor. După înfăptuirea unor ritualuri de inițiere, Khamtul și călăuza lui pătrunseră în palat prin partea de la răsărit, așa cum procedează inițiații când intră într-un mandala în meditație. Interiorul palatului era imens. Pretutindeni se întindea o lume misterioasă de culoare turcoaz, cu trăsături naturale, extinzându-se până departe. „Unele locuri erau acoperite de nisip, iar în alte locuri țâșneau izvoare", afirma Khamtul.

În depărtare, el zări un cal albastru, stând liniștit. Acesta era Tamchog Mahabala, o emanație a spiritului lui Buddha, așteptându-și călărețul, adică viitorul rege din Shambhala. Unele profeții susțin că marele mântuitor și avatar* Rudra Cakrin va porni în curând din Shambhala, călare pe bidiviul său supranatural, al cărui nume semnifică Marea Putere a Voinței, pentru a purta ultima supremă bătălie împotriva forțelor răului.

Trecând peste partea vestică a palatului, călugărul ajunse – în cele din urmă – la palatul lamas-ului său. El a descris clădirea ca pe o mânăstire tibetană, mai mult sau mai puțin, cu o vastă curte, aidoma celor folosite pentru dezbateri religioase în țara sa. Călugărul a urcat treptele albe și negre ale unei scări din marmură, iar când a ajuns la capătul ei, a pătruns în palat. La capătul unei vaste săli se găsea un lăcaș sfânt, în mijlocul căruia se găsea un tron de aur sprijinindu-se pe opt lei, la fel ca în Tibet. Pe tron ședea un lama pe care Khamtul nu-l mai văzuse niciodată.

Lama avea tenul tuciuriu și era bătrân. Ținea în mână un șirag de mătănii și rostea Om Mani Padme Hum. Însă atunci când Khamtul își exprimă îndoiala față de împuternicirile sale, bătrânul se preschimbă în Bodhisattva Avalokiteshvara, cel cu patru brațe. Cele două brațe din mijloc aveau palmele împreunate a rugăciune, pe când, în celelalte două, în mâna dreaptă ținea un șirag de mătănii din cristal, iar în cea stânga avea un lotus. În această înfățișare divină și liniștitoare, lama îl inițiе pe tânărul călugăr în deplina meditație a lui Avalokiteshvara, de la practicile de început până la cele care îl vor ilumina, în cele din urmă. Apoi îi dădu să repete o Mantra** specială, pe lângă multe alte învățături spirituale, dându-i sfaturi pentru viață. Lama a profetizat, într-o formă poetică, sfârșitul budhismului în Tibet, revolta împotriva chinezilor (ce va izbucni curând în regiunea sa estică) și schimbările ce vor avea loc (ca urmare) în toate cele trei regiuni. El a prezis că atunci când Khamtul va împlini treizeci de ani, va fi nevoit să-și părăsească patria, de aceea vroia ca tânărul să ducă cu el veștile despre toate aceste lucruri, pentru a-i pregăti și pe ceilalți de apropierea sfârșitului.

În mod special el trebuia să le spună confraților săi că va izbucni războiul în Shambhala, iar Tibetul își va redobândi cândva libertatea.

La sfârșit, bătrânul îl binecuvântă pe Khamtul punându-și amândouă mâinile pe creștetul lui și îi spuse: „Acum du-te și

* întruparea divinității, mai ales a zeului Vishnu (n. tr.).

** imn Vedic (text sacru folosit ca incantanție) (n. tr.).

vizitează pământul acesta, dar apoi va trebui să te înapoiezi. Când vei avea 60 sau 70 de ani, te vei renaște aici. Roagă-te pentru asta, iar eu mă voi ruga împreună cu tine".

Khamtul îl întrebă: „Unde se află acest pământ?"

Iar celălalt îi răspunse: „Aceasta este Shambhala. Tot ce ți-am spus aici, trebuie să ții minte. Să nu uiți nici un cuvânt".

Apoi Khamtul a fost condus înapoi pe drumul pe care venise, își recăpătă trupul fizic și se deșteptă[18].

După cum evidențiază Bernbaum, în fiecare apreciere a realității obiective a experienței trăite de călugăr trebuie avut în vedere faptul că el fusese inițiat în învățăturile Shambhalice încă din copilărie și era pe deplin cunoscător al ghidurilor călăuzitoare către sanctuarul ascuns în munți, astfel încât mintea lui poseda, de fapt, tot materialul necesar reproducerii visului (dacă vis a fost) în toate amănuntele sale de neimaginat. Dar mai departe, în capitolul 6, vom afla despre o viziune (ce poate fi asemuită cu cea avută de Khamtul) trăită de o tânără occidentală practicantă protestantă care – inițial – nu auzise niciodată despre Shambhala, dar care povestea despre acest loc misterios ca și când ar fi existat în realitate printre munții din nordul Tibetului, un loc unde adesea se îndrepta în zbor, în timpul nopții, într-o stare de deplină conștiință, complet diferită de cea a visului. Alte întâmplări precum cea trăită de Khamtul, deși mai puțin dramatice, au fost semnalate o dată cu nașterea mișcării Era Nouă din anii '60, când un mare număr de tineri americani au relatat că au fost purtați spre Shambhala într-o stare de deplină conștiință vizionară, pe timp de noapte, sau către un loc asemănător Shambhalei unde au căpătat inițierea spirituală. Tinerii menționați erau de diferite credințe religioase, ba unii dintre ei erau chiar atei, necunoscători ai învățăturii tibetane însă afirmau în unanimitate că și eu au fost purtați la un centru de educație spirituală, într-un loc precis din Asia, despre care li s-a spus că avea să joace un rol important în cursul viitoarelor evenimente mondiale[19].

Sunt încredințată că mulți oameni de pe planeta noastră ar putea efectua asemenea călătorii spirituale în timpul somnului, fără să-și amintească măcar ceva despre ele sau fără să-și dea seama de legătura lor vitală cu un centru de inițiere din Asia, iar acest lucru s-ar fi putut întâmpla de-a lungul întregii istorii, în special în timpul unor schimbări evolutive bruște.

Khamtul Rinpoche, fiind un inițiat cu experiență, era pe deplin conștient de aventura sa pe care o descria cu amănunte extraordinar de vii, pe când cei mai mulți dintre noi nu ne-am putea da seama. Totuși acea învățătură (căpătată în mod neconștient sub îndrumarea

unor dascăli eruditi) poate sta la baza pătrunderii – aparent spontană – a cunoașterii, a profeției, a dobândirii unor puteri noi și a unui simț nedeslușit de deșteptare spirituală pe care mulți oameni le trăiesc în zilele noastre. Este posibil, după cum se teoretizează în volumul de față, ca o asemenea întâmplare colectivă nocturnă să fie răspunzătoare de acest gen de metamorfoză culturală bruscă și inexplicabilă ce a început în anii '60 și s-a extins ca un fenomen mondial ce continuă și astăzi.

Localizarea Shambhalei pe hartă

Ideea menționată anterior mai corespunde și simbolurilor de pe mai multe niveluri ale mandalei shambhalice despre care se crede, în mod tradițional, că ar avea un adevărat înțeles geografico-ocult ascuns în interiorul ei. De exemplu textul Kanjour din secolul al XIII-lea, cel mai vechi comentariu tibetan budhist asupra acestui subiect, se referă la Shambhala descriind-o doar ca un centru circular de la care opt drumuri purced în toate direcțiile busolei, aidoma spițelor unei roți, având câte un paznic la capătul fiecăruia din cele opt drumuri. Este posibil ca textul să se refere la o străveche hartă regională schițată de către Bonpo. Această interpretare literală nu este incompatibilă cu simbologia religioasă exprimată de desenul cu cele opt raze.

Studii ale unei arte megalitice dezvăluie că roata cu opt spițe a fost cândva simbolul soarelui, având legătură și cu un calendar neolitic ce împărțea anul în opt secțiuni, pe baza observațiilor făcute asupra soarelui[20]. Această artă demonstrează că un asemenea gen de roată constituia o parte importantă a iconografiei mondiale despre religia soarelui (răspândită din Asia Centrală), sursă din care simbolismul budhist a derivat în mod direct. Trebuie doar să ținem seama de strictețea cu care arhitectura lăcașurilor spirituale (cum sunt catedralele, moscheele și templele hinduse) exprimă principiile spirituale ale religiilor lor pentru a putea înțelege că și arhitecții Shambhalei au folosit, probabil, aceeași procedură.

În textele Kalachakrice, mandala unei geografii mondiale înfățișează Muntele Meru situat la centrul lumii, înconjurat de patru continente. Un mod de interpretare a acestei diagrame, explică Bernbaum, este destinat yoghinilor pentru a putea vizualiza mandala în propriul lor trup, considerând Meru drept coloana sa vertebrală, iar cele patru continente înconjurătoare asociindu-le cu cele patru membre ale sale.

Trebuie să depășim asemenea paralele psihologice pentru a obține semnificația deplină a diagramei cu opt petale.

În pofida simbolismului yoghinic, desenul relevă o preluare geografică directă care a constituit (probabil) intenția sa originală. Desigur, nu este nici o coincidență faptul că, la nivelul cel mai pragmatic, mandala în formă de lotus, fie cu opt sau patru petale, are implicații ce îl transformă într-un catalog fidel al topografiei etnoreligioase din Asia Superioară, cu sistemul său sinuos de lanțuri muntoase înzăpezite, cu mari rețele fluviale și cu granițele încercuite de opt regiuni etnoculturale: Siberia, Mongolia, China, Tibet, Cașmir (India), Afghanistan, Turkestan și Kazakhstan (ultima regiune fiind o parte din străvechea arie aflată sub hegemonia scitică), toate fiind, în general, definite aparte prin formațiunile naturale ale pământului.

Mai mult chiar, deși fiecare zonă etnică și-a păstrat propria credință și cultură, dacă pătrundem mai adânc găsim dovezi ale unei ideologii practicate în mod obișnuit, ea avându-și obârșia (după cum se consideră) în Shambhala, centrul lor comun.

Astfel Nicolas Roerich a descris un stindard rar întâlnit pe care l-a văzut atârnat într-o mânăstire tibetană și pe care figura Regele Shambhalei, Rigden Jye-Po, șezând la centru, înconjurat de reprezentanții diferitelor religii ale națiunilor înconjurătoare. „Era un locuitor din Ladak, cu pălăria sa înaltă și neagră, dar mai erau și chinezi purtând pe cap bonete rotunde cu pompon roșu. Ici se găsea un hindus în veșminte albe, colo era un musulman cu turban alb. Ici erau kirghizi, buriați, kalmuki, dincolo se aflau mongoli cu îmbrăcămintea lor caracteristică". Cu toții se închinau regelui, ne spune Roerich. Toți îl venerau ca pe simbolul central al credinței lor „dăruindu-i roadele cele mai bogate ale pământurilor lor"[21]. Roerich a descoperit că învățăturile Shambhalei au pătruns în religiile tuturor acestor culturi într-o măsură uluitoare, impregnându-le cu un înțeles mistic interiorizat, ceea ce le depășește pe toate. Profețiile Shambhalei, legendele obișnuite, învățăturile Shambhalei și năzuințele de a o descoperi au preocupat oameni de diferite credințe într-o măsură pe care Roerich a considerat-o cu adevărat impresionantă, în timp ce călătorea prin Asia.

În jurul focurilor de tabără din timpul nopții, înconjurat de vasta și primejdioasa întunecime a deșertului, Shambhala și regele său divin constituiau o temă nepieritoare și veșnic fascinantă. Cântecul Shambhalei se auzea neîntrerupt, împletindu-se cu cântecele tuturor religiilor. Parola paznicilor ce străjuiau tabăra lui Roerich în fiecare noapte era Shambhala.

Roerich nu avea nici o umbră de îndoială că autoritatea Shambhalei asupra tuturor acestor rase diverse era reală și că mistica sa ezoterică le înșirase ca pe un șirag de credințe, împrejmuind înălțimile asiatice întocmai cum sugerează mandala cu opt petale.

Religiile din orient ne-au devenit tot mai familiare în ultimele două sau trei secole, dar totuși cunoaștem atât de puțin despre tradiția Shambhalică încât nu sunt mulți aceia ce își dau seama în ce măsură învățătura sa spirituală se află la temelia lor, scoțându-le în evidență.

În privința aceasta (ca și în altele) mandala lotus, ce înfățișează regatul ascuns, ne oferă informații codificate ce se potrivesc într-o măsură remarcabilă cu integritatea geografică culturală a celei mai interioare zone din Asia, luând în considerare atât hotarele instabile și schimbările culturale impuse de comunismul rusesc și chinez, cât și intensa infiltrare a unei culturi islamice omogene, din momentul când mandala a fost conceput.

3

UN MĂNUNCHI DE RELIGII

De-a lungul secolelor, cei ce au călătorit prin interiorul Asiei au comentat modul cum spiritul fascinant al locului bântuie întregul teritoriu. Printre rafalele de vânturi dezolante ce suflă la mare altitudine și asprimea nesfârșitelor terenuri stâncoase, aflate la mii de kilometri depărtare de orice zonă locuită, forțe nevăzute se fac simțite mereu. Un călător chinez din secolul al XIX-lea comenta: „Aproape necontenit se aud șuierături ascuțite sau țipete puternice, dar dacă încerci să descoperi de unde se iscă ele, rămâi îngrozit, căci nu găsești nimic."[1] Munții, spune Roerich, vuiesc de sunete prelungi de scoică, deși nici o mânăstire nu se află prin preajmă. Dincolo de focurile de tabără, acolo unde nu răzbate lumina, sute de siluete negre își fac simțită prezența. Unii oameni au perceput cu groază (și o spaimă plină de smerenie) o prezență misterioasă și divină pe care au atribuit-o influenței invizibile a Shambhalei. Ferdinand Ossendowski nota (în prima parte a secolului) că au existat momente în timpul călătoriilor sale prin Mongolia când oameni și fiare se opreau în loc, în tăcere și nemișcare, parcă ascultând ceva. Herghelиile de cai, turmele de oi și cirezile de vite rămâneau încremenite, cu atenția încordată, sau se chirceau la pământ.

Păsările încetau să zboare, marmotele se opreau din fugă, iar câinii nu mai lătrau.

„Pământul și cerul își reținеau răsuflarea. Vântul nu mai bătea, iar soarele nu se mai mișca din loc... Toate făpturile vii, speriate, începeau să se roage în mod involuntar, așteptându-și soarta".[2]

„Așa a fost totdeauna, ori de câte ori Regele Lumii se roagă din palatul său subpământean, cercetând destinul tuturor neamurilor de pe pământ", explica un bătrân păstor și vânător mongol...

Căci în Shambhala, zicea el,

> Trăiește cârmuitorul invizibil al tuturor popoarelor pioase, adică Regele Lumii sau Brahatma, care poate vorbi cu Dumnezeu așa cum eu vorbesc cu dumneavoastră, având în preajma sa doi sfetnici: Mahatma, ce cunoaște scopurile evenimentelor viitoare și Mahinga, care guvernează cauzele acestor evenimente... Regele cunoaște toate forțele lumii și citește deopotrivă în sufletele omenirii și în marea carte a destinului său. Fără a fi văzut, el cârmuiește opt sute de milioane de oameni de pe suprafața pământului, care vor îndeplini toate poruncile sale.[3]

Nu numai în Mongolia, ci în fiecare zonă din Asia Centrală, Shambhala (chiar și astăzi în era laică a postcomunismului) exercită o influență foarte reală ce depășește toate deosebirile de spațiu, rasă și religie.

Îndeosebi în dezolanta regiune muntoasă din Asia Superioară, care de-abia a pășit în epoca modernă, poveștile și cântecele despre Shambhala, precum și numeroase relatări despre Regele Lumii, despre profețiile și armatele sale, despre sfetnicii săi divini și ceremoniile sacre desfășurate în cavernele subterane ce se întind în toată Asia Centrală, după cum se spune, sunt povestite și cântate fără încetare de către oameni, împletindu-se cu legendele despre Maitreya și despre mântuitorul-războinic Gesar-Khan, regele-erou al Mongolilor. Marile mituri (ce au schimbat lumea) s-au născut în acel mediu slab populat și încă mai persistă.

Asia Superioară a fost numită „buricul pământului" sau „arena Asiei".

Există încă spații uriașe ce nu au fost niciodată explorate, văi tainice împânzite cu izvoare fierbinți ce se întind ca niște oaze verzi, paradisiace, printre pustiurile geroase acoperite de ghețuri și zăpezi, trecători nemarcate pe hartă și drumuri primejdioase, situate la mare înălțime, ce oferă privelișteа unor pajiști verzi ce se întrezăresc printre crăpăturile norilor precum și râuri și jungle înfloritoare ce se pot vedea jos, în depărtare. O privire de ansamblu, de la mare înălțime, dezvăluie aspectul ciudat și colțuros al terenului, ca un pumn strâns, datorat efectului zdrobitor al platoului subcontinentului indian cu impact asupra Asiei de nord (Fig. 2), în timp ce dincolo de lanțul muntos transhimalayan (și de platoul tibetan) un vast teritoriu plin de deșerturi și de alte lanțuri muntoase (cele mai înalte din lume) se întinde către nord, până la pădurile siberiene, într-o formă aproximativ elipsoidală. De-a lungul frontierei de nord a Tibetului se înalță munții Kunlun, iar dincolo de aceștia brâul munților Altyn Tagh face o curbă către munții Nan Shan și deșertul

Fig. 2. *Harta Asiei Centrale și a Indiei.*

Gobi. Mult mai la nord se întinde lanțul munților Altai din Siberia de sud, iar la vest de munții Altai se găsesc munții Tien Shan, în Turkestan. Mergând mai departe către sud, nodul circular al munților Pamir mărginește Afghanistanul, întâlnindu-se apoi cu

munții Hindu Kush, cu lanțul munților Karakorum, la nord de Cașmir, și cu partea vestică a munților Kunlun.

Între laturile acestor mase muntoase se află alte lanțuri muntoase brăzdate de râuri, întregul sistem compact cuprinzând Bazinul Tarim și Takla Makan, deșertul inospitalier al provinciei Xinjiang din vestul Chinei, ca și Bazinul Dzungaria, Depresiunea Turfan și o parte din deșertul Gobi. Potrivit majorității surselor de încredere, Shambhala (dacă există cu adevărat) se găsește în interiorul acestui spațiu.

După cum afirmă Bembaum: „Cu o populație rară și izolată de bariere geografice și politice, această vastă regiune rămâne cea mai misterioasă parte a Asiei, o imensitate goală unde orice și oricine se poate pierde, așteptând să fie descoperit".

El se referă și la văile ascunse, considerate de tibetani ca fiind sacre și în strânsă legătură cu Shambhala: văi ferite de ochii oamenilor, aflate în preajma așezărilor omenești, dar izolate, nelocuite și aproape inaccesibile, înghesuite printre râpele munților cu creste înalte ce se prăvale în adâncuri de neimaginat, până la baza văii, ascunse aproape în întregime privirilor de perdeaua deasă a coroanelor arborilor.

Un lama i-a spus lui Roerich:

> În mijlocul munților înalți se găsesc nebănuite văi ascunse. Multe izvoare fierbinți udă vegetația bogată. Multe plante rare și ierburi medicinale pot crește pe acest sol vulcanic neobișnuit. Probabil ați remarcat geizerele fierbinți de pe înălțimi. Poate că ați auzit că doar la două zile depărtare de Nagchu, acolo unde nu se zărește nici urmă de copaci sau plante, există o vale cu arbori, iarbă și apă caldă. Cine, oare, ar putea cunoaște labirinturile acestor munți?[5]

Lui Bembaum i s-a povestit că toată rețeaua de văi necunoscute se întinde în întreaga regiune, așteptând să fie descoperită de către imigranți și că în urmă cu mult timp, atunci când misionarul indian Padma Sambhava a introdus pentru prima oară învățăturile lui Buddha în Tibet, el a implorat zeii să aibă grijă de aceste locuri idilice, ținându-le ferite de ochii lumii.

Numai cei mai credincioși adepți ai lui Guru Padma Shambhava, i-a spus lamasul, cei care propovăduiesc cu adevărat învățăturile sale, pot găsi aceste locuri, însă dacă păcătoșii încearcă să le descopere, atunci vor fi atacați de irbiși* în trecătorile munților.

Printre șerpașii și locuitorii din regiune circulă tot felul de legende despre aceste locuri mirifice și verzi. Asemenea ghiduri

* leoparzi de zăpadă cu blana albă și pete cafenii (n. tr.).

călăuzitoare (existente) pun aceleași condiții atât pentru descoperirea lor cu succes, cât și pentru aflarea Shambhalei: cercetătorul trebuie (în ambele cazuri) să fie de bună credință și versat în ale meditației, să aștepte până ce dobândește harul și să-și continue căutarea, la vremea potrivită, căci locurile sacre nu sunt accesibile neinițiaților. Cu toate acestea, ghidurile tipărite despre Shambhala sunt menite pelerinului singuratic, pe când cele referitoare la văile ascunse sunt destinate grupurilor numeroase de călători, oameni ce vor dori să colonizeze acest teritoriu tainic, dacă izbutesc să-l descopere.

Printre șerpașii și locuitorii din regiune circulă tot felul de legende despre aceste locuri mirifice și verzi. Asemenea ghiduri călăuzitoare (existente) pun aceleași condiții atât pentru descoperirea lor cu succes, cât și pentru aflarea Shambhalei: cercetătorul trebuie (în ambele cazuri) să fie de bună credință și versat în ale meditației, să aștepte până ce dobândește harul și să-și continue căutarea, la vremea potrivită, căci locurile sacre nu sunt accesibile neinițiaților. Cu toate acestea, ghidurile tipărite despre Shambhala sunt menite pelerinului singuratic, pe când cele referitoare la văile ascunse sunt destinate grupurilor numeroase de călători, oameni ce vor dori să colonizeze acest teritoriu tainic, dacă izbutesc să-l descopere.

Bernbaum conchide că sanctuarele din văi sunt situate la periferiile Shambhalei, aproape de ea, dar nefăcând parte din ea, de aceea îndrumările pentru descoperirea Shambhalei sunt destinate cercetătorului mai insistent, adică pelerinului singuratic și răzbătător care și-a abandonat rutele cele mai apropiate pentru a păși de unul singur pe calea cea mai primejdioasă spre interior.

Legendele despre valea ascunsă par să aibă genul lor spiritual propriu. Ele aparțin tradiției misterioase a *Termas*-ilor („comori ascunse") fiind - de obicei - texte sacre sau obiecte magice pitite prin văi, care sunt descoperite de un *Terton*, poate sute de ani mai târziu. Un *Terton* este o persoană deosebită, menită să descopere comoara, așa cum s-a profetizat la vremea când a fost ascunsă și este unicul în stare să realizeze acest lucru. Numai el va fi călăuzit (în mod divin) spre locul potrivit, la vremea cuvenită. Tradiția *Terma* a fost cunoscută de multe civilizații, începând cu vechii egipteni și continuând cu celții și aztecii, dar cele mai multe amănunte le aflăm de la tibetani.

Conform adepților sectei Învățații din Nyingmapa, Padma Sambhava, întemeietorul sectei și soția sa, Yeshe Tsogyel, ea însăși o adeptă spirituală, au ascuns asemenea *Terma* spre folosul generațiilor viitoare. De obicei, Yeshe Tsogyel a luat învățăturile dascălului și le-a ascuns „în stânci de diamant, în lacuri misterioase și în sipete ermetic închise"[6] din văile sacre care au fost apoi închise

în mod magic. Pentru a nu putea fi descoperite de neaveniţi, duhuri numite *Tetsung* au fost puse să le păzească până va sosi vremea *Terton*-ului sortit.

Textele astfel ascunse în stânci, în pâraie, în copaci şi chiar în bolta cerului (prin puterea supranaturală a lui Padma Sambhava) alcătuiesc fundamentul multor învăţături şi practici religioase ale sectei Nyingmapa. Printre texte se numără şi Cartea Tibetană a Morţilor, *Bardo Thodol.*

Mai mult decât atât, însăşi văile tăinuite sunt considerate a fi comori ascunse, parte din ele (potrivit propriilor profeţii formulate de Padma Sambhava) fiind socotite drept lăcaşuri sfinte pentru poporul tibetan, în timp de război sau cotropire. Şi acestea trebuiau să fie date în vileag de către o persoană avizată, de către un anumit *Terton*, înainte de a putea fi folosite.

Bernbaum afirmă: „Fiecare vale are o perioadă predestinată, când se presupune că va adăposti oamenii de tulburările din exterior. Deşi multe văi şi-au împlinit deja menirea, altele aşteaptă viitorul, când războaiele vor nimici orice urmă de religie".[7]

De fapt, în perioada cotropirilor străine şi a răscoalelor, tibetanii din trecut şi-au găsit un adăpost sigur în văile din munţii îndepărtaţi, despre care se spunea că fuseseră bine închise în acest scop de către Padma Sambhava, tibetanii procedând la fel şi astăzi.

În căutarea Muntelui Meru Cel Cu Nouă Etaje

Tradiţia *Terma*, ce indică drumul spre Shambhala, este doar una din multiplele taine referitoare la Asia Centrală. Regiunea aceasta a fost punctul de pornire al migraţiilor şi locul de închegare al culturilor popoarelor din vremuri imemoriale.

Popoare şi civilizaţii au apărut şi au dispărut în deşerturile ce au fost cândva terenuri fertile. Religiile lumii s-au născut şi dezvoltat printre munţi, iar lăcaşurile lor sfinte păstrează cele mai tainice secrete ale spiritului. Din acest creuzet cultural, susţin tradiţiile, au purces Fiii Soarelui la împlinirea misiunilor lor civilizatoare, răspândind religia Soarelui în toate colţurile globului pământesc. Aici, în stepele din actualul Kazakhstan şi Siberia de sud, o străveche cultură şamanică, ce îşi are rădăcinile în Era Glaciară, a cioplit primul mandala cunoscut în colţul de fildeş al unui mamut şi, potrivit lui Ivar Lissner, un binecunoscut etnolog rus, s-a dezvoltat apoi în miezul unei regiuni preistorice situată în

munţii Altai. Într-o lume dominată de legendele munţilor cu vârfuri semeţe din bazalt, acoperite de zăpadă, acolo unde sălăşluiesc zeii, cosmologia şamanilor din Altai păstrează cu sfinţenie un munte sacru universal al cărui nume (în anumite versiuni ale mitului) este aidoma variantei Sumeru derivând din Meru: Sumyr, Sumbyr sau Subur.[8]

Tot aici, în Asia Interioară, pierdută în negura antichităţii, se afla locul unde au luat naştere eroicele epopei ale Indiei - Mahabharata şi Ramayana. În Bazinul Tarim, aşa cred savanţii, se găseşte Uttarakuru sau Kuru de nord, o versiune a Shambhalei pe care Mahabharata o descrie ca fiind tărâmul binecuvântat al înţelepţilor spre care Arjuna, prinţul-luptător din Bhagavad-Gita, şi-a îndreptat paşii în căutarea iluminării raţionale.

Uttarakuru, un loc al minunăţiilor unde arbori fructiferi miraculoşi produc nectarul nemuririi, se spune că ar fi una din cele patru regiuni ce înconjoară Muntele Meru precum cele patru petale ale unui lotus, fiind în acelaşi timp şi căminul Siddhas-ilor, Yoghini indieni plini de har, vestiţi pentru puterile lor tantrice miraculoase.

În Mahabharata se povesteşte că „norodul din acea ţară este veşnic sănătos şi totdeauna vesel. Oamenii trăiesc zece mii şi zece sute de ani, o, rege, şi totdeauna se ajută între ei".[9]

Către un paradis muntos din apropiere, situat la capătul estic al munţilor Kunlun, a călătorit filozoful-chinez Lao-Tzu în urmă cu 25 de secole, după ce îşi petrecuse viaţa întreagă în imperiul chinez din depărtare. Se înapoia la izvoarele religiei Taoiste şi la adevărata obârşie şi civilizaţie. Circulă o legendă în care se spune că perechea primordială Nu şi Ku, echivalentul chinez al cuplului creştin Adam şi Eva, s-a născut pe pământul împărătesei Hsi Wang Mu, Împărăteasa-Mamă a Apusului, iar în al III-lea mileniu î. Chr. Fiii Cerului au adus cultura lor în China, de pe acel tărâm al înţelepciunii supreme.[10]

Palatul de nestemate cu nouă etaje al împărătesei Hsi Wang Mu se spune că este situat pe vârful unui munte de jad din munţii Kunlun, despre care legenda susţine că este însuşi muntele Meru. Acolo, în grădinile palatului, creşte piersicul nemuririi ce rodeşte o singură dată la fiecare şase mii de ani. Înţelepţii precum Lao-Tzu, cărora li se îngăduie să mănânce din fructele sale, sunt bărbaţi şi femei înzestraţi cu o deosebită virtute şi cunoştinţe care - devenind astfel nemuritori - sălăşluiesc în acel sanctuar în deplină fericire.

„Zvon de muzică din instrumente invizibile se aude răzbătând prin văzduh şi oricine îşi poate astâmpăra setea sorbind elixirul tinereţii din fântâna vieţii veşnice. Aici se găsesc Câmpiile Împlinirii Dorinţelor. Oamenii se hrănesc cu ouăle păsării Phoenix şi beau

roua dulce a dimineţii. Ei capătă tot ce le poftește inima", aflăm din folclorul chinezesc.[11]

Fiecare tradiţie religioasă asiatică tinde să identifice Muntele Meru cu un alt munte situat (nu în mod necesar) în zona sa etnică.

Bunăoară, chinezii venerează o creastă a munţilor Kunlun aflată la foarte mare depărtare de imperiul lor, pe când Yoghinii hinduși își îndreaptă cu veneraţie privirile spre nord, dincolo de India, către muntele lor sacru. La fel, deși unii Yoghini tibetani cred că Muntele Kailas (cel mai înalt vârf al lanţului muntos transhimalayan ce se înalţă singuratic și maiestuos) ar putea fi miticul Meru, mulţi sunt convinși că el se află dincolo de Tibet.

Din prima categorie făcea parte și al treilea Panchen Lama care găsea în Muntele Kailas toate trăsăturile unice atribuite în mod clasic muntelui Meru.

Kailas este un munte piramidal, perfect simetric, constituit din stânci cimentate și gheaţă, ale cărui patru laturi corespund celor patru puncte cardinale ale busolei și are o măreaţă zvastică naturală (simbol al polului geografic) întipărită pe latura lui sudică. Venerat de Bonpo ca „muntele sacru cu nouă etaje și zvastică", el deţine proprietăţi geografice și geologice unice fiind izvorul legendar al celor patru fluvii despre care hinduşii au credinţe că purifică lumea: Indul, Sutlej, Gangele și Brahmaputra.[12] Muntele a reprezentat o adevărată Mecca pentru numeroși pelerini hinduși, budhiști și Jaini care l-au denumit Kang Rinpoche (Giuvaierul Zăpezilor) socotindu-l sălașul lui Shiva, motiv pentru care laturile sale au fost împânzite de grotele Yoghinilor în meditaţie, înainte de invazia chinezilor.

Lama Anagarika Govinda, un vestit savant din Occident, a fost o altă personalitate ce a identificat muntele Kailas cu muntele Meru:

> Deși Kailash este denumit fie „tronul zeilor", fie „Sălașul lui Shiva și al zeiţei Parvati", fie „Mandala budhiștilor Dhyani și a Bodhisattvasilor" sau „Meru" (centrul spiritual și al fenomenelor lumii) realitatea exprimată în limbajul simbolic al diferitelor tradiţii reprezintă experienţa unei realităţi superioare care - la rândul ei - este transmisă printr-o stranie combinaţie de fenomene naturale și spirituale pe care nu le pot evita nici chiar cei afectaţi de credinţe religioase. Ca un templu uriaș ce se înalţă în straturi regulate de terase orizontale într-o perfectă simetrie, Kailash marchează centrul „Acoperișului Lumii", inima celui mai mare templu, lăcașul puterilor cosmice, axul ce unește pământul cu universul, superantena ce captează și emană energiile spirituale ale planetei.[13]

Însă oricât de mult corespund calităţile transcendentale atribuite muntelui Kailas cu cele ale muntelui Meru, indicaţiile menţionate în ghidurile de călătorie ce conduc către regatul sfânt îndrumă – aproape fără excepţie – către o regiune la nord-vest de Kailas, dincolo de graniţa de nord a Tibetului. S. M. Ali, autorul unui cuprinzător studiu al geografiei Puranice, susţine cu tărie că Nodul Munţilor Pamir din Asia este adevăratul loc al Muntelui Meru, iar poporul kirghiz a acordat acest rol muntelui Muztagh Ata, un uriaş munte piramidal alcătuit din stânci şi gheaţă cimentate aidoma muntelui Kailas, dar înălţându-se mult deasupra tuturor crestelor din Pamir,[14] în timp ce şamanii siberieni venerează Muntele Belukha, cel mai înalt pisc din lanţul munţilor Altai, ca pe un lăcaş la fel de sfânt al zeilor. Cu toate acestea, pretenţia că oricare din aceste vârfuri ar fi legendarul Meru, este discutabilă.

O oază de tihnă religioasă

Bogata şi variata împletitură de credinţe ce înconjoară Shambhala a fost ţesută pe un teritoriu vestit pentru tradiţia sa plină de necgalate acte de bravură înfăptuite de oamenii săi sfinţi. Numeroşi adepţi de renume, cu puteri dumnezeieşti, adică persoane misterioase care înfăptuiau miracole, au apărut necontenit în jurul inelului muntos din interiorul Asiei Centrale, iar înţelepţii, sfinţii şi magicienii lor au creat legende nemuritoare răspândite în rândurile popoarelor: legenda Yoghinilor Siddha şi Shaivite din India, taoiştii *Hsien-Jen* sau misticii munteni din China, sufiştii Khwajagan din Turkestan, Yoghinii Nyingmapa şi Dzog Chen din Tibet şi Mongolia, Magi din Afghanistan, fără a-i uita pe Khanii-şamani din Siberia de sud. Legendele care au zeificat aceste fraternităţi au străbătut veacurile, supravieţuind creşterii şi prăbuşirii nenumăratelor imperii seculare, iar tainicele lor centre de iniţiere au fost căutate de credincioşii de pretutindeni, dându-li-se o aură mitologică în toate folclorurile lumii. Nicăieri pe pământ nu a înflorit atât de persistent o asemenea aristocraţie spirituală într-o izolare atât de profundă, ca aici, în Asia Interioară şi tocmai aici trebuie să căutăm răspunsurile definitive ale enigmei ce înconjoară Shambhala.

Pe întregul teritoriu, mânăstiri şi aşezăminte religioase purtând diferite denumiri, situate adesea la mii de mile depărtare, zac ascunse fie printre labirinturile stâncilor, fie printre văi fertile şi oaze călduroase, iar centrele lor de pregătire sunt atât de aproape

de lumea exterioară încât existența lor nu este bănuită. Andrew Tomas susține: „În ultimii douăzeci și cinci de ani, China a fost explorată în amănunțime. Provincia Chinghai, odinioară izolată, este acum împânzită de mii de puțuri petroliere. În zona lacului Lob Nor au avut loc experiențe nucleare chinezești. Amândouă aceste teritorii fac parte din Shambhala. Totuși, principalii oameni de știință din lume se pot proteja de asemenea pericole adăpostindu-se în catacombele lor din munți".[15]

Tomas, bine documentat asupra tematicii privind Shambhala, ca urmare a anilor petrecuți în Orientul Îndepărtat, se referă atât la vastul sistem de grote care (după cum se știe) se întinde pe sute de kilometri în interiorul lanțurilor muntoase, cât și la nebănuitele văi (pierdute printre uriașii munți acoperiți de zăpadă) din platoul tibetan.

Aici, comunități de adepți de diferite tradiții au trăit secole de-a rândul în izolare, netulburate de ingerințele exterioare: șamani, budhiști, Taoiști, hinduși, Magi, Bonpo, Manicheeni, Zoroastricni, Gnostici, creștini Nestorieni, sufiști. Împreună s-au străduit, deopotrivă, să realizeze obiectivele lor spirituale, fizice sau științifice, coabitând pașnic.

Conform tradiției ezoterice, comunitățile s-au amalgamat într-un singur trup care, potrivit spuselor misticului Karl Eckartshausen din secolul al XVIII-lea „este ascuns de privirile oamenilor, supunându-se numai Stăpânirii Divine".[16]

Despre grupurile de inițiați care au alcătuit odinioară școlile Misterelor din Antichitate, Tomas afirmă:

> Uneori, ele alcătuiau elita, situându-se în limitele religiilor recunoscute în zonă. Alteori se situau în afara sferei elitei fiind niște inițiați cu totul necunoscuți... Pretutindeni în lume exista un lanț, constituit din centrele lor, iar atunci când o anumită civilizație căpăta un impuls deosebit, îndată soseau ajutoare din partea altor ramuri ale acestei frății mondiale. Așa se explică apariția neașteptată a noilor idei în anumite perioade istorice și schimbările radicale ce au avut loc după acceptarea lor.[17]

Tomas subliniază că acest lanț de centre era în strânsă legătură cu marea Școală a Înțelepciunii care mai există și astăzi în Asia Centrală, unde ele persistă ca o insulă a bunei înțelegeri și a cooperării, într-un ocean nesfârșit de războaie și persecuții religioase neîntrerupte.

Începând cu secolul al XVII-lea, textele lamaiste referitoare la năvălirea „barbarilor" au furnizat unele amănunte despre încleștările

religioase ce au bântuit Asia pe măsură ce înaintarea musulmanilor și (într-o mai mică măsură) invazia Creștinilor Nestorieni (și a altora) au nimicit budhismul pretutindeni acolo unde se afla.

Aceleași texte menționau pedeapsa rezervată acestor barbari păgâni atunci când Marele Războinic Gesar va porni călare din Shambhala împreună cu puternicele sale oști pentru a supune forțele demonice ale răului.[18]

Totuși, susținând afirmațiile lui Tomas, filozoful și matematicianul britanic J. G. Bennett spune că în Xinjiang, provincie situată în inima Asiei Interioare, sufiștii musulmani au convietuit timp de secole în armonie cu lamașii, însușindu-și multe din doctrinele lor și din profundele tehnici tantrice. Pe de altă parte, în Altai, Roerich a întâlnit un grup de Credincioși Străvechi, o sectă creștină mistică, persecutată la ea acasă de către Biserica Ortodoxă Rusă, care trăia în bună prietenie cu vecinii lor, șamanii. Evreii, Zoroastrienii și Gnosticii au găsit și ei un adăpost amical la poalele munților din Asia, alături de comunități de alte credințe.

Se susține că această oază de pace există și astăzi.

Diferitele comunități spirituale mărunte, ascunse în sânul ei, promovează cele mai înalte idealuri de fratenitate religioasă și sunt pe deplin respectate pentru spiritul lor de milostenie și de toleranță, dar și pentru umanismul lor și pentru păstrarea în comun a tehnicilor oculte ce par să se bazeze pe cunoașterea unor legi fizice necunoscute științei moderne. Pe când fiecare rămâne credincios tradițiilor sale religioase, respectând atât propriile reguli comune și sfinte, cât și preceptele doctrinare și tradițiile liturgice, adepții ezoterismului sunt încredințați că toți aceștia dețin (măcar în parte) o ideologie lăuntrică și tainică precum și o identitate ce nu este niciodată dezvăluită lumii exterioare. După cum s-a mai spus, ei susțin că – în taină – aceste fraternități constituie cadrele unei ierarhii invizibile și că ele colaborează în folosul lumii sub o conducere unică, centrală. Astfel ele corespund cu cele opt regate exterioare ale Shambhalei, fiecare cu tradiția sa aparte și cu organul său de conducere, dar se află (totuși) reunite sub oblăduirea unei autorități spirituale unice care este superioară oricărei autorități individuale.

S-au efectuat încercări de asemuire a paradisului ascuns cu unul sau altul din micile regate (astăzi aflate în ruină și uitate) care înfloriseră în diferite zone ale Asiei Interioare, probabil rămășițe ale unuia din regatele grecești din Bactria abandanotată de Alexandru cel Mare sau ale imperiului Kushan ce a urmat dominației grecești, sau fiind reminiscențe ale regatului uigur Kocho întemeiat de turci

în Depresiunea Turfan, la sud de munții Tien Shan. O altă posibilitate luată în considerație o constituie inelul micilor regate, printre ele numărându-se Kashgar, Yarkand și Khotan care au înflorit odinioară în oazele fertile din jurul Bazinului Tarim și care, susțin unii, ar fi putut furniza un model pentru crearea mitului Shambhalic. Și totuși o altă posibilitate, sugerată de orientalistul occidental Helmut Hoffman, o reprezintă un regat uitat din valea Ferghana, în apropierea munților Pamir, poziționat în același loc ca Olmolungring.[19]

Wolfgang Bauer, un alt savant occidental, opinează că miticul regat al reginei Hsi Wang Mu ar fi putut foarte bine să fie inspirat de un mic ținut chinez (astăzi dispărut) ce purta odinioară același nume.[20]

Trebuie să reamintim însă că Shambhala nu este numai vie și activă încă, ci este descrisă în permanență drept o rezervație religioasă și istorică fără seamăn, din care au fost înlăturate toate zorzoanele lumești. Ea nu s-ar fi putut compara niciodată cu un regat secular obișnuit, pe considerente politice. Mai degrabă, după cum s-a spus, regiunea sa exterioară corespunde rețelei ordinelor spirituale ce se întinde și în prezent de-a lungul întregii Asii Superioare, o afiliație de centre semiautonome aflate sub conducerea unei singure îndrumări mistice. Bernbaum sugerează ceva de genul acesta atunci când afirmă:

> Probabil că așezământul istoric al Shambhalei se află ascuns chiar pe hartă, ca unul din cele mai evidente locuri trecute lesne cu privirea - întreaga regiune a Asiei Centrale... Ar putea fi locuită de o populație secretă, cu membrii răspândiți pretutindeni în Asia.[21]

Dacă locuitorii Shambhalei sunt, într-adevăr, atât de răspândiți, atunci nu există nici o contradicție în faptul că pelerinii ce susțin că au vizitat locul respectiv indică direcții total diferite, iar descoperirile exploratorilor și ale teoreticienilor sunt atât de contradictorii. Faptul că profesorul Giuseppe Tucci, eminentul savant budhist și explorator, era convins că Shambhala se află în districtul Altyn Tagh, nu mai vine în contradicție cu opinia la fel de fermă a doamnei Alexandra David-Neel, formulată după îndelungate călătorii în Asia Centrală și împărtășită de sufistul afghan Idries Shah, opinie conform căreia Shambhala este sinonimă cu Balkh, străvechea „maică a orașelor" din Afghanistan ce a fost distrusă de Genghis Khan, și nici nu infirmă concluzia detaliată

formulată de Geoffrey Ashe în cartea sa *„Înțelepciunea antică"* potrivit căreia locul s-ar afla pe sau în preajma Muntelui Belukha din lanțul munților Altai. S-ar părea, mai degrabă, că atât mânăstirea taoistă din munții Kunlun de est, așezământul sufist Sarmoun din Afghanistan, școala Dzog Chen de pe povârnișurile Muntelui Kailas sau Muztagh Ata, mânăstirea budhistă situată într-o oază din Bazinul Tarim, cât și centrul Manichean din valea Ferghana aparțin (toate) aceluiași regat tainic.

Musulmanul care a simțit chemarea divină se poate duce la citadela dervișilor aflată (probabil) în munții Hindu Kush sau în lanțul munților Tien Shan, Yoghinul hindus poate merge la o mânăstire din munții Kunlun de vest, iar șamanul se poate duce în Altai, însă cu toții sunt convinși că se îndreaptă spre Shambhala. Căci Shambhala se întinde între zidurile fraternităților.

Mai mult chiar, publicații sufiste contemporane subliniază că - într-o bună zi - vom descoperi că așezămintele sunt stabilite după un model anumit care nu este deloc întâmplător, ci este orânduit ierarhic de-a lungul unui vast șir de mandala, aducând astfel Asia Superioară mult mai aproape de concepția mandalică tradițională a Shambhalei. În 1960, un explorator american (autor de jurnale de călătorie) Peter King, nota în cartea sa *Afghanistanul. Acoperișul Asiei Centrale* că în regiunea Nuristan din Afghanistan (denumită odinioară Kafiristan) situată în apropierea muntelui Hindu Kush, există mânăstiri sufiste aproape de nepătruns pentru neaveniții din exterior. Ele au fost construite în cerc, în jurul unui grup de mânăstiri și mai inaccesibile sau în jurul unor centre de inițiere aparținând unui neam despre care nu se cunoaște aproape nimic, dar care are legătură cu sufiștii. În locul cel mai inaccesibil se află Markaz sau centrala energetică a acestor dascăli din interior, deși ea nu își va dezvălui niciodată natura sa exactă.[22]

Afghanii susțin că vestitul mag și dascăl spiritual armean George Gurdjieff a fost singurul străin căruia i s-a îngăduit să pătrundă prin inelul exterior al centrelor sufismului unde a fost inițiat de către Bahauddin Nakshband, unul din dascălii din aceste centre. Însă în ce îi privește pe inițiații din bastioanele centrale „nimeni nu îi va spune mai multe unui străin, decât că mânăstirile lor există"[23], afirmă King. Afghanii îi numesc pe dascăli oamenii Tradiției și se presupune că ei sunt în legătură cu inteligențe extraterestre, fiind totodată și păstrătorii tradițiilor secrete ce stau la baza tuturor religiilor și progreselor umane. J. G. Bennet, care a fost în strânsă legătură cu sufiștii, era încredințat că aceștia alcătuiau

un cerc interior al umanității, motiv pentru care i-a denumit Directoratul Tainic.

În relatarea lui Peter King ni se înfățișează cu limpezime ceva foarte asemănător unui măreț mandala tridimensional (reprezentând ierarhia sufistă) ce ne reamintește de mandala tridimensional construit de primul rege din Shambhala într-un parc, la sud de legendarul oraș Kapala. Și acest mandala întruchipează esența celor mai spirituale învățături cunoscute umanității, fiind și el în convergență cu un centru transcendental populat de zeități.

Ierarhia sufistă, condusă de Qutub sau Axis împreună cu cei doi sfetnici ai săi, are multe trăsături în comun cu cele ale Shambhalei, putând avea structură similară cu a altor ordine etno-religioase din Asia Inferioară, după cum sugerează autorul sufist Ernest Scott.[24]

Shambhala: un cerc al centrelor forțelor spirituale?

Oare Kalachakra descrie Shambhala în termeni Yoga deoarece este durată literalmente conform principiilor Yoga? Nu este imposibil ca organizația monahală pe care Peter King a descoperit-o în Afghanistan să fie dublată de alte fraternități ezoterice în fiecare din zonele etnice, toate fiind adunate (ca o constelație) într-un inel spiritual de „puncte ale puterii" situate pe munți aparte, întreaga configurație alcătuind Shambhala. Știm că asemenea munți deosebiți există și ei sunt centre de inițiere cu mare putere de atracție asupra misticilor: unul dintre aceștia, sfântul munte Kailas, a fost înconjurat secole de-a rândul de mânăstiri budhiste și de mici așezări temporare ale adepților Dzog Chen. Pentru poporul kirghiz ce viețuiește pe înălțimile din partea de vest a munților Pamir, sfântul Muztagh Ata este un astfel de Mecca, la fel cum muntele Belukha este același lucru pentru popoarele nomade din Siberia de sud.

Oare aceste puncte ale puterii spirituale și altele asemenea lor alcătuiesc un far călăuzitor a cărui rază atrage pașii căutătorului către hotarele Shambhalei?

Posibilitatea ca un vast mandala natural să se întindă înadins peste această imensă regiune poate părea puțin credibilă, totuși ea se încadrează în spiritul societăților tradiționale ale antichității.

Cabalistul și autorul britanic John Michell afirmă că toate așezările se dezvoltă potrivit schemelor cosmologice care reprezintă ordinea cerească în microcosmos, în vreme ce ele corespund – la rândul lor – orânduirii vieții și modelului inteligenței omenești. „Urmele pe care oamenii le lasă pe pământ reflectă filozofia vremurilor".[25] Așadar, pretutindeni pe pământ găsim dovezi ale existenței unor orașe, palate și temple durate în formă mandalică, potrivit principiilor metafizice, așa cum erau ele înțelese pe atunci, cu scopuri extrem de practice și în strânsă legătură cu orientarea și întărirea forțelor pământene și cerești.

De obicei, acești mandala au fost construiți conform imaginii universului sferic din cosmologia antică, în care centrul civic îl constituia fie o uriașă stâncă–fortăreață sau un dâmb artificial, fie lăcașul puterii oracolare și generatoare de legi, ce reprezenta muntele celest, axa universului și canoanele legii eterne. Căci în limbaj metafizic (după cum spune Michell) „muntele reprezintă

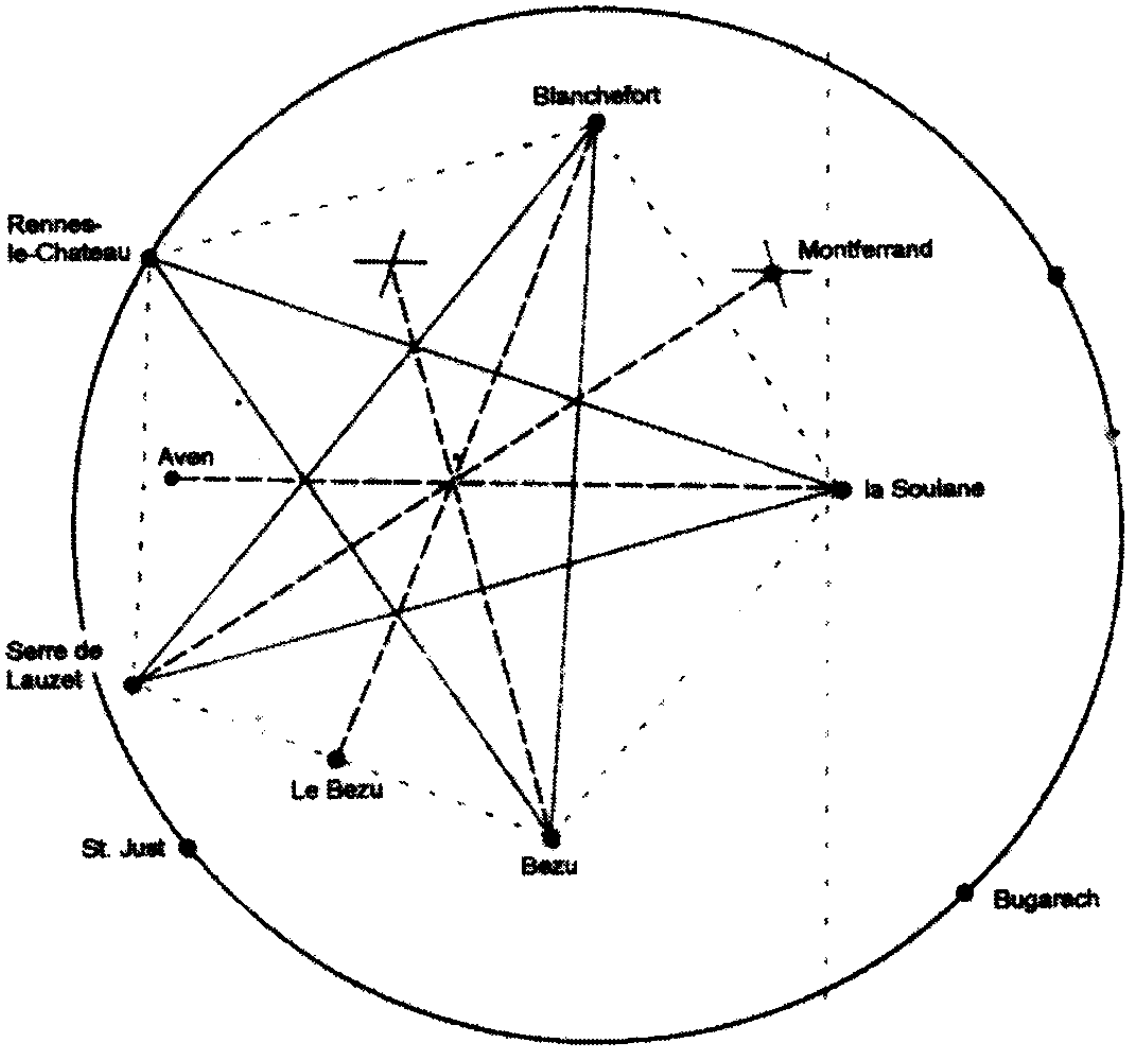

Fig. 3. *Vedere a Lăcașului Sfânt de la Rennes–le–Chateau înfățișând principalul pentagon muntos delimitat de pozițiile bisericilor, etc. și aliniat pe meridianul zero al Parisului.*

starea vizionară. În termeni ai dinamicii, el este generatorul de energie ce inspiră starea superioară a nebuniei sau a profeției. Și astfel, potrivit legii similitudinii, muntele oferă un podium adecvat pentru profeți și predicatori."[26].

O asemenea schiță a pământului sacru se găsește la Firuzabad, un oraș-cetate iranian din secolul al III-lea e. n. Multe alte orașe străvechi, sate și târguri au fost construite pe principiul Crucii Celtice sau a Roții Solare. O dată cu extinderea religiei ce venera Soarele, religie care a civilizat majoritatea lumii cunoscute, templele și palatele s-au supus principiilor solare. Despre comunitățile solare, Michell afirmă că „un palat reține puterea solară a împăratului și la fel ca toate centrele guvernamentale din lumea întreagă, se poate ajunge la el străbătând străzi largi și drepte ce călăuzesc puterea prin întregul regat, îndreptând către centru (în același timp) prinosul țării și al poporului."[27] Astfel, palatul Versailles, reședința Regelui-Soare al Franței, a fost clădit sub forma unei roți pentru a putea funcționa ca un centru solar. De fapt, sacrul monarh, înzestrat cu puteri solare pe care le transmitea poporului, a fost odinioară o instituție universală cunoscută în Orientul Îndepărtat și Africa.

În cele două Americi, regele domnea ca Soarele Atotputernic dintr-un templu-observator situat pe un munte sau o piramidă din centrul regatului mayaș.

Însă o semnificație mult mai profundă o are descoperirea făcută recent la Rennes-le-Chateau, în sudul Franței, a unei vaste construcții arhitecturale ce se întinde de-a lungul multor mile din regiune, construcție alcătuită din cinci piscuri de munte având un al șaselea pisc la centru.

Din acest pentagon natural cu laturi regulate se desfășoară, cu deosebită precizie, un labirint cu încrengături și mai complexe, alcătuind constelații uluitoare de cercuri, triunghiuri și hexagoane care se întrepătrund. Figurile geometrice (dintre care unele au o profundă semnificație ocultă) sunt delimitate de poziția bisericilor, a sanctuarelor, a locurilor sfinte, a castelelor și a formelor naturale de teren, cum ar fi izvoarele și peșterile (Fig. 3 și 4). Ansamblul este structurat pe o grilă ce se desfășoară pornind de la baza sa, grilă ce este determinată - în primul rând - de pentagonul de munți, fiind formată din linii paralale ce se intersectează în unghiuri perfecte de 90 de grade pe locurile unde se află bisericile, castelele, etc.

Grila se întinde pe o distanță nedefinită dincolo de limitele localității Rennes-le-Chateau și amintește de întinsele pășuni din Anglia.

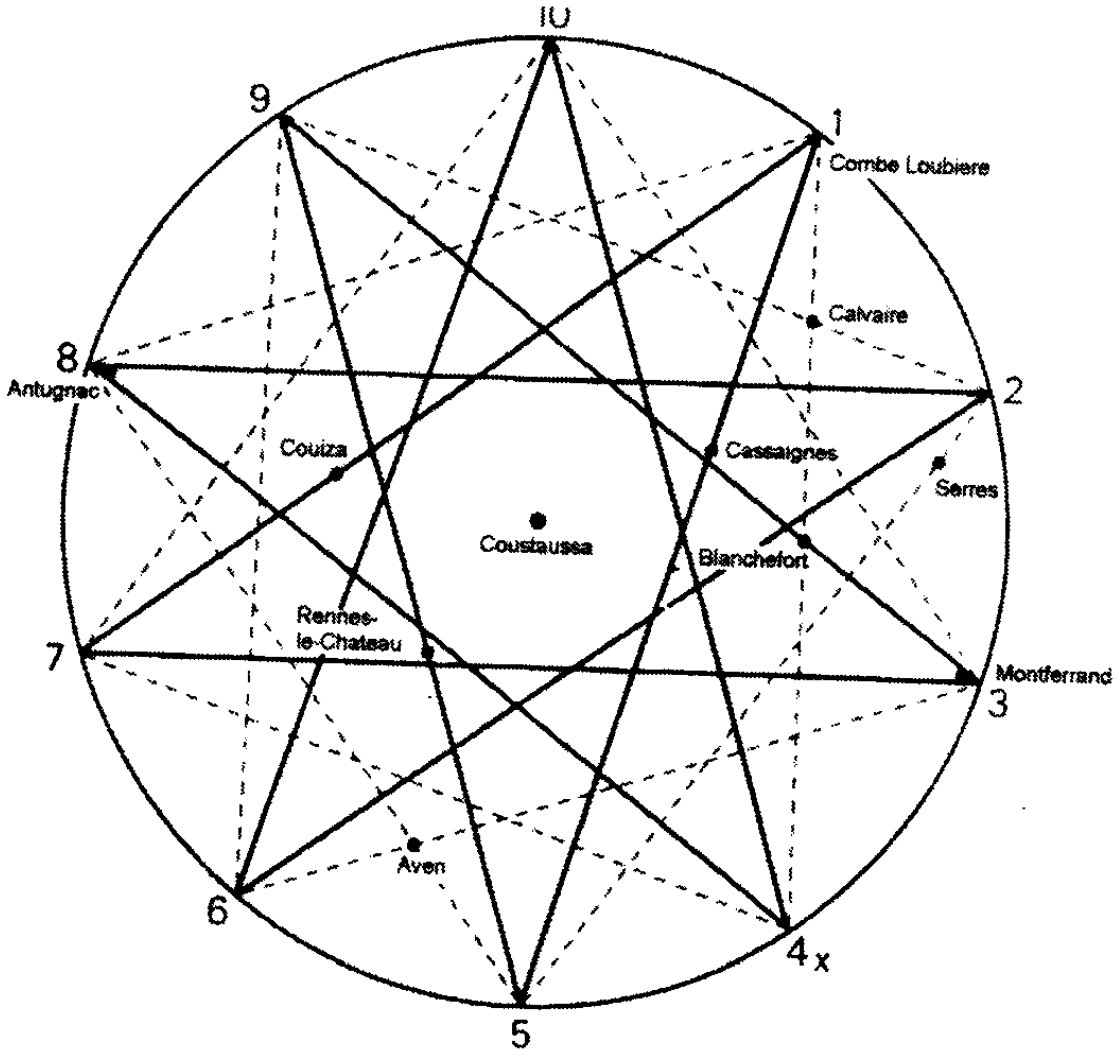

Fig. 4. *O altă vedere a Lăcașului Sfânt de la Rennes–le–Chateau înfățișând o stea cu 10 colțuri formată din întrepătrunderea a două pentagoane. Măsura folosită de–a lungul întregului plan este mila universală. Lincoln susține: „Rămâi uluit de incredibila cultură sofisticată a creatorilor săi. Bănuiesc că templul nu ar fi fost niciodată descoperit fără ajutorul hărților deosebit de precise pe care noi suntem în stare să le trasăm abia acum, în secolul XX".*

Henry Lincoln, care a efectuat un studiu exhaustiv al locului, îl numește „a opta minune a lumii", un loc sfânt, un imens templu clădit de mâna omului, cu o incredibilă complexitate a planului, a controlului măsurilor, a distanțelor și al alinierii și o tehnică de control sofisticată. El afirmă că a fost construit de Cavalerii Templieri în secolul al XII–lea, suprapunându–l pe o construcție megalitică timpurie care a fost dedicată, fără îndoială, Marii Zeițe.

Henry Lincoln, coautor al volumelor *Sângele sacru și Sfântul Graal* și *Moștenirea Mesianică*, scrise împreună cu Michael Baigent și Richard Leigh, este încredințat că întregul sanctuar este o lucrare inginerească mult mai vastă, care dovedește o perfecțiune geometrică mult mai deosebită decât cele care au fost necesare pentru înălțarea piramidelor din Giza.

Lincoln afirmă că „spre deosebire de alte lucrări măreţe ale civilizaţiei timpurii, templul acesta nici nu s-a dărâmat, nici nu s-a ruinat. Este la fel de real şi tangibil aşa cum a fost în ziua desăvârşirii sale. Şi totuşi, este invizibil... Templul este invizibil doar pentru că este mult prea vast pentru a putea fi zărit."[28]

Descoperirea de la Rennes-le-Chateau a fost făcută ca o consecinţă a unor indicii criptice ce i-au fost destăinuite de o străveche şi prestigioasă asociaţie ocultă franceză, Prioré de Sion, care pretinde că descinde direct din Ordinul Templierilor şi care - în mod evident - este o parte dintr-un mic cerc de iniţiaţi ce a păstrat multe secrete despre complexul de la Rennes-le-Chateau şi despre constructorii săi.

Într-un post-scriptum la propria carte, Henry Lincoln relatează descoperirea unui alt templu asemănător, de o subtilitate geometrică şi o complexitate uimitoare, situat în insula Bornholm din marea Baltică.

Bornholm se află, împreună cu Scoţia, pe paralele de 55 de grade, pe aceeaşi linie dreaptă precisă cu Ţara Hiperboreenilor descrisă de Plinius, despre care vom afla mai multe date mai târziu. Bisericile în ruină, castelele şi posturile de comandă ce delimitează acest perimetru sfânt din Scandinavia de sud au fost construite de cavalerii Teutoni, urmaşii Templierilor, la limita cea mai nordică unde îşi desfăşurau activitatea. Însă marele templu din insula Bornholm ar putea fi doar unul din multiplele lăcaşuri sfinte pe care le-au construit în drumul lor spre nord.

În Scandinavia, ca şi în regiunea Languedoc din sudul Franţei, aceste complexe de temple au fost ridicate de Ordinul Templierilor pe locurile megalitice străvechi. Bornholm este, probabil, unul din multiplele locuri sfinte asemănătoare pe care ei l-au reconstruit în drumul lor spre nord.

Un lucru despre care Lincoln s-a convins (pe măsură ce îşi continua uluitoarele cercetări) a fost că Rennes-le-Chateau reprezenta doar o părticică dintr-o minunăţie mai vastă. El scrie:

> Indiferent care a fost cultura ce a creat Templul ca poseda, fără îndoială, o măiestrie de netăgăduit în ştiinţele matematice, în geometrie şi în întocmirea hărţilor. O parte dintre ele, dacă nu chiar toate, au aparţinut (în mod evident) comunităţilor neolitice care au realizat Cercurile Megalitice din Stâncă. Rarele urme lăsate de aceste comunităţi (stânci verticale şi dolmene) sunt (toate) situate în linie dreaptă... Bănuiesc că ziditorii Templului de la Rennes-le-Chateau vor dovedi, cu adevărat, că sunt parte a culturii ce a creat Stonehenge şi Karnak, datând (probabil) aproximativ cam din aceeaşi perioadă, adică în jurul anului 1500 î.Chr.[29]

Însă John Michell, care a demonstrat existența unui loc sfânt similar amplasat pe teritoriul Glastonbury, dar ridicat pe o temelie cu șase laturi, susține că (într-o perioadă și mai îndepărtată) un neam preceltic necunoscut a construit, în întreaga lume, o rețea de temple aliniate Chakrelor pământului de pe tot cuprinsul globului, iar această rețea mai există și astăzi ascunsă sub suprafața civilizației noastre moderne.

Scopul templului, susține autorul, era acela de a invoca forțele terestre și cerești de o natură magnetică și mai subtilă, atrăgându-le prin intermediul diverselor forme de magie naturală, cum ar fi proporțiile numerice, sunetele și modelele existente pe pământ, spre a conlucra spre folosul omenirii. Conform legii corespondențelor, pământul poate fi reprezentat (prin artă) ca o oglindă a cerurilor, atrăgând - în felul acesta - energiile celeste.

Michell ne spune: „Așa cum sistemul nervos al Terrei se reflectă atât în trupul Domnului cât și în trupul unui om, la fel și cărările ce unesc centrele magnetice terestre au fost însemnate pe tot pământul, potrivit modelului șuvoaielor luminoase de energie dintre stele care sunt percepute (uneori) în vise și în viziuni."[30] În felul acesta s-a creat temelia puterii unei civilizații străvechi, ale cărei urme le-am pierdut cu totul și le-am uitat. Michell comentează în continuare, subliniind că o asemenea rețea de energie necesita un centru spre care convergeau toate locurile sfinte din zona respectivă, ca spre o capitală religioasă mondială.

Michell indică în această poziție, printre altele, marea piramidă de la Giza, o construcție care - nu de mult - a constituit subiectul cercetărilor efectuate de Robert Bauval, un inginer-constructor ce a manifestat interes pentru egiptologie timp îndelungat și Adrian Gilbert, un editor specializat în tradiția hermeneuticii egiptene, printre alte tradiții gnostice, și care întreprindea cercetări referitoare la Egiptul antic de peste două decenii. În *Misteriosul Orion* ei opinează că piramida de la Giza ar putea fi o parte dintr-un complex piramidal al cărui model, ce se întinde de-a lungul deșertului egiptean, oglindește modelul ceresc al constelației Orion.[31]. Însă deși complexul piramidal de la Giza are conotații oculte importante, Shambhala, așa cum este ea situată în centrul teritoriului asiatic, este încă în și mai mare măsură îndreptățită să joace rolul atribuit de Michell. În orice caz, este greu să-ți imaginezi un loc mai potrivit pentru a fi deopotrivă centrul geografic care încă supraviețuiește și sediul suprem al guvernului unui sistem cultural ce a funcționat odinioară pe tot cuprinsul globului, căzut astăzi în desuetudine.

Așadar este posibil ca Shambhala să fie așezată pe baza acelorași principii geometrice precum lăcașurile sfinte de la Rennes-le-Chateau, Glastonbury și Bornholm, dar având (drept fundament) mai degrabă un octogon decât fie un pentagon sau un hexagon, de vreme ce forma octogonală este indicată atât de budhiști, cât și de mandalasii Bon. Octogonul, cu un al nouălea punct situat la centru, este și el o formă importantă pentru simbolismul mistic al sufismului. Este pecetea sau modelul care „pătrunde tainele cele mai profunde ale omului", după cum spune Ernest Scott.[32]

Semnificând întregul, puterea și perfecțiunea, simbolul geometric primordial este unul pe care sufiștii îl asociază cu Shambhala, el reprezentând un arhetip de semnificație universală deopotrivă în comunitățile primitive și cele avansate, după cum relevă savantul în mitologie Joseph Campbell:

> Hoganul sau coliba din chirpici a indienilor Navaho din New Mexico și Arizona este construită după modelul imaginii cosmosului, așa cum este el închipuit de tribul Navaho. Intrarea este orientată spre răsărit. Cele opt laturi reprezintă cele patru puncte cardinale intermediare. Fiecare bârnă și fiecare grindă corespunde unui element din marele hogan al pământului și cerului atotcuprinzător. Din moment ce însuși sufletul omului este socotit identic (ca formă) cu universul, coliba din chirpici este o reprezentare a armonici fundamentale dintre om și lume, o aducere aminte a tainicului mod de viață al perfecțiunii.[33]

Pentru indienii Navaho și umanitatea din antichitate, în general (sau măcar pentru adepții săi spirituali) interpretarea realității era – în mod evident – nu numai unitară și transcendentală, dar și ierarhică, așa cum Mircea Eliade afirmă cu limpezime, în nenumărate rânduri, în studiile sale. Nu numai că ei au pus în concordanță fiecare din construcțiile pământești timpurii cu un prototip ceresc căruia i s-a acordat prioritate în toate acțiunile creatoare, considerându-le mult mai importante decât faptele de netăgăduit pe care le prețuim atât de mult în zilele noastre, dar cu cât s-au apropiat mai mult de centru, cu atât mai complex a devenit simbolismul corespunzător, iar valoarea geometrică a atins apogeul până când însuși centrului i s-a atribuit ultimul număr al puterii sau echivalentul său geometric.

Astfel Shambhala care (în mod cert) a fost contemporană cu epoca uitată a peisagisticii magice descrisă de Michell, s-ar fi putut bizui foarte bine pe un plan terestru conceput conform liniilor cosmologice pentru trasarea perimetrului templului (un sanctuar

ridicat spre a fi folosit de Cel Superior) al cărui simbolism arhitectural este menit să își impună supremația drept centrul mistic al lumii. Dar chiar dacă așa stau lucrurile, înseamnă că templul a fost edificat la o scară uriașă neîntâlnită nicăieri până atunci, reducând la dimensiuni nesemnificative până și măreţul loc sfânt de la Rennes-le-Chateau, fiind totodată în stare să își extindă tentaculele de influenţă peste întreaga Asie Centrală. Cine ar fi avut resursele și capacitatea tehnică de a schița planuri la o asemenea scară? Când oare s-ar fi putut realiza așa ceva? Și cum de nu am putut afla nimic despre templu, noi, cei din lumea exterioară?

Lincoln ne-a oferit deja câteva dintre răspunsuri. O construcţie de asemenea dimensiuni titanice, ridicată de mâna omului, poate rămâne nedescoperită milenii de-a rândul printre piscurile uriașe din Asia Interioră, secretele sale rămânând ascunse pentru totdeauna, doar dacă nu am fi găsit cheia unor cunoștinţe deosebite, în aparenţă de mult pierdută pentru noi.

Totuși, oricare ar fi fost inteligența organizatoare care și-a lăsat amprenta asupra unui teritoriu atât de vast și de primejdios cum este Asia Centrală, rămânem (ca și Lincoln) cu multe întrebări fără răspuns. Într-adevăr, dacă socotim Shambhala ca pe un spaţiu real, suntem nevoiţi să admitem, din capul locului, că fiecare din aspectele sale (și, nu în ultimul rând, enigma figurii sale centrale, Meru, un munte ce nu se regăsește pe nici o hartă din lume) emană un mister de nepătruns care se adâncește pe măsură ce pătrundem din ce în ce mai adânc, dezvăluind perspectivă după perspectivă de teritorii necunoscute.

4

MUNTELE COSMIC

Ar părea improbabil ca muntele cosmic, una dintre imaginile cele mai omniprezente în repertoriul mitologic, să simbolizeze un element central în yoga tantrică, având deopotrivă și un înțeles literal, însă eu așa cred. Noi, cei din Occident, a căror cultură devine din ce în ce mai impregnată de yoga răsăriteană, trebuie să ne obișnuim să interpretăm într-o lumină nouă străvechea noastră moștenire mitologică, deslușind în ea o formă de pătrundere multiformă și subtilă către înfăptuirea noilor realizări pe multiple planuri. Joseph Campbell scrie: "Nu am exagera dacă am spune că mitul reprezintă deschiderea tainică prin care energiile inepuizabile ale cosmosului se revarsă în manifestările culturale ale umanității. Religiile, filozofiile, artele, formele sociale ale omului primitv și istoric, primele descoperiri ale științei și tehnologiei, chiar și visurile care ne colorează somnul, toate țâșnesc din cercul fundamental și magic al mitului[1]".

Procedând în felul acesta, mitul poate include un spectru larg de înțelesuri, chiar și pe cele relevante pentru fizica modernă.

În interiorul cercului magic al mitului, imaginea muntelui cosmic este precumpănitoare atât pentru universalitatea sa, cât și pentru rezonanța sa spirituală. Considerat a fi deopotrivă locul de întâlnire dintre cer, pământ și infern, dar și osia în jurul căreia pivotează întregul firmament, muntele cosmic a figurat în mitologiile mai tuturor popoarelor de pe pământ și a fost venerat chiar și pe tărâmuri unde nu există munți. El este totdeauna întruchipat drept *Axis Mundi*, cuprinzând (pe teritoriul său) sălașurile înțelepților, ale sfinților și zeilor, fiind reprezentat drept un munte cu patru sau șase laturi, înalt de 80 de mile, cu cerul rotindu-se deasupra piscului său, iar Steaua Polară strălucind pe boltă. După părerea tuturor, muntele este atât de înalt încât străpunge cerul, în vreme ce

rădăcinile sale se înfig în abisul de sub pământ, acolo unde domnește haosul. Muntele are șapte niveluri (despre care unele neamuri consideră că ar fi nouă la număr) [2] ele corespunzând deopotrivă celor șapte sau nouă lumi interioare, cât și treptelor ascendente ale conștiinței, pe care cel inițiat le străbate în pelerinajul său (prin purgatoriu) către înălțimile cerului.

În mitologia nordică, muntele cosmic este făurit din sticlă, iar eroul trebuie să-l urce pentru a o salva pe fiica regelui, întemnițată pe creasta lui. Însă el este întruchipat și prin Muntele Sinai (îngrozitor prin întunecimea și furtunile ce îl bântuie) acolo unde Moise a căpătat tablele cu cele zece porunci ale Domnului.

În tradiția medievală a Graal-ului, muntele este denumit Monsalvat, iar în epopeea islandeză *Edda Himinbjorg*, Bifrost (curcubeul) atinge zenitul.

Chiar și printre pigmeii prestorici Semang din Malayezia există credința că o stâncă uriașă purtând numele de Batu-Ribn se înalță la centrul pământului, iar de aici se avântă către ceruri trunchiul unui arbore magic. În centrul Palestinei, israeliții numeau Muntele Gerizim „buricul pământului", *gymbal* sau stâlpul de legătură ce unea cerul cu pământul. Popoarele ce trăiesc în zonele polare, cum ar fi neamurile altaice sau scandinave, socoteau Muntele Lumii drept centrul universului. La fel credeau și anticii sumerieni, care îl reprezentau prin ziguratele lor cu șapte trepte pe ale căror vârfuri se aflau sacrele odăi nupțiale ale zeilor. Arabii aveau și ei aceeași credință despre muntele Qaf, „muntele sfinților", iar iranienii susțineau că muntele sacru Haraberesaitiz (El-Burz) se afla situat la mijlocul pământului și se unea cu cerul.

În toate aceste diferite mituri despre muntele cosmic se întrevăd conotații ale unei puteri spirituale supreme ce își transmite binefacerile în lumea întreagă, ele fiind cândva (pe când lumea era abia la începuturi) căutate cu ardoare de către eroii culturii și de către regi, ca fiind cel mai prețios dar al vieții. Astfel Anne Baring și Jules Cashford, doi psihologi analiști care sunt, în același timp, istorici și mitologi, afirmă în cartea *Mitul Zeiței* că, în antichitate, mitul muntelui cosmic era prețuit ca manifestarea simbolică a forței divine ce a intervenit în ordinea primară a Creațiunii

> căci în forma sa rezidă colina originară, „Dealul Înalt", care s-a înălțat din ape (pentru prima oară) ca tărâm locuibil, iar (în multe culturi) dealul reprezenta imaginea zeiței întruchipată ca pământ. În Sumeria, muntele reprezenta totodată lumea subpământeană (Kur), pântecul Mamei, iar în Creta zeița șade pe muntele său, flancată de lei și ținând în mână sceptrul domniei[3].

Potrivit acestui simbolism, muntele era strâns corelat de tronul regilor deoarece se spunea că tronul îl face pe rege, înzestrându-l cu însușirile unui domnitor, fiindcă nu s-a uitat niciodată că tot ceea ce reprezenta tronul, movila sau dealul era – în fapt – o putere cerească, o forță edificatoare, ea însăși invizibilă, ce crease și orânduise lumea vizibilă. Acesta este motivul pentru care zeița egipteană Isis purta pe cap un tron.

Pentru străvechii hinduși, Muntele Meru reprezenta apoteoza principiului cauzal. Ei au adus din Asia Centrală, înspre India, legenda unui munte paradisiac situat la nord, despre care Mahabharata povestește că „se înalță purtând pe umerii săi lumea de deasupra, lumea de desubt și lumea transversală"[4], hindușii fiind încredințați (până în zilele noastre) că el este prototipul tuturor celorlalți munți mitici. Acest munte nordic era locuit de șapte mari Rishi* ce își făceau apariția ori de câte ori era nevoie de o nouă revelație spirituală. Eliade surprinde înțelesul interior al legendei atunci când declară că muntele cosmic simbolizează culmea culmilor exaltării mistice și a iluminării. De aceea în antichitate, ne spune Eliade, fiecare centru religios împărtășea sensul muntelui sacru: templul era punctul culminant de pe pământ, centrul lumii, poarta către revelație, către profeție, către darurile cerești și către legile omenirii căpătate de la zei. Acolo unde nu exista nici un munte, oamenii construiau unul: o colină, o piramidă sau un zigurat.

Babylonul era, de fapt, *Bab-ilani*, o „poartă a zeilor" fiindcă aici zeii au pogorât pe pământ spre a-l binecuvânta, iar templele și turnurile sacre ale orașului erau închinate muntelui sacru, fiind cunoscute sub denumiri precum „Muntele Casei", „Casa Muntelui Tuturor Tărâmurilor", „Muntele Furtunilor", „Legătura dintre Cer și Pământ" etc.[5] La fel și templul javanez de la Borobudur a fost construit după imaginea cosmosului, ca un munte artificial amplasat la centrul pământului, iar cele șapte niveluri ale sale sunt urcate de pelerinul budhist ce trece de la un nivel la altul până când, ajungând pe cea mai înaltă terasă, el transcende spațiul profan în întregime și pătrunde într-o zonă neprihănită, o zonă a păcii paradisiace și a iluminării. Chiar și Muntele Purgatoriului lui Dante poate fi socotit un munte Meru creștin.

El este reprezentat ca un soi de zigurat cu șapte niveluri în spirală, cu șapte stadii de purificare a sufletului și o cameră nupțială divină situată pe piscul său, de unde Beatrice îl conduce pe Dante mai sus, printre stele, la tronul Domnului[6].

Totuși, deși pretutindeni în lumea antică a prevalat același

* învățat sau poet, în sanscrită (n. tr.).

sistem de simbolism pictural înglobat în mitul muntelui cosmic, unii cercetători sunt de acord cu cosmologia hindusă și sunt încredințați că universalitatea temei nu se datorează unor factori accidentali sau dezvoltării culturale paralele, așa cum s-ar putea crede la o primă citire superficială. Mai degrabă mitul s-a răspândit dintr-o singură sursă aflată undeva în străfundurile Asiei de nord, dintr-un Eden originar, iar de aici a pătruns în toate culturile ulterioare.

René Guénon este un eminent autor care susține această idee. El pretinde că fiecare centru sacru din antichitate a considerat Shambhala-Agarttha drept prototipul său nordic și a imitat sau a oglindit (în cele din urmă) mistica muntelui sacru.

Primul Paradis Terestru

Guénon numește Muntele Meru „Polul" sau muntele polar deoarece este axa în jurul căreia se rotesc toate celelalte centre spirituale, iar de la această axă emană toate cunoștințele inițiatice. El susține că, odinioară, Agarttha se găsea pe suprafața pământului sub un nume diferit, Paradesha, care în sanscrită înseamnă „țara supremă". De la Paradesha autorul ajunge la caldeanul Pardes și la paradisul iudeo-creștin evidențiind faptul că muntele Meru, muntele Paradisului Terestru, semnifică, așadar, același lucru precum Pardes din Cabala ebraică. Și astfel, deopotrivă pentru tradițiile orientale și occidentale, pentru hinduși, musulmani și evrei, pentru budhiști și creștini, Meru reprezintă adevărata „țară supremă" care, după cum ne lămurește Guénon, „fusese orientată (la origine) către polul nord, chiar și în sensul literal al cuvântului. Deși muntele își poate schimba amplasamentul, conform diferitelor faze ale istoriei omenirii, el rămâne în continuare polar, în sens simbolic, deoarece (în mod esențial) muntele reprezintă axa fixă în jurul căreia gravitează totul"[7].

În *Înțelepciunea antică*, binecunoscutul autor britanic Geoffrey Ashe ajunge la o concluzie asemănătoare. Cu deosebită meticulozitate, el a legat un mit comun (care poate fi interpretat ca derivând dintr-un (posibil) centru din Altai) de templele și curțile regale din Egipt, India, Grecia și China unde mitul a fost fărâmițat în multiple forme mitologice diferite.

Autorul își începe descrierea astfel:

> În nordul îndepărtat se află un loc sublim, paradisiac, locuit de o comunitate de ființe cu o longevitate și o înțelepciune

> supraomeneşti. Aceste fiinţe au colaboratori şi legături la niveluri inferioare. Accesul este dificil. Acesta este locul unde pământul se înalţă pentru a se uni cu centrul celest, polul boltei cereşti. Aici se găseşte axa cerului, iar deasupra sa dăinuie forţa ce o menţine în mişcare. Semnul vizibil şi dominant al acestei forţe îl reprezintă marea constelaţie a celor şapte stele [Ursa Major] care au o viaţă divină, rotindu-se la centru, fără încetare. Pământul nostru (în formă de disc) are un centru sfânt care este în strânsă legătură cu punctul unde bolta cerească se roteşte întruna[8].

Acest centru sacru de pe pământ, postulează Ashe, este Shambhala-Agarttha. El evidenţiază că, în mod ciudat, sprijinul în favoarea ideii unui centru comun se află ascuns în textele sfintelor scripturi ale religiilor lumii, în care popoarele străvechi situau adesea muntele lor sacru nu în propria lor ţară, ci în nordul îndepărtat. Bunăoară, în Egiptul ecuatorial, Set şi Horus erau zeii stelei polare. Potrivit Coranului, cel mai înalt loc de pe pământ este Ka'aba deoarece „Steaua Polară dovedeşte că sfânta Ka'aba este orientată spre centrul cerului"[9].

În Psalmul 48:2 din Biblie, Muntele Sion este numit (în mod inexplicabil) „Muntele Sion din nordul îndepărtat".

Ashe declară:

> Muntele sacru pare să fi dobândit o dimensiune aparte prin mistica sa identificare cu o alta ce nu se găsea nicicum în Palestina. Acelaşi munte nordic figurează în miturile asemănătoare ale Caaneenilor. Ei îl numeau „Safon" şi susţineau că pe munte se găseşte un paradis terestru. „Safon" apare în Biblie ca sinonim al muntelui Sion, iar Ezechiil situează „Edenul, adică Grădina Domnului" pe „un munte sfânt al Domnului" care nu poate fi nicicum muntele lumesc al Ierusalimului (Ezec. 28:11-16)[10].

Şi babilonienii se pare că îşi îndreptau privirile către un munte sfânt din nordul îndepărtat. În Isaiia 14:13, Isaiia, condamnând blasfemia regelui din Babylon, spune: „În sinea ta ai zis «Mă voi înălţa la ceruri. Deasupra stelelor Domnului îmi voi aşeza tronul. Voi şedea în noianul munţilor din nordul îndepărtat»". Iar Ezechiil, rob în Babylonia, a zărit (în vis) carul Domnului coborând nu dinspre muntele Sion, în Ţara Sfântă de la sud, ci dinspre nord, însoţit de o cumplită vijelie (Ezechiil 1:4).

Şi grecii din antichitate îşi aveau Elizeele lor nordice, în pofida cultului autohton. Pentru ei, Delphi reprezenta centrul lumii. Totuşi Apollo, zeul sanctuarului din Delphi, era un nou străin şamanic sosit în pantheonul grecesc, despre care se credea că era zeul unui

tărâm tainic din nordul îndepărtat, acolo unde se găsea osia cosmică, sprijinind constelația celor șapte stele pe care grecii o denumeau Helice, respectiv „Cea care se învârte". Helice era căminul unor înțelepți semizei numiți Hyperboreeni, la întrunirea cărora Apollo participa câte trei luni (în fiecare an) în chip de zeitate ce revenea în mod ritual, străbătând cerul într-un car tras de lebede.

Geoffrey Ashe comentează spunând că „lebedele înhămate la carul lui Apollo amintesc despre «o cale a păsărilor» care duce către tărâmurile celeste din folclorul nordic ca, de pildă, Lituania"[11].

Grecii situau această rasă de ființe inteligente din jurul cercului polar (despre care vom vorbi din nou ceva mai târziu) oriunde pe pământ, începând de la Marea Britanie și până la granițele Chinei. Dar savantul W. K. C. Guthrie susține că hiperboreenii erau, la origine, șamani și vraci din Siberia și Mongolia, iar Apollo (al cărui nume semnifică „zeul întrunirilor") și-a început lunga sa menire divină cu foarte mult timp în urmă, în munții Altai, în vreme ce învățăturile și practicile sale încântătoare (atât de străine grecilor) au început să străbată Asia Mică îndreptându-se spre zona Mării Egee[12]. Citându-l pe Guthrie, Ashe argumentează că - aproape sigur - concepția muntelui cosmic își avea izvoarele în șamanismul din Siberia de sud, iar în mod asemănător și ideea despre Shambhala s-a dezvoltat în jurul magicienilor semi-mitologici și respectiv a stăpânilor-polari din Altai.

Ashe citează o străveche legendă mongolă plină de simbolism ezoteric, narată de Nicholas Roerich în cartea sa *Altai-Himalaya* în care se pomenește despre șapte fierari ce au devenit cele șapte stele ale constelației Ursa Mare. Deoarece șamanii și fierarii sunt strâns legați unii de alții în erudiția siberiană (fierarul fiind, în mod proverbial, fratele mai mare al șamanului) Ashe este determinat să susțină că cei șapte Rishi din mitologia hindusă ar putea fi identificați drept dascăli-șamani ce au legătură cu cultul Marelui Urs din Altai.

„Atât legenda mongolă, cât și mitul Rishi al hindușilor își pot avea rădăcinile într-un unic concept altaic al celor șapte stele [din Ursa Major] identificându-se cu Cei Șapte Înțelepți, fără deosebire - fierari, șamani", remarcă Ashe[13].

În continuare, el leagă ideea unui sfat al adepților șamanilor din Siberia de comentariile lui Roerich despre Altai prezentând munții ca pe o regiune sacră. Ashe scrie în continuare: „Roerich se referă (cu oarecare surprindere) la «modul general de venerare a munților Altai», la «sosirea Celor Binecuvântați în Altai» și la

«adevărata semnificaţie a munţilor Altai». Într-un alt paragraf... el scoate în evidenţă faptul că muntele Belukha (principalul pisc al Altai-lor) posedă un nume ce înseamnă «lăcaşul zeilor din constelaţia Orion», ceea ce - ne spune Roerich - poate fi asociat cu muntele-lumii din alte mitologii"[14]. Aşadar, conchide Ashe, s-ar părea că paradisul hiporborean ar fi putut fi acelaşi cu cel pe care alte mituri îl situau pe culmea muntelui nordic, ca şi când locuitorii săi semidivini erau făpturile închipuite drept Rishi sau Zei din alte părţi ale pământului.

Toate aceste referiri la un centru preistoric de înaltă spiritualitate, situat în Siberia de sus, sunt coroborate cu cercetările întreprinse pe teren de către Ivar Lissner, care a trasat drumul parcurs de migraţiile neamurilor altaice (ce se orientau după stele) dinspre Asia de nord către stepele Asiei Centrale din mileniul al VII-lea î. Chr., aducând cu ele cunoştinţele sofisticate despre bolta cerească polară şi despre tehnicile neasemuite ale transei[15]. Aceleaşi referiri l-au îndemnat pe Ashe să formuleze ipoteza existenţei unui leagăn de civilizaţie siberiană (de mult timp uitat) ce poate fi echivalat cu Shambhala. El crede că trecutul Shambhalei, pătruns de învăţăturile stelare ale Ursei Mari, îşi are rădăcinile în înţelepciunea astrală a unui centru de magie superioară din Munţii Altai.

Întocmai ca şi Guénon, Ashe consideră Muntele Meru ca având temei în realitate. La fel ca Guénon, el susţine că învăţăturile şi ştiinţa grecilor (moştenite de noi) precum şi întreaga tradiţie a Misterului Mediteranean s-ar fi putut dezvolta din tulpina originară a culturii din zona circumpolară (toate fiind pierdute astăzi în negura vremurilor) al cărui centru era Shambhala. Dar Shambhala însăşi ar putea exista şi astăzi undeva în Siberia de sud, ca o regiune încă populată de iniţiaţi, pe care vânătorii din Epoca de Piatră i-ar fi numit Nemuritori, Zei sau Zămisliţi din Ceruri.

Ashe scrie:

> Ne-am putea hazarda să ne minunăm de un adevărat şuvoi al mitului şi culturii dintr-un real centru nordic, un munte Meru literalmente siberian sau mongol... Înţelepciunea altaică poate fi imaginară, răspândindu-se în latitudinile inferioare şi adoptând diferite forme... Dar totdeauna conţine în ea ceva din esenţa restabilită: ideile despre centrul cosmic, bolta cerului în rotire, guvernată de Urs, legătura celor şapte puncte dintre sus şi jos, muntele, reuniunea din paradis, etc.[16]

Însă Ashe, în timp ce recunoaşte ambiguitatea conceptului despre muntele cosmic, este înclinat (totuşi) să-l accepte, de formă,

ca referindu-se la Muntele Belukha. Dar nu și Guénon. Trebuie să ne referim acum la lucrarea lui Guénon pentru a da o interpretare muntelui Meru ce nu are asemănare nicăieri în literatură. Guénon îi atribuie muntelui înțelesul literal sanscrit al coloanei vertebrale pe care o asociază (așa cum procedează Kundalini Yoga) cu un sistem de energie psihospirituală având un subînțeles subtil. Meru, ne spune Guénon, nu este de fapt un munte, ci o metaforă pentru o conductă prin care se scurge energia terestră ce constituie sursa primordială de energie a pământului a cărei natură, localizare și funcție ne sunt încă necunoscute.

Guénon sugerează că deslușirea acestui fapt aparține unei ramuri puțin cunoscute și foarte tainice a științei tantrice care se preocupă atât de cosmicul Shakti, cât și de edificarea lumilor și care, din această pricină, a fost ascunsă de ochii lumii timp de multe milenii la rând.

Kundalini terestru și Axa Lumii

De la publicarea lucrărilor metafizice ale lui Guénon referitoare la acest subiect, în Occident au apărut numeroase noi materiale tipărite care furnizează informații despre Kundalini Shakti în contextul corpului omenesc. Dar pentru majoritatea dintre noi, conceptul de Kundalini *terestru* este încă necunoscut, fără a ne fi vreodată adresat în mod diret.

Cercetând acest sector (cândva secret) al metafizicii indiene, trebuie să ne amintim că dintotdeauna Kundalini Shakti a avut contingență cu multe alte zone ale cunoașterii, altele decât zona yoga individuală. Știința Kundalini s-a aflat în miezul tuturor filozofiilor hinduse care s-au preocupat cu precădere de studiul pământului, al forțelor sale și al religiei, deoarece Kundalini este o știință ce tinde să înțeleagă cosmosul în întregul său. Luând în considerare acest fapt, anumiți fizicieni – cercetători ai cuanticii și biologi caută deja să se inspire din înțelesurile tainice ale Tantrei și s-ar putea ca, într-o bună zi, geofizicienii interesați de alcătuirea planetei noastre să procedeze la fel.

În același timp, o succintă recapitulare a doctrinei tantrice generale și a principiilor sale centrale ne poate fi de ajutor pentru a înțelege tezele mult mai specializate și ezoterice ale lui Guénon referitoare la Kundalini terestru, căci este puțin probabil că vom putea pricepe conceptul său despre Axa Lumii fără această recapitulare.

După cum se știe prea bine în prezent, Kundalini Yoga se întemeiează pe premiza că, în făpturile omenești, un trup spiritual alcătuit dintr-o materie mult mai fină întrepătrunde trupul fizic, extinzându-se dincolo de el. Lama Thubten Yeshe explică: „Potrivit celei mai desăvârșite tantra, ființa și mintea noastră există nu numai în starea brută cu care suntem îndeobște obișnuiți, ci ele există și la niveluri mai subtile despre care majoritatea oamenilor nici nu își dau seama... Între limitele sau atmosfera acestui trup fizic se află un trup și mai subtil, așa-numitul trup *Vajra*, «Vajra» având conotație de indestructibil"[17].

În interiorul trupului conștient, denumit Vajra de lumină, circulă o vibrație care – în principal – nu este de natură fizică, purtând numele de Kundalini, ceea ce scoate în evidență, de fapt, toate vibrațiile nedefinite ale sistemului fizic. Kundalini este atât de strâns legată de sistemul nervos încât adesea este confundată cu el, în mod greșit.

Cosmologia indiană numește energia primară creatoare a universului, în starea sa statică, *Maha-Kundalini*, „marea putere spiralată", din cadrul căreia (în sensul strict al cuvântului) Kundalini reprezintă forma diminutivă atribuită aceleiași energii, atunci când aceasta este găsită în trupuri individuale. Această energie primară imperceptibilă este un principiu atotcuprinzător și atothrănitor al vieții care umple întregul spațiu și întreaga materie, fiindu-ne veșnic inaccesibil, cu excepția formelor sale evidente, indiferent de aspectul lor: brut sau rafinat.

Principiul se regăsește într-o formă extrem de concentrată în Chakrele sistemului alcătuit din coloana vertebrală umană, care răspândește energia prin întregul corp. Când este amplificată prin tehnici spirituale, Kundalini intensifică activitatea Chakrelor, lărgind astfel conștiința de sine, favorizând percepția trupului de energie subtilă ce evidențiază inteligența fizică în continuă creștere și putința de a iubi și menține așadar trupul fizic într-o stare de sănătate și vitalitate mult întărite.

Rafinatul sistem Chakric, de care depinde Kundalini pentru a pătrunde și a menține corpul, a dat naștere simbolului egiptean al caduceului sau toiagului hermeneutic al profesiunii medicale.

> „Cei doi șerpi încolăciți în dublă spirală în jurul vergelei centrale sunt cunoscuți în termeni yoga drept Ida (în strânsă legătură cu Luna, femeia sau polaritatea negativă, de natură magnetică) și Pingala, în conexiune cu Soarele, masculul sau polaritatea pozitivă, de natură electrică"
> ne spune un binecunoscut cercetător al acestui subiect, Mark

Balfour, în *Semnul şarpelui*. „Şerpii reprezintă două dintre Nadis-urile majore sau canalele prin care bioenergia polarizată (forţa vieţii, Kundalini sau forţa şarpelui) se scurge, în mod normal, prin întregul sistem biofizic"[18].

Vergeaua centrală este cunoscută ca Sushumna în interiorul căreia se află canalul central (fin ca firul de păr) Brahma Nadi, care duce Kundalini redeşteptată către creştetul capului, fiind aşadar un stadiu al evoluţiei ce reprezintă cucerirea efectivă a celor mai înalte stări ale fiinţei.

Dr. Hiroshi Motoyama din Tokio s-a documentat temeinic cu privire la acest sistem de distribuire a energiei în fiinţele omeneşti. Dr. Motoyama, un yoghin şi un om de ştiinţă foarte calificat şi versat în metodologia empirică, a fost numit de către UNESCO (Organizaţia Culturală, Ştiinţifică şi de Educaţie a Naţiunilor Unite) în 1974, drept unul dintre primii zece principali cercetători în parapsihologie.

El spune:

Sistemul Chakra-Nadi prezintă asemănări izbitoare cu organizarea sistemului nervos autonom. Este remarcabil faptul că modelul yoga s-a dezvoltat înainte să fi fost înţeles modul de constituire al sistemului nervos. Sushumna pare să fie amplasat în exact acelaşi loc ocupat de şira spinării, iar Ida şi Pingala sunt şi ele situate de-a lungul principalilor nervi simpatici. Fiecare Chakra pare să aibă un plex nervos corespunzător (mănunchi de ţesut nervos ce controlează zonele respective ale trupului şi organele interne pe care le conţin)[19].

Dr. Motoyama conchide:

Am dovedit, în mod hotărâtor, că omul este ceva mai mult decât un simplu trup cu un intelect limitat. Omul posedă proprietăţi extrafizice şi energii care sunt, în mare măsură, necunoscute şi necatalogate de ştiinţa tradiţională. Omul are trei trupuri: cel fizic, cel astral şi cel cauzal care se extind şi se întrepătrund. Fiecare nivel al celor trei fiinţe omeneşti este susţinut de energia acelei dimensiuni. O materie şi mai rafinată se va găsi în dimensiunile superioare... Forţele de care ne ocupăm sunt atât de îndepărtate de ceea ce noi considerăm a fi lumea materială încât ele vor revoluţiona cu totul fizica şi filozofia, provocând o schimbare profundă în modul omenirii de a percepe realitatea[20].

René Guénon era pe deplin conştient de existenţa acestor forţe şi de învăţăturile tantrice Vedanta cu privire la rolul jucat de

Kundalini în evoluția pe o treaptă superioară a ființelor omenești. Dar lărgindu-și înțelegerea pentru a cuprinde o listă de întrebări mult mai amplă (natura spirituală și însăși evoluția planetei) el își depășea cu mult vremurile sale. Nu numai că a anticipat schimbările evoluționare ale cunoașterii, la care se referă dr. Motoyama și care se dezvoltă cu repeziciune în prezent, ci a fost în stare să întrezărească germenii ce încolțeau în terenul încă virgin al științelor ce studiază pământul.

Până la decesul său, survenit în 1957, la Cairo, Guénon a frecventat cercurile intelectuale din Paris, concomitent cu George Gurdjieff și Nicolas Roerich, în timpul avântului fără precedent al ocultismului francez, îmbrățișând Islamul la vârsta de 26 de ani. După ce a pătruns dogmele misticismului islamic și ale sufismului, el s-a stabilit ulterior în Egipt, căsătorindu-se cu fiica unui șeic Sufi. Aria învățăturii sale ezoterice era enormă și de natură catolică deoarece el cunoștea în profunzime chiar și tradiția hermeneutic-cabalistică a Europei post-Renascentiste, contribuind astfel, în mod considerabil, la posibilitatea noastră de a înțelege simbologia și scoțând în evidență nu doar învățăturile islamice, ci și învățăturile tuturor tradițiilor religioase importante. El nu a dezvăluit sursele sale de inspirație, dar de vreme ce Africa de Nord este sălașul unui străvechi și prestigios centru al sufismului tantric axat pe practicarea Cabalei (ceea ce a determinat înființarea – în acel loc – a unei școli moderne de simbologie sufistă) este de presupus că accesul pe care l-a avut Guénon la pătrunderea tainelor tradiției egiptene a contribuit la perspicacitatea sa profundă și neobișnuită. Desigur, ca elitist și tradiționalist ce i-a studiat pe marii învățați ezoterici francezi, precum Fabre d'Olivet, Guénon se inspirase, în mică măsură, din teozofia pe care (criticând-o) o dezavua ca pe o „pseudoreligie" parvenită, declarând cu o oarecare iritare că acea concepție a doamnei Blavatsky despre „Marea Lojă Albă" din Asia era „pur și simplu o caricatură sau o parodie imaginară a Agartthei"[21].

Atât în Franța, cât și în Egipt, Guénon a venit în contact cu membrii vechilor asociații ezoterice care au menținut vie flăcăruia iluminării (în emisfera apuseană) de-a lungul secolelor de persecuții, împărtășind devotamentul lor pentru împlinirea idealului de fraternitate și comuniune a religiilor lipsite de intoleranță.

Fiindcă deși sufismul este în strânsă legătură cu Islamul (de la Mohamed încoace) el era, de fapt, mult mai vechi decât Islamul în sine – așa cum ne spune Lady Drower în studiul ei despre o sectă irakiană de derviși – „era totodeauna suspectat de panteism și de

proslăvirea credinţelor străvechi."[22] În sferele sale profund ezoterice, sufismul susţine că, într-adevăr, experienţa mistică transcende toate religiile, depăşindu-le şi unindu-le într-o fraternitate spirituală.

În conformitate cu această idee, Guénon considera că funcţia propriu-zisă a sufismului era una de sinteză, iar în expunerea sa despre Shambhala-Agarttha a apelat la rolul îndeplinit de simbolismul tuturor religiilor, subliniind cu deosebire concepţiile tantrice Taoiste şi hindu-budhiste a ceea ce el numea Axis Mundi, concepţii pe care el le considera drept principiul unificator al cosmosului. Toate religiile, afirma Guénon, au apărut dintr-o unică înţelepciune primordială universală care a fost păstrată în forma sa nealterată în interiorul Shambhalei, călăuzindu-ne nemijlocit paşii înapoi către acea sursă care (la rândul ei) îşi datorează existenţa unei energii finale încă nedescoperită de ştiinţă. Guénon o denumea Lumina Eternă, o energie ce se găseşte în afara timpului şi spaţiului, dar care se manifestă în această lume terestră drept Kundalini Shakti, iar în forma sa terestră persistă în centrul Shambhalei ca Meru, adică Axis Mundi.

Guénon şi-a manifestat cu limpezime şovăiala de a-şi face publice ideile, dar a scris că presiunea vremurilor trebuie să constituie justificarea sa de a ridica măcar un colţ al vălului ce acoperă misterul Shambhala, o taină care a fost susţinută de secretul ce înconjoară însăşi existenţa Centrului de Înţelepciune Asiatică. Din cauza potenţialului primejdios al energiei finale, Guénon a apreciat că tăinuirea existenţei centrului a fost totdeauna necesară, dar (totuşi) el a prevăzut că era iminentă deşteptarea conştinţei întregii rase omeneşti şi că trebuie să fim pregătiţi pentru această eventualitate.

Făcând dezvăluirile sale menite să pregătească deşteptarea omenirii, Guénon a avansat una din cele mai uluitoare teorii ale epocii moderne: că pe lângă cele două axe ale pământului, de care suntem conştienţi (axa de rotaţie şi axa magnetică) ar mai putea exista o a treia pe care nu am descoperit-o încă, dar pe care comunităţile tradiţionale o cunoşteau drept Axa Lumii.

Guénon consideră că principiile ce guvernează alcătuirea corpului omenesc se pot aplica, de asemenea, planetei noastre şi întregului univers.

Şi pământul are un trup de energie spirituală ce îl susţine pe cel fizic, dar şi circuite Kundalini asemănătoare celor din corpul omenesc. Şi el posedă un sistem Chakric, o şiră a spinării şi o direcţionare centrală a energiei primare, care îl străbate în formă

concentrată. Guénon asemuie Shambhala-Agarttha cu o importantă Chakra pământeană, descriind-o ca pe un fin acumulator sau ca pe un imens depozit de forță spirituală încătușată în centrul pământului, în același mod în care Kundalini (în starea sa latentă) este încătușată în Chakra esențială situată la baza coloanei vertebrale umane.

Și, desigur, așa cum cea mai delicată cărare centrală din Kundalini (Sushumna) străbate coloana vertebrală a omului de la Chakra esențială către plexul suprem din creștetul capului, la fel și Muntele Meru reprezintă canalul anatomic central (Brahma Nadi) care transportă puternicul său curent de energie dătătoare de viață prin Sushumna terestră.

Mai mult chiar, potrivit părerii lui Guénon, natura energiei primare ce alimentează sistemul omenesc (de la centrele sale subpământene cele mai profunde până la cele mai înalte centre de înțelepciune și altruism) este aceeași cu cea descoperită în interiorul pământului.

Kundalini terestru nu este o forță mecanică oarbă precum electromagnetismul. Kundalini depășește electromagnetismul, o forță inteligentă și psihospirituală deliberată care tinde să se exprime în orice dimensiune a formelor pe care le crează, potențând deopotrivă viața trupului și viața sufletului. Este, ca să spunem așa, rădăcina comună a tuturor forțelor fizice, biologice, psihice și parapsihologice ale universului, dându-le naștere tuturor. Atunci înseamnă că Muntele Meru simbolizează un soi de organ generator din trupul pământului, un rezervor de forță psihospirituală concentrată și dătătoare de viață, ascuns (de fapt) în Asia, în condiții ce reprezintă dovezi împotriva ravagiilor, având aceeași funcție creatoare și puternică.

În felul său foarte succint și precaut, Guénon și-a dat silința să transmită mare parte din această metafizică prin lucrările sale.

El a redefinit natura planetei, deosebindu-se de filologia dominată de materie a secolului al XIX-lea și astfel și-a depășit încă o dată vremurile sale.

La fel ca unii din cei mai de seamă fizicieni moderni, pentru Guénon realitatea materială brută este figurativă, este doar o fațetă plină de semne și simboluri ce denotă modele de energie susținătoare care alcătuiesc realitatea profundă, iar pământul (cum îl cunoaștem noi) este, așadar, numai propria sa formă simbolică, așa cum este în realitate.

Nu este numai o masă de roci și plasmă în rotație, este însăși Gaia, o ființă astrală vie, în mod esențial spirituală, inteligentă, instructivă și oarecum receptivă la senzații, cu un trup de energie

interioară asemănător cu al nostru, având o structură bipolară identică, un sistem similar de vârtejuri energetice sau Chakre ce se extind dincolo de structura fizică și posedând (în general) toate proprietățile, toate calitățile și legile ce aparțin perechii sale umane.

Roata medicinei amerindiene: a șaptea Poartă

Roata medicinei, adică roata șamanului amerindian este, de fapt, un microcosmos al Shambhalei ce ilustrează (în formă primitivă) legătura sa cu principiul central psihospiritual. Lesley Crossingham este o indiancă din America de Nord care a fost învățată de triburile Cree* și Blackfoot** din Alberta cum să întrebuințeze roata medicinei. Ea spune că „micuții oameni ai stelelor", cu trei degete la mâini și ochi mari, au adus harul roții medicinei cu care au înzestrat toate neamurile din America de Nord, iar arheologii (care au răscolit pământul) au descoperit asemenea cercuri de piatră, suprapuse unele peste altele, la mare adâncime în pământ, astfel demonstrând că au fost utilizate mii de ani la rând ca o sursă plină de înțelepciune și cunoștințe firești de către triburile din acele vremuri. Lesley Crossingham susține că alți oameni de știință au studiat roțile, spunând că ele indică ansamblul formelor stelelor și ale constelațiilor.[23]

Șamanul este conștient că această Kundalini există în trupul de energie al pământului, așa cum exista și în propriile sale Chakre, folosind principiile corespondenței pentru a crea un vârtej de Kundalini terestru (într-o stare de transă) care îl va pune pe șaman în legătură cu cosmosul. El procedează astfel, însemnând pe pământ (înainte de toate) o roată a medicinei formată din două cercuri concentrice și cele patru puncte cardinale ale globului pământesc: nord, sud, est, vest. Apoi, invocând energiile zeităților tutelare ale celor patru puncte cardinale, șamanul capătă puterea de a se deplasa dinspre cercul exterior către cel interior, unde invocă (în continuare) energiile axei verticale ale mandalei sale, adică celelalte două direcții ale spațiului, una în sus, spre bolta cerului, cealaltă în jos, spre adâncurile pământului. Acest ritual centralizator îi permite să activeze roata, folosind invocațiile șamaniste cu care pune în acord conștiința sa cu cea de a șaptea poartă (spirala sacră din centru).

* „Indienii Colibelor" (n. tr.).

** „Picioare Negre" (n. tr.).

Spirala sacră se rotește în jurul axei verticale. Sursa vindecărilor, a oracolelor și a manifestărilor psihologice o reprezintă Kundalini terestru în formă concentrată, un fenomen *Shaktic*, un stâlp de energie primară sau de lumină invizibilă, în formă de con sau munte, care unește lumea interioară a șamanului cu cosmosul exterior. Unind conștiința sa extaziată cu întregul spectru cosmic, Kundalini îl pune pe șaman în legătură cu energiile stelelor de pe boltă, cu pământul de sub picioare și cu străfundurile psihicului său. De fapt, este același principiu dinamic, în miniatură, ce se regăsește la centrul Shambhalei. Mandala amerindian cu cele șase porți ale sale (cea de a șaptea fiind conștiința elevată a șamanului, cheia de activare a întregului) este un arhetip universal ce se repeta cândva la nesfârșit, în toate centrele religioase ale lumii antice. Detaliile periferice pot fi diferite, însă pretutindeni configurația relevantă a fost aceeași, principala sa caracteristică fiind Meru, dinamul vertical de la centru. Astfel, oriunde a fost durat un templu, rugăciunile și invocațiile preoțimii au dat naștere celei de a șaptea coordonate, iar cu ajutorul mijloacelor mistice s-a stabilit un stâlp de lumină ce a fost menționat deasupra altarului din mijlocul templului. Acesta era *omphalos*-ul* care era totdeauna amplasat deasupra unui izvor de apă dulce.

Invizibil pentru toată lumea, cu excepția celor dotați cu clarviziune, stâlpul de lumină era considerat drept sămânța vieții în formă concentrată, drept sfântul duh care a dat viață tuturor, orânduind lumea cu înțelepciune și de aceea era socotit a fi centrul esențial al oricărei acțiuni omenești. Ca urmare, fiecare așezare omenească, fiecare oraș, templu sau popor era întemeiat prin ceremonii cu referire la „muntele" sacru ce era situat la centru și care era simbolizat cu rigurozitate de către o piatră ombilicală, un menhir sau o torță veșnic arzând.

Exemplele de mai sus, ale unor obiceiuri religioase și tradiții animistice, care invocă o chemare a puterilor magice, sunt aproape tot ceea ce posedăm pentru a ne ajuta să întrezărim caracteristicile Shambhalei ce nu au fost niciodată dezvăluite în mod clar. După cum s-a spus, principiul energizant de la centru, care „face roata să se învârtă", a constituit totdeauna un subiect tabu căruia i s-a permis să fie evocat în public numai atunci când era învăluit într-o metaforă. De aceea, până în deceniile din urmă, abundența literaturii mitologice care trata subiectul muntelui cosmic, cât și neîncetatele cercetări ale umanității au rămas o enigmă a cărei cheie nu a fost niciodată descoperită până în clipa când Guénon ne-a oferit-o.

* piatră situată în centrul templului de la Delphi, simbolizând „buricul pământului" (n. tr.).

El a fost primul ocultist care a încălcat tabu-ul scoțând în evidență conceptul de Kundalini terestru drept sensul real al Muntelui Meru, deși a făcut acest lucru cu multă prudență și cu măsurile de siguranță cuvenite. În mod evident, el s-a luptat cu propria sa conștiință: dacă să dezvăluie, în scris, atât de multe lucruri din ceea ce era considerat, la vremea respectivă (în urmă cu șaizeci de ani) ca fiind material ezoteric interzis din cauza posibilității de a fi folosit în mod necorespunzător de către puterile militariste. Însă Guénon considera că sfârșitul epocii se apropia, aducând cu el o perioadă de instabilitate optimă pentru planetă și de aceea omenirea va fi nevoită să înțeleagă mai bine propria sa lume.

Presimțirea lui s-a adeverit întru totul. De-a lungul celor șaizeci de ani, nevoia noastră de informație spirituală (în special despre planetă) a devenit stringentă pe măsură ce problemele ecologice s-au multiplicat. Ca răspuns la această necesitate, pionierii mișcării Noii Epoci, cum au fost David Spangler și John Michell, eliberați de opreliștile impuse de securitatea ocultă, au fost capabili să aducă trupul de energie al pământului și mai pregnant în centrul atenției.

Astfel Spangler, filozoful finlandez al anilor '70, afirmă că pământul este înconjurat de câmpul său eteric sau de trupul său vital, care poate capta atât energiile ce străbat cosmosul, cât și pe acelea care provin din cele mai înalte dimensiuni ale vibrațiilor, transformând aceste energii în calități apte să alimenteze și să vitalizeze materia densă, la nivel fizic. Așadar, câmpul eteric este sursa de bază a energiei creatoare primare de la care se alcătuiesc formele fizice și care le sprijină existența[24]. Spangler descrie, de fapt, ceea ce un înțelept budhist ar numi (în mod mai general) trupul *Vajra* al pământului sau trupul de lumină. Spangler este încredințat că energia psihospirituală nu se rezumă doar la trupul omenesc, ci trupul individual este similar cu câmpul eteric ce înconjoară pământul. Acesta din urmă posedă și el centre de energie cosmică la fel ca trupul omenesc.

Spangler spune: „Acest câmp poate fi străbătut de-a lungul și de-a latul de linii de flux energetic, așa cum o țară poate fi străbătută în zigzag de liniile de înaltă tensiune. Interpretată cu clarviziune, dintr-un anumit punct de vedere, rețeaua de linii lasă impresia unei plase, de aici derivând și noțiunea de «plasa eterică a energiei»... Punctele de Energie Cosmică recepționează și captează energia din surse universale, transformându-le potrivit nevoilor planetare."[25] Datorită corespondenței dintre câmpurile eterice planetare și umane, străvechii adepți și inițiați (care aveau cunoștință despre ele) erau în stare să folosească punctele de energie cosmică pentru a stabili propriile lor centre de radiații spirituale.

În prezent, asemenea informații devin tot mai mult acceptate. Totuși, dezvăluirea că pământul este înfățișat prin intermediul unor linii și al unor locuri geometrice al punctelor de captare a subtilelor forțe energetice, constituie doar începutul acestei enigme.

Multiplele aluzii formulate, pornind de la literatura ocultă, până la curenții magnetici și punctele de energie ale Chakrelor din interiorul pământului, nu au menționat nimic despre un sistem arterial unificator din care fac parte, nici nu au legat un asemenea sistem de misterioasa *Axis Mundi* atât de des citată, fără alte adăugiri în plus. De aceea, dacă vrem să pătrundem înțelesul ultimei idei menționate și legătura sa cu Shambhala, trebuie să revenim iar și iar la René Guénon și la sursele tradiționale (multe din ele datând din timpuri străvechi) din care s-a inspirat. Fiindcă Guénon nu este doar un inovator, un tălmăcitor și un interpret al unui sistem de gândire ce era considerat a fi atât de vechi, atât de abstract și atât de bine păzit încât puțină lume a știut despre existența lui.

În consecință, s-ar putea ca nici o altă doctrină să fie atât de puțin înțeleasă în zilele noastre.

5

CALEA ÎNGERILOR

După cum susține Kurma Purana hindusă, o insulă denumită Sweta-Dvepa (sau Insula Albă) se află în Marea Nordică, sălașul paradisiac al yoghinior înzestrați cu supremă înțelepciune și învățătură. Deșertul Gobi, susține Tomas, este fundul mării interioare, iar insula a devenit (azi) un grup de munți înalți ce se ridică din străfundurile pustii și stâncoase ale mării. Un explorator rus pe nume N. M. Prjevalsky a povestit (cu mai bine de un secol în urmă) o străveche legendă mongolă despre insula Shambhala. El spunea: „O altă poveste foarte, foarte interesantă se referă la Shambhaling – o insulă situată departe, în Marea Nordică. Aurul se găsește din abundență (așa cum se găsește și în munții Altai) iar grâul crește la dimensiuni enorme. Sărăcia este necunoscută în acea țară. De fapt, în Shambhaling curge lapte și miere."[1] Încă de la formarea Deșertului Gobi și de la secarea Mării Interioare, cu multe milenii în urmă (atunci când o schimbare dezastruoasă de climat a provocat un cataclism în întreaga Asie Centrală, transformând mare parte din ea în deșertul și stepa aridă cunoscute astăzi) legenda Insulei Shambhala trebuie să fi fost extrem de veche, ea circulând cu mult înainte de apariția civilizațiilor ce cunoșteau scrisul.

După cum s-a arătat deja, Ashe consideră vasta zonă altaică (zonă care ajunge până la Deșertul Gobi) drept cea mai probabilă regiune unde putem căuta Înțelepciunea Antică ale cărei principii raționale ar fi putut migra ulterior în India, Grecia, China și Egipt. El susține: „Dacă vrem să ne imaginăm că există stăpâni sau vizitatori extratereștri care ne învață despre umanitatea preistorică, lăsând deoparte legendele, atunci acesta este cel mai probabil loc unde pot fi localizate cartierele lor generale pământești."[2] Aici, în Siberia de sud (așa cum indică surse din Mesopotamia și Grecia) poate fi găsit, cu siguranță, un grup de doctrină Shambhalică sau

hiperboreană care ar fi putut genera dezvoltarea intelectuală a umanității, oferind cele mai timpurii concepții ale sale despre numere, despre legile naturii și un cosmos ordonat și inteligibil: un cosmos (ne amintește Ashe) de care încă mai depind toate științele și gândirea rațională.

Ashe se referă la Grecia și la unul din cele mai mari genii ale sale, Pitagora, pentru a ilustra teza sa. După cum ne spune Ashe, Pitagora a fost principalul întemeietor al științei și filozofiei grecești, un matematician de cea mai înaltă ținută care susține că „toate lucrurile sunt numere". Prin aceasta, el subînțelegea că „folosind metodele numerice (măsurători și calcule) putem construi un sistem inteligibil și armonios al universului".[3]

Pitagora a descoperit baza numerică a octavelor muzicale și a avansat ideea bazei atomice a materiei care (din nou) poate fi definită prin numere. Ashe explică: „Cu simțul acesta al preciziei în natură (pe care nici un alt grec nu a atins-o înaintea sa) Pitagora a izbutit să formuleze primele noțiuni clare ale demonstrației (în geometrie spre exemplu)".[4]

Nu există îndoială că Pitagora a căpătat mare parte din cunoștințele sale embrionare dintr-o sursă altaică (deoarece el era devotat zeului Apollo) și a fost instruit de către un dascăl hiperboreean, pe nume Abaris, despre care se spunea că zboară prin văzduh călare pe o săgeată de aur. Săgețile, ca vehicule magice sau simboluri ale zborurilor astrale magice, constituie o parte din învățătura siberiană, până în zilele noastre.

Ashe se întreabă:

> Este oare absurd să consideri progresele gândirii omenești ca fiind de inspirație hiperboreană, fie prin contacte faptice continue, fie prin redescoperirea implicațiilor? La urma urmelor, chiar și un șaman modern... posedă un soi de Cosmos. Numerele sale cheie analizează cerul și iadul. Copacul său central, ce definește lumea, reunește tărâmurile de sus și de jos, folosind toate mijloacele pentru atingerea țelului înțelegerii sale superioare.[5]

Bineînțeles, această privire inițială în interiorul unui univers ordonat ar fi putut fi mai lesne percepută de un neam de șamani care, totodată, erau în stare să observe, să enumere și să înregistreze modelul bine organizat al stelelor polare, precum și modelul centralizator și la fel de bine organizat al sistemului Chakric uman, sintetizând datele obținute în ceea ce va fi cunoscut (cândva) drept baza științei Kalachakrice.

Cercetările efectuate de Lissner, în Siberia, au relevat adevărul

din legendele ce abundă în cunoștințe despre astronomie și despre multe alte taine ale Naturii, pe care le dețin înțelepții șamani din Altai, precum și stăpânii de la pol, din vremurile preistorice. El este încredințat că oricât de degenerat ar fi azi, șamanul siberian este moștenitorul unei mărețe tradiții străvechi, în cadrul căreia numărul a fost totdeauna parte integrantă a explorării planurilor ascendente ale ființei (în interior) și ale cerului din exterior. Descriindu-i pe suverani cu însemnele lor regale tradiționale, simbolurile numerice sau zodiacale (făurite din fier) sunt prezentate legănându-se, prinse de straiele șamanului.

Însă concepția despre o axă cosmică (datând din vremuri imemoriale) reprezentată prin Muntele Lumii sau Copacul Lumii este – de fapt – elementul crucial în complexitatea ideilor ce ordonează arta șamanică și care îl îndeamnă pe Ashe să teoretizeze concluzia potrivit căreia străvechii strămoși hiperboreeni ai șamanilor erau adevărații întemeietori ai civilizației.

Ce este Axa Lumii?

În scrierile antice, Axa Lumii nu este niciodată explicată într-un mod care să fie înțeles de gândirea modernă. De regulă, noi presupunem că este o încercare a unor culturi timpurii mult mai primitive de a descrie axa rotației Pământului, extinzând-o (în mod imaginar) până în culmea cerului, acolo unde sprijină bolta ce se rotește, în aparență.

Însă aceasta este doar o presupunere din partea noastră. Aceleași scrieri afirmă adeseori că Axa Lumii este strâns legată de centrul Shambhalei și de aceea nu poate coincide nicicum cu axa de rotație a pământului, doar dacă Shambhala se găsește situată la Polul Nord. Nici legătura sa verticală cu Steaua Polară nu ne ajută prea mult deoarece Steaua Polară strălucește direct deasupra Polului Nord doar pentru o perioadă de timp relativ scurtă, în decursul a mii de ani. Este prea puțin credibilă identificarea Axei Lumii cu axa magnetică, al cărei pol nordic rătăcitor se află deseori în Canada, și ai cărei curenți electromagnetici se scurg înapoi spre pământ, înaintea vântului solar. De aceea Axa Lumii nu ar fi capabilă să sprijine bolta cerească, așa cum presupune legenda.

Trebuie oare să socotim muntele Meru drept o a treia axă a lumii? Așa s-ar părea. Guénon îl numește buricul pământului, centrul în jurul căruia gravitează toate lucrurile, punctul fix și forța motrice nemișcătoare aflată în mijlocul lucrurilor sau „polul

spiritual" din Miezul Neschimbător, motiv pentru care el susține că „buricul lumii" implică proprietățile rotaționale și magnetice bipolare ce se reflectă în funcțiile geofizice ale celorlalte două axe binecunoscute și care acționează ca niște auxiliare ale celei de a treia axe. Guénon atrage atenția și asupra funcției *spirituale* unice a muntelui Meru, ca un orificiu terestru de ieșire pentru Shakti ce deschide pământul până la dimensiuni superioare, în același mod în care Kundalini (atunci când străbate *Brahma-Randhra* sau fontanela din creștetul capului) se unește cu „raza solară" ce coboară pe pământ, înălțând astfel conștiința yoghinului către dimensiuni spirituale ce depășesc capacitatea mentală și făcându-l receptiv la șuvoaiele de energie pogorâte din ceruri. La fel și Muntele Meru (când se eliberează de câmpul gravitațional și magnetic al pământului) conectează planeta noastră de universul spiritual printr-un schimb bilateral. De aceea Guénon pare să ne invite să luăm în considerare un sistem planetar tri-axial în care axa principală (aflată fie în emisfera nordică, undeva în Asia Centrală, probabil în munții Pamir sau Tien Shan, fie în emisfera sudică, undeva în vecinătatea Insulei Paștelui) este un curent de energie psihospirituală care se deosebește atât de axa de rotație, cât și de axa magnetică. Axa principală contribuie la asigurarea echilibrului dinamic al întregului, este liberă de atracția gravitațională a pământului și se extinde, așadar, ca o antenă gigantică dincolo de câmpul său magnetic și gravitațional pentru a veni în concordanță cu uriașele frecvențe înalte ale sistemelor stelare din profunzimile spațiului cosmic.

Trebuie să menționăm că acest concept al unei a treia axe nu trebuie omis numai fiindcă este o simplă abstracție, fără a nu avea nici o realitate vizibilă sau evidentă, de vreme ce cele două axe sunt și ele invizibile și imperceptibile simțurilor noastre. După cum se știe, atât Polul Nord cât și polul magnetic sunt abstracții geofizice la care se ajunge uneori prin deducția datelor acumulate, fără a poseda nici o realitate fizică evidentă: un cercetător nu poate afla nimic despre ele doar călătorind în insulele Spitzbergen sau în extremul nord al zonei arctice fără a avea o busolă cu el. Mai mult, ambii poli au fost descoperiți numai atunci când climatul cercetărilor științifice (plin de motivații filozofice) era favorabil pentru așa ceva, atunci când concepțiile învechite (și mai naive) ale lumii nu mai satisfăceau cerințele.

Dacă științele pământului vor confirma vreodată existența muntelui Meru drept cea de a treia axă a globului, ne-am putea aștepta ca acest lucru să se întâmple în condiții similare de pregătire

psihologică și din nevoia practică de a înțelege mai deplin misterioasele procese naturale ale Maicii-Glie.

Lucrarea lui Guénon ne dezvăluie că credința într-o cosmografie triaxială a fost dăinuită prin intermediul diverselor coduri și cifruri din textele sacre ale lumii. El le schițează articulațiile în cadrul studiilor sale sincretice despre Taoism, Vedanta și Cabala și - în mod special - în materialul tantric ascuns în pasajele din Pentateuch*. Fiind unul dintre puținii Cabaliști care a atras atenția asupra nivelurilor de simbolism tăinuite în textele din Vechiul Testament (pătrunzând uneori până la o adâncime de 2-3 niveluri) Guénon face lumină asupra unui număr de legende populare din Biblie, aparent simple, de natură pseudoistorică și pline de învățăminte, al căror înțeles real este ascuns în interiorul codurilor numerice și în metafore meșteșugit alcătuite ce respectă un anumit set de reguli ale simbolismului. Practica a transformat Biblia (și, cu deosebire, primele sale cinci cărți) într-un mozaic de peisaje contradictorii și înșelătoare care, lăsate nedescifrate, se depreciază și alterează sensul general al textului. Totuși, ținând seamă de cheia oferită de Guénon, Biblia este un izvor de înțelepciune cosmologică secretă care conține, de asemenea, o cronică a istoriei religioase evreiești timpurii ce nu este niciodată dezvăluită publicului larg și a cărei existență este rareori bănuită.

Profesorul Joscelyn Godwin de la Universitatea Colgate din statul New York (care a scris o serie de lucrări despre misticism și magie) comentează spunând că „atunci când Cabaliștii analizează textele din Pentateuch, despărțind cuvintele în echivalentele lor numerice, ei descoperă doctrine metafizice și cosmologice ascunse în însăși litera Legii... Acest fapt ne sugerează că oricine a scris acele Scripturi Ebraice străvechi era deja în stare să înțeleagă și să acumuleze cele mai profunde cunoștințe".[6] În *Odiseea esenienilor***, dr. Hugh Schonfield, autorul best-seller-ului *Complotul Paștelui Evreiesc*, citează un număr de coduri secrete folosite în Biblie, printre care se află și unul de natură alfabetică, cunoscut sub numele de cifrul Atbash, utilizat în Cartea lui Ieremia și în Sulurile de la Marea Moartă[7].

Pentru a ilustra teza sa axială, Guénon dezvăluie un alt tip de cod în povestea Scării lui Iacob din Creațiunea, pe care el îl consideră drept o metaforă tantrică al cărei înțeles depășește cu mult motivele tribale ebraice fățișe din acea perioadă. Extrăgând o parte

* Primele cinci cărți din Vechiul Testament (n. tr.).

** esenieni = mică fraternitate religioasă a evreilor din antichitate care duceau o viață ascetică și dețineau proprietăți în comun (n. tr.).

din materialul său documentar din *Enciclopedia Ebraică*, iar restul de date din tradiţia Cabalistică, Guénon interpretează pe două trepte diferite povestea populară despre faimosul vis al lui Iacob (Geneza 28:11–16): mai întâi, el redă povestea ca pe o descriere voalată a unei iniţieri yoga care a oferit patriarhului evreu împuternicirea spirituală de a întemeia naţiunea din Israel, iar în al doilea rând, la nivel cosmologic, mai profund, autorul interpretează subiectul ca pe o descriere metaforică a muntelui Meru.

Povestea a fost introdusă ulterior în textul original (probabil după exilul babilonian, când majoritatea scripturilor evreieşti au fost redactate) şi oglindeşte doctrina mistică solară a lui Zoroastru, ce a influenţat deopotrivă iudaismul şi celelalte religii din Orientul Apropiat.

În aparenţă, povestea este simplă. Ea ne descrie cum Iacob, în cursul peregrinărilor sale prin Canaan, a ajuns într-un oraş numit Luz, unde a poposit ca să doarmă (cu capul sprijinit de o piatră) şi a visat o scară ce se înălţa de la pământ până în slava cerului. Îngerii se suiau şi coborau pe scară, iar la capătul ei de sus trona Dumnezeu Atotputernicul. „De bună seamă, Dumnezeu se află în acest loc, iar eu nu am ştiut!“ strigă Iacob, trezindu-se înspăimântat. „Aceasta nu este altceva decât casa Domnului, iar asta este poarta cerului“. După întâmplare, Iacob a rebotezat Luz drept Beit-el „Casa Domnului“ şi a ridicat o piatră de hotar pe care a uns-o cu ulei pentru a cinsti amplasarea une pietre ombilicale în centrul absolut al noului teritoriu al Israelului. În conformitate cu convenţiile iniţiatice, numele lui Iacob a fost ulterior schimbat în Israel care semnifică „nobil, princiar“, aşa cum numele bunicului său, Abram, a fost schimbat în Abraham.

Abraham, după cum bine ştim, a fost patriarhul-negustător ce a călătorit împreună cu turmele sale şi numeroşii membrii ai clanului său dinspre Babylonia către Canaan, unde a fost iniţiat de Melchizedek, preotul-rege din Salem, să îl slăvească pe El sau Elyon, Dumnezeu-Autotputernicul.[8] Guénon se referă la misteriosul hierofant* prezentându-l ca pe Fiul Soarelui din Asia Centrală şi ca pe un profet de cel mai înalt rang.[9] Perioada se situează (probabil) la începuturile celui de al II- lea mileniu î. Chr., când noile învăţături profetice se răspândeau în Orientul Apropiat, aducând cu ele doctrinele solare superioare şi practicile de dincolo de munţii Caucaz. A fost o inovaţie religioasă a cărei formă de monoteism limitat urma să ridice simpla credinţă tribală a păstorilor evrei la rangul de înaltă tradiţie profetică.[10] Aceeaşi influenţă

* preot antic grec ce îi iniţia pe noii adepţi în mistere şi oracole (n. tr.).

indo-ariană a adus în Egipt și Liban noi tehnici yoga, o nouă știință a spiritului și un nou avânt spre civilizație, care au influențat în continuare Israelul.

Potrivit tradiției ezoterice, Abraham a căpătat Cabala în cursul întâlnirii cu Melchizedek, întemeind ulterior o nouă descendență spirituală. În același mod, și povestea nepotului său, Iacob, continuă aceeași temă a dinastiei și a puterii religioase prin care poporul său avea să se reunească într-o națiune. Dar de vreme ce, pe atunci, nici un rege nu putea fi încoronat, nici un oraș nu putea fi construit și nici o națiune nu putea fi întemeiată fără a avea o împuternicire cerească însoțită de ritualurile de inițiere adecvate, visul lui Iacob poate fi interpretat drept un suport simbolic al unui asemenea eveniment sfânt, de bun augur.

Însă simbologia ocultă sugerează că era mult mai mult decât atât, că era totodată o criptogramă scrisă în limbajul secret al frăției ce păstrau cu sfințenie amintirea cosmologiei mistice a practicării Cabalei. Cuprinzând cunoștințele spirituale pogorâte asupra lui Iacob în cursul nopții sale de inițiere, așa cum au fost ele revărsate și asupra lui Abraham, povestea a reprezentat (după cum crede Guénon) o înregistrare codificată a celor mai elevate învățături metafizice ale neamului evreiesc.

Numele orașului Luz ne oferă cheia. În mod tradițional, orașul Luz, care a fost numit ulterior Beit-el (adică Bethel) lăcașul unui străvechi sanctuar israelit, avea o multitudine de trăsături foarte enigmatice. Unele legende pretind că, la fel ca Agarttha, Luz era un oraș subpământean din apropierea unui munte sacru numit „sălașul nemuririi". La fel ca în Agarttha, Îngerul Morții nu putea pătrunde în oraș și nu avea nici o putere asupra lui. În apropierea orașului creștea un migdal, denumit *luz* în ebraică, iar rădăcinile sale coborau până la centrul orașului subpământean. Uneori, Luz era numit Orașul Albastru, albastrul fiind culoarea celestă strâns legată de partea meridională a muntelui Meru. Guénon trage concluzia că aici, sub aspectul unei mitologii străvechi, percepem (într-o altă formă) complexul arhetipic al muntelui /copac/ peșteră ce simbolizează Shambhala.[11]

Guénon afirmă că adevărata semnificație a orașului Luz constă în faptul că ea corespunde (în termeni planetari) cu Chakra situată la nivelul cel mai de jos în sistemul nervos uman, Chakra Muladhara, al cărei nume în limbajul cabalistic ebraic este *luz*. Numele derivă, ca și Agarttha, dintr-un cuvânt de bază ce semnifică tot ceea ce este acoperit, înfășurat, ascuns, tainic și tăcut, dobândindu-și conotația ezoterică din faptul că, în mod obișnuit, *luz*

înseamnă migdală sau migdal, dar și sâmburele care este miezul sau partea cea mai ascunsă și închisă a migdalei, așa cum lăcașul ocupat de Kundalini este partea cea mai tăinuită și mai închisă a Chakrei Muladhara. Așadar, semnificația ezoterică a cuvântului *luz* este aceea a unui soi de ou, embrion sau sâmbure al nemuririi hrănit în întuneric. Guénon spune că sâmburele „ridică și problema inviolabilității ce se regăsește în denumirea Agarttha."[12]

Mai precis, *luz* este numele evreiesc acordat unui organ indestructibil din trupul delicat, fiind simbolizat de un os foarte dur (aici Guénon se referă, probabil, la osul sacral) ce se află la baza șirei spinării și care conține germenele vieții cu toate elementele necesare vieții omenești.

După moarte, trupul delicat rămâne atașat de *luz* și astfel furnizează canalul prin care poate fi reconstituit un individ. Această reconstituire „se va efectua sub influența «stropilor de rouă cerești» (Shakti) pentru a reînsufleți oasele lipsite de viață."[13] Căci așa cum sâmburele conține germenele vieții, iar oasele sunt pline de măduvă, tot așa *luz* conține principiul renovator și de reîncarnare ce este imun în fața morții. Tot ceea ce se spune despre *luz* se poate spune și despre Shambhala-Agarttha. Nepieritorul *luz* este „sâmburele nemuririi", la fel cum Meru este „sălașul nemuririi". În ambele cazuri (spune Guénon) încetează puterea Îngerului Morții.[14]

Potrivit interpretării sale, piatra pe care Iacob și-a sprijinit capul simboliza Chakra inferioară, „centrul pământului", care este deschisă prin inițiere în yoga Kundalini, iar scara simboliza Sushumna, canalul fin prin care se suie Kundalini redeșteptată, trecând de la polul fizic (situat la baza trupului) la polul divin de la creștetul său, unde sălășluiește zeitatea. Îngerii întruchipau mișcările conștiinței superioare prin care omul nou era divinizat. Guénon conchide: „Ceea ce pare să reiasă din cele arătate este că poziția pe care o deține *luz* în partea inferioară a trupului... poate fi comparată cu amplasarea centrului spiritual suprem din lumea subpământeană."[15]

Guénon afirmă că așa cum este microcosmosul, la fel este și macrocosmosul. La fel cum Sushumna dăinuie în trupul omenesc, tot așa și muntele Meru dăinuie pe pământ, ca Merudanda sau coloana axială, adică drumul central pentru Shakti. Scara lui Iacob este, de fapt, arhetipul ce se potrivește deopotrivă trupului omenesc, planetei, sistemului solar și galaxiei precum și (probabil) întregului univers. Și astfel povestea, redată în stenogramă biblică, narează o inițiere.

În poveste se istorisește despre modul în care Iacob a avut o viziune într-un lăcaș subpământean (după cum se obișnuia propovă-

duirea Sfintelor Taine în școlile epocii respective), despre nivelul conștientizării sale care atingea sferele divine, indicând totodată și un înalt grad de înțelepciune, precum și despre nivelul conștiinței sale ce depășea cu mult Sushumna lumii, calea îngerilor, a Devas-ilor și a divinităților ce aparțin unei împărății superioare lumii noastre.

Povestea ne mai spune că Axa Lumii este strâns legată de sentimentele religioase din ființa omenească, fiind accesibilă (oriunde pe lume) acelora aflați într-o stare de conștiință receptivă.

Însă imaginea lui Iacob despre lume nu coincide cu a noastră. Măreața Scară a Ființei, pe care a văzut-o urcând spre stele, și-a dezvăluit prezența în fața ochilor supuși unei cosmografii colective aflată încă în stare fluidă și ascunsă adânc în suflet. Aidoma profetului necunoscut și exilat, care a introdus cu atâta îndemânare povestea în vechile cronici evreiești, Iacob a acceptat o geografie a lumii încă nefixată în mod definitiv într-o structură tridimensională: era încă nedefinită în matricea sa spirituală, era încă vie.

Sistemul Chakric al Pământului

Lewis Thomas scrie în lucrarea sa intitulată *Viețile unei celule*: „Privit de la mare depărtare, de pe lună bunăoară, lucrul cel mai uluitor despre Pământ, care îți taie respirația, este că e viu... Sus, în înalturi, plutind liber sub pojghița umedă și sclipitoare a firmamentului azuriu și strălucitor, Pământul este unicul obiect plin de viață din acest colț al cosmosului... Are aspectul bine organizat și de sine stătător al unei făpturi vii, plină de informații și extraordinar de abilă în a folosi binefacerile soarelui."[16]

Această imagine a pământului, reprezentată sub aspectul unei minunate ființe vii, a fost percepută întotdeauna în mod intuitiv de către popoarele păgâne, ele găsind abia acum modalitățile de a o transmite popoarelor apusene dominante. Pe măsură ce neamurile își dau seama din ce în ce mai bine de vitalitatea și de valoarea propriilor tradiții spirituale ce înalță Maica Glie pe o treaptă divină, fiind tot mai convinse de lucrul acesta, ele expun într-o lumină tot mai clară sărăcia concepției occidentale despre planetă, pe care o prezintă ca pe un obiect mort și anorganic ce rătăcește orbecăind în jurul soarelui, fără țel, fără suflet, înconjurat numai de o peliculă foarte fină de forme de viață, la fel de lipsite de țel, supuse doar întâmplării.

Mai mult, stabilitatea tradițiilor native (care au supraviețuit și au slujit cu succes ecologia pământului vreme de multe milenii la rând) amintește științei occidentale, într-un mod din ce în ce mai pregnant, despre caracterul lor vremelnic. Tradițiile accentuează cu și mai multă tărie faptul că, prin comparație, concepția sa mecanică despre Maica Glie are doar două sute de ani vechime, este fragilă și deja amenințată, putând reprezenta doar o aberație de moment în imensa durată de timp a istoriei omenești.

Înaintea secolului al XVII-lea și chiar până târziu spre sfârșitul secolului al XVIII-lea se presupune (în mod universal) că natura planetei era similară cu natura organică și spirituală a omului însuși, iar acesta era cazul în cercurile ezoterice, începând de la Pitagora și până în zilele noastre. Inițiații gnostici-hermeneutici precum Iamblicus, Porfirius, Paracelsus, Fludd și mulți alții care au trăit în perioadele premergătoare Renașterii și în timpul Renașterii propriu-zise au studiat principiile ascunse ale Naturii și au adus prinos pământului, ca unei măreție ființe pătrunsă de spiritualitate, care a legănat pe brațele sale omenirea și a hrănit-o în călătoria sa epopeică spre Dumnezeu.

Vasilius Valentinus, un alchimist din Evul Mediu, spune: „Pământul nu este un trup lipsit de viață. În el sălășluiește un duh ce este deopotrivă viața și sufletul său. Duhul acesta este viața însăși, este hrănit de astre și oferă hrană, la rândul său, tuturor celor adăpostiți în pântecul său."[17]

În mod similar, John Michell afirmă că în concepția filozofilor din antichitate „pământul era o ființă vie, iar trupul său (aidoma cu al oricărei alte făpturi) avea un sistem nervos în interior, strâns legat de câmpul lui magnetic."[18] Acest sistem nervos pământesc, cu șuvoaiele sale de forță electromagnetică *yin-yang* curgând și spiralându-se întruna, a constituit cândva subiectul unei geomanții* universale, al unei științe de formare spirituală denumită *feng-shui* de către chinezi, prin intermediul căreia arii imense de terenuri cultivate și populate, ce se întindeau din Orientul Îndepărtat până în Africa, au fost cercetate și cartografiate în armonie cu mișcările spiritului pământesc. Prin această metodă, vaste regiuni aride și lipsite de populații, în zilele noastre, au fost odinioară cultivate spre a da recolte bogate pentru o populație densă și prosperă de fermieri neolitici.

„Cultivau grâne pe povârnișurile dealurilor pe care noi, acum, nici nu încercăm să le arăm", comenta William Cobbett în cursul

* Procedeu divinatoriu practicat de arabi, constând în examinarea figurilor formate întâmplător în urma aruncării unui pumn de țărână pe o masă (n. tr.).

călătoriei sale întreprinse la începutul secolului al XIX-lea în timp ce studia fortăreţele şi terasele agricultorilor neolitici, răspândite pretutindeni pe terenurile nisipoase din sudul Angliei.[19]

Geomanţia de un asemenea nivel era, probabil, o ramură inferioară a ştiinţei ce a dat naştere reţelei de lăcaşuri sfinte menţionate de Michell. Întinse teritorii rurale au fost transformate şi preschimbate în terenuri agricole şi în peisaje de o rară frumuseţe prin intermediul artei profeţilor, aşa cum se pot vedea şi în zilele noastre în China, Anglia şi Africa: sanctuare, temple, ferme, biserici, târguri, piramide, oraşe, palate şi şosele au fost construite ţinându-se cont de aşezarea geografică ce se orienta după arterele subterane de influenţă electrică şi magnetică. La fel au fost înălţate menhirele, ridicăturile de pământ peste morminte, meterezele de pământ menite apărării, puţurile şi alte lucrări ale comunităţilor preistorice de pe întregul glob.

Dimpotrivă, schema acestor construcţii (răspândite pe suprafaţa pământului într-un mod ce nu ne mai este accesibil) a modificat scurgerea forţelor delicate din interiorul pământului, astfel încât s-a efectuat un schimb bilateral şi o transformare a energiilor de pe urma cărora au beneficiat atât omenirea, cât şi planeta.[20]

În lucrarea sa *Renaşterea Naturii*, biologul Rupert Sheldrake scoate în evidenţă faptul că pângărirea lumii firești a atins apogeul în secolul al XVII-lea, atunci când *feng-shui* se învechise şi fusese scos din uz, cel puţin în emisfera apuseană:

> Prin revoluţia declanşată în urma mecanizării, vechiul model al cosmosului viu a fost înlocuit de ideea interpretării universului ca o maşină. Conform acestei noi teorii despre lume, natura nu mai avea propria sa viaţă. Era lipsită de suflet, fără nici o spontaneitate, lipsită de libertate şi creativitate. Mama Natură nu era altceva decât materia neînsufleţită ce se mişca supunându-se orbeşte legilor matematice lăsate de Dumnezeu.[21]

Există semne potrivit cărora filozofia vitalistă, ce s-a demodat o dată cu revoluţia industrială, tinde să reînvie. Totuşi, concepţia unei forţe terestre vitale, dedusă din practica geomantică, rămâne o idee amorfă şi rău definită, dincolo de limitele credibilităţii ştiinţifice, în pofida revoluţiei verzi şi a eforturilor preţioase depuse în acest domeniu de către ecologişti precum James Lovelock. Aceasta este urmarea ideii noastre limitate despre lume deoarece ştiinţa nu ne oferă o teorie plauzibilă despre o energie cauzală finală ce emană de la o Prezenţă Divină universală atotcuprinzătoare. Excluzând *dinamica* divină din lume, principiul central pe care se

întemeiază *feng-shui* nu are nici un sens pentru știință și, oricât am dori, nu poate fi pus în acțiune.

Natura spirituală ce animă pământul „delicată, omniprezentă și – totuși – imposibil de definit în termeni ai dimensiunilor perceptibile ai simțurilor noastre", spune Michell,

> constituie problema capitală a fizicienilor moderni, așa cum a constituit și pentru predecesorii lor, magicienii... Cu toate acestea, putem fi convinși că o asemenea forță, identificată odinioară cu Sfântul Duh, a furnizat puterea și inspirația cu ajutorul cărora vechea civilizație a fost sprijinită... Pe atunci se considera că o astfel de forță era ceea ce unii dintre noi ar numi astăzi „esența vieții" sau fluxul predominant cu care spiritul se contopea la moarte și din care se iscă scânteia vitală ce impulsionează un nou progres. Această forță are nenumărate denumiri. Este *Prana* sau *Mana* metafizicii orientale, „vârtejul", mediul universal plin de fantezie al ocultiștilor sau *anima mundi* a alchimici.[22]

Wilhelm Reich o denumea forța orgon, chinezii îi spuneau *Qi* sau *Chi* și înțelegeau legătura ei cauzală cu celelalte forțe.

Paul Dong, un autor americano-chinez, scriind despre fenomenele paranormale petrecute în China continentală, afirma:

„Filozofia chineză susține că *Qi* reprezintă matricea primordială a creației din care derivă forțele *Yin* și *Yang* dătătoare de forme materiale și substanță... Astfel, cel ce stăpânește *Qi* este persoana ce controlează însăși forțele vieții. O asemenea persoană poate realiza fapte cu adevărat paranormale."[23]

În concepția lui Guénon, vasta rețea de curenți electromagnetici și electrici ai pământului, pe care chinezii îi numesc „linia dragonului albastru" și, respectiv „linia tigrului alb" este sinonimă cu sistemul indian *Nadis* din corpul omenesc, fiind alimentată (în același mod) de artera principală Kundalini terestru ce străbate planeta ca o coloană vertebrală unificatoare. Există și centre generatoare de forță, în afară de Muntele Meru, împrăștiate pretutindeni pe glob. Muntele Athos, Muntele Shasta, Muntele Kailas, Arunachala ș. a. Însă pe acestea Guénon le consideră drept auxiliare ale principalului centru de forță din Shambhala, la fel cum principalii centrii nervoși din diferite părți ale membrelor corpului omenesc sunt auxiliare ale sistemului nervos central.

Ideea unei corespondențe energetice între corpul omenesc și sistemele planetare a fost relevată de Lyall Watson, un naturalist, antropolog și arheolog totodată, care tratează armonia dintre cele două sisteme în termeni ce scot în evidență sincronizarea activității

lor. El scrie: „Câmpul magnetic al pământului oscilează de 8 până la 16 ori/secundă. Ritmul predominant al creierului nostru rezidă în aceeași zonă."[24] Știind că, la răsăritul soarelui, în multe părți ale lumii există o transmisie electromagnetică unică, el subliniază: „Noi aflăm că acea frecvență este asociată fiziologiei... Sistemele noastre, atât cel planetar, cât și cel personal sunt supuse aceluiași cronometru al timpului."[25]

Potrivit cosmologiei din antichitate, acea sincronizare a fost posibilă deoarece o unică energie universală a dat naștere multitudinii de energii cunoscute, a creat toate fenomenele știute (indiferent că erau de natură organică sau anorganică) legând, în mod coerent, fiecare parte din univers cu celelalte părți.

Viziunea lui Guénon asupra lumii se întemeiază pe același principiu unificator. El interpretează energia universală ca fiind de natură sinergetică*, situată undeva în afara proceselor entropice ale cosmosului, de care poți lua cunoștință numai în mod indirect, făcând referire la proprietățile sale ce se reflectă în spațiu și timp. Indiferent că o numim Kundalini, Lumina Divină, Sfântul Duh, Shekinah sau Marea Forță a Vieții (autorul folosește toți acești termeni, pe rând, așa cum se succed ei în religie) energia este concepută ca fiind superioară tuturor, ca o forță ce rezidă în mod intrinsec în centrul tuturor fenomenelor într-o zonă de realitate absolută, de existență absolută a ființei și de strălucire transcendentală, extinzându-se până dincolo de ele și (totuși) comunicând cu toate. Guénon consideră că acea putere nu se răspândește numai din Centrul Shambhalei, inspirând și sprijinind comunitățile sale, ci joacă, de asemenea, un rol central nebănuit în viața întregii planete, care nu poate fi înțeles fără a ține seama de forța respectivă.

Gaia: Pământul ca un organism viu

Concepția lui Guénon este grandioasă și înnobilează pământul cu viață, conștiință și suflet. În punctele sale esențiale, concepția sa vine în acord cu ipoteza despre Gaia formulată de James Lovelock, deși ideile lui Guénon merg mult mai departe.

După cum se știe prea bine, Lovelock, un biolog britanic, a înnobilat pământul cu frumosul nume Gaia (inspirat după numele zeiței pământului grecilor din antichitate) pe temeiul că este o

* sinergie = asociație a mai multor organe sau țesuturi în îndeplinirea aceleiași funcțiuni (*fiziol.*) (n. tr.).

făptură inteligentă și generoasă „un super-organism, o făptură vie de dimensiuni planetare"[26] care, la fel ca toate celelalte organisme, are o organizare de sine stătătoare fiind capabilă să-și dezvolte propria existență și bunăstare.

În *Epocile zeiței Gaia*, publicată în 1988, Lovelock a interpretat planeta ca un tot unitar, ca pe o încrengătură zămislitoare de viață, unde organismul și mediul înconjurător interacționează și se dezvoltă în simbioză, cu scopul de a alcătui o unică entitate vie, fiecare parte colaborând cu celelalte părți pentru a asigura continuitatea și evoluția vieții ulterioare. Toate mecanismele autoreglatoare ale planetei, era încredințat Lovelock, subliniază această concluzie. Stabilitatea atmosferei de-a lungul a miliarde de ani (în pofida fazelor sale instabile și reactive, a menținerii unei temperaturi constante în virtutea accentuării căldurii soarelui și a aparentei capacități de selecție a pământului, pe lângă alte planete având aceleași posibilități, condiții climatice adecvate și componente chimice necesare dezvoltării sănătoase a formelor sale de viață) scoate în evidență caracterul inalienabil și bine definit al globului pământesc.[27]

Lovelock a întâmpinat mult reacții critice la adresa ideilor sale neortodoxe din partea cercurilor științifice, motiv pentru care și-a modificat ulterior atitudinea.

În 1990, colegul său biolog Rupert Sheldrake l-a menționat drept principalul partizan al ipotezei potrivit căreia Pământul este un organism viu cu organizare de sine stătătoare. Însă într-un eseu mult mai recent (1996) redactat de Don Michael despre lucrarea autorului Jim Swan intitulată *Dialoguri cu Pământul Viu*, într-o notă de subsol se menționează că Lovelock afirmă că Gaia *acționează* aidoma unui organism viu, nu *este* un organism viu. Relevând ideea că pământul „are tendința de a produce stabilitate și de a supraviețui", el explică: „Am fost nevoit să arăt că stabilitatea derivă din proprietățile sistemului, nu prin ajutorul nemijlocit al unei forțe călăuzitoare."[28]

Fără îndoială sunt mulți aceia care regretă noua reformulare a ideei lui Lovelock deoarece ea pare să nege natura Maicii Glie, interpretând-o ca fiind de factură robotică (dacă un asemenea lucru poate fi conceput fără existența probabilă a unei inteligențe diriguitoare care să motiveze acest fapt). Totuși Lovelock și-a îndeplinit misiunea sădind germenii valoroși ai unor idei ce vor putea fi dezvoltate ulterior de către alte persoane. Oamenii de știință (precum Sheldrake) continuă să caute o formulă viabilă prin care să își exprime modalitatea lor de a vedea Gaia ca pe un organism

viu, cu un scop bine determinat. În special după ce fizicienii au formulat Teoria Câmpului Unificat, necesitatea de a redefini pământul în termeni holistici*, ca pe o biosferă plină de organisme și viață, a crescut în mod constant.

Însă după cum s-a menționat, Guénon, devotat străvechii tradiții Cabalist-hermeneutice, merge mai departe. Pământul, susține el, nu este numai viu, este o ființă spirituală, la fel ca omul. La nivel abstract, și pământul are un trup interior de lumină, un trup Vajra. Și acest trup s-a dezvoltat mult, având ceva asemănător structurii noastre filogenetice (un fel de coloană vertebrală) un sistem nervos simpatic și un centru cortical organizator, așa cum posedă și sistemul nervos central al omului. Ca atare, Maica Glie funcționează sub aceleași principii evolutive de sine stătătoare și cu susținere proprie, care se pot distinge cu ușurință și la ființele omenești.

Un model psihospiritual al lumii naturale

O asemenea viziune spirituală asupra pământului, ce se regăsește în mod implicit și în teoria lui Lovelock despre Gaia, scoate la iveală (cu mai multă acuitate) atât întreaga problematică a forțelor superioare din univers, cât și natura vitală și deliberată a evoluției (tematici care preocupă deja științele fizicii și ale biologiei) expunând Darwinismul, cel puțin așa cum a fost el enunțat inițial, unei cercetări intense. După cum afirmă Sheldrake, ceea ce se află în joc sunt modelele fundamentale sau paradigmele realității. Suntem oare tributari unei Naturi vii și țelurilor sale organice și organizatoare? Există oare calități autodeterminatoare, inteligente și sufletești în inimile ființelor vii sau suntem (noi și toate celelalte forme ale vieții) produsul unor interacțiuni fizice și chimice organizate la întâmplare în mediul înconjurător (după cum sunt încredințați mulți oameni de știință)? Suntem oare locuitorii unui univers mecanic, guvernat de o voință oarbă, competitivă, spre a supraviețui în detrimentul celorlalți? Care este adevărul?

Concepția ezoterică despre o esență de energie psihospirituală a pământului (despre sufletul sau principiul său organizator) reprezintă o serioasă provocare pentru toate teoriile contemporane,

* holism = concepție filozofică formulată de J. Chr. Smuts (1870-1950) ce interpretează idealist ireductibilitatea întregurilor organice la părțile lor componente, atribuindu-le caracter de integralitate (n. tr.).

cum ar fi Darwinismul sau Creaţionismul, şi răstoarnă complet abordarea mecanică pe care majoritatea biologilor o adoptă cu privire la dezvoltarea biosferei şi a formelor sale de viaţă, inclusiv cea omenească. O asemenea concepţie ne arată că determinismul există, însă libera creativitate o depăşeşte. Există şi oportunitatea, dar ea nu se află la cârma evoluţiei. Există chiar şi o Prezenţă divină în univers, dar ea însăşi evoluează prin intermediul formelor pe care le-a creat. Există loc pentru selecţia naturală, totuşi – privind mai atent – evoluţia este propulsată de inteligenţă, de generozitatea conştientă şi de voinţa către bucurie, către perfecţiunea şi armonia ce vin în concordanţă cu toate celelalte, cu toate că aceste energii superioare capătă forme ce depăşesc volumul limitat al cunoştinţelor noastre. Aşadar, întreaga creaţiune poate fi privită ca o acţiune spirituală ce implică multe şi felurite niveluri de organizare subsidiară, fiecare dintre ele fiind valabilă în interiorul propriei sale sfere de referinţă limitată. Lumea fizică rezidă în cadrul acelui spectru organizat, însă la nivelul său cel mai de jos. Acolo se află realitatea, dar este o realitate din ce în ce mai limitată de nivelurile situate deasupra sa.

Câmpul Unificat: Este Materia Întunecată Kundalini?

În concluzie, tradiţia Cabalist-hermeneutică (aşa cum o interpretează Guénon) sugerează că centrul cortical care guvernează pământul se află situat în Shambhala, iar Ierarhia centralizată acolo reprezintă monitorul ambelor evoluţii (atât planetară, cât şi umană) de vreme ce amândouă sunt inseparabil unite. Mai mult chiar, teoria recunoaşte ceea ce era deja limpede pentru oamenii cugetători: că dacă există o relaţie coerentă între organisme şi mediul natural înconjurător care le sprijină, aceasta se datorează unui factor comun şi – implicit – unui termen de legătură.

Acel factor se presupune că este Shakti, energia fundamentală şi formatoare a universului care se scurge în şuvoi, sub aspectul său cinetic, deopotrivă în toate creaţiile sale, organizând şi însufleţind pământul, aşa cum face şi biosfera, rămânând (totuşi) veşnic deosebită: o totalitate inepuizabilă, necunoscută.

Acesta reprezintă un concept important în climatul ştiinţific actual deoarece concordă, într-o măsură remarcabilă, cu descoperirea materiei întunecate de către fizicieni.

S-a descoperit că materia întunecată constituie 90-99% din întregul univers, totuși (în afară de puternicul său efect gravitațional) constituția sa este cu totul necunoscută, fiind diferită de orice alt gen de materie cunoscută de fizicieni. Descoperirea acestei masive prezențe întunecate sub universul vizibil îi aduce pe unii oameni de știință la inițierea unei noi concepții organice a universului care poate fi mai consonantă cu teoria ezoterică, așa cum a fost ea promovată de metafizicieni precum Guénon. Astronomii, după cum scrie un autor științific, au recunoscut încet-încet, cu reținere, o prezență mai întunecată și mai pasivă sub palida pojghiță a universului vizibil care, într-o bună zi, prin intermediul acțiunei contractile a gravitației, va aduce universul la sfârșit „într-o splendoare impetuoasă și finală."[29]

Este evident că acest ocean de materie întunecată, în interiorul căruia trăim cu toții, are o puternică asemănare cu Kundalini înconjurător. Într-adevăr, Sheldrake pare că afirme așa ceva.

Punând alături conceptul tradițional al sufletului pământului cu principiul său organizator bine determinat, el susține că „în fizica modernă evolutivă, vechea idee a sufletului universului a fost înlocuită de ideea câmpului primar unificat, din care au apărut câmpurile fizice cunoscute, ele fiind aspecte ale acestui câmp primar. Tot așa și sufletul Pământului poate fi considerat drept câmpul unificat al zeiței Gaia."[30] Prin intermediul acestui câmp, materia întunecată își croiește calea prin care se dezvoltă toate lucrurile. Sheldrake continuă: „Deoarece aceste particule întunecate interacționează rareori cu lucrurile materiale obișnuite, cu simțurile noastre sau cu instrumentele noastre, ele sunt insesizabile prin însăși natura lor. Ne înconjoară, fără să ne dăm seama. Proprietățile lor posibile constituie încă materie de speculații."[31] Totuși, prin intermediul câmpului gravitațional universal, materia întunecată a trasat calea de dezvoltare a universului, așa cum Kundalini Shakti dă naștere lumilor.

Tratând tema acestui ocean invizibil, Sheldrake invocă chiar numele pe care hindușii îl dau uriașului pântec cauzal al ființei: Maha-Kali, Maica Spațiului și Timpului. Sheldrake afirmă că această materie întunecată „are puterea arhetipică a Maicii întunecate și nimicitoare: este aidoma zeiței Kali, al cărei nume semnifică «negru»."[32] Numele său reamintește despre oceanul unei puteri creatoare infinite pe care înțelepții indieni o numesc *Adhar Shakti* sau Shakti fundamental „de care depinde existența trupului și a universului, microcosmosul și macrocosmosul", afirmă Gopi Krishna, un mistic și un yoghin indian modern.[33] Numele reamin-

teşte, de asemenea, credinţa hindusă potrivit căreia la finele fiecărui mare eon*, Brahma distruge universul, reducându-l din nou la substanţa sa nediferenţiată, pentru a rămâne astfel până la viitorul act de creaţie.

În mod evident, fizica modernă şi Yoga Tantra converg în elucidarea marii taine ce preocupă gândirea contemporană, adică sursa universului şi ordinea naturală. Însă chiar dacă ştiinţele fizicii pot reuşi în acţiunea lor, fără a recunoaşte acest lucru, aşa cum procedează Yoga Tantra, existenţa unei ierarhii a planurilor fiinţei, dincolo de cea actuală, cât şi existenţa unei energii universale care le ţine la curent pe toate, este foarte problematică.

* (la gnostici) fiecare din multiplele forme de manifestare ale divinităţii supreme unice (n. tr.).

6

PERFECȚIUNEA CELEI MAI SCURTE CĂI

Progresul treptat al sufletului în ascensiunea sa către Dumnezeu, exprimat în termeni ai unei căi spiralate în sus pe povârnișul muntelui cosmic, trecând de la o stare spirituală la alta, este o imagine comună pentru majoritatea sistemelor mistice ale lumii, însă puțini sunt cei care menționează calea directă ce duce de la baza muntelui către piscuri. Chiar și Bardo Thodol menționează despre această cale doar o singură dată, în treacăt, limitându-se numai la a face descrierea circuitului sufletului (în călătoria sa după sfârșitul vieții) prin lumile cerești. Drumul cel mai scurt pentru eroii ce trec prin lumile cerești sau Bardos, ducându-i direct la lumea divină (pe parcursul unei singure vieți, se zice) este atât de bine ocrotit în literatura religioasă încât textele budhiste tibetane sunt scrise în „limbajul obscur", un cifru ce poate fi înțeles numai prin intermediul revelației. Este un subiect strâns legat de cealaltă zonă a cunoașterii ezoterice care a fost ascuns până de curând: Axa lumii și fluxul său de Shakti terestru. Căci acesta este drumul căii directe.

Modul nostru de a înțelege Shakti universal este, cu adevărat, de-abia la începuturile sale, are o vechime de doar câteva decenii și este extrem de rudimentar deoarece există foarte puține materiale ajutătoare în acest sens. Secole de-a rândul, Kundalini Yoga a fost discreditată în India și a stagnat ca disciplină, inițierea în tainele sale fiind aparent pierdută pentru restul lumii. Ea a devenit doar o abstracție teoretică expusă de către pandiții* care nu posedau cunoștințe temeinice despre modul său de-a acționa și care, de aceea, erau răspunzători pentru răspândirea multor idei greșite referitoare la energia Kundalini.

---

* Erudit cunoscător al limbii, al știinției, al legilor și al religiei indiene (n. tr.).

Însă în deceniul al șaselea, străvechile sisteme din Vedanta despre Siddha Yoga și Sahaja Yoga au ieșit din obscuritate devenind primele yoga tantrice adevărate care au dăruit Kundalini redeșteptat atât occidentalilor, cât și orientalilor, dezvăluind unele din tainele Tantrei.

Cercetările întreprinse de panditi și de mulți alții din noile școli Shakti, cum ar fi secta Shinto-budhistă Mahikari, școlile indoneziene de la Subud și Sumarah, Vajrayana Budhistă Tibetană și școlile Dzog Chen (toate introducând în inițierile lor metode mai blânde și mai sigure de redeșteptare Kundalini decât cele folosite în trecut) au condus la deschiderea de noi căi în analiza psihologică pentru studierea fenomenului Kundalini.[1] În consecință, noi pricepem acum mult mai mult despre energia evolutivă, așa cum se aplică ea și ființelor omenești. Însă rareori conceptul Kundalini s-a extins spre a fi aplicat și asupra Maicii Glie, așa cum ar fi trebuit și așa cum au procedat neamurile străvechi. Așadar există o lipsă de informații despre aplicarea conceptului Kundalini pe scară largă.

Mai mult, trebuie să spunem că deoarece Kundalini este o forță proto-psihică, proto-conștientă și proto-deliberată care ne este mai apropiată decât vena jugulară și (cu toate acestea) există independent de continuitatea noastră vizibilă, deoarece interacțiunea sa cu vitorul cercetător este neprevăzută și - în mod deosebit - insesizabilă prin efectele sale, a fost foarte dificil să obținem informații obiective despre Kundalini dintr-o sursă nemijlocită, aproape imposibilă într-un context geofizic. Kundalini terestru, deși nu este necunoscut, a fost - ca urmare - rareori subiect de cercetare. Chiar și în puținele cazuri când s-a încercat realizarea unei cercetări științifice, rezultatele nu au fost încununate de succes, în mod deosebit, și nici nu au fost bine înțelese.

Kundalini cosmic în concentrație

Cel care a explorat posibilitatea determinării unei concentrații a energiei univesale din mediul înconjurător natural a fost Wilhelm Reich. Reich era un psihoanalist vienez, cu înclinații vizionare care, aproape accidental și în pofida pregătirii sale științifice și culturale, a ajuns la formularea conceptului de energie universală (ce se regăsește deopotrivă în ființa omenească și în planetă) prin intermediul cercetărilor sale asupra energiei sexuale din ființele omenești. El a definit conceptul „forță orgon" și era încredințat că

această energie creatoare primară putea fi acumulată și condensată într-o asemenea măsură încât putea fi utilizată în beneficiul omenirii.

Este o teorie ce nu este lipsită de sprijinul surselor spirituale. Ramakrisha, când a explicat concepția hindusă despre Avatar, a spus: „Luați exemplul oceanului. Este o întindere mare de apă, aproape infinită. Însă datorită unor cauze speciale, în anumite zone ale acestei vaste mări, apa se preface în gheață. Chiar transformată în gheață, ea poate fi folosită în cazuri deosebite."[2] Sfântul a folosit exemplul în cazul unei încarnări divine, dar ar fi putut aplica cu ușurință același principiu și în alte cazuri. La fel și avatara indiană Mama Meera, vorbind despre Lumina Paramatman pe care o pogoară spre folosul nostru, spune că ea nu a fost utilizată niciodată. „Ca și electricitatea, această lumină este pretutindeni, dar trebuie să știi cum s-o activezi."[3] Ca oricare din energiile inferioare, și ea poate fi direcționată și controlată în formă concentrată cu ajutorul unui adept suficient de priceput spre a o folosi. La fel credea și Reich.

Emigrând în America, unde a fost sprijinit de o pleiadă de tineri medici și oameni de știință entuziaști, cu înaltă calificare, el a efectuat experiențe exhaustive cu energia orgon. Conform afirmațiilor lui John Michell, experiențele au dezvăluit faptul că energia orgon „este prezentă pretutindeni în univers, în fiecare particulă de materie, în orice zonă a spațiului. Energia este un flux continuu, generând neîncetat noi cicluri ale creației, ale dezvoltării și pieirii. Deoarece este o materie cu masă liberă și, deci, este dificil de izolat, energia furnizează mijlocul prin care forțele magnetice și gravitaționale își exercită influența."[4]

Încredințat că energiile vitale din oameni și natură pot fi stimulate printr-o creștere a fluxului de energie orgon, Reich a construit o încăpere specială, numind-o „acumulator". Această încăpere, ne explică el, putea acumula energia orgon înăuntrul ei prin căptușirea încăperii cu unele materii anorganice și acoperind-o apoi pe dinafară cu straturi succesive de materie organică și anorganică – un principiu de construcție, subliniază Michell, folosit de popoarele din antichitate în construirea misterioaselor coline descoperite în Marea Britanie și în alte părți. Se presupune că aceste coline erau înălțate spre a marca mormintele căpeteniilor, însă arheologii recunosc că adevăratul lor scop nu este cunoscut. Reich susține că „acumulatorul" său concentra energia orgon universală din mediul înconjurător.

În condiții speciale s-a observat că încăperea emana o slabă

strălucire albăstruie, iar temperatura creștea ușor în comparație cu cea exterioară.

Astfel concentrată, energia orgon era, potrivit promotorilor săi, capabilă să ajute la vindecarea cancerului și a tulburărilor psihologice, să modifice aspectul vremii, să producă ploaie și, în general, să demonstreze că procesul de formare al materiei pare să continue, fără întrerupere, în cosmos. [5]

Prin acest experiment, Reich susținea teoriile științifice contemporane, căci Sir James Jeans, astronomul și matematicianul englez, a exprimat cerul în mod asemănător la începutul secolului, când el a declarat că, în contextul nebuloaselor spiralate, există în univers puncte singulare sau centre de creație în care energia din sfere superioare se scurge în lumea noastră dinspre alte dimensiuni spațiale, astfel încât (pentru un locuitor al universului nostru) ele apar ca niște puncte unde materia se crează neîncetat, cam așa cum se întâmplă în lumea organică a plantelor. Teoria lui Jeans a fost oarecum eclipsată de teoria Big Bang, însă toate teoriile oculte o sprijină, așa cum o fac recentele descoperiri în care aproape 20 de noi sori sunt zăriți formându-se în centrul universului. Reich crede cu tărie în concluziile sale astrofizice și se pare că ele nu au fost contrazise încă.

Totuși, comportamentul său excentric și experimentele sale neortodoxe (mai ales cu pacienții bolnavi de cancer) l-au adus în conflict fatal cu autoritățile americane. Și-a încheiat viața în închisoare, iar teoriile sale au fost discreditate. Totuși Colin Wilson, unul din nenumărații săi biografi, consideră afirmațiile sale extravagante despre energia orgon ca fiind justificate, luând în considerație dovezile pozitive impresionante pe care inventatorul a reușit să le adune, și arată că până și criticii săi cei mai înverșunați (și erau o mulțime) nu l-au putut doborî. Wilson socotește că afirmațiile lui Reich erau atât de bine întemeiate încât acuzația de autoînșelare nu avea suport valabil. Cu siguranță, conceptul lui Reich despre o energie orgon universală seamănă în mod izbitor cu conceptul de Kundalini terestru, iar experiențele sale demonstrează că el a redescoperit, fără să vrea, cunoștințe pe care cei din antichitate le știau prea bine.

Un alt caz (încununat de succes și mult mai interesant, la început) a fost acela al inventatorului ceh Robert Pavlita care a devenit vestit în Uniunea Sovietică grație „generatorilor psihotronici" nemecanizați care concentrau energia bionică atât din cosmos și din mediul înconjurător, cât și din câmpul de forță al ființelor omenești. Potrivit observatorilor, aceste mașinării erau atât

de eficace încât simulau cu o siguranță de 100% orice gen de fenomen paranormal, de la psihokinetică până la citirea gândurilor, producând totodată și efecte psihice miraculoase.

Sheila Ostrander și Lynn Schroeder, două jurnaliste cu o temeinică pregătire științifică, au participat la Congresul Parafizic din Moscova (1968) în care Pavlita a pus în practică invențiile sale și, după ce au urmărit îndeaproape evoluțiile lor, sub o strictă supraveghere, cele două jurnaliste s-au convins că erau martorele unui fenomen nou și remarcabil ce răsturna legile cunoscute ale naturii. Cu alte cuvinte, ele erau martorele acțiunii unei energii încă necunoscute pentru știință.

În cartea lor *PSI: Descoperiri psihice în spatele Cortinei de Fier*, Ostrander și Schroeder explicau că fenomenele generatoare ale lui Pavlita se bazau pe conceptul potrivit căruia există o anumită energie în trupul omenesc, o bioplasmă electronică, ce poate fi transferată materiei neînsuflețite. Chinezii o numesc Chi, hindușii îi spun *Prana*, polinezienii o intitulează *Huna* sau *Mana*, iar medicina actuală o definește drept energie psihosomatică, dar în toate cazurile este aceeași bioenergie. Cele două jurnaliste consemnează: „Ființele omenești și toate făpturile vii (afirmă oamenii de știință cehi) sunt pline cu un soi de nergie care nu a fost cunoscută până acum de știința occidentală. Această bioenergie... pare să stea la baza psihokineticii. Ar putea constitui chiar baza *rabdomaniei**. Ar putea fi implicată în toate evenimentele psihice."[6]

În experimentele pe care Ostrander și Schroeder le-au urmărit la Congres, Pavlita și fiica sa stăteau în preajma generatoarelor și le încărcau cu energie mentală (în liniște) minute la rând, după ce explicaseră auditoriului că secretul generatoarelor consta în forma lor. Forma era cea care permitea acumularea bioenergiei, ea putând fi folosită ulterior, potrivit cerințelor. Referindu-se la declarația publică a lui Pavlita, cele două jurnaliste au spus: „Conform oamenilor de știință cehi, generatoarele psihotronice preiau această bioenergie de la o persoană, o acumulează și o folosesc. Odată ce s-au încărcat cu energia ta, generatoarele pot efectua o serie de lucruri pe care doar psihicul le poate înfăptui."[7]

S-a observat că generatoarele îndeplineau multe sarcini diferite, potrivit formei și materialului din care erau construite. Un generator putea răsuci metalul, altul putea purifica apa poluată, un altul accelera germinarea și creșterea semințelor, în timp ce altele efectuau acțiuni psihice. Cele două autoare consemnau că această

* Modalitate empirică de detectare a unei ape subterane sau a unui filon metalic cu ajutorul unei nuieluș din alun sau salcie, în forma literei Y (n. tr.).

energie ciudată „putea genera efecte asemănătoare magnetismului, electricității, căldurii și radiației luminoase, dar ea însăși nu era nici una dintre ele... Energia se propaga mai lent decât electricitatea, dar putea făuri ceva asemănător unei încărcături electrostatice... și se putea transmite prin hârtie, lemn, lână, mătase și multe alte substanțe care sunt izolatori electrici."[8]

Începând din 1968, fizica cuantică occidentală și-a dezvoltat substanțial posibilitățile de aprofundare a energiei subatomice, care s-a pretins că a fost captată prin experiențele lui Pavlita, explorând potențialul ei prin intermediul teoriei energiei „punctului zero", a teoriei vârtejului cosmic și a teorici lui David Bohm despre ordinea multidimensională implicită și explicită. Însă Congresul de la Moscova din 1968 reprezintă un punct de cotitură în acest domeniu datorită orientării sale psihice. Prin declarația oamenilor de știință cehi (prezentată în cursul Congresului) s-a numit energia necunoscută A Treia Energie (puntea de legătură dintre sistemele animate și neanimate) și, ca atare, s-a subliniat faptul că – sub un atent control științific – energia s-a dovedit a fi superioară oricăror altor forme de energie. În conformitate cu legile transformării, energia poate fi redusă (în aparență) la formele ei inferioare (electromagnetică, gravitațională, etc.) „în același mod prin care energia electromagnetică se transformă în energia corpusculară atunci când o rază gamma străbate un câmp nuclear puternic."[9] Așa s-ar explica de ce această energie este ascunsă în spatele unor manifestări de energie mai puternice derivate din ea, scăpând astfel posibilităților noastre de detectare.

Însă în mod incontestabil, oamenii de știință din Moscova au fost de acord că „mintea pare să controleze această energie", având capacitatea de a o concentra și direcționa potrivit voinței sale.

Într-o anexă la volumul lor, Ostrander și Schroeder afirmă că la scurt timp după Congresul din Moscova, când Cehoslovacia a fost cotropită de Uniunea Sovietică, s-a crezut că militarii ruși au preluat invenția, retrăgând-o din circuitul public.

Desigur, în literatura parapsihologică și științifică actuală nu există nici o referire la generatoarele lui Pavlita, astfel că autenticitatea experimentului nu poate fi verificată.

Oricât de nesatisfăcător ar fi rezultatul, cercetările lui Pavlita, ca și cele ale lui Reich, relevă ideea că o energie creatoare universală stă deopotrivă la baza vieții umane, planetare și stelare, străbătând întregul spațiu și unind toate lucrurile între ele, iar natura energiei este psihospirituală.

Câmpul de Energie Universală

De curând, observaţiile pertinente ale fizicienei şi doctoriţei Barbara Ann Brenan au adus o contribuţie suplimentară pe această temă. Fără să ezite, ea pune semnul egalităţii între energia creatoare universală (energia orgon a lui Reich) şi Câmpul Energiei Universale descoperit de ştiinţă, afirmând că „este totdeauna asociată cu o formă oarecare de conştiinţă care se extinde de la forma sa de dezvoltare superioară până la cea mai primitivă."[10] Compusă din energii neprecizate anterior de ştiinţa occidentală, ea a fost cunoscută şi studiată de-a lungul veacurilor, deşi fiecare cultură o denumea altfel.

Brennan afirmă:

> Observaţiile vizuale [clarvăzătoare] au dezvăluit perfecta organizare a câmpului într-o serie de puncte geometrice, puncte de lumină pulsatorie izolate, spirale, reţele de linii, scântei şi nori. Câmpul pulsează şi poate fi perceput prin pipăit, gust, miros, precum şi prin sunete şi luminozitate ce pot fi accesibile simţurilor superioare dezvoltate... Cercetătorii susţin că, în principal, Câmpul de Energie Universală este de natură sinergetică... opusul entropiei, termen folosit în descrierea fenomenului de dezagregare lentă... şi de colaps al formei şi ordinii. Câmpul Energiei Universale are efect de organizare asupra materiei şi dă naştere formelor. El pare să existe în formă mai mult decât tridimensională. Orice schimbare survenită în lumea materială este precedată de schimbări ce au loc în acest câmp... Anumiţi oameni de ştiinţă interpretează fenomenul Câmpului de Energie Universală drept bioplasmă.[11]

Brennan menţionează caracterul pleromic* al câmpului ca pe o potenţialitate inepuizabilă, ca pe un corn al abundenţei al cărui conţinut nu se diminuează niciodată, oricât de mult l-ai deşerta.

Toate proprietăţile citate de Brennan ca aparţinând Câmpului de Energie Universală din ştiinţa modernă ţin (în mod tradiţional) de Kundalini terestru/cosmic şi, după cum afirmă autoarea, erau cunoscute de misticii din antichitate. Astfel Upanishadele, scrise în jurul anului 400 î. Chr., fac multe referiri la Shakti divin în termeni pe care noi îi putem interpreta, fără greş, ca descriind materia întunecată a Câmpului de Energie Universală.

---

* *pleroma* = în Gnosticism, fiinţă divină, inclusiv eonii ce emană din ea (n. tr.).

În Tantra-Tattva se spune: „Shakti stă la originea a tot ceea ce există. Prin Ea universurile au căpătat viață, Ea este aceea care le susține și, la sfârșitul vremurilor, Ea va absorbi toate lumile."[12] Iar *Devi-Bhagavata*, imnul pentru Shakti, ne spune:

> Grație puterii tale, Brahma crează, Vishnu păstrează, iar Shiva, la sfârșitul vremurilor, va nimici universul. Fără tine, le este cu neputință să-și îndeplinească menirea, de aceea tu ești, cu adevărat, creatorul, păstrătorul și nimicitorul lumii.[13]

Cu câte veacuri în urmă au fost descoperite secretele deținute de Kundalini terestru, nu știm. *Upanishadele* au fost culese din tradiții orale nespus de vechi ce datează din vremuri când conștiința umană era mult mai dependentă de lumea naturală și de substratul său de energie fină decât ne-am putea lesne imagina în zilele noastre. În ultimii aproximativ 5000 de ani, limitele percepției noastre s-au restrâns, excluzând (în mod efectiv) orice sesizare a scurgerii lente a forțelor creatoare din mediul înconjurător sau din complexa structură pe care ele se bazează. Suntem prizonierii celor trei dimensiuni. Noi vedem doar degradarea timpului și stagnarea cosmosului, fără a ne da seama de cauzele ce au generat această situație.

Cosmografiile budhisto-hinduse nu sunt atât de limitate. Ele nu se corelează cu geografia lumii noastre deoarece au fost cartografiate, la origine, de către magicienii unor vremuri străvechi, mistici care percepeau Shakti în mod nemijlocit și care includeau modalitățile sale de edificare a lumii în concepția lor despre cosmos. În acele cosmografii, Kundalini terestru este concentrat într-o mare alee centrală care străbate planeta și căreia i se spune Meru.

Meru: O geografie mistică budhisto-hindusă

Într-o străveche geografie mistică hindusă, strâns legată de zona tibetană (fig. 5) Meru este identificat cu munții Altai și este înfățișat ca o axă a lumii ce străbate nu doar miezul pământului, ci și pe cel al cerului și al Ținuturilor Neprihănite din înalturi, înconjurând pământul, deși acestea nu sunt menționate pe hartă[14]. Aceeași axă a lumii, cu palatul (bătut cu nestemate) al zeului Indra situat în vârf, este menită să semnifice curentul Kundalini Shakti ce curge șuvoi

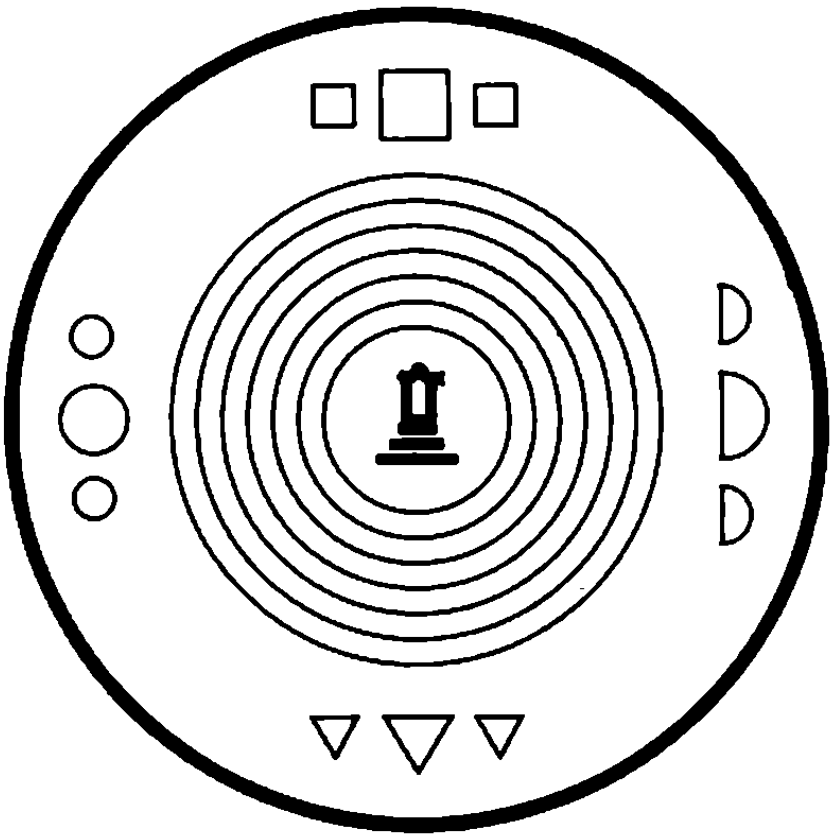

Fig. 5. *Un sistem budhisto-hindus al Geografiei Mistice. Muntele Meru este situat la centru, cu palatul zeului Indra în vârful său. Lumile cereşti se află deasupra, deşi ele nu figurează în diagramă. Muntele Meru este înconjurat de şapte cercuri de munţi aurii, iar în mitologia hindusă continentul sudic, reprezentat printr-un triunghi, se presupune (în general) că ar fi India. Acest continent este flancat de două continente-satelit, la fel ca şi continentele de la vest, nord şi est.*

prin centrul Shambhalei şi prin centrele succesive din înaltul cerului, unindu-le pe toate într-un sistem cosmic unic.

În cuvântul său introductiv la lucrarea Bardo Thodol (Cartea Tibetană a Morţilor) savantul budhist dr. W. Y. Evans-Wentz afirmă că aceste comentarii Kalachakrice care elucidează cosmografia „dezvăluie cunoştinţe cu perspective nebănuite (transmise din vremuri imemoriale) despre astronomie, despre forma şi mişcarea corpurilor cereşti şi despre întrepătrunderea dintre lumi şi sistemele universale, unele din ele fiind solide şi vizibile... iar altele fiind eterice şi invizibile, existând (probabil) în ceea ce am putea numi cea de a patra dimensiune".[15]

Tocmai în aceste lumi invizibile, de dimensiuni superioare (care înconjoară pământul la fel ca foile cepei în jurul propriului miez) Evans-Wentz situează lumile astrale ale vieţii de apoi, pe care tibetanii le numesc Bardos.

Autorul descrie muntele sacru ca pe o axă ce străbate pământul, străpungând cea mai înaltă lume cerească înainte de a se avânta (ca o antenă uriaşă) în spaţiul cosmic. El afirmă că „putem considera

muntele central drept centrul universului, sprijinul tuturor lumilor... și centrul gravitațional al universului."[16]

Muntele este poarta către diferitele Bardos-uri ale lumii de apoi și este adesea descris (în experiențele după trecerea în neființă) drept tunelul de lumină pe care trebuie să-l străbată fiecare suflet în călătoria sa către o nouă viață.

Acest gen de geografie, atât de asemănător și totuși atât de diferit de al nostru, are multe trăsături pe care le considerăm misterioase și surprinzătoare. Cercetătorii preistoriei au situat această geografie ca având originile în timpuri imemoriale, iar mulți dintre ei atribuie naivitățile din cuprinsul sistemului său necunoașterii adevăratelor principii geofizice. Însă adevărul este că sunt implicate realități diferite. Cosmografia închipuită de omul din antichitate nu se poate compara cu a noastră deoarece imaginea despre lume (pe care șamanii și-au format-o) cuprindea ceea ce ei întruchipaseră cu clarviziune în mintea lor, precum și informații bine întemeiate, obținute pe calea obișnuită senzorial-intelectuală, deși cosmografia nu excludea nicidecum înțelegerea sofisticată a principiilor geofizice. Scrutând mai adânc, cu ochii minții, ei au zărit o multitudine de lumi alcătuite dintr-o materie fină, progresivă, ce cuprindea și pământul nostru, străbătute de măreața cale spre Kundalini terestru.

Ca urmare, schița ce se bazează pe imaginea lumii (interpretată de hinduși budhiști) ne îndeamnă să privim dincolo de spațiul interstelar, către un sistem pământesc nefamiliar ce îmbină lumea noastră fizică și densă cu lumile înconjurătoare alcătuite din materie astrală din ce în ce mai fină, precum și cu alte lumi ce se află chiar în interiorul pământului și care se presupune că sunt compuse dintr-o materie și mai densă decât aceea cu care suntem obișnuiți. Acestea sunt lumile subpământene, iadurile. Toate aceste lumi (cerurile, pământul și iadurile) sunt menținute în mișcare prin forța Kundala Shakti.

Sistemul este reprezentat printr-un mandala cosmic hindu-so-budhist în care diferite frecvențe de lumină definesc (prin culoare) diferitele sfere.[17] Cele trei infernuri Bardos din străfundurile pământului sunt de culoare purpurie, bătând spre portocaliu, în timp ce deasupra lor se află inelul auriu al Bardo-ului terestru și al întrupării omenești ce peregrinează pe tărâmurile astrale, nivelul cel mai înalt având sclipiri argintii. Aceste planuri inferioare sunt tărâmuri fantomatice și iluzorii, populate de suflete aflate în stare de visare (ce își imaginează că visul este realitate) deoarece chiar și lumea noastră solidă și reală (în aparență) inclusiv raiul pe

care religiile noastre ni-l făgăduiesc în lumea de apoi, este cunoscută de sufiști sub numele de *Alam-I-Arwah* ce semnifică lumea duhurilor sau a fantomelor. Asemenea lumi astrale sunt ireale, în sensul că ele sunt clădite din energii emoționale sau pasiuni care dau un farmec iluzoriu sufletelor ce viețuiesc în ele, așa cum visurile noastre nocturne crează senzația de realitate, dar nu sunt adevărate.[18]

Deasupra lumilor emoționale se află inelele ascendente ale lumilor mentale subtile, cerurile sau paradisurile ale căror culori se extind de la albastrul cel mai intens până la azuriul cel mai palid. Chiar și aceste lumi, oricât de fascinante ni s-ar părea, dăinuie totuși între parametrii somnului și ai iluziei, în oarecare măsură, căci sufletele ce sălășluiesc acolo nu s-au deșteptat încă în Lumea Adevărului.

Metafizica sufistă ce reliefează aceste idei va fi dezvoltată mai detaliat într-un capitol ulterior. Este destul să menționăm aici că ideile implică un sistem închis, în ce privește sufletul, oricât de mult el s-ar înălța în sferele superioare de după moarte, chiar până la raiul cel mai de sus, și oricât de mult ar rămâne acolo, sufletul trebuie să se înapoieze (în cele din urmă) la Bardo-ul renașterii din cel de-al patrulea nivel, trecând încă o dată prin ciclul pământesc dintre viață și moarte. Aceasta se datorează faptului că unica sa speranță de eliberare dintr-un câmp al existenței, care nu este adevăratul său sălaș, rezidă în Meru. Numai dacă sufletul depășește paradisurile și pătrunde direct în șuvoiul Axei Lumii, el va putea ajunge în universul spiritual de dincolo, acolo unde se află adevăratul său destin. Doar atunci sufletul poate spune: „Renașterea nu mai există. Nu există cale de întoarcere". Prin urmare, știind că Meru este calea cea dreaptă, un lama i-a spus lui Nicholas Roerich: „Cu adevărat, numai prin Shambhala și numai prin învățăturile ce ni le dă Kalachakra vei putea atinge perfecțiunea celei mai scurte căi."[19]

Comentariile citate de Evans-Wentz au fost interpretate de-a lungul secolelor, cu acuratețe mai mult sau mai puțin precisă, de către savanții tibetani, ceea ce a creat confuzii considerabile. Era inevitabil. Căci deși Evans-Wentz își dă toată silința să fie cât mai explicit cu putință, geografia mistică hinduso-budhistă nu doar combină diferitele orânduiri ale lumii, este deopotrivă o reprezentare bidimensională a unui sistem multidimensional al cărui centru este Pământul, iar acest fapt nu poate fi decât o aproximare foarte imperfectă a realității. Faptul că șamanii, misticii și unii clarvăzători sunt uneori în stare să pătrundă realitatea la niveluri supersenzoriale,

ceea ce nu este posibil pentru cei cu o conștiință normală și trează, tinde să mărească (în loc de a reduce) confuzia caracteristică tuturor lucrurilor în strânsă legătură cu Shambhala, de vreme ce există totdeauna un element subiectiv ce influențează coordonatele geografice.

Tot ceea ce aflăm din viziunea lui Khamtul Rinpoche este că el a părăsit India, lăsând-o în urmă, la sud, și a zburat spre nord (pe o distanță nedefinită) către Shambhala, probabil dincolo de Tibet.

Însă aceste date nu sunt suficiente pentru a răspunde numeroaselor întrebări ce se scă din examinarea fig. 5. Oare observatorul s-a îndreptat spre nord sau spre sud? Ce și unde sunt situate cele patru continente despre care se afirmă că ar pluti într-un ocean exterior? Sunt ele oare tărâmuri pământești sau lumi separate, după cum cred unii lamași? Care este semnificația figurilor geometrice atribuite acestor lumi și ce reprezintă figurile auxiliare ce le flanchează pe fiecare?[20] Oare muntele sacru se găsește chiar în munții Altai, sau la Polul Nord, după cum sugerează Bernbaum? Sau în spațiul extraterestru? Lamașii dau răspunsuri diferite tuturor acestor întrebări, iar încercarea de interpretare oferită de Bernbaum este numai una dintre ele, după cum el singur afirmă.

Călătoria unei australience în Shambhala

Poate că mai multe detalii despre fig. 5 vom putea afla prin intermediul experiențelor psihice neobișnuite trăite de o tânără femeie occidentală la începutul celui de al șaselea deceniu, când conștiința colectivă a Occidentului se găsea – în general – într-o stare spirituală elevată. În arhivele dr. Raynor Johnson, un academician englez care a adunat de pretutindeni din lume sute de relatări (din surse directe) despre trăiri mistice și paranormale, multe dintre ele fiind incluse în volumul său *Splendoarea întemnițată*, există una (nepublicată) despre un medium feminin care se autodenumea L.C.W. (Majoritatea persoanelor care corespondau cu dr. Johnson semnau cu inițiale). L.C.W. pretindea că avusese mai multe viziuni amănunțite despre Shambhala și despre noumen*-ul său central, de-a lungul mai multor ani.

* *noumen* = (în filozofia idealistă) Esență cognoscibilă numai prin rațiune. „Lucru în sine", la I. Kant (n. tr.).

Ea scria:

> La vârsta de 21 ani am început să frecventez ceea ce era cunoscut sub denumirea de Cursuri Serale, deşi pe atunci nu aveam nici o idee despre locul unde se desfăşurau ele. După ce adormeam, zburam cu mare viteză prin văzduh, străbătând pământul, către un loc unde mă alăturam unei mulţimi de oameni, toţi fiind (la fel ca mine) studenţi ai Cursurilor Serale. Ne-am organizat (într-o formaţie bine orânduită) într-un coridor lat şi pustiu, cu podea de lemn, unde ni s-au oferit lecţii de dans pe care ulterior le-am recunoscut ca fiind asemănătoare cu dansurile sacre ale dervişilor predate de George Gurdjieff. Profesorii noştri şedeau pe o estradă de la capătul coridorului. După mai mulţi ani de exerciţii în grup, am fost transferată la o clasă de nivel superior unde am făcut studii individuale cu ajutorul unei femei care a aşezat în faţa mea o mare carte a înţelepciunii.
> Pe măsură ce întorcea paginile, ea îmi explica cunoştinţele spirituale pe care le conţineau. La sfârşitul a aproape 12 ani de studii am susţinut un examen, iar cineva mi-a spus: „Acum soarele s-a pogorât asupra ta." Din câte îmi dau seama, de atunci nu m-am mai înapoiat la Cursurile Serale.
>
> Trecutul meu religios era de natură protestantă, dar foarte limitat, astfel că – pe atunci – habar nu aveam despre Dascăli sau despre religiile orientale. De curând am avut mai multe viziuni, provenind parcă din spaţiul extraterestru, în care mi s-a dezvăluit lăcaşul Şcolii Serale, undeva la nordul Tibetului de vest, şi mi-am dat seama că acesta trebuia să fie locul pe care ei îl numesc Shambhala. Cred că acolo am urmat cursurile unei şcoli sufiste şi am primit o oarecare iniţiere.

În paranteză fie spus, trebuie să subliniem că Şcoala Serală la care se referă L.C.W. seamănă îndeaproape cu Coridoarele Învăţăturii Astrale menţionate de Vera Stanley Ader, discipol apropiat al doamnei Alice Bailey, pe care susţine că le-a vizitat spiritual, fără implicare trupească, însoţită de o călăuză.

Ea scrie:

> Am fost uimită când am văzut mulţi alţi oameni călătorind în acelaşi fel, în trupurile lor astrale, cu liniile strălucitoare ale vieţii extinzându-se în urma lor... Ajunsesem într-o mare sală unde se adunaseră deja o mulţime de visători. Trudeau cu toţii fără încetare, studiind din cărţi pe care le luau de pe rafturile bibliotecii, sau erau instruiţi de dascăli însoţitori.[21]

În viziunile avute prin anii '60, L.C.W. a susţinut că ar fi văzut, undeva în munţii Pamir sau Tien Shan, un fenomen imaterial legat

de Shambhala, ce semăna cu un mare catarg, o antenă sau un arbore cu ramurile încrucișate, care se înălța de la pământ, avântându-se spre spațiul interstelar.

> Am zburat spre acel loc, purtată prin spațiu de o călăuză invizibilă. Sus, în apropiere, se găsea un măreț stâlp de energie pură, radiind și scânteind de lumină. Orice legătură cu fiecare din ramurile sale avea o deschizătură sau o poartă de trecere spre o altă lume. Erau nenumărate asemenea lumi interioare, una deasupra celeilalte, iar fiecare poartă era însemnată prin diferite forme geometrice: un cerc, un triunghi, un pătrat, o Stea a lui David, etc. toate fiind desenate cu raze de lumină, oferind (în aparență) chei de trecere la diferite niveluri. Departe sub mine, către sud, se zărea India, la dreapta mea și către est se găsea China, la vest – Turkestanul și Rusia, iar Siberia la nord. Fiecare din aceste țări era de asemenea marcată cu unul din simbolurile geometrice menționate. Îmi amintesc că deasupra Chinei străjuia un cerc.

Mai jos sunt reproduse două schițe spre a permite cititorului să își dea seama de viziunile avute de L.C.W.: figura 6 reprezintă Arborele Lumii, din elevație, așa cum l-a văzut ea, iar figura 7 reprezintă, din plan, aceeași viziune proiectată din spațiul extraterestru. Trebuie remarcat că a doua schiță este doar o modificare a sistemului geografic mistic hinduso-budhist, cercurile munților aurii ce înconjoară Meru fiind interpretate aici drept Asia Interioară și nu drept Polul Nord, cele patru continente fiind reprezentate drept cele patru tărâmuri din jurul muntelui Meru, orânduite la cele patru puncte cardinale, iar simbolurile geometrice fiind redistribuite potrivit recunoașterii de către L.C.W. a unui simbol circular situat deasupra Chinei. Această așezare alternativă a simbolurilor este în acord cu tradiția ezoterică în care triunghiul (Triunghiul Inițiatic, Trinitatea Spirituală) este totdeauna asociat cu nordul și cu Steaua Polară decât cu India, după cum sugerează Bernbaum.[22]

Mai mult chiar, lipsa celor două insulițe (în varianta modernă) care flanchează fiecare „continent" ne poate distrage puțin de la sensul esențial al simbolismului, de vreme ce este posibil ca ele să reprezinte o convenție geografică arhaică, în prezent desuetă. În antichitate, insulele și continentele nu aveau înțelesul bine definit din ziua de azi. În mod obișnuit, fiecare tărâm nou descoperit, înconjurat sau nu de uscat, era denumit „insulă", iar suprafețelor de pământ mai întinse li se spunea „continente", potrivit aceluiași principiu.

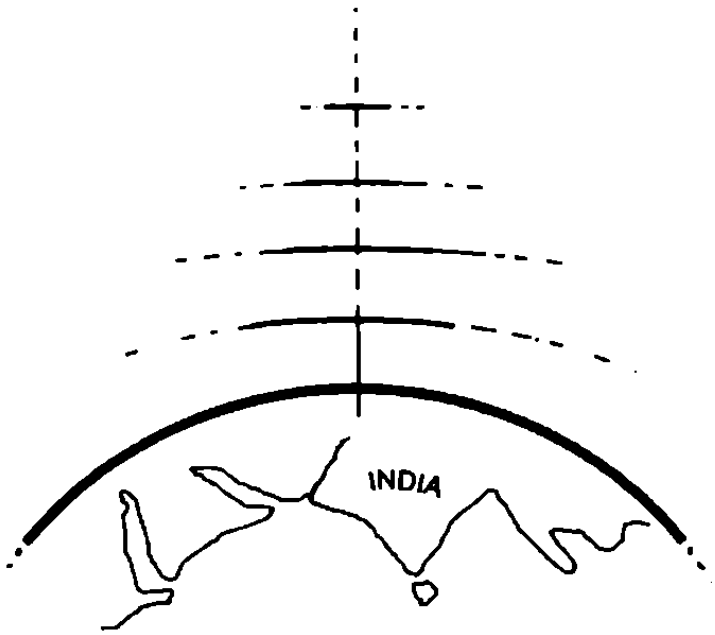

Fig. 6. *O perspectivă clarvăzătoare a Arborelui Lumii, în elevație. Porți către diferitele lumi cerești se află situate la intersecția axei cu ramurile sale.*

Geoarheologul Eberhard Zangar dă exemplul egiptenilor, al grecilor și al hitiților în această privință și se prea poate ca și hindușii să fi folosit aceeași practică.[23]

În acest caz, insulele ce mărginesc cele patru continente din fig. 5 pot semnifica, pur și simplu, că (în fiecare caz) simbolul ce

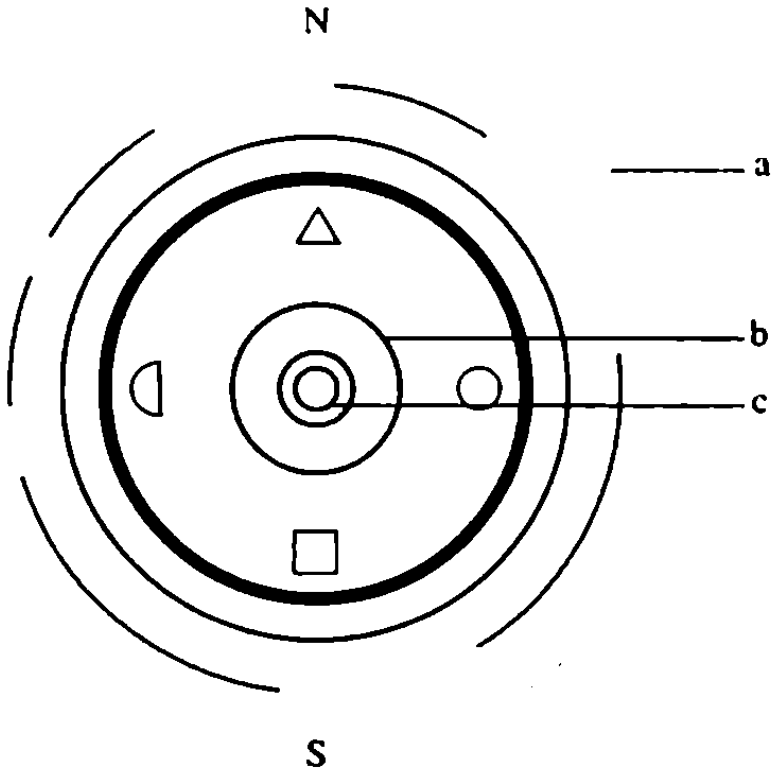

Fig. 7. *O altă perspectivă clarvăzătoare a Arborelui Lumii, privind spre pământ din spațiul extraterestru. Schița reprezintă: a) Cerurile b) Munții din Asia Interioară c) Arborele Lumii △ Siberia ○ China □ India ◁ Turkestan*

stă deasupra țării principale se aplică deopotrivă și vecinilor săi mai mici, situați de ambele părți.

Oricum, în relatarea sa, principala grijă a doamnei L.C.W. a constituit-o natura coloanei de energie spectrală în care fusese atrasă și pe care nu a putut-o descrie în mod inteligibil. Ea a afirmat că în acel loc central se contopeau dimensiunile interioare și exterioare, devenind un tot unitar, astfel încât, în sensul obișnuit al cuvântului, nu era nicidecum un loc. Nu existau coordonate. Acolo nimic nu era vizibil sau cunoscut, cu excepția radiațiilor din care timpul și spațiul se desfășurau ca potențialități nedivizate, răsărind parcă dintr-o sămânță. L.C.W. spunea că o persoană aflată în acel loc se putea deplasa oriunde: în viitor sau în trecut, instantaneu în orice punct de pe pământ sau în alte dimensiuni, sau chiar cu totul în afara sistemului solar.

Invers, ea era încredințată că suflete din alte sisteme spațiale puteau pătrunde în sfera terestră pe aceeași cale, aducând cu ele propriile influențe spirituale.

Înfățișând natura acestei zone supranaturale din trupul pământului, L.C.W. a descris felul cum (în viziunea sa, ca răspuns la propriile gânduri sau ale călăuzei) trunchiul central a extins deodată ceva asemănător unui ram sau unui pseudotentacul ce a devenit brusc o traiectorie de lumină care a purtat-o în jos cu iuțeală și apoi spre răsărit, de-a lungul pământului, zburând deasupra Chinei și proiectând-o (în mod simultan) cu treizeci de ani în viitor. Din acest punct prielnic, aflat deasupra Chinei, ea a putut vedea întreg pământul și continentele sale, căpătând impresii despre enormele transformări ale condițiilor lumii ce urmau să se petreacă la sfârșitul secolului și în secolele următoare, vestind un nou ciclu evolutiv. Călăuza a informat-o că pământul trecea, în prezent, printr-o perioadă de purificare importantă, pregătindu-se pentru măreața renaștere ce avea să vină.

Într-o viziune avută un an mai târziu, în care o cruce uriașă era aninată deasupra pomului, L.C.W. a observat că în timp ce porțile spre cerurile interioare erau (în mod obișnuit) închise și invizibile pentru lumea pământească, acum erau larg deschise. „Cerurile erau deschise, unul deasupra celuilalt, și se vedeau cât puteai cuprinde cu ochii. Pământul primea un influx divin din înalturi. Mi s-a părut a fi o inițiere colectivă", scria L.C.W. Căderea unui mănunchi de stele, din vârful crucii înspre pământ, semnifica (după cum i s-a spus) faptul că suflete mărețe pogorau acum pentru a sprijini înfăptuirea unui eveniment deosebit.

Ce era, oare, acest loc, care nu era nicicum un loc, unde L.C.W. a fost dusă într-o perioadă de timp mult înaintea timpurilor sale? Locul pare să aibă afinități cu Perioada de Visare a aborigenilor australieni sau poate cu tărâmul incoruptibil al spiritului hindus pur, *Parabrahman*. Ne amintește de Cabalisticul *Ain Soph*, Făptura infinită eternă și lipsită de formă, de regiunea pleromică despre care gnosticul Stephan Hoeller afirmă: „Este ultima formă a transcendenței, cea care a fost, este și va fi totdeauna: atemporală, nemărginită și totuși plină de potențialul tuturor vremurilor, al tuturor spațiilor, al întregii vieți și al întregii conștiințe."[24]

L.C.W. spunea că ea însăși s-a convins că este oarecum posibil să te transpui în această stare pleromică de potențialitate ce precede creațiunea, să pătrunzi în proto-timp și să ajungi (prin intermediul unei matrici temporale) instantaneu în orice punct din trecut, prezent sau viitor. Sau, prin același procedeu, să pătrunzi în proto-spațiu, iar de aici să te transferi instantaneu în centrul universului sau în orice alt punct din spațiu. Tot așa, la intersecția tuturor dimensiunilor, acolo unde se întretaie toate punctele din spațiu și timp, este posibil ca toate planurile să fie traversate instantaneu, astfel ca în acel loc sufletul să poată depăși toate planurile diferite ale ființei, zburând direct către Dumnezeu.

Zborul astral al șamanului

Cunoașterea căii directe către Dumnezeu, de-a lungul Axei Lumii, ar fi putut fi mai lesne percepută de străvechii șamani siberieni înzestrați cu har, decât ne este nouă astăzi, deoarece – după cum susține Ivar Lissner – șamanii posedau o sensibilitate religioasă pe care noi am pierdut-o. Cercetările sale efectuate printre șamanii Tungus din Siberia, care aparțin uneia dintre cele mai vechi neamuri existente până în zilele nostre, l-au convins pe Ivar Lissner că aceștia au adus cu ei, din vremuri antice, o conștiință vie a unei Ființe Supreme și că șamanismul actual nu este altceva decât rămășița degenerată a unei tradiții religioase, cândva foarte măreață, care a dominat veacuri la rând cultura umană de pe întregul pământ. Ivar Lissner consideră că tradiția religioasă, axată pe Arborele Lumii, avea o puritate spirituală și o spontaneitate de neimaginat pentru omul modern, căci – pe atunci – nimic de natură inferioară nu se interpunea între umanitate și Dumnezeu.

Lissner ne spune:

> Popoarele situate la pragul dintre Aurignacian și Magdalenian (30.000 î.Chr.) atinseseră deja cel mai înalt nivel al dezvoltării intelectuale umane. În fapt, în sfera religioasă, ele se aflau deja pe calea declinului și abandonaseră legăturile lor intime cu Slăvitul Dumnezeu, în favoarea magiei... Odinioară, oamenii erau mai aproape de El, dar apoi ceva nou s-a interpus între ei și Dumnezeul lor: arta, cultul religios și magia.[25]

Această afirmație ce evocă (într-un mod atât de straniu) decadența biblică, se referă (de fapt) la o rasă de tipul Cro-Magnon care a populat Asia Mijlocie milenii la rând și care s-a dezvoltat de-a lungul Erei Glaciare. Căci, după cum susține Lissner, de-a lungul unei importante perioade a evoluției sale, *Homo sapiens* a petrecut îndelungate perioade de timp în Asia Mijlocie decât fie în Europa, fie în nordul arctic. În vremurile acelea, stepa asiatică era blândă, fertilă și prielnică nevoilor omenești, fiind liberă de calota de gheață ce acoperise intermitent cea mai mare parte a emisferei nordice și asigurând condiții stabile (pe termen lung) pentru maxima înflorire a culturii omenești.

Probabil că tocmai acolo șamanii uralo-altaici, ce rătăceau între Mongolia și Rusia, au privit cu teamă și veneraţie spre același fenomen observat și de L.C.W.: același stâlp fantomatic ce se înălța către ceruri, întunecat atunci când îl priveai de la distanță, dar strălucind cu putere pe măsură ce te apropiai de el. Era aceeași imagine a strălucitorului arbore fantomatic, străjuind zi și noapte deasupra celor mai semeți munți și înălțându-se către ceruri. Este probabil ca șamanii să fi fost atrași spre acest arbore la fel ca L.C.W., intuind aceleași adevăruri profunde. Și ei trebuie să fi recunoscut arborele ca fiind sfânt, ca pe o emanație spirituală a pământului și drept calea sufletului pământesc. Și lor li s-a dezvăluit (probabil) drept calea cea mai scurtă spre sfera divinității, drept măreața mamă a vieții, a cunoașterii și a puterilor, care i-a atras (în mod irezistibil) în ambianța sa, spre a deveni primii exponenți ai căii directe. Căci noi știm (nu numai de la Lissner, ci și din cercetările întreprinse de numeroși antropologi printre vracii siberieni din zilele noastre) că șamanii posedă – în această privință – o tradiție păstrată din vremuri imemoriale, care a supraviețuit (într-o oarecare măsură) în practicile lor.

Adevăratul șaman (s-a descoperit) este o persoană exaltată și clarvăzătoare care a fost inițiată nu de către un dascăl în viață, ci de către spiritele strămoșilor săi, devenind stăpânul secretelor zborurilor astrale.

Șamanul recunoaște Meru ca fiind Arborele Lumii din centrul pământului și susține că se poate înălța în zbor pentru a veni în întâmpinarea Dumnezeului Dătător de Viață de pe piscul muntelui (sau Stăpânul Morții de la poalele sale) așa cum Iacob l-a întâlnit pe Dumnezeul Atotputernic la capătul de sus al scării îngerești. Eliade relatează că înțelepții din stepa siberiană își făuresc scheletul tobei lor magice din una din ramurile arborelui, iar bătăile ritmate ale tobei însoțesc stările sale de transă frenetică și ieșirile sale (în zbor) în afara trupului fizic. Șamanul interpretează stâlpul cerului prin intermediul unui mesteacăn tânăr ce se înalță în mijlocul cortului său, pe al cărui trunchi el face șapte, nouă sau douăsprezece crestături ce simbolizează nivelurile celeste pe care trebie să le depășească în ascensiunea sa către Atotputernicul Dumnezeu.

În modul acesta simbolic, el povestește tribului (reunit în fața sa) pașii întreprinși în călătoria mistică spre ceruri.

Dar el este mai mult decât un simplu narator. Prin intermediul legii corespondențelor, el zboară totodată și spre adevăratul Arbore al Lumii din care, după cum afirmă, a fost zămislit sufletul său. Eliade ne spune: „Deoarece scheletul tobei este alcătuit (de fapt) din lemnul Copacului Cosmic, bătăile îl transportă pe șaman în apropierea Copacului (pe căi magice) adică la centrul lumii, acolo unde există posibilitatea de a trece de la un nivel cosmic la altul."[26] Astfel, fie că se înalță spre Stăpânul Lumii, fie că pătrunde în lumea subpământeană a iadului unde domnește Stăpânul morții, șamanul se află (de fapt) în zbor astral în jurul Axei Lumii. Mai mult, acel zbor are loc adesea într-o stare de extaz în timp ce șamanul îndeplinește străvechile funcții de tămăduitor, oracol, bard și exorcist cu care l-a înzestrat Arborele Lumii.

În vremurile ulterioare Erei Glaciare, preoții Vedici au proslăvit-o pe Maha-Kali drept Maica Lumii, precum și pe zei, în timp ce rătăceau spre sud, prin Asia Centrală. La fel, într-o eră și mai timpurie, șamanii paleolitici au venerat duhurile cerești și pământene ce se contopeau în Arborele Vieții care se înălța deasupra capetelor lor. Copacul era mama înțelepciunii. Le-a dăruit alfabetul, cifrele și primele cunoștințe despre un cosmos ordonat. I-a învățat cum să interpreteze mișcarea roții timpului și le-a dezvăluit tainele stelelor. Mai presus decât orice, cu mult înainte de apariția yoghinilor și a teologilor, arborele a constituit maica primordială a religiilor, calea directă către Marele Duh din ceruri. Mult mai târziu, după cum afirmă Lissner, s-au născut simbolurile sacre, dar și tainele cultului și ale magiei care făceau legătura cu divinitatea, iar o dată cu ele au apărut multe din nefericirile pe care le întâmpinăm astăzi.

7

KALACHAKRA: PROFEȚIILE SHAMBHALEI

Klachakra, spun lamașii, adică doctrina Roții Timpului, este o știință care va îndruma pe oricine către tărâmul ascuns al Bodhisattvas-ilor deoarece Kalachakra reprezintă propria lor făptură plină de învățăminte. Fiind un compendiu de texte tantrice științifice, profetice și mistice, Kalachakra este socotită, în general, drept unul din sistemele spirituale cele mai profunde şi mai puțin cunoscute din lume. O tradiție a înțelepciunii tibetane budhiste susține că fiecare Budha capătă inițierea în Shambhala și - cu fiecare prilej - el proclamă principiile învățăturilor Kalachakrice, unele din doctrinele sale cele mai profunde rămânând în tradiția orală, fără a fi vreodată așternute în scris sau supuse unei analize profane.

Înainte de cotropirea Tibetului de către chinezi, sistemul a fost predat (cu predilecție) în colegiile Kalachakrice de pe lângă mânăstirea Tashi-Ihun-Po din Shigatse și lăcașul lamașilor Kum-bum din Tibetul de nord-est. Numai lamașii cei mai dotați (din punct de vedere intelectual și moral) puteau să purceadă la studierea lor în școli, scopul final al tuturor inițiaților Kalachakrici fiind acela de-a progresa îndeajuns spre a pătrunde în Shambhala, sau să dobândească (prin telepatie) legătura cu marele său Conducător.

Mânăstirea Tashi-Ihun-Po era cândva scdiul pentru Tashi sau Panchen Lama, care era al doilea în ierarhie, imediat după Dalai Lama, ca autoritate spirituală în Tibet. Însă al VI-lea Panchen Lama, vestit pentru erudiția sa științifică, s-a refugiat în China în 1923, ca rezultat al tulburărilor politice interne. A murit în 1936. Succesorul său spiritual, al VII-lea Panchen Lama, a venit la Shigatse în 1950. A murit în 1988. Unii tibetani consideră că Tashi

Lama va fi următorul Rege din Shambhala deoarece atunci când al VI-lea Tashi Lama a părăsit Tibetul, el a slăbit astfel puterea spirituală a naţiunii, deschizând calea armatelor chineze de ocupare.

Aceşti cotropitori, după cum se susţine cu fermitate, nu vor părăsi Shigatse decât după ce Tashi Lama va reveni.[1] Actualul Dalai Lama a recunoscut incarnarea noului Panchen Lama în 1995. Însă tânărul Lama a fost imediat arestat în China.[2] În ultimii ani, Dalai Lama a iniţiat în tainele Kalachakrei mii de mireni, occidentali şi tibetani deopotrivă, continuând tradiţia altor deţinători istorici ai funcţiei sale.

Anumiţi eruditi Kalachakrici au devenit figuri legendare ale istoriei tibetane graţie puterilor lor miraculoase. Biografia unui astfel de adept, pe nume Vanaratna, relatează niemaipomenitele fenomene naturale (puzderia de flori şi curcubee ce se revărsau) care au putut fi urmărite în interiorul locuinţei sale, unde el s-a stins din viaţă în anul 1468, aşezat în poziţie yoga. În ziua incinerării sale, un strat de flori a acoperit Nepalul. Iar în secolul al XII-lea, un alt adept Kalachakric, Bon-Don Rinpoche a efectuat o ceremonie de consacrare în care flăcările lumânărilor au crescut, preschimbându-se în desene şi simboluri înspăimântătoare. La vârsta de 51 de ani, ne spune biograful său, Bon-Do Rinpoche s-a îndreptat spre Shambhala.[3]

Nenumărate asemenea relatări despre magie şi vrăjitorie sunt atât de strâns legate de practicile Kalachakrice încât mulţi tibetani interpretează fenomenele psihice (de o anumită factură miraculoasă) drept grăitoarele realizări ale profesioniştilor artei. Totuşi, prin intermediul interprctărilor sale, Kalachakra este asociată naşterii tuturor formelor de cunoaştere spirituală, nu doar de natură magică. Ea înţelege sensul Literelor Cereşti sau Namig la fel cum înţelege alfabetul primordial cunoscut de noi, cu numerele, astronomia şi geometria lor, şi cu tendinţa lor de a împlini Marea Perioadă a Timpului, deopotrivă cu înfrângerea tuturor forţelor naturii. Cine poate trăi fără hrană? Cine poate trăi fără somn? Cine oare este imun la căldură şi frig? Cine poate vindeca rănile? Într-adevăr, doar acela ce studiază Kalachakra, i-a spus lui Roerich un bătrân Lama. „Cum ne vom putea dezvolta măreaţa noastră înţelegere? Într-adevăr, noi suntem înţelepţi şi cunoaştem totul, dar cum vom putea trezi această cunoaştere din străfundurile conştiinţei spre a o transmite minţilor noastre?“[4] Doar prin practicarea Kalachakrei, afirma el.

Există nenumărate disensiuni asupra epocii şi provenienţei acestui măreţ sistem de înţelepciune şi magie.

Unii învăţaţi îi studiază originile în India secolului al X-lea, alţii în perioada budhistă timpurie din Asia Centrală. Însă iniţiaţii în tainele Kalachakrei sunt încredinţaţi că inelul simbolurilor acestui sistem de înţelepciune (descoperit din cultura epocii Magdaleniene (c. 15.000 î. Chr.) stă drept mărturie a imensei sale antichităţi şi a răspândirii sale pe întreaga suprafaţă a Terrei. Întruchipând (probabil) dimensiunea ezoterică a Religiei Soarelui din epoca postglacială, propovăduită de popoarele Vedice, sistemul s-a răspândit, după cum consideră Roerich, prin intermediul migraţiilor succesive în fiecare colţ al pământului. Dar în veacurile ce s-au scurs de atunci, sistemul a absorbit elemente din multe tradiţii diferite, iar sub egida Budhismului a devenit o parte esenţială mult mai bogată şi mai complexă a învăţăturilor. Colegiile sale se află astăzi numai în ţările din Orientul Îndepărtat, dar există dovezi ce atestă faptul că mult înainte de apariţia Budhismului, pretutindeni în lume se practicau diferite variante arhaice ale sistemului. Unii iniţiaţi sunt încredinţaţi că druizii din Marea Britanie, şi ei moştenitori ai unei tradiţii îndepărtate, deţineau Kalachakra. Însă toată lumea este de acord că - la origine - sistemul a derivat din Shambhala, apărând în Caşmir şi Bengal în secolul al X-lea e. n., iar în Tibet în secolul al XI-lea.

Cele trei niveluri ale Kalachakrei

Tantra Kalachakra aparţine celei mai înalte clase a învăţăturilor tantrice, fiind cunoscută sub denumirea de Anuttara Yoga. Metodele sale se bazează pe o cunoaştere practică a Kundalini Yoga şi a tainelor Kundalini Shakti. A zecea carte din Analele Albastre, concepută de Gos Otsaba Gzonnu-Dpal în jurul secolului al XV-lea, ne oferă indicii despre natura acestei practici. Se referă la corespondenţa dintre soare, lună şi stele şi Chakrele din trupul omenesc, afirmând că „înţelepciunea se pogoară asupra aceluia care este în stare să-şi controleze respiraţia" şi făcând o aluzie ulterioară atât la „Casa lui Kundala, pârjolită de o dogoare interioară", cât şi la Kundalini situată la baza coloanei vertebrale. Autorul spune: „Atunci trupul meu iluzoriu [fizic], mistuit de flăcări, l-am lepădat aidoma şarpelui ce îşi leapădă pielea."[5]

Lama care i-a furnizat lui Roerich informaţiile sale despre Shambhala susţinea că învăţăturile Kalachakrice ale Bodhisattvas-ilor sunt întrebuinţate (fără a avea cunoştinţă despre ele) atât în Orient, cât şi în Occident, însă ele ar aduce o contribuţie mult

mai substanţială dacă oamenii de ştiinţă şi-ar da seama de existenţa Kundalini (în mod conştient) „această energie eternă, această materie imponderabilă şi fină care este răspândită pretutindeni şi care ne stă oricând la dispoziţie. Aceste învăţături propovăduite de Kalachakra, aceste întrebuinţări ale energiei primare au fost denumite Învăţăturile Focului, ale Agni... noile învăţături ale Noii Ere", a adăugat Lama.[6]

Străvechii făuritori ai Tantrei Kalachakra considerau că o înţelegere a ambelor aspecte ale realităţii (intrinsec şi extrinsec) este esenţială pentru aspirantul spiritual. Atât forma interioră, cât şi cea exterioară, universul şi făptura de sine stătătoare sunt aspecte ale unei singure realităţi transcendentale, iar acest lucru se întâmplă doar atunci când iniţiatul poate spune răspicat „Eu sunt Realitatea", stare pe care o atinge la sfârşitul introspecţiilor sale.

Ca atare, a presupune (în variantă modernă) că o cunoaştere a adevăratei structuri şi a legilor naturale ale universului sunt irelevante pentru credinţa religioasă (în care se spune că omul religios poate crede orice doreşte despre lumea fizică) ar fi fost cu totul străină pentru hinduşii adepţi ai Vedantei care (în cele din urmă) au ticluit varianta Kalachakrei pe care o cunoaştem astăzi. Pentru ei, ştiinţa şi religia constituiau aspecte diferite ale unui vast câmp de studiu: studiul Realităţii.

Din acest motiv, ei au căutat să făurească o metafizică „aptă să îmbrăţişeze toate fenomenele, pornind de la operele minţii până la desfăşurarea universului într-un sistem al cunoaşterii şi practicii atotcuprinzătoare."[7]

Acest lucru a fost realizat prin împărţirea studiului în trei părţi distincte, conform gradului lor de spiritualitate şi de mister. Aceste părţi sunt cunoscute drept Kalachakra „exterioară", Kalachakra „interioară" şi „cealaltă" Kalachakra, dintre care prima parte se ocupă de universul natural şi de istoria sa, fiind tratate în mod deschis (şi aproape exoteric) de către lamaşi, în timp ce partea a II-a şi a III-a sunt – în general – tăinuite şi mărturisite doar celor iniţiaţi. Kalachakra „interioară" se ocupă de Kundalini Yoga, de învăţăturile sale bazate pe psihologia şi fiziologia individului, explicând modul de funcţionare al sistemului nervos psihic (în general) şi al legăturii sale cu funcţia senzorială şi modalităţile de conştientizare. Ea ne explică, de asemenea, diverse boli (psihice şi mentale) datorate dezechilibrului, survenite în fluxul de energie ce străbate trupul, prescriind leacuri pentru diferitele suferinţe.[8]

Practica unei Kalachakra „interioare" este esenţială, într-o oarecare măsură, pentru înţelegerea celorlalte două părţi, în timp ce

ultima și cea mai profund ezoterică parte se ocupă de ierarhiile divine (adică regatele neumane și invizibile) care își împart lumea cu a noastră, și măreţele făpturi extraterestre care le stăpânesc. Acest ultim sistem este intitulat „cealaltă" Kalachakra și reprezintă o categorie care, pe drept cuvânt, nu poate fi denumită nici interioară, nici exterioară, ci este o lume ce transcende și le cuprinde pe celelalte două.

Calendarul tibetan și sistemele astrologice derivă din Kalachakra „exterioară" care se preocupă de toate aspectele lumii externe. Somanatha, un brahman* din Caşmirul secolului al XI-lea, este cel care (alături de Kalachakra) a adus în Tibet sistemul calendaristic (vechi de peste 60 de ani) bazat pe mișcarea de revoluţie a planetei Jupiter în jurul Soarelui (în decursul a 12 ani) mișcare de revoluţie care, de fapt, s-a încheiat în 11,86 ani.[9] Kalachakra „exterioară" face parte, de asemenea, din sistemul ce studiază profeţiile Shambhalei, cu extinderea lor pe mii de ani. Ossendowski a cules o legendă potrivit căreia regii-preoţi din Mongolia (majoritatea dintre ei fiind tibetani) erau în stare să prezică viitorul prin folosirea unui fragment din piatra Chintamani de la Shambhala. Lamașii superiori puteau descifra semnele și literele ce apăreau pe suprafaţa pietrei, furnizând profeţii pentru toate popoarele, în concordanţă cu textele Kalachakrice. Studiul astronomiei, al geografiei și matematicii, și - mai presus de orice - înţelegerea ciclicităţii timpului sunt strâns legate de arta profeţiei. Accentul principal cade asupra Roţii Timpului, un sistem axat pe un ceas cosmic de forma unui Mandala. Vestitele profeţii ale Oracolului din Lhasa (făcute înaintea invaziei chineze) atestă eficacitatea extraordinară a sistemului, ca instrument de prezicere.

În secolul al XIX-lea, Oracolul a făcut o profeţie potrivit căreia (în anul 1904) Lhasa va fi ocupată de o forţă străină, prevăzând astfel (cu multă acurateţe) atacul asupra oraşului întreprins de Expediţia Militară Britanică împotriva Tibetului, atac lansat în 1903. Tot în același secol, Oracolul a prevăzut prăbușirea Germaniei, care a avut loc la sfârșitul Primului Război Mondial. Cu câţiva ani înaintea împlinirii acestui eveniment, Oracolul a răspândit prin Tibet o previziune tipărită, cu privire la Revoluţia Chineză din 1911 și prăbușirea Dinastiei Celeste. În 1920, Mânăstirea din Tenjyeling a prevăzut că cel de al 13-lea Dalai Lama (ce domnea pe atunci) va fi ultimul, iar în 1933 însuși Dalai Lama a confirmat profeţiile din Lhasa și a anunţat sfârșitul lamaismului în Tibet, care se va produce curând. În următoarele trei decenii, profeţiile sale s-au adeverit. Cel

* Castă superioară din care fac parte preoţii hinduși (n. tr.).

de al 14-lea Dalai Lama s-a refugiat în India, iar chinezii au început acțiunea lor brutală de desființare a budhismului monastic în Tibet.[10]

Shambhala și ceasul cosmic

Prezicerile pe termen scurt, ca cea anterioară, nu constituie preocuparea primordială a celor inițiați în Kalachakra, domici să arunce o privire în viitor. Ei sunt preocupați, mai degrabă, de profețiile pe termen lung (ce se centrează chiar asupra Shambhalei) din care se presupune că izvorăsc toate binefacerile spirituale. De aceea (în rândul lamașilor) durata existenței Shambhalei este o chestiune de importanță majoră, asupra căreia opiniile diferă în mod considerabil. Potrivit unei anumite profeții, după referirea pe care Rudra Cakrin o face cu privire la epoca de aur a pământului, încă opt regi vor urma la domnie în Shambhala, însumând (cu totul) 40 de monarhi. În timpul domniei lor, epoca de aur se va estompa, învățăturile lui Budha vor degenera în continuare, iar condițiile vitrege vor prevala din nou. Mulți lamași sunt încredințați că, la vremea respectivă (cu aproximativ 5000 de ani după nașterea lui Budha) budhismul va pieri, iar când acest lucru se va întâmpla, și Shambhala își va afla sfârșitul.

Însă cel mai vechi și mai autoritar text Kalachakric nu menționează deloc budhismul, nici nu furnizează vreo informație că Shambhala va pieri vreodată. Ca atare, alți lamași (care țin seama de aceste texte) afirmă că înainte de nașterea Budhismului, în Shambhala se propovăduiau alte religii, și chiar dacă epoca de aur va dispărea cu timpul, chiar dacă budhismul va pieri (așa cum trebuie să piară toate religiile) Shambhala va continua să existe ca acum, trimițând în lume noi impulsuri religioase, deoarece menirea sa este eternă.

Aceasta este părerea generală. Menirea Shambhalei nu depinde de o anumită religie, ea le transcende pe toate și este veșnică. Ea este inima pământului și va continua să bată cât timp pământul va exista. De aceea afirmația doamnei Helena Blavatsky, conform căreia inima Maicii Glie „pulsează la poalele Shambhalei" nu este o figură de stil pitorească, ci reflectă (cu multă acuratețe) tradiția ocultă. Conform sursei menționate, activitatea Shambhalei depinde de popularitatea muntelui Meru, care crește și descrește o dată cu ușoara și lenta respirație a cosmosului, făcând pământul să pulseze plin de viață. Prin aceeași acțiune ritmică se crează cicluri evolutive

pe care Shambhala trebuie să le urmeze. Din această cauză unii inițiați sufiști afirmă că fluxul înțelepciunii (transmis dinspre Shambhala către lumea exterioară) menține ritmul cu respirația cosmosului și de aceea el este mai degrabă periodic decât continuu, manifestându-se în cicluri alternative de conservare și distribuire, și din nou de conservare și distribuire *ad infinitum*.[11]

Studiul Roții Timpului se axează în mod covârșitor asupra formei ondulatorii a acestei activități inițiatice, derivând din necesitatea de a-i determina periodicitatea și, la nevoie, trasându-i cursul pe o perioadă de timp foarte îndelungată, pregătindu-se pentru schimbările pe durată îndelungată ce vor surveni în viața de zi cu zi a umanității.

În acest scop, într-un stadiu incipient al istoriei, inițiații au dezvoltat o știință a timpului ciclic sau a Timpului Măreț care se întemeia parțial pe astronomie și parțial pe revelație. Știința a dobândit componentele sale astronomice din cunoașterea fenomenului de precesiune* stelară, în care o mișcare foarte lentă a Pământului (un gen de clătinare a polului celest) pricinuiește o aparentă modificare a poziției stelelor de pe cer, desăvârșindu-și ciclul în răstimp de 26.000 de ani. În această perioadă de timp, constelațiile par să ajungă (treptat) la zenit, traversează bolta cerească și coboară din nou.

Această aparentă schimbare precesională a stelelor, de-a lungul a mii de ani, pare să fi fost observată și monitorizată într-o perioadă foarte timpurie din istoria umanității (după cum sunt încredințați unii savanți) și pare să aibă o profundă semnificație religioasă, procesul schimbării fiind urmărit de către primii tălmăcitori ai stelelor.

Joseph Campbell relevă posibilitatea ca încă din mileniul al IV-lea î. Chr. sumerienii să fi știut că în clipa când are loc echinoxul de primăvară (21 martie) bolta cerului nu se află niciodată în aceeași poziție ca anul precedent și că în decursul a 2160 de ani firmamentul rămâne în urmă cu 30 de grade, ceea ce constituie unul din semnele zodiacale, în vreme ce în 25.920 de ani stelele încheie un ciclu complet al zodiacului numit „Anul cel Mare" sau „Platonic".[12]

Jane B. Sellars, o egiptologă americană ce a studiat îndeaproape textele piramidelor, consideră că străvechii egipteni au acumulat toate aceste date stelare încă din al V-lea mileniu î. Chr., explicând dezvoltarea ideilor religioase ale Egiptului predinastic.[13]

* În astronomie, deplasarea lentă (în sens retrograd) a punctelor echinocțiale pe linia ecliptică datorită atracției Lunii și a Soarelui asupra umflăturii ecuatoriale a Pământului. Perioada precesiei este de 26.000 de ani (n. tr.).

Totuși întregul conținut al cercetărilor noastre (referitoare la legenda Shambhalei) indică un punct de origine al civilizației mult mai străvechi decât au bănuit istoricii noștri până în prezent, în care cunoștințele astronomice erau deja avansate. Trebuie să luăm în considerare și posibilitatea ca o civilizație originară, de mult uitată, având capitala în Asia Centrală, să fi precedat toate civilizațiile pe care le cunoaștem. Această civilizație originară avea o sursă de energie diferită de a noastră, o sursă ce se întemeia (probabil) pe forța magnetică a pământului, dar care studia același cer înstelat, la fel ca noi, și aceleași mișcări relative ale pământului. Stabilindu-și centrele inițiatice în jurul lumii, civilizația a transmis cunoștințele acumulate unor civilizații incipiente, de mai târziu.

Nu putem omite nici ideea neobișnuită potrivit căreia țelurile civilizației originare erau – mai degrabă – de natură spirituală decât tehnologică și nici faptul că din vastul său fond de cunoștințe, acumulat de-a lungul a mii de ani, au evoluat puternicele baze ale sistemului Kalachakric precum și orologiul său celest, ca încununare a măreței sale opere.

Străvechii adepți din antichitate erau încredințați că stelele sunt mărețe făpturi divine care se supuneau legilor universului și ale căror evoluții pe firmament puteau influența, așadar, viața noastră pe pământ.

Cu ajutorul observațiilor făcute asupra stelelor, ei au fost determinați să alcătuiască un orologiu sacru al universului, fiind în stare să descifreze (cu mai multă precizie) mișcarea acelor pe cadranul orologiului decât este posibil astăzi, când cunoștințele științei astrologice au fost aproape pierdute. Acest orologiu era Roata Timpului care incorpora anumite principii ezoterice Taoiste, puțin înțelese în ziua de azi. Prezicerile sale pe termen lung, de o deosebită însemnătate pentru comunitate, aveau drept scop păstrarea activităților umane în armonie cu cosmosul și au influențat multe hotărâri luate cu privire la migrații, reforme religioase și evitarea calamităților naturale.

Sukuinushisama, un mistic japonez și inițiat shinto-budhist, fondatorul sectei moderne Mahikari, ne oferă o descriere lămuritoare a ceasului cosmic Kalachakric, într-o formă asemănătoare celui shinto-budhist pe care l-a obținut prin harul divin și pe care se întemeiază faimoasele sale profeții. Cadranul său cuprinde trei cercuri concentrice: unul la mijloc, unde domnește Zeul Su, un alt cerc simbolizând lumea astrală și un cerc exterior ce reprezintă lumea fizică. Cadranul este împărțit în 16 segmente, iar acele sale

mișcătoare reprezintă forțele *yin* – albastru și *yang* – roșu, pe când orele constituie epoci ce durează 12.000 de ani fiecare. Cadranul mai este împărțit și în patru secțiuni de brațele unei cruci, primul semnificând axa vertical-spirituală a universului, iar celălalt reprezentând axa materială-orizontală. Cele patru secțiuni astfel delimitate pe cadranul orologiului marchează cele patru epoci entropice prin care se realizează un ciclu complet. Dintre acestea, primul segment este cunoscut în sistemul Kalachakric indian drept Epoca de aur sau Epoca Sattvic, iar ultimul segment este denumit Epoca neagră sau Epoca zeiței Kali. Sukuinushisama ne învață că în mâinile unui adept iluminat, acest orologiu al timpului cosmic deschide calea unor cercetări aprofundate asupra evenimentelor viitoare, pe termen lung.[14]

Însă menirea primordială a acestor Mandala ai timpului era sacră deoarece ei furnizau (înainte de orice) informații despre perioadele cele mai prielnice pentru inițiere, de vreme ce numai începutul ciclurilor cosmice (atunci când transmiterea forțelor divine se află la apogeu) se consideră a fi de bun augur pentru realizarea acestui scop.

Pe de altă parte, în fazele lor finale, transmiterea forțelor încetează cu desăvârșire, iar calea supremei inițieri este complet închisă pentru majoritatea oamenilor (după cum s-a întâmplat în timpurile moderne, până de curând). Același principiu se aplică subciclurilor mici, în ceea ce privește inițierile de însemnătate redusă. Totuși în epocile preistorice, contemplarea stelelor a fost adusă la nivelul unei arte desăvârșite. Potrivit părerilor lui Tomas, cercetarea stelelor a început în Shambhala, acolo unde a fost pusă temelia cunoașterii calendaristice împreună cu astrologiile matematice complexe ale ulterioarelor Școli ale Sfintelor Taine, toate întemeindu-se pe înțelegerea timpului ciclic.

Timp liniar sau timp ciclic?

Se naște întrebarea dacă timpul ciclic, cu inerentele sale armonii mistice și soteriologice* are vreo adevărată valabilitate la finele secolului al XX-lea. Este oare acest concept doar o reflecție a părerii naive și ignorante pe care cei din antichitate și-o formaseră

* *soteriologie* = capitol al dogmaticii creștine cu privire la învățătura despre mântuire a lui Iisus Christos (n. tr.).

despre univers, sau este cumva un mod viabil de a face ordine în istorie? Până în secolul al XVII-lea, un întreg șir de personalități clarvăzătoare, de la Empedocle la Nostradamus, considerau valabilă ultima ipoteză. Însă de atunci și până în prezent, teoria ciclică a cunoscut o substanțială pierdere a credibilității și a fost plasată în categoria mitului. Academiile au respins teoria ciclică împreună cu teoria pământului plat și teoria angelologiei*, iar istorici precum Oswald Spengler și Arnold Toynbee, care au apelat la teoriile ciclice în modul lor de explicare a istoriei, și-au pierdut (din această cauză) respectabilitatea în principalele cercuri academice. Timpul liniar, cu infinita sa progresie în viitor, lipsit de motivație și de un scop precis, a fost declarat a fi nu doar o metodă adecvată de a face ordine în istorie, ci unica metodă valabilă.

Dar oare așa să fie? În urmă cu vreo 50 de ani a luat naștere un contra-curent, un nou atac izvorât dintr-o conștiință psihologică redeșteptată în Occident, care a pus sub semnul întrebării vechile presupuneri pe baza cărora a fost clădită cultura noastră laică. Se pune întrebarea: există oare doar o singură cale de a percepe realitatea? Oare trăirea dramei istorice, cu înțelesurile și scopurile sale, cu profunda sa semnificație morală, este percepută într-un mod și într-o perioadă de timp diferite de cele înregistrate în mod firesc de simțurile noastre? Cu alte cuvinte, există oare două modalități diferite de percepere, una de natură mult mai abstractă și superioară celeilalte, care determină felul cum receptionăm desfășurarea lumii noastre în timp?

Noi știm că, în comunitățile tradiționale, un sistem liniar obișnuit era folosit în calendare pentru determinarea perioadelor de timp relativ scurte, însă tagma lor preoțească întrebuința și un sistem ciclic mult mai ezoteric ce incorpora Mărețul Timp pentru măsurarea și evaluarea semnificativă a intervalelor de timp mai ample (acelea care depășesc puterea de discernere a simțurilor noastre).

În temple și ashramuri**, Mărețul Timp se considera că aparține unui ordin cognoscibil superior, la care puteau aspira doar cei inițiați. Oare trebuie să ne înapoiem la această recunoaștere tradițională a unei realități temporale, cu valențe multiple?

O nouă școală de psihologie transpersonală, aflată în plină dezvoltare, crede că da. Ceea ce vedem, depinde de modul cum privim, afirmă fizicianul și autorul Fritjof Capra. Modelele materiei

* doctrină referitoare la îngeri (n. tr.).

** sanctuar hindus (n. tr.).

sunt reflecţia modelelor din mintea noastră.[15] Capra dezvăluie schimbări culturale masive care au avut loc deja datorită transcendenţei obiceiurilor limitate şi nepotrivite de percepere a realităţii, generate de filozofia carteziană. „Deci, ceea ce ne trebuie este o nouă «paradigmă»... o schimbare fundamentală în gândirea, percepţia şi aprecierile noastre. Începuturile acestei schimbări, a mutaţiei de la concepţia mecanicistă a realităţii la cea holistică, sunt vizibile deja în toate domeniile."[16]

Mutaţia are o influenţă profundă asupra modului nostru de a interpreta istoria deoarece Capra arată că această mutaţie corespunde cu ceea ce unii psihologi de frunte numesc diferenţa absolută dintre două moduri de conştiinţă umană, distincte dar complementare: cea particulară şi cea holistică. Prima aparţine stării de conştiinţă comună, „la lumina zilei", care este adecvată doar într-o arie restrânsă a atenţiei. A doua aparţine stărilor mistice, paranormale şi foarte intuitive, care sunt propice unor modalităţi de percepere mai amplă a spaţiului, cuprinzând „întregurile". În timp ce ambele moduri sunt necesare pentru o cuprindere completă a realităţii, fiecare în parte are nevoie de propriul său limbaj, de cadrul său teoretic şi de părerea lumii pentru autoexprimarea sa corespunzătoare. Capra subliniază că numai prin intermediul acestui ultim mod putem exprima şi evalua (cu pertinenţă) trăirile noastre estetice, morale şi religioase.

Psihologul american Stanislav Grof spune: „Prin modul cartezian-newtonian, noi percepem realitatea de zi cu zi ca fiind alcătuită din nişte obiecte separate, ca pe un spaţiu tridimensional şi ca pe un timp liniar.

În mod transpersonal, limitările curente ale perceperii senzoriale şi ale raţionamentului logic sunt depăşite, iar perceperea noastră trece de la obiectele solide la modelele de energie fluidă."[17]

Atunci spaţiul tridimensional devine multidimensional, timpul liniar devine ciclic, iar spaţiul pragmatic şi concret (cel pur faptic) se modelează şi devine metafizic, sub influenţa unui intelect spiritualizat. Prima categorie este pur utilitară, pentru folosinţă zilnică, în vreme ce ultima (cu capacitatea sa de a sesiza (în mod intuitiv) procesele abstracte şi valorile) poate fi aplicată, în modul cel mai creator, mişcării spiralate a forţelor istorice de pretutindeni. Aceasta a fost calea ambivalentă prin care adepţii lumii antice au abordat scurgerea timpului, de aceea nu există nici un motiv să presupunem că ea nu poate rămâne (în continuare) ca o posibilitate viabilă chiar şi astăzi.

Roata timpului: Profeţiile sale

Toate civilizaţiile din antichitate erau încredinţate că universul decade treptat (în răstimpul a patru stadii temporale bine definite) către un sfârşit apocaliptic, apoi se reînnoieşte, creând cicluri entropice (cu periodicitate regulată) care se repetă la nesfârşit de-a lungul unei spirale evolutive ce creşte gradual. Această imagine apocaliptică despre lume are versiunile sale chaldeană, iraniană, germanică şi greacă, fiecare diferind oarecum una de cealaltă şi toate diferind de versiunea indiană. Însă aceasta din urmă a supravieţuit cel mai bine trecerii timpului nu doar datorită organizării sale mai îndrăzneţe, ci şi datorită fundamentului său profund filozofic care acordă importanţă covârşitoare conştiinţei şi stadiilor sale, considerându-le drept natura primordială a universului. Sir John Woodroffe (Arthur Avalon), o mare autoritate occidentală în materie de Tantra indiană, afirmă: „Tocmai aceste stadii sunt cele care zămislesc, susţin şi nimicesc lumea. Brahma, Vishnu şi Shiva sunt denumirile date funcţiilor unei unice Conştiinţe Universale care acţionează în interiorul nostru."[18] Nimicirea şi renaşterea lumilor de-a lungul vremii au loc, aşadar, pe fundalul unei Fiinţe veşnice şi neschimbătoare, aceea înzestrată cu conştiinţă universală, aşa cum se regăseşte ea în noi înşine. Această metafizică atotcuprinzătoare a acordat o forţă enormă gândirii indiene.

Lungimea ciclului entropic* diferă destul de mult, conform deosebirilor din tradiţiile diverselor neamuri, însă în sistemul indian timpuriu, *yuga* reprezintă cea mai mică unitate a timpului cosmic, iar patru yuga alcătuiesc *mahayuga* care durează 12.000 de ani (Manu I, ff; Mahabharata III, 12,826). Fiecare *mahayuga* se adaptează de-a lungul unui ciclu al creaţiei, al decăderii şi al distrugerii, care se încheie printr-o răsturnare a energiilor şi naşterea unui nou ciclu, pe când două asemenea *mahayuga* corespund fazelor ascendente şi descendente ale zodiacului, alcătuind un An Sideral.

Speculaţii ulterioare pe această temă, ne spune Eliade „nu fac altceva decât să amplifice şi să reproducă *ad infinitum* ritmul

* *entropie* = (fiz.) Mărime termodinamică de stare a sistemelor fizice a cărei valoare creşte în urma unei transformări ireversibile a unui sistem izolat, sau rămâne constantă ca urmare a unei transformări reversibile (n. tr.).

primordial al creației-distrugerii-creației prin proiectarea unității de măsură (yuga) în cicluri din ce în ce mai extinse."[19]

Sistemul rezultat, care se prelungește peste veacuri, cicluri și eoni (unele dintre ele având o durată de neimaginat) este o caracteristică binecunoscută a învățăturilor teozofice care, prin complexitatea lor, umbresc uneori formula simplă (în fond) din care derivă.

Hinduismul a inclus în această formulă propriile sale profeții despre Shambhala, în care viitorul rege va fi Sri Kalki, ultimul dintre cele zece reîncarnări ale zeului Vishnu, care va apare în cursul unui mare ciclu. Potrivit textelor din Mahabharata, fiecare ciclu începe într-o Sattva Yuga (uneori numită Krita Yuga) adică într-o lungă epocă de aur plină de energii creatoare superioare, care se descompun treptat în alte două epoci, către nadirul final, o „epocă neagră", scurtă și catastrofală, dirijată de zeița Kali (zeița morții), de aceea fiind numită și Kali Yuga.

Cea de a doua epocă este o perioadă de intensă purificare a lumii, după care cea de a zecea reîncarnare a zeului Vishnu se va ivi sub aspectul unui mântuitor călare pe un cal alb, ce va face față viitoarelor încercări la care va fi supus. El este acum așteptat cu nerăbdare de milioane de hinduși, căci potrivit celor mai oculte preziceri, noi ne aflăm (în prezent) în faza finală a unei asemenea perioade.

În Kali Yuga, degradarea forțelor cosmice scufundă omenirea și civilizațiile sale într-un stadiu de regres final, de materialism brutal, de ignoranță și desuetudine, despre care Vishnu Purana spune:

> Bogăția și pietatea se vor diminua cu fiecare zi, până când lumea întreagă va fi complet pervertită. Atunci doar proprietatea va desemna rangul; bogăția va fi unica sursă de evlavie; pasiunea va fi singura legătură solidă dintre sexe; minciuna va constitui singurul mijloc de succes în rezolvarea litigiilor, iar femeile vor reprezenta obiecte doar pentru satisfacerea senzuală. Pământul va fi proslăvit doar pentru resursele sale minerale...[20]

Longevitatea umanității, moralitatea și inteligența vor decădea până când, în cele din urmă, barbari (lipsiți total de har spiritual) vor cuceri lumea, ba chiar vor descoperi Shambhala și vor domni acolo.

Atunci Vishnu, Stăpânul Lumilor (astfel continuă profețiile hinduse) se va naște în Shambhala sub chipul unui mântuitor.

Ca Avatara lui Sri Kalki, zeul va aduna laolaltă o puternică

armată de suflete credincioase și va purcede de la palatul său, călare pe un bidiviu alb, supranatural, capabil să zboare.[21] Astfel Vishnu îi va supune pe barbari și va reînnoi lumea, readucând-o în epoca sa de aur, când totul a început.

Vishnu Purana ne dezvăluie în continuare:

> Zeul va restabili dreptatea pe pământ, iar mințile celor ce viețuiesc la limita anilor de strădanie se vor deștepta, limpezi ca cristalul. Oamenii astfel schimbați (în virtutea acelui timp specific) vor fi precum sămânța făpturilor omenești și vor da naștere unei stirpe ce se va supune legilor epocii de aur a purității.[22]

Învățăturile budhiste conțin o temă similară. Pentru budhiști, următorul Rege din Shambhala va fi Rudra Cakrin, o încarnare a lui Manjushri, Bodhisattva Înțelepciunii. Însă cel puțin o versiune sanscrită a principalelor texte Kalachakrice îl menționează pe Rudra Cakrin sub numele de Kalki. Şi el va porni de la palatul său călare pe un cal alb sau albastru, urmat de o puternică armată, spre a înfrânge forțele răului ce se vor aduna chiar la porțile Shambhalei și pentru a participa la nașterea noii epoci.

Tot așa și mongolii consideră că vestitul lor erou, Gesar-Khan, își continuă existența trăind împreună cu oștile sale de războinici într-un regat subteran, așteptând să se renască în Shambhala de unde (spre sfârșitul epocii) va porni călare (din nou pe un bidiviu zburător) spre a descătușa lumea din lanțurile forțelor demonice ale barbarilor.

În 1921, un lama mongol de rang înalt i-a povestit lui Ossendowski că Regele Lumii s-a înfățișat lamașilor din mânăstirea sa în anul 1890, făcând anumite profeții deosebite pentru a doua jumătate a secolului. Potrivit previziunilor Regelui Lumii:

„Oamenii vor uita tot mai mult de sufletele lor, gândindu-se numai la trupurile lor", așa prevestea Regele Lumii.

> Marele păcat și corupția vor stăpâni pământul... Strălucirea „Semilunii" se va estompa, iar urmașii săi se vor cufunda în sărăcie și într-un război fără sfârșit. Oamenii vor deveni ca fiarele sălbatice feroce, fiind însetați de sângele și de moartea confraților lor... Coroanele regilor mari și mici vor cădea... unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt... Se va isca o bătălie cumplită între toate popoarele. Regatele se vor destrăma... O mulțime de oameni vor pieri... Foamete, boli, crime (necunoscute legii și nemaiîntâlnite vreodată în lume până atunci) vor apare pe pământ. Dușmanii Atotputernicului și ai Sfântului Duh (ce stăpânește sufletele

oamenilor) se vor ivi pe pământ. Cei ce vor prelua puterea de la alţii vor pieri şi ei. Mulţimea uitată şi urmărită de nepastă se va trezi la viaţă şi va atrage atenţia întregii lumi. Vor fi ceţuri şi furtuni. Cutremurele vor zgudui lumea... Milioane de oameni vor preschimba cătuşele robiei şi ale umilinţei cu cele ale foametei, ale bolilor şi ale piciirii. Străvechile drumuri vor fi străbătute de puzderie de oameni, rătăcind dintr-un loc în altul. Cele mai măreţe şi mai minunate oraşe vor fi mistuite de flăcări... unu, doi, trei... Familiile se vor dezbina... Dragostea şi adevărul vor dispărea...

Atunci eu am să trimit un popor, necunoscut acum, care – cu o mână fermă – va smulge din rădăcini buruienile nebuniei şi ale viciului, călăuzindu-i pe aceia ce încă mai cred în sufletul omului, în bătălia împotriva Răului. Ei vor întemeia o nouă viaţă pe pământ, purificată prin pieirea neamurilor. În al 50-lea an, doar trei regate se vor ivi, care vor dăinui vreme de 71 de ani. După aceea vor urma 18 ani de războaie şi distrugeri. Atunci oamenii din Agharti vor apare la suprafaţa pământului din lăcaşurile lor subterane.[23]

Asemănarea izbitoare pe care această imagine ameninţătoare o prezintă civilizaţiei noastre este neîndoielnică, iar dacă ar fi să dăm crezare profeţiilor, ele prevestesc pericole pentru viitorul nostru imediat. Însă trebuie să fim foarte precauţi când interpretăm aceste profeţii din Shambhala care grăiesc (ca toate profeţiile adevărate) folosind mai degrabă limbajul poetic decât cel în proză. Desigur „Semiluna" simbolizează Islamul. În ce măsură Regele Lumii făcea referire la cele trei mari „regate" ce au supravieţuit celui de Al Doilea Război Mondial (adică Anglia, America şi Rusia) nu avem cum să ştim, dar putem bănui acest lucru.

Că ele au trăit „în fericire" de la 1945 încoace, lipsite de confruntări armate globale şi existând într-o stare de pace virtuală (oricât de instabilă) nu încape îndoială. Este posibil ca ele să urmeze această cale până în anul 2011. De asemenea, cei 18 ani de războaie şi distrugeri (care vor surveni) constituie o altă posibilitate ce nu trebuie să mire pe nici un om ce trăieşte în aceste vremuri catastrofale ale noastre. Dar cine este acel neam necunoscut care „va smulge din rădăcini buruienile nebuniei şi ale viciului"?

În profeţii, timpul nu este prezentat în mod secvenţial, iar faptele nu sunt atât de bine dezvoltate aşa cum se întâmplă în proză, limbaj prin intermediul căruia noi ne armonizăm (de obicei) cu realitatea. Aşadar, atunci când un profet interpretează viitorul ca pe o imagine instantanee existentă în prezent (după cum procedează întotdeauna)

el vede totul învăluit în penumbra posibilităţilor temporare, legându-le între ele numai în mod liber şi poetic. Tot ceea ce spune el poate fi real, fără a avea însă o exprimare cu adevărat literală.

Astfel în profeţia de mai sus „neamul necunoscut în prezent", care se va ivi înaintea celui de al 50-lea an al secolului al XX-lea, nu va fi (foarte probabil) o naţiune combativă, după cum am fi înclinaţi să credem, ci va reprezenta o prefigurare a temei anunţate la sfârşitul profeţiei, ce se referă la populaţia Agharti-Shambhala. Ea va fi aceea care, cu o mână fermă şi puternică, va smulge buruienile nebuniei şi ale viciului (după o perioadă de 18 ani de războaie) la începutul noului mileniu. Însă despre acest popor se spune că îşi va face simţită prezenţa mult mai devreme deoarece Regele Lumii prevesteşte că oamenii acestui neam *vor începe* să apară înaintea celui de Al Doilea Război Mondial şi *vor începe* „să pună bazele unei noi vieţi pe pământ, purificată prin pieirea naţiunilor". Activitatea lor va continua şi se va accelera până la ultima victorie salvatoare asupra forţelor răului, când prezenţa lor *va fi cunoscută lumii întregi.*

De fapt, pe la mijlocul secolului, o galaxie de noi conducători spirituali a început să apară printre noi, aducând cu ea nu atât de multe şi noi învăţături, drept noi energii revoluţionare (noi transmisii suficient de puternice spre a lupta împotriva dezintegrării culturii umane) cum va proceda în continuare, cu siguranţă.

Totuşi, mai presus de orice, există o raţiune pentru care profeţiile Stăpânului Lumii se manifestă în mod real, de aceea trebuie să le luăm în considerare în mod foarte serios. Potrivit acestor profeţii, ne aflăm deja pe calea puternicelor forţe spirituale ce au fost puse în mişcare la cele mai înalte niveluri shambhalice.

Iniţierea lumii

Profeţii precum cea descrisă anterior, săditâ adânc în măreţul trup al învăţăturilor Kalachakrice, îşi găsesc ecou în varietatea miturilor lumii despre timpul ciclic şi apocalips. Majoritatea şcolilor religioase (indiferent de proveniența lor) păstrează cu sfinţenie, în interiorul învăţăturilor lor, procesul salvator al regenerării lumii care se va repeta în mod ritmic la sfârşitul fiecărui ciclu temporal major, cât timp universul va dăinui. Chiar şi în cazul religiilor semitice, doctrina lor referitoare la o mesianică zi a Judecăţii de Apoi pentru umanitate (care îşi are originile în filozofiile solare zoroastriene,

fiind influențată deopotrivă de escatoligia* hindu-budhistă ce izvora din Alexandria) provine din aceeași tulpină religioasă-astrologică, deși a cunoscut secole de distorsiuni din partea teologiilor fundamentaliste.

De-a lungul ultimilor cincizeci de ani, numeroase medium-uri spirituale au primit semnale referitoare la apropierea evenimentelor apocaliptice, iar astăzi profețiile milenare sunt clamate pretutindeni. Dacă ne focalizăm atenția asupra lor, prin mijloace spirituale, aceste practici dezvăluie înțelesul lor ascuns și inițiatic, având o uluitoare valoare transformatoare. Din punct de vedere ezoteric, toți termenii precum Ziua lui Sri Kalki, A Doua Pogorâre Creștină pe Pământ și Ziua Musulmană a Domnului fac referire la o inițiere colectivă, prin care lumea noastră trece în mod periodic și în care omul și planeta deopotrivă sunt învigorate de noi forțe, de noi și puternice energii, sarcina lor fiind aceea de a se materializa în următorul ciclu. Atât de întrepătrunse sunt rădăcinile vieții omenești și cele ale planetei, atât de interdependente sunt destinele lor pământești încât trebuie să ne gândim că ele evoluează împreună, sunt inițiate împreună și primesc aceeași transmisie cosmică într-un mod analog celui în care un individ este inițiat în Kundalini Yoga. La vremea aceea „raza solară" (ne spune Guénon) pătrunde în *Sushumna* sau în „raza coroanei", adică în orificiul aflat în creștetul capului, cu scopul de a deștepta Kundalini. La fel și anumite radiații solare și interstelare pătrund în Meru la intervale regulate în istorie, spre a însufleți sistemul nostru pământesc cu un altfel de viață nouă și spre a fertiliza semințele evoluției ce dormitează înăuntrul său.

În asemenea perioade deosebite de dezvoltare a sufletului, procesul inițiatic a început să dezvolte (pe scară largă) delicatul sistem Chakric al pământului, conducând către o trecere cataclismică de purificare a planetei în care cutremurele, inundațiile, posibil chiar și dispariția multor specii neadecvate noilor condiții (precum revoltele din societățile omenești) pot aduce schimbări ale lumii, îmbinând componente atât spirituale, cât și geologice.

Astfel Guénon vorbește despre apariția și dispariția continentelor, despre inundații și mutarea polilor, sugerând faptul că asemenea evenimente însoțesc schimbările din starea Shambhalei și din legăturile sale cu restul lumii.

În momentul de față, Shambhala-Agarttha, după cum s-a mai spus, este izolată în condiții subterane asemănătoare celor din Kali

* Totalitatea concepțiilor religioase referitoare la soarta finală a lumii și a omului (n. tr.).

Yuga, fiind necunoscută și invizibilă pentru majoritatea lumii. De fapt, cea mai obișnuită reprezentare iconografică a sa este asemănătoare celei reprezentând Chakra *Muladhara* cu patru spițe, delicatul „centru al pământului" din interiorul trupului, care este ascuns de ochii noștri și de cunoașterea noastră, în același mod.[24] Însă (subliniază Guénon) regatul tainic nu a fost totdeauna ascuns vederii și nu va fi nici în viitor. Pe măsură ce lumea evoluează, la fel și centrul sacru se va înălța, devenind vizibil, iar în viitoarea epocă (mult mai luminoasă) va deveni larg deschis și plin de lumină, fiind reprezentat în principii iconografice diferite. Atunci își va manifesta puternicele sale energii (ce zac ascunse dincolo de zona *Muladhara*) în ambianța spirituală a Chakrei *Anahata*, a Chakrei *Ajna* sau *Sahasrara* și va deveni acel măreț paradis care există acum numai în mod potențial. Însă asta s-a întâmplat demult, în epoca de aur a pământului, când toți oamenii erau *Hamsa* (mai presus de orice castă)* și – prin intermediul căii directe – puteau comunica liber cu zeii.

Fiind protejate (prin intermediul unor factori geografici) de catastrofele ce vor zgudui planeta la Sfârșitul Vremurilor, Guénon consideră că marile bastioane muntoase din Asia Superioară vor constitui un sanctuar în viitoarea furtună a purificării lumii. El asemuie Shambhala cu Arca lui Noe, o navă ce este imună în fața dezastrelor naturii și în fața tuturor forțelor apocaliptice ale distrugerii, strâns legate de sfârșitul epocii Kali-Yuga și care (la fel ca biblica Arcă) „conține toate elementele menite refacerii lumii, devenind astfel semințele viitorului său stadiu."[25]

Astfel Guénon prevede că acest centru sacru, ce plutește liniștit pe apele dezintegrării universale, va pătrunde în faza sa activă, așa cum procedează Chakrele după ce sunt deșteptate în trupul omenesc, și va sădi sămânța tuturor posibilităților în stare să se dezvolte în noul ciclu. De aici, dascălii spirituali se vor ivi, iar energiile creatoare ale ciclului se vor revărsa în lumea întreagă spre a da naștere unor noi religii, unor noi sisteme sociale și politice și unor noi modalități de cunoaștere, ce vor izbucni din deplinătatea sa inepuizabilă, asigurând trecerea fără piedici a tradiției de inițiere, de la ciclul vechi spre cel nou.

Putem spera că brutalizarea fizică a planetei noastre va fi schimbată la sfârșitul vremii, iar o dată cu o nouă religie va apare o nouă știință, ce va folosi o sursă de forță terestră, care va sprijini o tehnologie mai puțin primitivă și mai puțin distrugătoare decât cea pe care o cunoaștem astăzi. Dacă așa vor sta lucrurile, atunci

* în India, împărțire în clase sociale (n. tr.).

epoca de aur (ce va rezulta) ar putea dura o perioadă îndelungată, făcând omenirea să înceteze să mai sufere de pe urma Sfârșitului Vremurilor și aducând cu sine nepreţuitul prilej de alinare a chinurilor pământului. Însă vor exista numeroase epoci de aur, așa ni se spune, urmate de multe prăbușiri treptate în erele întunecate, înainte ca fiinţele omenești să atingă un nivel de iluminare în care împrejurările de existenţă ale unei Grădini a Paradisului să se poată extinde (pornind din Shambhala) pe întreaga suprafaţă a pământului. O profeţie a sectei Bon prevestește că peste 12.000 de ani (când religia va fi pierit încă o dată în lumea exterioară) un mare erudit Bon, Regele din Olmolungring, se va ivi din regatul său ascuns și va aduce cu el o nouă versiune (revitalizată) a înţelepciunii primordiale a lumii.[26]

Prin asemenea mijloace, iluminarea se va răspândi iar și iar, de-a lungul a mari cicluri de timp, până când Pământul va deveni o Utopie.

8

DIRECTORATUL ASCUNS

Există oare ființe superioare (asemănătoare zeilor) care ne supraveghează fără să ne dăm seama, influențând viața noastră pe pământ? Aceasta pare să fie una dintre discuțiile controversate ce pare să reizbucnească cu forțe tot mai proaspete, cu fiecare generație nouă, fără a fi rezolvată în mod satisfăcător.

Deși miturile despre zei și zeițe au căzut de mult în desuetudine, noi am înlocuit aceste personaje cu arhanghelii și îngerii din astrologia medievală, cu imaginile și mai actuale ale astronauților din stele sau cu forțele arhetipice ale insensibilității colective.

Așadar, într-un fel sau altul, tematica nu a pierit niciodată.

Este mai populară ca niciodată și a dobândit o frecvență aparte, în adevăratul său sens teistic, având însă o conotație umanistă. Încă de la finele secolului al XIX-lea, scriitorii ezoterici s-au alăturat cercetătorilor în mitologie susținând că zeii din antichitate erau, de fapt, adepți cu o statură spirituală măreață și neobișnuită.

Cea mai importantă contribuție a acestor scriitori a fost introducerea în lumea modernă atât a conceptului de inițiere și de transformare, cât și a transcendenței personale și a concluziei firești a unei înaintări treptate către cunoștință, toate acestea conducându-ne mai departe către ideea unei ierarhii primordiale ce călăuzește evoluția omenirii. Scriitorii sunt încredințați că acest ultim sens trebuie să îl avem în vedere pentru a putea înțelege tâlcul ascuns al miturilor despre zeități și despre alte făpturi supranaturale. Manifestările divine ale istoriei, marii Învățători și Soli religioși (precum Christos și Budha) pot fi văzuți așa cum au fost ei în realitate, ca membrii vizibili ai unei fraternități invizibile și orânduită în mod secret, din care făceau parte Stăpânii spirituali.

La vremea sa, a fost o idee revoluționară care a creat multe animozități. Edouard Schuré, a cărui lucrare fecundă intitulată *Marii*

inițiați a fost publicată în 1887, afirmă că această idee a fost întâmpinată (la început) cu ostilitate fermă și neîncredere, de vreme ce îl situa pe Iisus Christos în rândul inițiaților, alături de alți mari Soli. Însă astăzi, după un secol de vădită răspândire treptată a materialelor ezoterice sensibile, există o acceptare mult mai promptă a acestui gen de interpretare religioasă a mitologiei antice.

Dintre toate tradițiile ezoterice, sufismul oferă cele mai multe date despre învățăturile inițiatice adunate în jurul legendei Shambhala. Toate școlile sufiste cred în existența unei ierarhii spirituale, vechi de milenii, ale cărei trepte (cele mai înalte din Asia) sunt învăluite în mister.

John Bennet ne spune că în special aceste școli (care își au originile în Asia Centrală) „consideră că există o ierarhie perpetuă, în frunte cu *Kuth-i-Zaman* sau Axa Veacurilor, care primește revelațiile directe ale Țelului Divin și le transmite apoi omenirii prin Abdal sau prin cei transformați și urmașii lor."[1] Această ierarhie reprezintă centrul pentru producerea energiei de nivel foarte înalt, după cum consideră George Gurdjieff, care era încredințat că rolul predestinat al omului este acela de a fi o unealtă de transformare a energiei. Pentru a evidenția dezvoltarea omenirii și a istoriei sale „există o activitate invizibilă a energiilor superioare care face posibilă activitatea de evoluție."[2] Acest motiv străbate întreaga literatură sufistă.

Tabloul ce rezultă din această tematică, ca și tematica din capitolele precedente, este acela al unei surse de energie spirituală ce izvorăște din interiorul pământului și care se corelează cu imaginea însăși a umanității, influențând cu magnetismul său deosebit atât medium-urile și vizionarii, cât și sfinții și înțelepții. Toate acestea la un loc alcătuiesc o fraternitate ierarhică de adepți ce înconjoară muntele Meru, fiind menținută acolo prin intermediul influenței unei înțelepciuni covârșitoare și sfinte care iubește omenirea și care a format o legătură simbiotică și activă cu această fraternitate. După cum ne spune René Guénon, localizarea muntelui Meru pe suprafața globului se poate strămuta, ceea ce s-a și întâmplat de multe ori în trecut, însă oriunde s-ar afla el, acolo se va găsi și ierarhia primordială, cu șirul său de porunci (la eșaloanele cele mai înalte) cuprinzând sistemul solar, cu cuvântul său de bază „soarele" și având în vârful ierarhiei un triumvirat de mărețe spirite interstelare ce se preocupă de „spiritul", de „sufletul" și „trupul" lumii noastre.[3]

Purtând diferite nume, această trinitate creatoare și diriguitoare este proslăvită în majoritatea religiilor noastre. Trinitatea primește

de la Izvorul suprem voința divină pentru această planetă, voință pe care o transmite mai departe eșaloanelor de inițiați din Shambhala care acționează ca împuterniciți ai săi pe pământ, iar de aici ea se scurge mai departe în trei șuvoaie spirituale principale. Ele se manifestă cu precădere în ciclurile noastre de tradiții Vedantice, Taoiste și Cabalistice.

Așa după cum elementele din structura pământului transformă Shakti universal în forme inferioare (cum ar fi forțele magnetice, încărcate pozitiv și negativ, care circulă prin interiorul pământului ca forțe *yin* și *yang*) tot așa adepții Shambhalei preschimbă energiile superioare (pe care le primesc din vârful ierarhiei) în stadii ale energiei inferioare, care sunt mult mai compatibile cu omul de condiție medie, transmițându-le către restul lumii prin intermediul fraternităților ezoterice, cel mai adesea sub aspectul unor sisteme de religie populară sau metafizică.

Această transmitere din Shambhala (pe trepte descendente) este esențială pentru sănătate, pentru evoluție și pentru însăși existența rasei umane ca un întreg, de vreme ce este o emanație directă a însăși Sursei divine.

Ierarhia Shambhalei

În cartea sa intitulată *Misiunea Indiei*, filozoful ezoteric francez Saint-Yves D'Alveydre descrie această ierarhie folosind termeni solari. „Cercul cel mai important, situat cel mai aproape de centrul misterios, este alcătuit din doisprezece membri care reprezintă suprema inițiere și care corespund, printre altele, cu Zona Zodiacală."[4] Această zonă este secțiunea din ceruri marcată prin mișcarea circulară a polului ceiest de-a lungul a 25.920 mii de ani. Cei doisprezece membri sunt numiți Cei Doisprezece Sori sau cele Douăsprezece Raze ale Soarelui.

Manu Vaiveswata, creatorul Legilor Hinduse (cunoscut îndeobște sub numele de Fiul Soarelui) și Moise, care a primit Tablele Legii Ebraice pe vârful Muntelui Sinai sunt amândoi - potrivit acestei tradiții oculte - membrii ai acestui grup, în fruntea căruia Guénon îl situează pe Christos, alăturându-l cu misionarii Fii ai Soarelui din Asia Centrală.

Pentru Guénon, Christos (împreună cu cei doisprezece apostoli ai săi) reprezintă Stăpânul Lumii acestei epoci care, în această perioadă, este supremul creator al Legilor de pe pământul nostru.

După cum afirmă Guénon:

> Titulatura de „Stăpân al Lumii" aparţine (pe drept cuvânt) lui „Manu", legiuitorul primordial şi universal. Acesta este numele ce se regăseşte sub diferite forme la multe popoare din antichitate: Mina sau Menes la egipteni, Menw la celţi şi Minos la greci. În realitate, numele nu descrie doar un personaj care este (mai mult sau mai puţin) de factură istorică sau legendară, ci prezintă un principiu, o Inteligenţă din cosmos care reflectă lumina pur spirituală şi care instituie Legea (*Dharma*) cea mai potrivită condiţiilor existente în lumea noastră şi ciclului vieţii noastre. În acelaşi timp, numele reprezintă arhetipul omului în ipostaza sa unică, adică al omului ca fiinţă raţională (în sanscrită, *Manava*).[5]

Cei aflaţi la nivelul Ierarhiei umane, şi care slujesc nemijlocit acest principiu, pătrund esenţa lui şi devin ei înşişi Legiuitori. Aceştia controlează fluxul şi refluxul culturii ce izvorăşte din Shambhala, potrivit cărora frăţiile spirituale rătăcesc încoace şi încolo pe suprafaţa pământului, supunându-se ritmurilor obscure ale istoriei şi civilizaţiei. Acestea sunt migraţiile de care rareori se ţine seama şi care nu sunt niciodată cuprinse în cărţile noastre de istorie, totuşi ele alcătuiesc principalul izvor al evoluţiei culturii umane. Activităţile organizaţiilor clandestine (care menţin viu spiritul religios al societăţii) sunt monitorizate de Dascăli ce locuiesc în interiorul Shambhalei.

Alice Bailey îi numeşte Dascăli Sus-puşi, Idries Shah îi denumeşte Păstrători ai Tradiţiei, John Bennett le spune *Psychoteleios* sau „cei desăvârşiţi", dar ei mai sunt cunoscuţi şi ca Străbunii, Paznicii, Nemuritorii, Observatorii, Directoratul Tainic, Copiii lui Seth. Toţi merg pe drumul cunoscut sub numele de Calea Străveche. Potrivit tradiţie ezoterice, în vremurile cele mai îndepărtate, înainte de apariţia şcolilor Misterelor, ei conviețuiau în relaţii mult mai directe cu noi, dar pe măsură ce vremurile se scurgeau, au fost siliţi să se retragă în actuala lor obscuritate, astfel încât astăzi ei nu pot fi înţeleşi decât de sufletele cele mai pure şi (cu rare excepţii) ne sunt cunoscuţi nouă numai prin intermediul viziunilor mistice.

Cei ce trăiesc în zona interioară transcendentală din Shambhala sunt motorul ei, uzina sa. Conştiinţa lor face ca roata să se învârtească. Ei reprezintă autoritatea supremă a planetei, alcătuind esenţa care cârmuieşte deopotrivă în Shambhala şi în lumea întreagă prin intermediul Ashram-urilor şi al mânăstirilor din zonele exterioare. Fără îndoială, regiunea interioară posedă aşezările sale tainice, mediile înconjurătoare (cultivate la fel ca zonele exterioare)

și - probabil - posedă chiar și o tehnologie mult mai avansată, însă Dascălii din interior nu se mai bizuie pe starea fizică.

Uneori ei se încarnează, însă cel mai adesea se dezincarnează, situându-se dincolo de categoriile religioase și etnice, activează la niveluri de energie ce se găsesc cu totul în afara frecvențelor cu care umanitatea este obișnuită și acționează în anumite moduri pe care noi nu suntem încă în stare să le înțelegem.

Guénon susține că Shambhala-Agarttha este în strânsă legătură cu semnul zodiacal Libra care semnifică „balanța" sau „cântarul"și reprezintă punctul de chintesență al balanței pentru planeta noastră. În același mod precis, Directoratul constituie o forță stabilizatoare și echilibratoare în viața omenirii. Indiferent cât de mult ne îndepărtăm de calea înțelepciunii, indiferent ce fel de ciclu de nimicire descendent și ce fel de himere înspăimântătoare urmărim în cursul evoluției noastre, Directoratul negociază obținerea unui echilibru. Directoratul este influența corespunzătoare și de echilibru din mijlocul nostru, care păstrează în mare taină ceea ce noi am pierdut, reținând (spre binele nostru suprem) tot ceea ce noi lepădăm din neglijență și asigurând un viitor în a cărui realitate noi nu credem niciodată cu adevărat, deoarece nu suntem în stare să-l respectăm. Într-o epocă a superstițiilor, Directoratul promovează științele. Când materialismul prevalează, Directoratul reformează religiile. El nu se grăbește (atunci când noi ne repezim) crede în viața veșnică atunci când noi nu credem în ea și cu cât prețuim mai mult fantasmele exoterice ale lumii materiale, cu atât mai mult Directoratul se retrage în străfundurile invizibile ale sufletului, contrabalansând perioadele noastre de intensă explorare a făpturii fizice cu perioade de reținere la fel de lungi.

Exodul spiritual din Occidentul secolului al XVII-lea

Guénon crede că un ciclu de reținere inițiatică s-a desăvârșit în secolul al XVII-lea când Occidentul a purces (cu convingere) la explorarea științifică a universului fizic. El afirmă că în Europa anului 1928, activitatea de inițiere a cunoscut un declin permanent, care acum s-a încheiat în mod virtual, iar toate legăturile cu centrul suprem din Asia (stabilite în mod conștient) au fost rupte aproape în totalitate, așa cum s-a întâmplat mai multe secole la rând.

Vreme de aproape 6000 de ani, facultățile psihice ale rasei

omenești s-au estompat pe măsură ce puterile sale mentale creșteau tot mai mult, iar în secolul al XVII-lea „ultimele vestigii ale viziunii clarvăzătorilor din antichitate s-au atrofiat, închizând porțile percepției spirituale"[6], potrivit spuselor domnului Trevor Ravenscroft, chiar și atunci când ele s-au deschis larg în fața științelor tehnologice moderne.

Acesta a fost momentul când un exod al persoanelor luminate (din centrele civilizației occidentale) a atins apogeul. Și după cum afirmă Guénon, aceasta a fost clipa când ruptura dintre centrele de inițiere și centrele occidentale secundare s-a desăvârșit, lăsând cale liberă raționalismului cartezian și Enciclopediștilor*. Tot acesta a fost și momentul în care s-a făcut auzit dangătul funebru de înmormântare a civilizației europene tradiționale, de vreme ce (atunci) forțele ortodoxe ale creștinătății au trecut prin tăișul sabiei ultimul impuls spiritual major, spre a însufleți Occidentul prin dezlănțuirea Războiului de Treizeci de Ani, care a silit retragerea definitivă a confreriilor sale din interior către Asia Centrală.

Multe studii și cercetări au fost dedicate acestui punct critic din istoria europeană, însă fără a acorda destulă atenție uneia din trăsăturile sale cele mai interesante. Secolul al XVII-lea a constituit sfârșitul unui important ciclu religios-cultural care a început în secolele ce au precedat era creștină (atunci când un val de religii Solare dinspre Asia Centrală s-a revărsat peste Roma și Alexandria) și au continuat afluența învățăturilor ezoterice în Occident, perioadă ce a început cu Zoroastru, în secolul al VI-lea î. Chr. Tocmai acest nou șuvoi de înțelepciune orientală (propagat de un val de misionari inițiați) a preschimbat iudaismul dintr-o religie tribală într-o religie universală, a insuflat o nouă viață plină de conținut asupra învățăturilor din Egipt și Grecia și a condus Roma spre epoca cea mai înfloritoare, punând bazele unei mărețe civilizații, care nu va fi depășită până în secolul al XIX-lea. Influențați de asemenea învățături precum Zirvanismul persian, hindo-budhismul indian și Taoismul chinez (toate avându-și sorgintea în Asia Centrală) filozofii din Alexandria au pus bazele măreței tradiții scolastice occidentale, care va dăinui aproape încă 2000 de ani, și - prin intermediul esenienilor - au influențat în mod profund dezvoltarea creștinismului.

După cum se știe, această sămânță minunată și roditoare (născută din religiile Soarelui din Asia Centrală) a constituit

* Gânditori și savanți progresiști din secolul al XVIII-lea grupați în jurul „Enciclopediei științelor, artelor și meșteșugurilor", precum Diderot, Helvetius, Holbach, D'Alembert, Condillac, Buffon ș. a. (n. tr.).

impulsul care a dat ființă civilizației europene. Însă până în secolul al VI-lea e. n., epoca de fertilizare spirituală din Orient aproape luase sfârșit, puternicele sale energii fiind pe cale de dispariție. Acum barbarii au năvălit în Europa și (în același timp) creștinismul a devenit un cult statal puternic și intolerant care persecuta orice formă de heterodoxie*. Asemenea idei active (aparținând tradiției spirituale interne a Occidentului) au început să se îndrepte înapoi către Orient, de unde apăruseră odinioară.

Fraternitățile de suflet (care au slujit Occidentul vreme atât de îndelungată) nu au pierit, după cum s-a presupus adeseori, ci au migrat nestingherite, reorganizându-se în văile din înălțimi și în oazele din Asia Centrală.

Hugh Schonfield semnalează acest masiv exod spiritual dinspre Occident (care avea să conducă la nașterea actualei noastre societăți seculare) în cartea sa intitulată *Odiseea esenianã*. Esenienii (atât secta palestiniană, cât și cei cunoscuți drept Terapeuți Egipteni, care și-au însușit înțelepciunea solomonică și hermeneutică egipteană) s-au amestecat cu alte ordine ale înțelepciunii occidentale și, constrânși de persecuțiile evreiești, au emigrat spre Irak, iar de aici mai departe, în Turkestan și Afghanistan, unde au găsit refugiu. Tot din pricina persecuțiilor, creștinii Gnostici, Manicheeni și Nestorieni s-au lepădat de creștinism și au alcătuit comunități în Bazinul Tarim și Depresiunea Turfan, la sud de munții Tien Shan. Magii zoroastrieni, izgoniți din Persia de puterea islamică în plină ascensiune, s-au stabilit în mânăstirile afghane, așa după cum au procedat și mulți mandeeni, străvechii adepți ai sfântului Ioan Botezătorul. Potrivit afirmațiilor formulate de Schonfield, lor li s-au alăturat (de-a lungul secolelor) iudeo-creștinii nazarineni (sectă ce-a precedat creștinismul și din care făcea parte Iisus) care au fost excomunicați de Biserica Paulină, ei formând ulterior centre în Afghanistan. Acolo, ei erau recunoscuți sub numele de Nasar sau Nusairijah. Nu există nici o îndoială că această emigrare a inițiaților de nivel superior (crema intelectualităților societăților respective) a contribuit material la ulterioara sărăcire culturală a Europei și la prăbușirea sa dezastruoasă într-o Epocă Întunecată.[7]

În perioada Evului mediu, tendința de deplasare către est a stagnat, ba chiar a luat un curs invers, pentru o perioadă de timp, atunci când sufiștii au introdus misticismul islamic în țările occidentale (mai ales în Spania sarazinilor) aducând cu ei noile arte și științe din Arabia, care i-au inspirat pe Cluniazi**, pe înțelepții

* erezie (n. tr.).

** ramură a Ordinului Benedictin din Cluny (c. 910, în Franța) (n. tr.).

din Chartres, pe Cavalerii Templieri, pe Cathari*, pe *Illuminati*** și alte ordine medievale ale creștinătății. Însă revirimentul a fost doar temporar. Pe măsură ce se întărea puterea politică a creștinătății, pe atât de mult se accentuau intoleranța și băile de sânge, iar tendința spirituală de părăsire a Europei și de orientare spre regiunea Shambhalică a fost reluată. În mod mai puțin evident, muntenii religioși din China, așa-numiții *Hsien-Jen*, s-au retras (în aceeași perioadă) în munții Kunlun și în Bazinul Tarim, așteptând era raționalismului confucianist. Siddhasii, Jainii și alte ordine yoghine indiene s-au retras și ele în munții Himalaya, înainte ca musulmanii iconoclaști să-și impună domnia în India, iar credința populară de venerare a zeului Khrishna și budhismul tantric s-au retras și mai departe spre nord, în Tibet.

Astfel secolul al XVII-lea reprezintă un punct de cotitură istorică deoarece acesta a fost momentul din istoria modernă când a început revoluția în spiritul omenesc. Dacă privim înapoi în trecut, ne dăm seama că până spre sfârșitul Epocii Bronzului (c. 1200 î.Chr., când Marile Mistere se aflau la apogeu) nu a avut loc un declin brusc și comparabil, într-o orânduire culturală stabilită de mult timp. Totuși secolul al XVII-lea începuse cu mari speranțe în Europa. Manifeste tipărite în Germania și semnate cu pseudonime de către Frăția Rozicrucienilor (considerată de către unii ca fiind o organizație sufistă) prevesteau sosirea unei noi Utopii în care demnitatea și valoarea fiecărui individ în parte vor fi prețuite. Manifestele pomeneau despre un colegiu invizibil destinat bunăstării omului, stârnind un puternic val de interes în iluminarea spirituală și o reformă generală a științei, religiei și a instituțiilor sociale. Deși această frăție nu a fost niciodată identificată în mod public, în ciuda efoturilor susținute de a face acest lucru, pare neîndoielnic faptul că un mare număr de oameni educați ai vremii s-au înscris în mod tainic în rândurile sale, dedicându-se apoi realizării scopurilor sale înalte.[8]

Frances A. Yates, un vestit scriitor englez preocupat de activitatea rozicrucianismului și de alte asociații oculte ale Renașterii, consideră că perioada cuprinsă între secolele al XVI-lea și al XVII-lea poate fi numită (pe drept cuvânt) Iluminarea Rozicruciană care a generat o puternică mișcare de reformă intelectuală[9],

* adepți ai unei secte creștine din Europa apuseană (sec. XI-XIV) care respingeau ierarhia catolică (n. tr.).

** nume atribuit unei organizații germanice de liber-cugetători de la sfârșitul secolului al XVIII- lea (n. tr.).

aceasta putând revigora cultura occidentală după cumplita sa prăbuşire din Epoca Întunecată.

Însă mişcarea rozicrucienilor a fost înfrântă de Inchiziţia Spaniolă şi de Războiul de Treizeci de Ani care s-a încheiat în 1648, iar după această dată se spune că membrii Frăţiei Crucii Trandafirului au părăsit Europa şi s-au retras în Asia.

A fost semnalul unui ultim exod global. În acelaşi secol, colectivul dascălilor sufişti (cunoscuţi sub numele de Khwajagan) care propovăduiau învăţăturile în cele mai importante oraşe din Turkestan (în Samarkand, Balkh, Merv şi Bokhara) şi care au învăluit cu o lumină strălucitoare cultura occidentală vreme de 500 de ani, s-a retras de asemenea în inima ascunsă a Asiei, la poalele munţilor Hindu Kush. După aceea, influenţa lor benefică asupra creştinătăţii şi Islamului a încetat să se mai răsfrângă. Cât timp a dăinuit, dinastia spirituală a Khwajagan-ilor a fost un bastion al libertăţii religioase şi al unei cunoaşteri mistice directe, propovăduind o doctrină de autotransformare prin forţa iubirii divine care era independentă de orice tradiţie deosebită, dar care respecta toate religiile şi toate căile spirituale.

Dinastia Khwajagan era în strânsă legătură cu lamaşii din Tibet şi Xinjiang, împărtăşind multe din tehnicile lor tantrice, iar învăţăturile şi practicile sale au iluminat cultura europeană, extinzându-se departe spre apus, până în Spania.[10]

În secolul al XVII-lea, în timp ce centrul sufist de iluminare spirituală din Samarkand încetase să-şi extindă razele către Occident, Panchen Lamasii (puterea spirituală dominantă în Tibet, la vremea aceea) au început să-şi întoarcă spatele spre Occidentul cu ţelurile sale imperialiste şi inchizitoriale şi au fondat un lanţ răsăritean de colegii Kalachakrice în India, Mongolia, Japonia, China şi Indonezia.

Descoperim apoi că facultăţile intuitive superioare din psihicul occidental au început să piară, iar Europa respingea filozofiile mistice naturale ale Renaşterii, îndreptându-şi în schimb atenţia către o interpretare mecanicistă a realităţii, ca un ceasornic, în noile ştiinţe fizice care începeau să înmugurească.

Rupert Sheldrake afirmă:

> Desacralizarea lumii naturale şi-a desăvârşit menirea în secolul al XVII-lea. În urma revoluţie mecanicii, vechiul model al cosmosului viu a fost înlocuit de ideea interpretării universului ca o maşină. Conform acestei noi teorii a lumii, natura nu a mai avut propria sa viaţă. Era lipsită de suflet, secătuită de orice fel de spontaneitate, libertate şi creativitate. Mama Natură nu mai

era nimic altceva decât materie neînsufleţită, supunându-se fără crâcnire legilor matematice lăsate de Dumnezeu.[11]

Noua atitudine de comportare faţă de moartea din Natură l-a înălţat pe om deasupra ei, ca domn şi stăpân a tot ceea ce se afla sub directa lui observaţie, iar tocmai acest *Hubris** a slujit instituţiile religioase ale omului din centrul său de obârşie din Asia şi totodată şi din sursele primordiale ale hranei spirituale. De aceea dezvoltarea petrecută în Occidentul secolului al XVII-lea nu a constituit începutul unei noi şi măreţe ere bazată pe umanism şi pe forţa intelectului raţional, aşa cum au crezut unii, ci agonia morţii a tot ceea ce era vechi, agonie care a început, de fapt, în urmă cu mai bine de un mileniu şi ale cărei efecte ucigătoare le resimţim şi astăzi.

Pretutindeni de-a lungul erei creştine, dar mai ales în Occident, spiritul superior de iniţiere s-a strămutat din marile centre ale civilizaţiei (retrăgându-se în Asia Interioară) şi şi-a găsit refugiul în Shambhala, lăsând în urma sa culturi tomnatice aride ale căror energii superioare (chiar şi în secolul al XVII-lea) erau în amurg şi care astăzi sunt aproape epuizate fie de către teologiile fundamentaliste, fie de afluxul tehnologiei şi materialismului occidental.

Profeţiile Shambhalei (care prezic acest cumplit eveniment) par să fie justificate. Civilizaţia occidentală pare să fie cu adevărat pe moarte, pornind de la rădăcinile din marile sale oraşe.

Armatele şi sondele petroliere chineze cotropesc fără încetare bastioanele Asiei Interioare, iar timpul pare să fi produs un vid de 2000 de ani, epicentrul său fiind axa evolutivă a muntelui Meru (fără de care timpul ciclic nu ar fi decât o repetiţie necontenită, fără sens şi stagnantă). În ultima vreme, cei mai de seamă sfinţi şi înţelepţi ai lumii par să se fi adunat chiar în regatul ascuns (aşa cum s-a prezis) aşteptând acolo următoarea învârtire a roţii.

Există oare un Cerc Interior al umanităţii?

S-ar putea să nu pricepem ţelul urmărit, nici legile ce guvernează modelele ciclice ale istoriei, dintre care unele implică spaţii de timp mult mai ample decât cel menţionat anterior, însă

* (În Grecia antică) Noţiune desemnând orgoliul, trufia care îl determină pe individ să depăşească măsura, atrăgând asupra sa mânia zeilor (n. tr.).

impresia pe care ele ne-o lasă (de providență, de programare planificată) este de netăgăduit. Sufiștii sunt încredințați că nimic din ceea ce se petrece în istorie nu este întâmplător. Noi adevăruri răsar, noi energii își ocupă locul în societate ca urmare a operațiunilor aflate în curs de desfășurare la cele mai înalte niveluri spirituale. „Istoria nu constituie un echilibrant între șansă și hazard", susține Ernest Scott.

> Așa ceva, pur și simplu nu se întâmplă. Cronica lungii istorii a omenirii a fost scrisă de minți mult mai ascuțite decât ale omului însuși. Anumite realizări și țeluri ale umanității (și ale biosferei pământului) trebuie înfăptuite în anumite intervale de timp pe Pământ. Aceste realizări sunt esențiale pentru echilibrul și dezvoltarea sistemului solar din care face parte și pământul. Chiar și sistemul solar poate fi supus unor presiuni asemănătoare în interesul galaxiei din care el însuși face parte.[12]

O asemenea vastă abordare a istoriei, deși odinioară a fost universală, sună ciudat urechii obișnuite numai cu filozofia liniară (pe scară redusă) a istoricilor moderni pentru care rolul explicativ al providenței divine a devenit de prisos. Dar deși ideea contravine gândirii contemporane, sunt mulți aceia care cred acum că – pentru a înțelege real și comprehensiv istoria – o modalitate neliniară a gândirii pe tărâmul intuiției creatoare (în care scopul și sensul sunt factori integrali ce țin seama de legătura Pământului cu vastul cosmos) este deopotrivă necesară și realizabilă.

În această privință, fluxul și refluxul culturalizării (care ajută la definirea cursului istoriei) sunt monitorizate de către o organizație centrală invizibilă ce se extinde dincolo de Asia și care recheamă (la timpul potrivit) cetele sale de propovăduitori luminați ai culturii (misionari, profeți și Soli spirituali) potrivit unui plan cosmic din care oamenii de rând nu fac parte. Această organizație pretinde că este paznicul evoluției rasiale care canalizează energiile planetei și îndreaptă istoria umanității spre oportunități de autodezvoltare mereu reînnoite, formând nucleul a ceea ce poate fi considerat drept un guvern mondial tăinuit, al cărui sediu central se află în Shambhala.

Numeroase obiecții pot fi formulate împotriva acestei idei, însă ele apar numai pentru că natura specială și *modus operandi* a Directoratului nu sunt suficient înțelese. Negura ce învăluia întregul subiect s-a risipit oarecum începând din anii '60, când un nou dialog pe această temă a început. Pe atunci Idries Shah, descendent al unei importante familii sufiste din Afghanistan, a înființat în

Anglia o școală de sufism și a răspândit o multitudine de noi informații despre Paznicii invizibili. În aceeași perioadă, John Bennett a publicat ultimul său volum din opera sa intitulată *Universul dramatic* în care a abordat (în profunzime) tema controversată.

După cum subliniază autorul, scriitorii de romane științifico-fantastice au denigrat ideea ființelor supraomenești (cărora li se datorează bunăstarea omenirii) într-o asemenea măsură încât multă lume consideră că nu merită să li se dea atenție. O obiecție ar fi că (dacă se vrea a fi adevărată) starea lumii sugerează că ei nu își îndeplinesc cum trebuie îndatoririle lor.

Bennett susține:

> O dificultate mai importantă rezidă în faptul că ne-am aștepta ca un factor semnificativ din istoria omenirii să fie mai bine cunoscut. Nu există nici un motiv evident care să explice de ce „Cercul Interior" al umanității... ar trebui să se ascundă. Probabil el necesită colaborarea din partea celor neinițiați, și ar trebui să ne așteptăm că această colaborare va surveni fără oprelişti numai dacă oamenilor li s-ar atrage atenția asupra ajutorului ce li se oferă și numai dacă ar fi învățați ce se așteaptă din partea lor.[13]

Totuși colaborarea neinițiaților nu constituie doar un punct discutabil (având în vedere firea umană) însă mai există o problemă în plus potrivit căreia, după cum afirmă Bennett, dacă există o îndrumare conștientă în treburile omenești, atunci înseamnă că ea provine dintr-un nivel de trai al unor ființe cu totul diferite de felul în care noi le cunoaștem. „Există o oarecare naivitate în părerea că o ființă de nivel superior poate fi descrisă în limbajul comun folosit în fiecare zi... S-ar putea foarte bine ca trăsăturile unui adevărat «Cerc Interior» să reprezinte exact opusul a ceea ce noi ne-am aștepta să fie."[14]

Tot așa imaginea sa atotcuprinzătoare și metodele sale pot fi foarte diferite de orice idee acceptabilă rațiunii, din punctul de vedere al celui inițiat, de aceea ele pot fi lesne trecute cu vederea.

Bennett însuși este convins că două clase distincte ale umanității au conviețuit (probabil) totdeauna alături, una de cealaltă. El presupune existența în societatea paleolitică a două niveluri genetice și culturale diferite, deosebindu-se între ele încă din cea mai timpurie perioadă a istoriei omenești și dând naștere la ceea ce noi am numi un Cerc Interior (o categorie superioară de conducători ai unor renumiți vraci, pe de o parte, și categorii de supuși înapoiați, pe de altă parte) cele două categorii deosebindu-se prin unicul factor de inițiere.[15]

De fapt ipoteza lui Bennett este susţinută de sprijinul arheologic şi antropologic tot mai puternic. Cranii de tip modern (cu un mare volum cranian) continuă să fie scoase la iveală printre rămăşiţele primitive vechi de peste 100.000 de ani. Cercetători precum Charles Hapgood, care a făcut cunoscute hărţile unor străvechi regi ai mărilor şi care a revoluţionat gândirea asupra acestui subiect, continuă să dezgroape dovezi incontestabile de existenţă ale unor civilizaţii în perioade considerate totdeauna ca fiind primitive.

Hapgood, profesor de antropologie şi istoria ştiinţei la Colegiul Keene Teachers din New Hampshire, a alcătuit o colecţie de hărţi medievale şi din epoca Renaşterii care au fost autentificate de Secţia de Cartografie a Forţelor Aeriene ale SUA şi care au fost studiate cu deosebit interes de însuşi Albert Einstein. Hapgood a descoperit că majoritatea hărţilor terestre şi maritime (întocmite în Evul mediu) erau nişte realizări primitive şi rudimentare care evidenţiau o totală ignoranţă despre geografie şi despre întocmirea hărţilor. Însă printre ele a descoperit unele de o calitate surprinzătoare. Folosind metode ştiinţifice de cartografiere la fel de sofisticate precum cele pe care le folosim în zilele noastre, aceste hărţi martime portulane* reprezentau coastele şi teritoriile terestre interioare, necunoscute în Evul mediu, de exemplu Antarctica, Groenlanda şi America de Sud.

Copiate întruna, de-a lungul secolelor, unele dintre ele pot fi datate încă din epocile ptolemeică şi feniciană, iar altele din vremuri şi mai străvechi. Pe măsură ce pătrundea tot mai adânc în istoricul lor, Hapgood a descoperit că fiind preţuite de generaţii de marinari pentru acurateţea lor amănunţită, aceste remarcabile hărţi originare au fost păstrate mii de ani (cu grijă deosebită) de către popoarele ce străbăteau mările şi – în cele din urmă – au ajuns în mâinile europenilor precolumbieni.

Hapgood este încredinţat că ele puteau fi realizate de către o civilizaţie maritimă ce a existat înainte de schimbările climaterice şi ale nivelului mărilor care au avut loc la sfârşitul ultimei Ere Glaciare. Hărţile ne înfăţişează teritorii în condiţii geografice care nu au existat acolo timp de milenii, cel puţin (cum ar fi Antarctica şi Groenlanda neacoperite de gheţuri) şi dau dovadă de cunoştinţe în astronomie, în ştiinţele nautice, în întocmirea hărţilor şi trigonometria sferică, în cunoaşterea adevăratei circumferinţe a pământului şi în deţinerea mijloacelor practice de măsurare a longitudinii, despre care noi presupuneam (în mod eronat) că ar fi necunoscute, până în secolul al XVIII-lea.

În realitate, dovezile pe care le prezintă hărţile lui Hapgood

* hărţi folosite în navigaţie între secolele al XIII-lea şi al XVI-lea (n. tr.).

„par să sugereze existența în vremuri străvechi, cu mult înainte de apariția oricăreia dintre culturile cunoscute (adică egipteană, babyloniană, greacă, chineză, etc.) a unei adevărate civilizații, comparativ avansate, care fie a fost localizată într-o anumită zonă, dar practica negoțul universal, fie era o cultură *universală*, în adevăratul sens al cuvântului."[16]

Hapgood plasează această civilizație ipotetică (studiind hărțile respective) la circa 6000 de ani î. Chr. sau – mult mai probabil – în străfundurile ultimei Ere Glaciare și subliniază faptul că pe hărți erau indicate largi organizații sociale și resursele economice.

Pentru întocmirea acestor hărți a fost nevoie de numeroase expediții de explorare, de multe etape pentru însumarea observațiilor pe plan local și cuprinderea lor într-o hartă maritimă generală, toate aflându-se sub o îndrumare centralizată și dovedind existența unui anumit tip de guvern global. Hapgood conchide: „Mai mult decât atât, este improbabil ca navigația și întocmirea hărților să fi fost singurele științe dezvoltate de aceste popoare, ori că aplicarea matematicii la cartografiere să fi constituit unica aplicare practică a cunoștințelor lor matematice."[17]

Autorul crede că toate dovezile evidențiază existența unei rase necunoscute (care a dobândit un înalt standard de civilizație) mult mai străveche decât am considerat noi că era posibil, poate cu 17.000 de ani mai veche. Bennett ajunge și el la aceeași concluzie. El preconizează existența unor mari vraci preistorici care erau (atât din punct de vedere intelectual, cât și prin înfăptuirea unor fapte de natură magică) maeștrii neîntrecuți în domeniul spiritual, dar și maeștrii ai tehnologiei lumii materiale, devenind agricultori, crescători de vite, astronomi și constructori de poduri, cu mii de ani înaintea Erei Neolitice.

Astfel o clasă conducătoare, segregată prin tabu-uri de restul omenirii din Epoca de piatră (așa după cum atestă învățăturile oculte) și posedând tehnici spirituale specializate, control genetic, dar și primele noțiuni de științe naturale, a constituit un „Cerc Interior" centralizat și de conducere, care a dăinuit din cele mai îndepărtate timpuri până în ziua de azi.[18]

Părerea lui Bennett coincide cu cea exprimată în cartea de față, iar această părere presupune că, în condiții optime, deșteptarea spiritului Kundalini (cultivat de adevărații șamani) modifică fiziologia lor, ba chiar și programarea lor genetică într-un mod atât de radical încât el acționează, de fapt, ca un mecanism evolutiv, perfecționându-și sistemul nervos, sensibilizând trupul și energiile sale și obligându-i pe șamani să se îndrepte către o stare de

civilizaţie mult mai străveche decât restul comunităţii din care făceau parte. Energiile superioare sunt eliberate, dând o mai mare putere de exprimare celor mai înalte facultăţi ale inteligenţei, ale altruismului şi ale voinţei. Imboldurile creatoare şi sociale înfloresc, iar o dată cu ele şi formele superioare ale religiei. Astfel, formând comunităţi izolate şi practicând o atentă selecţie genetică de-a lungul a nenumărate generaţii, cei mai iscusiţi maeştrii-şamani din urmă cu douăzeci sau patruzeci de mii de ani ar fi putut constitui o rasă de stăpâni civilizaţi, în rândul unei populaţii din mijlocul Epocii de Piatră.

Mai mult decât atât, cu cât comunităţile de adepţi sălăşluiau mai aproape de Asia Centrală şi de Arborele Lumii, ultima sursă a puterii spirituale, cu atât mai puternic va evolua procesul de creştere forţată şi, în mod irevocabil, puţine comunităţi se vor separa de restul omenirii. În asemenea condiţii, un mic Cerc Interior de conducători, asemănător celui presupus de Bennett, va apare în mod inevitabil, la fel ca modul de guvernare iluminat (practicat de la distanţă) aşa cum a fost el totdeauna susţinut de Shambhala.

În 1969, Bennett a tradus şi publicat un document al unui sufist turc pe nume Hasan L. Shushud care rezuma tocmai propriile concluzii ale lui Bennett, acumulate de-a lungul unei vieţi.

În document se declara:

> Tradiţia susţine că a existat un „Cerc Interior al Umanităţii" vreme de milenii, capabil să gândească în mii de ani şi având cunoştinţe şi puteri de rang înalt. Membrii săi se amestecă din când în când în treburile omeneşti. Ei procedează în felul acesta nu ca lideri sau dascăli ai omenirii, ci introducând în mod discret idei şi tehnici. O asemenea intervenţie acţionează într-un asemenea mod spre a rectifica deviaţiile de la cursul predestinat al istoriei omenirii. Acest cerc interior, după cum se spune, îşi concentrează activitatea în acele zone şi în acele vremuri când situaţia este critică pentru omenire.[19]

Walter Owen, un alt scriitor englez care a abordat aceeaşi temă, ne spune:

> Membrii Frăţiei nu sunt nici atotputernici, nici convenţionali. Voinţa liberă, inima eului individual al omului, este invincibilă. Membrii nu fac altceva decât să influenţeze, să îndemne, să convingă sau să împiedice. Uneltele lor sunt legile naturii, iar materialele asupra cărora acţionează sunt dorinţele, speranţele, temerile, iubirile, poftele, antipatiile şi urile, motivele egocentrice şi ţelurile umanităţii care, în mare parte, încă se înclină în faţa

idolilor de pe Scenă, din Chilii, din Târguri sau Triburi și a cărei voință este „*Arbitrium Brutum*" al reacțiilor patologice și care, din punct de vedere mental, depășește cu puțin gândirea vânătorilor de mamuți.[20]

Comunitatea celor binecuvântați

În pofida mentalității contemporane (care tinde spre egalitarism) se pare că nu a existat nici o perioadă în istorie și nici o cultură tradițională în rândul cărora să nu fi apărut Paznici superiori ai umanității, într-un context ocult sau altul, ce aparțineau unei rase omenești mai vechi, mai înțelepte și mult mai avansată decât a noastră și căreia îi datorăm toate beneficiile umanizării și civilizării vieții. Una din cele mai vechi și mai răspândite credințe oculte consideră că sufletele Paznicilor nu sunt (la origine) nici măcar de sorginte terestră, ci se încarnează în neamul nostru dintr-un neam mult mai vechi ce sălășluiește printre stele.

Nicholas Roerich susține că în mitologia hindo-budhistă Zeii sau Cei Binecuvântați s-au ivit (inițial) din constelația Orion și și-au pogorât sufletele în Altai, probabil pe Muntele Belukha, cel mai înalt pisc din lanțul munților Altai, al cărui nume înseamnă „Lăcașul-zeilor-din-Orion".

Lamașii, adaugă Roerich, asociază acest legendar complex de idei cu Gesar-Khan, cu Shambhala și îndeosebi cu Meru, muntele-lumii. Și Herodot a aflat din străvechile cronici egiptene că în mileniul al XVIII-lea î. Chr. sufletele unei spețe de făpturi, cu aspect de zeitate, au pogorât pe pământ din Orion și au continuat să coboare aici „întrupându-se în făpturi muritoare" timp de încă 6000 de ani, spre folosul omenirii născute pe pământ. În mileniul al VI-lea î. Chr. aceste făpturi au apărut în Libia sub numele de Ousir, o rasă care a fost personificată ulterior în mitologia egipteană ca zeul Osiris.[21, 22] Toate aceste legende din antichitate se potrivesc în mare măsură cu teoria lui Hapgood despre o civilizație necunoscută din Era Glaciară și cu ipoteza paralelă a lui Bennett referitoare la o rasă de stăpânitori formată din magicieni foarte evoluați, care conduceau o populație coexistentă, dar net inferioară, din Epoca de Piatră.

Tradiția gnostică acordă și ea o origine extraterestră Copiilor lui Seth. Gnosticii constituiau o ramură heterodoxă a creștinismului timpuriu ce susținea că Seth (primul lor strămoș și cel de al treilea fiu al lui Adam și Eva) era o persoană care – spre deosebire de

fraţii săi certăreţi, Cain şi Abel – se bucura de o legătură neumbrită cu tărâmul divin şi cu locuitorii săi cereşti. Întrupându-se printre noi, Seth a apărut ca un sol al luminii, ca un mântuitor în lumea noastră imperfectă, venind dintr-o altă lume. Urmaşii lui Seth, se spune în „Evanghelia egipteană" apocrifă recent descoperită printre sulurile de la Marea Moartă, sunt „marea şi nepieritoarea rasă care a apărut din alte trei lumi (anterioare)."[23] Dr. Stephan A. Hoeller, un gnostic modern, susţine că Fiii lui Seth „pot fi consideraţi (de asemenea) ca un grup de adepţi gnostici iluminaţi, grup ce este prezent în lume, în fiecare generaţie ce posedă o preistorie luminoasă şi distinctă, în adevăratul sens."[24] Sfânta *Carte a Marelui Spirit Invizibil* cunoscută şi drept *Evanghelia egiptenilor* a fost scrisă de Terapeuţi* (şcoala eseniano-egipteană de tămăduitori şi medici) care păstrează cea mai mare parte a înţelepciunii hermeneutice din Egiptul antic, transmiţând-o apoi gnosticilor. În străvechea tradiţie egipteană, Seth era zeul soarelui sau al boltei cereşti, unul din cei doisprezece zei şi zeiţe din panteonul egiptean şi fratele lui Osiris (principalul zeu al Egiptului) pe care l-a ucis şi l-a tăiat în bucăţi. Din această cauză Seth, despre care vom afla mai multe în capitolul următor, apare în mitologia populară a Egiptului antic ca o forţă malefică şi distrugătoare.

Evreii l-au inclus pe Seth în propria lor mitologie, au considerat că el descinde din Adam şi l-au identificat cu îngerii răzvrătiţi şi decăzuţi, a căror poveste este cuprinsă în cărţile apocrife ale lui Enoch şi în Cartea Aniversărilor. Aceste scripturi dezvăluiau cum Azazel, mai marele Fiilor lui Dumnezeu, a căzut din ceruri împreună cu hoarda sa de îngeri datorită nesupunerii sale faţă de Atotputernicul, contopindu-se cu fiinţele omeneşti, şi modul cum aceşti îngeri au devenit strămoşii unei rase cu cunoştinţe superioare şi îndemânare magică.

Ei erau denumiţi Sfinţii Străjeri sau Rephaim (care provine din cuvântul ebraic *Rapha* ce înseamnă „a vindeca") dar – în pofida ambiguităţii lor morale – mulţi esenieni erau încredinţaţi că aceştia erau strămoşii lor spirituali care le-au transmis puterile lor minunate de tămăduitori. De fapt, cuvântul grecesc *Essenoi* este înrudit cu ebraicul *Hazah*, adică „cel care a avut viziuni" precum şi cu arameicul *Hassaya* care înseamnă „evlavios" şi cu *Asa*, adică „cel care vindecă". Ca atare, cuvântul grecesc menţionat mai sus este asociat cu numele îngerului decăzut Asael sau Azazel (care înseamnă „tămăduitor" sau „profetul lui Dumnezeu") o descriere

* sectă ascetică tradiţională, apropiată de cea a esenienilor, care se găsea mai ales în Alexandria (n. tr.).

care, în mod ciudat, se potrivește cu ideea membrilor învățați ai sectei esenicne din vremea lui Iisus.[25]

Gnosticii din Nag Hamadi, apăruți puțin mai târziu, au fixat și ei tradiția zeului Seth în acest context, înfățișându-l ca pe Fiul Domnului care s-a pogorât de bunăvoie din ceruri și care a zămislit un neam foarte înțelept pe pământ. Însă ei îl socoteau ca fiind o făptură a luminii, nu a întunericului. Preoțimea evreiască, binecunoscută pentru interpretarea sa lipsită de simpatie față de miturile popoarelor înconjurătoare, au calificat Fiii Domnului drept niște haini ticăloși, însă Seth poate fi interpretat mai aproape de adevăr în modul cum l-au considerat gnosticii, adică egal cu un Bodhisattva, un sol al Luminii trimis pe pământ să sprijine evoluția omenirii și să îi călăuzească pașii șovăitori către iluminare.

Implicațiile ierarhice în ipoteza referitoare la zeul Seth au fost, în general, la fel de inacceptabile pentru mințile moderne (bănuitoare față de orice formă de elitism) așa cum au fost, în mod evident, și pentru preoțimea evreiască. Astfel noi am exclus în mod neabătut (din conștiința colectivă) forța considerabilă a dovezii, în favoarea teoriei. Și mai puțin acceptabilă este ideea potrivit căreia distanța ce separă rasa superioară de cea a noastră nu ar putea fi redusă, cel puțin așa se spune. Spre deosebire de majoritatea inițiaților ce se înalță (prin propria lor străduanie și pioșenie) din rândurile spiritualității umane, de-a lungul a mai multor vieți și cu sprijinul oricăror cicluri de inițiere pe care societatea noastră le poate oferi, Copiii lui Seth vin pe lume cu o moștenire de cunoștințe și puteri deja dobândite în timpul existenței unui neam mai vechi.

Ei sunt Străbunii, posedând deja o iluminare desăvârșită și având acces la forțe psihospirituale ce aparțin unei alte lumi, unei perioade diferite de a noastră și care le acordă dreptul și obligația de a cârmui. În această privință, ei întâmpină doar două opreliști: legile cosmosului și dreptul nostru de a ne impune libera voință.

În lucrarea *Epoca antică evreiască*, Iosif spune că Fiii lui Seth erau renumiți ca astronomi iscusiți, drept „creatori ai acelui soi de înțelepciune deosebită care se preocupă de corpurile cerești și de ordinea lor."[26] Aici ne reamintim de Pitagora, maestrul școlit de către egipteni în Tainele Solare, care poseda cunoștințe astronomice remarcabile pentru epoca sa și care, deși a trăit cu 700 de ani mai înainte, a explicat mai clar decât gnosticii originea extraterestră a zeilor și ființelor omenești deopotrivă. Pitagora a descris universul ca pe un organism animat de un suflet și pătruns de o inteligență supremă a cărui evoluție materială și spirituală erau în mișcare paralelă și concordantă. Una o explica pe cealaltă, iar împreună (și numai împreună) explicau lumea întreagă.

Pitagora poseda cunoştinţe astronomice care vor fi uitate cu desăvârşire în Evul mediu, înţelegând în felul său că „planetele ivite din Soare se rotesc în jurul lui, stelele constituie o multitudine de sisteme solare stăpânite de acelcaşi legi ca ale noastre, iar fiecare are locul său prestabilit în imensitatea universului."[27] Cât priveşte sufletul omenesc „el provine dintr-o ordine spirituală superioară şi neschimbătoare, ca şi dintr-o evoluţie materială anterioară, dintr-un sistem solar stins"[28] şi a sălăşluit în multe asemenea sisteme solare. Fiind un simplu oaspete pe acest pământ (din punct de vedere al ţelului evolutiv) destinul umanităţii este acela de a evolua dincolo de sistemul solar, dincolo de lună, dincolo de orbitele celor mai îndepărtate planete şi chiar dincolo de Soare, întorcându-se astfel în lumea sa de baştină ce se află departe de sistemul nostru solar, în străfundurile universului.

Doctrinele pitagoreene privind universul şi călătoria neîntreruptă a omenirii prin acest univers, de la o stea la alta şi în valuri succesive de rase diferite (acele rase timpurii care au sprijinit rasele apărute ulterior) au fost transmise în Taină Şcolilor Misterelor ivite mai târziu şi se reflectă într-o multitudine de scrieri ezoterice, din Orient şi Occident, până în zilele noastre. De pildă, o relatare sufistă povesteşte întâmplarea când dascălul Muhiyuddin din Andalusia, în timp ce făcea înconjurul pietrei sfinte Ka'Aba din Mecca, a zărit printre pelerini o fiinţă asemănătoare unei năluci care proceda la fel.

Interceptată prin intermediul unei tehnici sufiste numită „percepţie directă" şi întrebată fiind, făptura a mărturisit că ea era ultima din încarnările petrecute într-o perioadă dinaintea apariţiei lui Adam. Făptura a explicat: „În vreme ce Adam este părintele rasei umane, alte treizeci de lumi l-au precedat."[29]

O altă legendă face referire la călăuza invizibilă a sufiştilor, nemuritorul Imam el-Khidr, a cărui mantie este alcătuită din flăcări verzi şi pe care unii musulmani îl consideră, de fapt, că este Ilie, profetul evreu ce a fost înălţat la ceruri de un vârtej puternic şi care nu a pierit niciodată. Într-o zi, un derviş insistent l-a recunoscut pe El-Khidr deghizat. „M-am prosternat în faţa sa, strigând:

«Tu trebuie că eşti însuşi El-Khidr, Cel Verde, Mai Marele Sfinţilor. Binecuvântează-mă, căci te-am atins»."

„El mi-a zis: «Ai văzut prea mult. Pricepe că eu vin dintr-o altă lume şi fără ca lumea să-şi dea seama, eu îi protejez pe aceia care trebuie să îndeplinească o sarcină. Poate că ai fost un discipol al lui Sayed Imdadullah, dar nu eşti îndeajuns de matur ca să înţelegi ce suntem noi în stare să facem de dragul Domnului»".

Dervișul a povestit în continuare: „Când mi-am ridicat ochii, El-Khidr dispăruse, iar tot ce am putut auzi a fost un vuiet puternic prin văzduh."[30]

Binecuvântatul El-Khidr, pe care Coranul îl pomenește drept călăuza anonimă a lui Moise prin deșert, constituie prototipul Străjerului din Shambhala. Potrivit părerii arheologului Geoffrey Bibby, legenda sa provine din preistoria Orientului Mijlociu, cu mult înainte de apariția religiei ebraice și are legătură cu și mai vechea legendă universală despre zei - ultima din stadiile de evoluție ale societății. Chiar și René Guénon se referă la Shambhala-Agarttha ca la o organizație nepieritoare, prin intermediul căreia Nemuritori precum El-Khidr transmit înțelepciunea sacră de origine non-umană „de-a lungul veacurilor, acelora ce sunt în stare să o asimileze."[31]

Timpul și denaturările provocate de legendă au tulburat și au încâlcit relatările despre acești adepți superumani pe care tradiția Misterelor ni le-a transmis, însă cunoștințele nu s-au pierdut niciodată. Ele pot fi redobândite și reinterpretate în termeni actuali, iar și iar. Cunoștințele ne dezvăluie că Ierarhia inițiaților, cărora le aparțin aceste ființe, constituie axa centrală sau *Merudanda* întregii rase omenești, îndeplinind (în mod colectiv) funcția tainică evolutivă a sistemului Chakric din fiecare om. De asemenea, prin formația și funcția sa, ea constituie o oglindire perfectă a Axei Lumii. Ambele axe (cea rasială și cea planetară) converg în Shambhala. Astfel Shambhala, Axa Lumii și Ierarhia sunt (în principiu) sinonime.

Din această cauză găsim în miezul tuturor mitologiilor noastre același complex arhetipic de idei, ce implică un grup de făpturi înțelepte, a căror gândire coincide atât în Ceruri, cât și la poalele unui Munte al Lumii, ale unui Arbore al Lumii sau ale unui Stâlp Universal al Adevărului.

PARTEA A II-A

ARBORELE

Îndreaptă-te către Vidul final,
Păstrează-ți Liniștea netulburată,
Toate cele zece mii de lucruri
Se mișcă și acționează
Totuși noi putem vedea pustiul unde
trebuie să se întoarcă.
Toate lucrurile, oricât de mult se dezvoltă,
Se întorc și se înapoiază la rădăcina din
care au răsărit.

Tao Te Ching

9

Shambhala: Grădina Arborelui Vieții

În lexiconul simbolurilor religioase, Arborele Vieții este unul din cele mai sfinte și mai universale simboluri, fiind considerat drept cel mai vechi dintre ele, ceea ce este discutabil. Există un arbore, adesea reprezentat cu două trunchiuri, care rodește fructele înțelepciunii și ale vieții veșnice, în toate versiunile mitului Shambhalic, indiferent că este un piersic, un prun, un măr, un migdal sau un curmal.[1] Ca simbol al Axei Lumii, acest arbore fabulos, care îndeplinește dorințele, uneori înlocuiește muntele din centrul regatului, iar alteori crește pe creasta sa sau în grădina din apropierea palatului Regelui sau al Zeiței. În principiu, arborele ne spune că înțelepciunea și longevitatea sunt daruri ale cunoașterii axiale, însă el ne relatează acest lucru în termeni mitologici care au devenit moștenirea întregii rase umane. Chiar și minunatul pom de Crăciun face parte din acea mitologie, după cum relevă Anne Baring și Jules Cashford:

> Pomul veșnic verde, căruia îi spunem Pom de Crăciun, cu lumânările licărind pe ramurile sale și cu daruri împrăștiate la rădăcina sa, a fost cândva cinstit ca Arborele Vieții sau ca Arborele Lumii. Unind dimensiunile cerului, pământului și ale tenebrelor, el a constituit axa cosmică de la centrul lumii, *Axis Mundi*, prin care veșnicele energii ale creării se scurgeau neîncetat în timp. Culoarea verde a Arborelui Vieții, în această cea mai întunecată clipă, era pe atunci (și încă mai este, dar sub un alt nume) semnul și făgăduiala vieții veșnic reînnoite... În mod similar, steaua argintie din vârful Pomului de Crăciun (cea pe care au zărit-o Cei Trei Magi) este - din punct de vedere mitic - steaua polară a axei lumii și steaua strălucitoare a lui Inanna, Afrodita sau Venus, care însoțește toate nașterile divine de pe tot cuprinsul Orientului Apropiat.[2]

Popoarele din antichitatea clasică venerau Arborele Vieţii în ritualurile unei religii a Stâlpului, care pare să fi fost cândva universală. În perioada Epocii Bronzului, arborii sfinţi se aflau în nenumăratele grădini-sanctuare ale Marii Zeiţe, răspândite pe tot cuprinsul Orientului antic, ca martori ai ceremoniilor de sacrificiu. Pe platourile înalte din Canaan şi Israel, un arbore sacru se înălţa alături de *Masseboth* sau stâlpii de piatră care constituiau o caracteristică a acelor sanctuare din aer liber, în vreme ce în unele culturi, din aceeaşi perioadă, arborele şi stâlpul erau combinate într-o reprezentare simbolică a ceea ce este (în mod limpede) *axis mundi*.

Astfel o pecete siro-hitită datând din anul 2000 î. Chr. înfăţişează un sanctuar al Zeiţei în care se află imaginea sculptată a Stâlpului Lumii. El este străjuit de eroul mesopotamian Ghilgameş, în dublă înfăţişare, precum şi de o preoteasă, împreună cu un heruvim ce ţine în mână o ramură, în timp ce în partea inferioară a peceţii se află un *Guilloche*, adică o unealtă întortocheată ce corespunde caduceului hermeneutic. Acest stâlp sfânt şi deosebit se compune din încolăciri strânse şi şerpuitoare care poartă în vârful lor un simbol al soarelui, pe când în jurul simbolului-soare se găsesc patru cerculeţe ce simbolizează patru râuri care curg în cele patru colţuri ale lumii (apele vieţii veşnice care curg din Axa Lumii) susţinând Pământul (Fig. 8). Posesorul sigiliului este şi el prezent în această mică scenă idilică, deci probabil că este vorba despre o amintire cu privire la iniţierea sa în misterele religiei.

Noi, cei din Occident, cunoaştem Arborele Lumii (în mod primordial) prin rolul său esenţial din mitul biblic al Grădinii Edenului. Dar se ştie din cele ma vechi timpuri că această poveste ebraică a fost culeasă din mitologiile străvechi sumeriene, babylo-

Figura 8. *Pecete siro-hitită înfăţişând Axis Mundi (nedatată)*

niene și egiptene, fiind o poveste pe care egiptologul Wallis Budge a depistat–o într–o sursă comună și mai veche. Probabil acea sursă era Asia Centrală, iar mitul Grădinii Edenului își avea originea în vremuri îndepărtate (din regiunea Arborelui Lumii al șamanilor siberieni) de unde s–a răspândit ulterior în toate colțurile lumii, în vreme ce Shambhala era, în fapt, prima grădină sfântă. Toate trăsăturile remarcabile (care sunt cuprinse în povestea mitologică a Creațiunii) se găsesc și în Shambhala: Arborele din mijlocul grădinii sfinte, înzestrat cu har și puteri magice, cele patru râuri, Prezența divină cu forța sa deosebită, îngrijirea grădinii de către oameni inițiați, hrănirea din fructul de ambrozie* al Arborelui Cunoașterii.

Numai *vinovăția* lipsește. În timp ce aceste trăsături paradisiace se pot găsi în toate străvechile mituri despre Grădina Edenului, doar varianta ebraică a răstălmăcit sensul original. După cum afirmă Baring și Cashford: „Mitul Creațiunii este unic prin faptul că preia toate imaginile care susțin viața din toate miturile anterioare – grădina, cele patru râuri, Arborele Vieții, șarpele și Părinții Lumii – și face din ele nu un prilej de bucurie și venerație, ci un prilej de teamă, de vinovăție, de pedepsire și mustrare."[3]

Și la Shambhala se pot distinge originile primelor două sisteme ezoterice care alcătuiesc temelia tuturor religiilor, de la cultul Stâlpului până la Islam: Arborele Adevărului din Orientul Îndepărtat și Arborele Cabalistic–Evreiesc al lui Sephirot. Peceți străvechi, descoperite în ruinele orașelor din valea Indului, dovedesc existența pe acele locuri a unui cult pre–buddhist ce se concentra asupra Arborelui Adevărului (Bodhi – sau arborele Bo care înseamnă „arborele redeșteptării") și despre care se credea că provine din Asia Centrală, fiind un cult încă foarte practicat în India. Buddhismul s–a desprins din această religie a arborelui (care s–a răspândit sub diferite forme în Orientul Îndepărtat) oferind temelia mitologiei populare a arborelui. Cabala, sistemul inițiatic din miezul tuturor Misterelor occidentale, se axează pe o reprezentare abstractă și similară a arborelui (Arborele lui Sephirot) care este, în principal, o diagramă a sistemului de energii psihofizice atât din ființele omenești, cât și din cosmos.

Cele zece raze luminoase ale Arborelui lui Sephirot, scânteind precum safirul, sunt descrise în cartea evreiască *Sefer Yetshirah (Cartea Creațiunii)* ca o diagramă a spectrului de energii și forțe care susțin lumea existentă. Ernest Scott a definit Arborele Sephirotic drept „o secțiune în Trupul Domnului care arată fluxurile

* în mitologia greacă, hrana preferată a zeilor, socotită a fi dătătoare de nemurire (n. tr.).

de energie din interiorul său și legătura care există (sau care poate fi stabilită) între diferitele puncte terminale."[4]

Sephiroth-ul, combinat cu literele alfabetului sacru, constituie poarta de acces către tainele Creațiunii, iar despre ele se spune că dau naștere lumii materiale. La fel ca Arborele Adevărului, Cabala occidentală este un sistem puternic de autotransformare. Scott afirmă: „Cunoscând nivelurile acestor energii, cât și legăturile lor conexe, un om poate parcurge întreaga diagramă (pornind de la propriul său nivel) identificând însușirea și proprietățile fiecărui flux de energie și trasând astfel calea pe care să o parcurgă de la Ain Soph."[5] În oricare din aceste două sisteme, omul poate controla (de-a lungul timpului) în mod creator, toate forțele universului, devenind o ființă care - pătrunzând în Pardes - deslușește cele mai profunde taine ale lucrurilor și dobândește nemurirea.

Aceste sisteme de inițiere au evoluat (de-a lungul a mai multor milenii) prin studierea Arborelui Lumii de către mistici aflați în strânsă comuniune cu el: bărbați și femei care au învățat din sursă directă (din împrejurimile Shambhalei) secretele axei psihospirituale a pământului, corelându-le cu tainele axiale ale propriilor trupuri. Cunoștințele astfel dobândite au fost păstrate cu sfințenie și transmise pe cale orală, printr-o tradiție menită unei elite foarte restrânse. Însă cu timpul, cunoștințele (împreună cu simbolul șerpuitor al forței Kundalini) au pătruns în folclor pe calea mai accesibilă a mitului și a alegoriei. Tocmai la acest nivel secundar de înțelegere motivul arborelui-și-șarpelui a obținut semnificația sa unică religioasă și ocultă, devenind principalul simbol din inima religiilor semitice.

În culturile neolitice, șarpele reprezenta sursa creatoare și generatoare a universului, semnificând tămăduirea, metamorfoza și forța dinamică a apelor. În acea perioadă timpurie, măreața zeiță-șarpe din străfunduri era proslăvită, ea care - din oceanul Ființei sale - a zămislit uscatul și cerul. Iar mai târziu, în Sumer, șarpele a devenit soțul înțelept al zeiței, fiind cunoscut sub numele de Ningizzida, Stăpânul Arborelui Adevărului. Însoțind totdeauna divinitatea, șarpele stă alături de Arborele Vieții din Sumer, iar ulterior o ademenește pe Eva, stând încolăcit pe trunchiul Arborelui Cunoașterii din Grădina Raiului.

Șerpi încolăciți alcătuiesc hieroglifa sumeriană a zeului Ningizzida, la fel ca șerpii spiralați de pe caduceul lui Hermes, călăuza egipteană a sufletelor, și tot un șarpe se încolăcește în jurul toiagului lui Asclepios, zeul grec al medicinei. De asemenea, în mitologia aztecă și peruviană există un arbore cosmic care are un

vultur așezat pe cea mai înaltă ramură, precum și un șarpe la rădăcina sa, iar în ambele cazuri, indiferent că șarpele stă încolăcit printre ramuri sau la rădăcina arborelui, el simbolizează energia zămislitoare a universului.

Arborele jertfei

Ceea ce devine limpede din evaluarea mitologiilor lumii este faptul că în vreme ce există o identitate fundamentală între simbolurile arborelui și muntelui, în motivul arborelui se dezvăluie o dimensiune mai profundă și mai religioasă: în acest motiv se întâlnește un joc al contrariilor neîmpăcate. Căci oricât de bine ar fi ascuns, mesajul pe care îl transmite arborele este acela că dătătorul vieții este totodată și dătătorul morții. Semnificațiile mistico-religioase pe care arborele le-a avut totdeauna față de ideea jertfei, a forței sale de izbăvire și - ca atare - față de mărețele personaje mântuitoare ale istoriei, l-au înălțat aproape la un numen divin, pe bună dreptate: arborele reprezintă crucea-tau* pe care este jertfit zeul, Arborele Mântuirii (dar și al sacrificiului) care ne învață că viața veșnică se dobândește numai prin sacrificiul de sine.

De fapt, grădinile sfinte ale Măreței Zeițe erau lăcașuri de sacrificii umane.

Sumerienii din Eridu venerau un arbore minunat, cu rădăcini de cristal alb, care „se întindeau spre adâncuri, locul arborelui aflându-se în mijlocul pământului, iar frunzișul său fiind culcușul Maicii străvechi. În mijlocul frunzișului se afla Tamuz."[6] Iar Tamuz, care atârna deasupra arborelui, era zeul-rege veșnic în viață și veșnic sacrificat, dar era și fiul iubitor al măreței Zeițe Mamă, el dăruindu-și trupul pentru rodnicia pământului. Potrivit aceluiași principiu, înălțat la dimensiuni religioase superioare, Iisus Christos se afla suspendat deasupra Arborelui Mântuirii de pe muntele Golgota, a murit acolo și a înviat acolo spre a da viață veșnică tuturor. Această crucificare, așa cum este ea reprezentată de englezul Eversham Psalter într-un tablou din secolul al XIII-lea, a avut loc pe ramurile încrucișate ale unui copac viu, ale cărui alte ramuri au fost retezate de la tulpină, transformându-l în arhetipul Arborelui Vieții.

Tot așa, la rădăcina arborelui Bodhi, pe Locul Nemișcat, Budha

* crucea Sf. Anton, în forma literei "T "din alfabetul grecesc (n. tr.).

– cu fața îndreptată spre răsărit și fiind străjuit de un rege-șarpe puternic – a dobândit suprema iluminare prin sacrificiul de sine, în scopul eliberării tuturor ființelor gânditoare. Tot astfel și copilul-mântuitor Mithra, aidoma tizului zău zoroastrian pe nume Gayomart, s-a născut la poalele unui arbore care l-a hrănit și l-a înveșmântat apoi în chip miraculos, după care menirea sa a fost aceea de a sacrifica străvechiul taur (propria sa natură animală) spre folosul tuturor ființelor. În epopeea islandeză Edda, care înfățișează misterele gnostice ale Mithraismului, germanicul Odin, Părintele Tuturor (Othin sau Woden, mai mare peste zeul Aesir) povestește despre sacrificiul său la arborele inițierii, unde a căpătat înțelepciunea de a descifra runele, spre folosul poporului său.[7]

Socot că am stat deasupra copacului bătut de vânturi,
Am stat acolo nouă nopți încheiate,
Cu sabia am fost rănit și apoi am fost dăruit
Lui Othin, eu mie însumi,
La copacul despre care nimeni nu va ști niciodată
Ce fel de rădăcini are.

Nimeni nu m-a miluit cu un codru de pâine
Sau un corn de vânătoare,
Și mi-am plecat ochii în jos;
Am înșfăcat runele, țipând le-am înșfăcat,
Și îndată m-am retras.

Atunci am început să prosper și să capăt înțelepciune,
Am crescut și m-am simțit bine;
Fiecare cuvânt m-a îndrumat către un alt cuvânt,
Fiecare faptă m-a călăuzit către o altă faptă.[8]

În *Voluspa*, cântecul străvechii prezicătoare norvegiene, arborele deasupra căruia se afla Odin este numit *Mjot-Vithr* „copacul-măsurii", căci se crede că la poalele acelui arbore (denumit Yggdrasil) au fost create și stabilite legile de către zeul Aesir. Ca atare, arborele a fost venerat ca sursă a tuturor cunoștințelor superioare. W. Hauer afirmă: „De ideea razei ajutătoare (adică polul-ceresc sau axa lumii) era legată ideea proporționalității, așadar ideea ordinii și măsurii... Astfel simbolul stâlpului-lumii exprima credința în temelia fermă a universului (în care domneau măsura și ordinea desăvârșită) și care era susținută cu tărie printr-un sprijin etern."[9]

Însă de vreme ce energiile înțelepciunii superioare se dobândesc numai pe seama celor inferioare, implicând un anumit fel de moarte,

venerarea arborelui a fost pretutindeni asociată cu sacrificiul, precum și cu cunoștințele spirituale și regenerarea.

Fiecare rasă umană a considerat un anumit arbore (sau anumite specii de arbori) ca fiind sacre și le-au folosit în ritualurile de sacrificiu ale preoției. Pe una din pecețile descoperite în valea Indului, Zeița-Pământului despuiată, marea și îngrozitoarea Kali, stă în picioare între ramurile desfăcute ale unuia din arborii de pipal* binecuvântați. Pe un alt sigiliu se vede ritualul de sacrificare al unui om sub coroana copacului, zeitățile grădinii fiind de față. Dumbrăvile druidice de stejari din Anglia și Bretania, pâlcurile sacre de duzi din China, frunzele de laur ale zeului Apollo din Delphi și stejarul-oracol de la templul lui Zeus din Dodona, crângurile de frasin din Scandinavia și alți copaci de cult specifici persanilor, romanilor, hawaienilor și japonezilor au slujit odinioară drept centre de proslăvire a misterelor Arborelui Lumii. Astfel, în folclorul creștin, crucea lui Isus (la fel ca și scheletul tobei șamanului) era făcută din lemnul acelui arbore, așa după cum (în folclorul grecesc) corabia argonauților lui Iason era durată din lemnul fermecat al stejarilor din dumbrava de la Dodona, arborii sfinți ai lui Zeus.

Literatura sacră a fost scrisă de inițiați care încă se mai aflau în strânsă legătură cu sursa mistică aflată la baza folclorului, ei fiind în stare să transmită adevăratul său înțeles în minunate versuri evocatoare. Astfel în *Voluspa*, Frasinul Lumii (Yggdrasil)[10] este socotit a fi cel mai mare și cel mai bun dintre toți arborii. Ramurile sale se întind peste lumea întreagă și deasupra cerurilor, iar trunchiul său este pivotul cerului veșnic rotitor și se sprijină pe trei rădăcini. Una dintre ele se află în cerurile zeului Aesir „unde se află preasfântul și binecunoscutul Urdr"[11] în vreme ce zeii stau și judecă sufletele oamenilor. A doua rădăcină se întinde peste Lumea Negurilor, sfera vieții umane în care se află fântâna înțelepciunii plină de învățături străvechi. Cea de a treia rădăcină, roasă de marele vierme Nidhogger, se găsește printre giganții Rime, paznicii lumii htonice sau ai lumii materiale de dedesubt. Aceste trei rădăcini simbolizează cele trei planuri cosmice primordiale: spiritual, uman și htonic. Prin ele curge puternicul șuvoi al energiei divine (dătătoare de viață) sub aspectul simbolic al unui trunchi de copac cu rădăcini care se întind pe dedesubt și cu ramuri ce se răsfiră pe deasupra (Planșa 4).

Yggdrasil este prezentat ca întruparea suferinței prin sacrificiul de sine, căci este jumătate viu – jumătate mort, o imagine a înlănțuirii inextricabile dintre viață și moarte, durere și extaz în

* echivalentul hindus al arborelui – Bo (n. tr.).

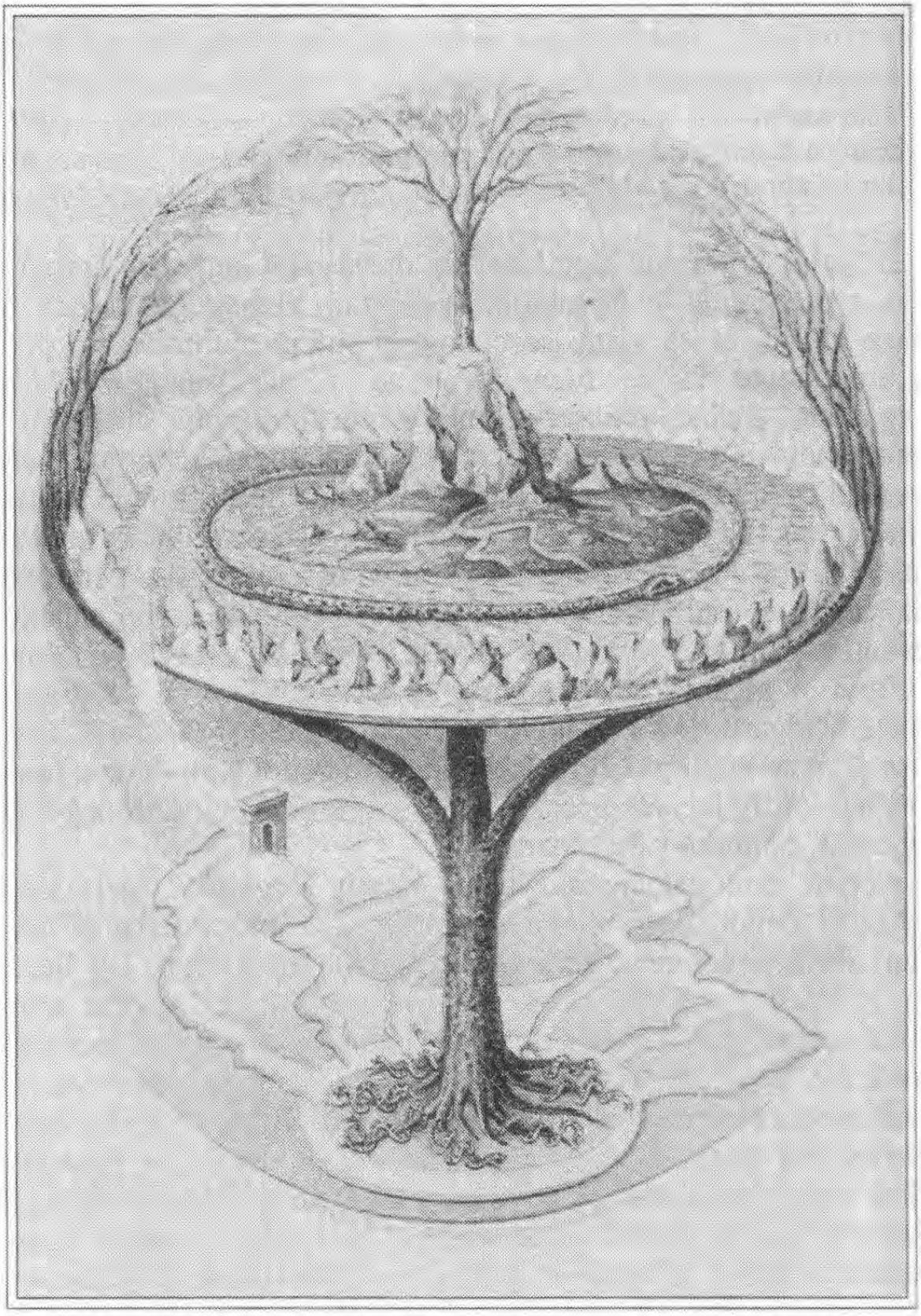

Planșa 4. *Yggdrasil, Arborele Cosmic. Planul terestru din centru este înconjurat de Șarpele Midgard, principiul său vital*

grădina Fiinţei, în timp ce făpturile se hrănesc necontenit din substanţa sa. În această imagine a morţii şi iniţierii, cu acţiunea contrariilor sale (după cum ne spune Joseph Campbell) se află înţelesul unui proces cosmic impersonal care transcende destinul individului. Potrivit epopeei Edda:

> Frasinul Yggdrasil suferă în chinuri,
> Mai mult decât îşi pot imagina oamenii;
> Cerbul îl muşcă deasupra, pe laturi putrezeşte;
> Iar balaurul îl roade pe dedesubt.[12]

În jurul arborelui Yggdrasil se desfăşoară întreaga dramă ce apare reprezentată şi în tablourile ciclului Mahayugic indian. Ca Axă a Lumii, el dă viaţă, se bucură şi suferă chinurile morţii. El parcurge toate fazele fuziunii eterne şi ale separării părţilor antagonice, creând unitatea lumii de la începutul lucrurilor şi continuându-şi drumul printr-o distrugere a unităţii, către un război apocaliptic (care este general) la sfârşitul fiecărui eon cosmic. În acel specific Sfârşit al Vremurilor, arborele este martorul modului în care cerberul Garm îşi sfarmă cătuşele şi vede cum (sub înfăţişarea Lupului Fenris) forţele htonice se intensifică şi năpădesc pământul, pârjolind şi făcând prăpăd. Arborele zăreşte şi felul în care zeii şi giganţii se luptă între ei. Atunci Thor îl subjugă pe şarpele Midgard, Odin se luptă cu Lupul, binele şi răul se încaieră, şi aşa cum se întâmplă în Kalachakra la sfârşitul Kali-Yuga, lumea piere într-un holocaust groaznic care cutremură ramurile arborelui Yggdrasil, rănindu-l de moarte.

Acesta este cataclismul lumii numit *Ragnarok*, germanicul Amurg al Zeilor, despre care se spune că se produce iar şi iar în cicluri de degenerare şi reînnoire de-a lungul istoriei. De fiecare dată „flăcările se înalţă până în slava cerului"[13], iar prin unirea focului htonic şi a focurilor cereşti, tulburările şi războiul încetează. Contrariile se contopesc din nou, Yggdrasil se linişteşte, iar paradisul revine pe câmpurile Ida ale Zeilor. Aşa se desfăşoară *Edda* (scrisă cu mai bine de un mileniu în urmă, pe baza unei tradiţii orale mult mai vechi) într-o epopee ce ne povesteşte (în metafore) că în decursul creaţiunii, suferinţa şi bucuria sunt inseparabil legate, aflându-se în inima mânturii divine. Mântuitorii nu pot respinge pe cineva fără a-l respinge pe un altul şi nu pot dărui viaţă fără să accepte moartea.

În ciuda profunzimii lor filozofice, jalea lui Ragnarok domină epopeile scandinave, punând în umbră întreaga mitologie germanică. Dar cu cât mai departe în timp descoperim mitul arborelui,

cu atât mai nevinovată este durerea lor și cu atât mai mult accentul este pus pe triumful vieții, iar forța morții este negată. Chiar și ritualurile arhaice ale sacrificiului uman, practicate în grădinile sumeriene ale Zeiței-Mamă Inanna (care culminează cu moartea divinului său soț) nu aruncă nici o umbră de îndoială, ci afirmă cu seninătate că moartea și lepădarea de sine alcătuiesc fundalul extatic al vieții, împletindu-se cu bucuria de a fi. Este ca și când cu cât miturile se apropie tot mai mult de izvoarele lor (fie în timp sau în profunzimea înțelesului) cu atât mai mult ele împărtășesc puritatea inocentă și fericirea Shambhalei.

Inițierea și Arborele Lumii

Multe din pecețile și plăcile datând din perioada târzie a Epocii Bronzului redau templele de inițiere unde învățăcelul dormea vreme de trei zile, iar trupul său (în stare de transă) pătrundea prin porțile morții către lumea spirituală. Aceste mărturii sunt remarcabile pentru impresia pe care o lasă, aceea de acceptare optimistă a morții. Astfel un inel de aur cretano-micenean (descoperit la Pylos și datând din anul 1500 î. Chr.) care înfățișează Arborele Vieții Veșnice gravat pe una din fețele sale ovale, redă o scenă de tihnă fericită surprinsă într-o grădină aflată pe tărâmul binecuvântat al morților, Câmpiile Elizee din mitologia greacă (Figura 9).

Sir Arthur Evans scrie:

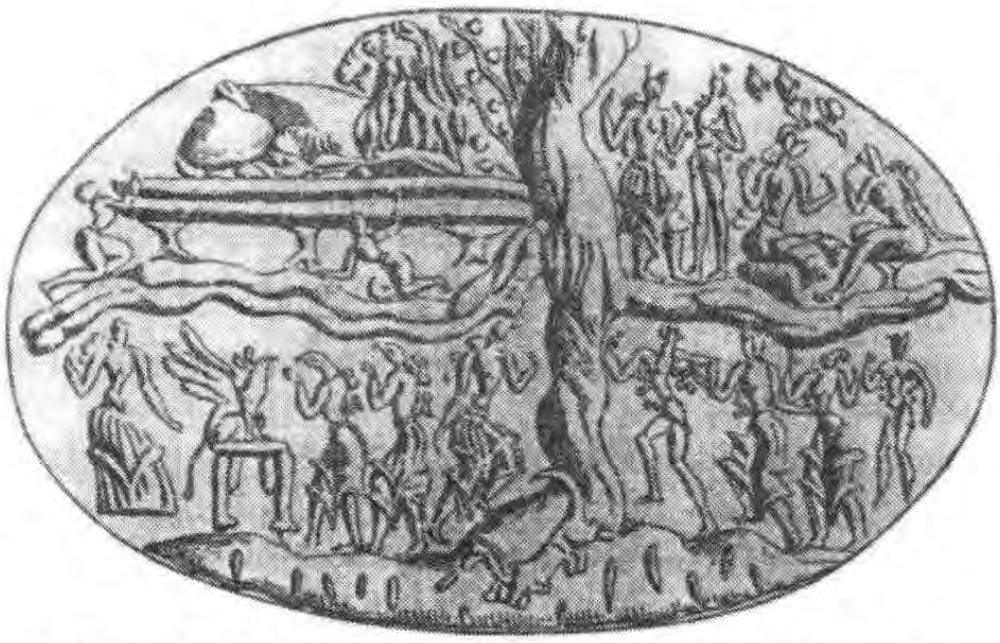

Figura 9. *Arborele Lumii din epoca lui Minos gravat pe „Inelul de aur al lui Nestor" din Mycena (c. 1500 î. Chr.)*

> Aria desenului este împărțită în zone... de tulpina arborelui și de ramurile unui arbore semeț, ramuri care se întind orizontal... bătrâne, noduroase și dezfrunzite. Arborele stă cu rădăcinile răşchirate pe creasta unei movile sau a unui deluşor, cu trunchiul său înălțându-se în mijlocul câmpului și cu ramuri întinzându-se orizontal. Scenele pe care ramurile le despart aparțin, de fapt, nu sferei terestre, ci Lumii de Apoi din epoca lui Minos. O analogie evidentă este sugerată de Yggdrasil, de Oscmintele armăsarului lui Odin și de „Arborele Lumii" scandinav.[4]

Aici, făpturile umane adunate în jurul Axei Lumii au o vitalitate debordantă și sunt antrenate în dramele reanimării trupului, în întâlnirea iubiților după moarte și în procesiuni vesele către Sălile de Judecată.

Școlile Marilor Mistere au constituit pivotul civilizațiilor timpurii. Se crede că inițierea era esențială nu doar pentru continua evoluție a sufletului, ci și pentru dezvoltarea ulterioară a organelor sale intelectuale și emoționale. Măcar o dată în timpul vieții, persoana trebuia să capete (prin inițiere) posibilitatea de reîntoarcere la obârșia sa spirituală din centrul lumii pentru a primi acolo harul transformării. Din nou, deși neofitul a întâmpinat moartea, inițierea sa a culminat într-o exaltare care a cuprins ulterior întreaga sa viață.

Înaintea inițierii sale, un preot i-a spus grecului Apuleius că evenimentul va fi ca o moarte voluntară urmată de o însănătoşire lentă, iar într-un fragment păstrat de Stobaeus, Plutarh afirma (într-unul dintre paragrafe) că zvonuri ciudate se referă la căutarea Sfântului Graal și la căutarea Shambhalei:

> Astfel moartea și inițierea se aseamănă îndeaproape. La început este numai rătăcire și o continuă alergătură în cerc, dar și călătorii prin întuneric, pe căi nesigure și fundături. Apoi, chiar înainte de sfârşit, se ivesc tot felul de lucruri îngrozitoare care provoacă frisoane, tremurături, transpirație și totală uluire. Pe urmă, o lumină stranie și minunată îl întâmpină pe rătăcitor. El este primit pe pajişti neîntinate și verzi unde distinge glasuri blânde, vede dansuri solemne și maiestuozitatea spiritelor binecuvântate și a viziunilor sfinte. Aici el este liber, fiind pe deplin inițiat și păzește nestingherit, precum o victimă încoronată destinată sacrificiului, alăturându-se petrecerii.[15]

Într-un asemenea stadiu de transă, sufletul învățăcelului a fost purtat spre niveluri superioare, așa cum s-a întâmplat cu sufletul lui Khamtul Rinpoche în mânăstirea sa din Tibet, iar acolo i-a zărit pentru prima oară pe câțiva dintre locuitorii sferelor înalte și ai

regatelor din ceruri – devasii, dakinii, îngerii și animalele cerești care au devenit cu toții vizibili în preajma Muntelui Meru – precum și pe ceilalți locuitori ai regatului ascuns. Aceștia sunt Stăpânii, Domnii din Shambhala, fie reîncarnați, fie (după cum afirmă marele filozof grec Prochus) părând niște ființe ale luminii.

Învățăcelul se poate întâlni (în acel spațiu sacru) cu mentorul său spiritual sau, în mod alternativ, cu conducători ai sufletelor pe lumea cealaltă (cum ar fi Hermes, Mitras sau Anubis) care se vor comporta ca niște călăuze și paznici. Acolo, alături de sufletele deja perfecte, învățăcelul va fi purificat în continuare și va fi pregătit pentru inițieri și mai elevate. Căci se spune că fiecare ram al arborelui este o poartă către o lume superioară și un alt ritual de trecere a sufletului, iar la fiecare poartă se ivesc Străjeri. După o asemenea trăire, învățăcelul nu se mai teme niciodată de moarte, ci o întâmpină cu bucurie.

Isis și Osiris: șamanismul în mitologia egipteană

Cu cât mai departe în timp descoperim mitul arborelui, cu atât mai limpede discernem în cultura din Epoca Bronzului, cu opulența sa pitorească și cu genul său de a înveșmânta orice idee într-o metaforă dramatică și colorată, semne ale simplei tradiții șamanice din care s-a născut. Deși șamanismul a cunoscut o înflorire în perioada clasică din Egipt și Creta minoică, apogeul său a fost atins mult mai devreme, în adâncurile Erei Glaciare, limbajul său arhaic prefigurând temele clasice ulterioare, iar teritoriul dezvoltării sale primare aflându-se în Siberia.

O placă descoperită la Mal'ta (în apropierea Lacului Baikal) veche de peste 16.000 de ani î. Chr. are gravată (pe una din fețele sale) o spirală răsucită de șapte ori, simbolul centrului cosmic, iar pe cealaltă față sunt reprezentați trei șerpi unduitori, considerați (în mod tradițional) drept simbolul kundalini din cele trei lumi.[16] Cam în aceeași zonă (și în perioada paleolitică) gâște în zbor au fost descoperite ca fiind cioplite în colții de fildeș ai mamuților. Joseph Campbell consideră că ele reprezintă zborul astral al șamanului, el însuși prefigurând zborul mistic al lui Buddha. Campbell consideră că interpretarea arborelui drept Axa Lumii este o caracteristică a șamanismului siberian, atât odinioară, cât și în prezent. Șamanii tunguși din zilele noastre susțin că o măreață religie a înflorit cândva

în munții Altai și cu toate că tradiția a degenerat de atunci (astfel încât acum ei păstrează doar un rest din fosta lui măreție) ei încă mai venerează puternicul Arbore Tuuru care crește acolo, cu cele nouă ramuri ale sale întinzându-se peste întreaga lume și ajungând până în slava cerurilor.

Unul dintre șamani i-a povestit lui Ivar Lissner (care a petrecut 17 ani printre triburile tunguse):

> Acolo sus există un anumit arbore unde sufletele șamanilor sunt aninate înainte să dobândească puteri. Pe ramurile arborelui se află cuiburi unde stau sufletele ce sunt îngrijite [de animale sacre înaripate, provenind din lumea subpământeană.]... Cu cât mai sus se află cuibul, cu atât mai puternic va fi șamanul crescut înăuntrul său, va dobândi tot mai multe cunoștințe și va vedea tot mai departe... Potrivit credinței noastre, sufletul șamanului se urcă pe acest arbore, către Dumnezeu, atunci când își exercită harul său de șaman. Când se află în transă plină de extaz, șamanul își îndeplinește faptele sale miraculoase. Și tot în timpul transei el zboară (ca o pasăre) în lumea din înalturi sau se pogoară în lumea de dedesubt sub înfățișarea unui ren, a unui taur sau a unui urs.[17]

Cuibul în care este aninat cu precădere sufletul șamanului se află într-unul din Bardos-urile superioare sau în lumile-cerești cunoscute budhiștilor, iar dedesubt se găsește Lumea de Mijloc și Pământul de Mijloc al întrupării umane în care se va renaște, în timp ce sub Pământul de Mijloc se găsesc cele trei lumi subpământene ale animalelor sfinte. Așadar, în ciuda imaginației sale naive, cosmologia șamanului coincide (în toate privințele) cu spectrul cerurilor și iadurilor cunoscute de toate religiile ulterioare și de toate sistemele metafizice, acestea fiind incluse în multe din miturile lumii din Epoca Bronzului. Unele dintre ele, cum ar fi mitul homeric al zeiței Artemis, zeița vânătorii, au o structură cu adevărat șamanică. Probabil nu există nici o legendă din acea perioadă care, prin imaginea arborelui său, să nu dezvăluie în profunzime șamanismul siberian drept mit al zeilor Isis și Osiris. Aici sensul ascuns al mitologiei arborelui se dezvăluie pe deplin, făcându-l să se înalțe deasupra dualității, pe un tărâm spiritual și sfânt în care viața și moartea se contopesc.

Plutarh a cules și a așternut pe hârtie (în secolul al II-lea e. n.) multiplele variante ale acestui mit egiptean predinastic însă cu toate că mitul este situat în Egiptul Epocii de Bronz, el poate fi la fel de vechi ca Egiptul antic, fiind probabil unul dintre cele mai vechi mituri existente. Din acest motiv el este unul mai clar pentru întregul șamanism care le scoate în evidență pe toate.

Pe de o parte, mitul relatează drama îndrăgostiților Isis și Osiris și a vrăjmașului lor, zeul Seth. Aceștia erau trei dintre cei nouă zei și zeițe din Ennead, adică adunarea egipteană a conducătorilor divini ai lumii, pogorâți din sferele Zeului suprem, care corespundea cu panteonul grecesc al zeilor, deși cel din urmă cuprindea doisprezece zei. Însă pe de altă parte, mitul constituie o relatare a celor două stadii de inițiere a șamanilor, oferindu-ne o viziune unică asupra legăturii directe a Axei Lumii cu transformările conștiinței șamanului, viziune în care viața și moartea nu sunt altceva decât fazele alternative ale ființei eterne.

Așa cum am aflat deja, Osiris era identificat cu constelația Orion și, ca atare, are o legătură cu Shambhala sau îndeosebi cu rasa umană divină ce a apărut mai întâi în Altai, iar ulterior (cu vreo 2000 de ani mai târziu) în Africa de nord. Osiris era proslăvit ca zeu al „misterelor întunecate" care cunoștea tainele astrelor, fiind asociat (prin etimologie) cu familia universală a Zeilor. Schuré relevă faptul că zei precum etruscul Aes sau Aesar, galicul Aes, scandinavul Ase, coptul Os (Domn) și egipteanul Osiriš au aceeași sorginte.[18] Probabil aceeași rădăcină o are și Azara, numele dat străjerilor din Shambhala. Potrivit afirmațiilor lui Wallis Budge, adevăratul nume hieroglific al zeiței Isis era Às sau Às-t care însemna „tron" sau „stâlp", iar numele dat zeului Osiris era As-àr sau Asar, uneori redat sub denumirea de Asaru (o variantă a zeului Osiris care era venerat în Egiptul inferior).[19]

Astfel Osiris este înrudit cu zeii nordici deoarece în străvechea limbă germanică *Às* înseamnă „lăcașul central, pilonul sau stâlpul casei", al cărui plural este *Aesir*. Deci urmașii regelui Aesir erau numiți „zeii-stâlpnici" încă din vremuri imemoriale.[20] Din nou, Osiris este pomenit cu numele de An. Într-un imn închinat lui Osiris, acesta este numit „zeul An al milioanelor de ani", dar și „An din An-Tes, Preamăritul, Heru-Khuti, tu străbați cerul cu pași mari."[21]

Acest nume este legat îndeosebi de ideea despre ceruri, iar apelativul îl înrudește cu zeul sumerian al cerurilor, Anu și cu misteriorul Annunaki din mitologia sumeriană (al cărui zeu suprem era Anu) precum și cu Igigi, o ramură principală derivând din zeul Annunaki, mari maeștrii în astronomie.[22] Osiris poate fi alăturat și cu Ojin (zeii antici ai Japoniei) care s-au stabilit în munții Hida, înzestrând acel tărâm cu arta și știința sa timpurie, dar și cu religia sa Shintoistă. Prin intermediul constelației Orion, zeul este înrudit, desigur, și cu șamanismul altaic și cel siberian.

Mitul fundamental al egiptenilor povestește cum Osiris a venit

din Libia pe pământul lor pentru a-i învăța arta agriculturii și slăvirea zeilor și pentru „a impune dreptatea de-a lungul ambelor maluri ale Nilului."[23] De asemenea se povestește și felul în care el s-a căsătorit cu sora lui, Isis, domnind ca primul rege al Egiptului. Osiris a călătorit pe multe alte tărâmuri îndepărtate pentru a civiliza popoarele respective, iar în timp ce el era plecat, Isis domnea pașnic în locul său. Însă fratele său, Seth, invidios pe faima și norocul lui Osiris, l-a închis într-un cufăr sigilat pe care l-a azvârlit în Nil. Cufărul a fost purtat de apele fluviului până la mare, ajungând într-o țară îndepărtată (Byblos, din Fenicia, în versiunea lui Plutarh) unde a poposit printre rădăcinile unui arbore erica crescut acolo și care, în cele din urmă, a cuprins cufărul în trunchiul său, ascunzându-l vederii.

Regina din acea țară, descoperind mireasma arborelui erica și fiind încântată de parfumul său, a pus să fie tăiat copacul, l-a transformat într-un pilon și l-a înălțat ca stâlp central al palatului său. În acel stâlp Isis, jelind, a descoperit trupul fratelui său iubit. Dându-se drept doică a celui mai mic dintre copiii regelui, ea a așezat în fiecare noapte copilul lângă stâlpul care îndepărta necurățeniile ca într-un foc sfânt, în timp ce ea (sub înfățișarea unei rândunici) zbura roată în jurul lui, ciripind un cântec de jale. Însă regina, ivindu-se pe neașteptate, smulse copilul îngrozită, lipsindu-l astfel de prilejul de a dobândi viața veșnică.

Apoi Isis a cerut să i se dea stâlpul, a pus să fie despicat și l-a salvat pe Osiris. Preschimbându-se într-un zmeu de hârtie, Isis l-a răcorit cu fâlfâitul aripilor sale mari până când l-a readus la viață. Potrivit altor variante ale povestirii, atunci Isis l-a zămislit pe Horus, fiul divin conceput cu Osiris.[24]

Aceasta este o relatare clasică despre purificarea preliminară din inițierea unui șaman (într-un loc îndepărtat) departe de rudele sale apropiate și ascuns în „întunericul" stadiului de transă. Avem aici și prezența apei, medium-ul emoțional care înlesnește inițierea, Copacul Vieții ce reprezintă focul spiritual în care sufletul copilului (cu dorințele și poftele sale necurate) trebuie să fie sacrificat, transformarea prin acel foc a părții divine a sufletului și – în cele din urmă – învierea sau renașterea sufletului la o viață nouă și mai rodnică. În cântecul de pasăre al zeiței Isis, sfâșietor și plin de jale, recunoaștem cântecul șamanului aflat în transă (despre care au pomenit atât de mulți etnologi) care ne întoarce cu mult înapoi în timp, către aspectul de pasăre al șamanilor pictați în Era Glaciară în peșterile spirituale din sudul Franței. Zborul zeiței Isis în jurul stâlpului din lemn erica amintește zborul șamanului în jurul

Arborelui Lumii, rotindu-se în vreme ce rostește descântecele sale pline de extaz și scoțând țipete de pasăre stranii. În fapta lui Seth (care pare să spulbere nădejdile și bucuriile umane) se află chemarea maestrului-șaman către Dharma*, către datoria sa spirituală (atunci când timpul este propice) pentru evoluția în continuare a sufletului.

Seth este, probabil, cel mai misterios personaj din mitologia egipteană (alter ego-ul lui Osiris) care este Stăpânul luminii, al conștiinței și al ordinii. La fel ca zeul-șarlatan al șamanului siberian, Seth este deopotrivă exponentul principiului întunericului și haosului, dar și purtătorul culturii, creatorul. El simbolizează energia potențială a creației, crudă, haotică și neînblânzită, care zace în cel mai lăuntric și mai întunecos nivel al psihicului, în subconștient, și care irupe întruna (la impulsul evoluției) pentru a nimici operele noastre (cele mai desăvârșite) în interiorul iadului său. Totuși energia acționează așa spre a semăna noi semințe, astfel încât (prin reconstrucție) să o putem răscumpăra, stăpânind și controlând forțele sale neprevăzute, spre folosul unei binefaceri și mai importante. În momentul acela, crudul maestru-șaman (fratele hain al lui Osiris) devine - de bunăvoie - slujitorul noii ordini și astfel se transformă într-o forță divină împăciuitoare și creatoare din univers.

Așa cum arborele sacru din povestea despre Isis și Osiris a fost transplantat în mijlocul palatului regal din Byblos, la fel și șamanul siberian, la fiecare întrunire tribală, plantează un copac în mijlocul cortului său, în amintirea mărețului Tuuru, iar acest copac simbolic este și el numit Tuuru.

La festivalul anual Isyack sau Wesak are loc un ceremonial de sacrificiu numit Înălțarea Sufletului Calului, după care șamanul atârnă pielea animalului jertfit pe ramurile simbolicului arbore Tuuru, la fel cum pielea cu lâna de aur a berbecului căutat de Iason a fost agățată în stejarul sacru din Colchida. De aceea Tuuru, la fel ca arborele erica al lui Osiris, reprezintă un arbore al sacrificiului. Acolo șamanul este purificat prin lepădarea dorințelor sale copilărești în schimbul cunoașterii divine care îi dăruiește capacitatea de comunicare cu morții.

Precum Osiris, care a fost înălțat spre a deveni Stăpânul Morților, judecătorul și mântuitorul sufletelor din iad, șamanul este transformat într-un mijlocitor între cei vii și cei morți. Și el devine un Stăpân al Chipului Întunecat.

După evenimentele din Byblos, Isis s-a înapoiat în Egipt unde a ascuns trupul soțului său într-un cufăr (pentru o vreme)

* soartă, în sanscrită (n. tr.).

aşezându-l în stufărişul Deltei Nilului. Apoi ea a revenit la Buto pentru a avea grijă de băieţelul său. Acest fapt sugerează că procesul divinizării nu era complet încheiat. Bineînţeles, pe când Seth se afla la vânătoare de mistreţi, a dat peste cufăr şi, deschizându-l, a sfâşiat trupul lui Osiris în paisprezece sau şaisprezece bucăţi pe care le-a împrăştiat de-a lungul malurilor Nilului. Din nou Isis a fost deposedată şi din nou şi-a căutat soţul, de astă dată de-a lungul fluviului-mamă. Şi deşi (cu timpul) ea a redobândit părţile trupului dezmembrat al soţului său, contopindu-le la loc sub forma unui Osiris viu, una dintre bucăţi nu a fost găsită niciodată. Partea pierdută era penisul lui Osiris despre care unele tradiţii spun că ar fi fost înghiţit de un peşte, simbolul naturii divine, înţelesul acestei întâmplări fiind acela că a fost sacrificat spre folosul divinităţii redeşteptate.

Preoţii egipteni credeau că oriunde căzuse o parte din trupul lui Osiris, acolo a fost îngropat un mănunchi de cunoştinţe ezoterice, aşteptând vremea când umanitatea va fi suficient de matură pentru a-l primi. Fiecare mănunchi conţinea un set ce cuprindea un anume aspect al cunoştinţelor ş.a.m.d. Oriunde se găsea acest mănunchi, acolo era înălţat un templu, iar preoţii erau puşi să aibă grijă de comoară. Dar la un nivel şi mai profund, dezmembrarea trupului lui Osiris semnifica descrierea unei a doua trepte de iniţiere despre care toţi şamanii afirmă că îi înalţă la cel mai înalt nivel de progres şi de iniţiere, ca adept.

Un şaman tungus pe nume Semionov Semion a vorbit despre un asemenea calvar de iniţiere:

> Strămoşii mei m-au aşezat pe un buştean şi au tras în mine cu arcurile lor până când mi-am pierdut cunoştinţa. Mi-au tăiat carnea, mi-au dezmembrat oasele, le-au numărat şi mi-au mâncat carnea crudă. Când mi-au numărat oasele, au găsit unul în plus... Acelaşi lucru se întâmplă cu fiecare şaman tungus. Numai după ce străbunii săi şamani i-au ciopârţit trupul în felul acesta şi i-au dezmembrat oasele, noul şaman îşi poate împlini menirea.[23]

Această imagine vizionară, având o componentă psihosomatică ciudată, este încă practicată de unii mistici din Orientul Îndepărtat. În această practică, organul genital lipsă (sau de prisos) al şamanului este înlocuit cu unul din cristal de cuarţ, ceea ce reprezintă o metaforă clasică pentru procesul de redeşteptare Kundalini. Aşadar şamanul este locuitorul celor trei lumi. El capătă forţa de a zbura în lumea tenebrelor spre a mântui sufletele celor bolnavi (sau pe moarte) din ghearele htonice ale Stăpânului Morţii (aşa cum Isis

l-a salvat pe Osiris) sau se poate înălța în lumea cerească purtând cu el mesaje de apărare fie către, fie de la strămoșii și de la Stăpânul Vieții, marele Spirit Invizibil, folosind aceleași mijloace prin care a fost înfăptuită apoteoza lui Osiris.

Rotindu-se deasupra lui Osiris, Isis i-a răcorit din nou trupul cu marile sale aripi ale spiritului, iar el a reînviat spre a deveni Cârmuitorul Eternității, de iubirea sa puternică bucurându-se întregul univers.

Plutarh scrie: „Acum el șade în infern, plin de putere și maiestuozitate, așezat în Salonul Celor Două Adevăruri unde judecă sufletele morților, cântărindu-le cu o balanță ce are pe talerul opus o pană a adevărului aparținând Zeiței Maat, în a cărei grijă se află legile universului."[26]

Cât despre Seth, impulsul sălbatic al creației a fost strunit în mod voit. Baring și Cashford afirmă: „Vremea confuziei a trecut... forțele neregulate și haotice ale lumii erau acum stăpânite și apoi au fost puse în legătură cu noua ordine, cerându-li-se să ajute la sprijinirea lor. În serbările dedicate lui Osiris (de-a lungul malurilor Nilului) Seth era luntrea ce purta efigia acestuia, la fel cum Osiris ducea soarele prin abisul fluid al nopții."[27]

Ca o alegorie a Misterelor șamanice, idila dintre Isis și Osiris a evoluat (probabil) de-a lungul unei vaste perioade de timp. Religiile lumii remodelează câteva lucruri de bază exprimându-le prin termeni adaptați epocii și culturii în care se dezvoltă, iar dragostea manifestată de divinitate (față de sufletul omenesc) constituie o temă repetată întruna pretutindeni în lume, deși niciodată într-un mod mai minunat decât în povestea de iubire a celor două zeități care au fost – fără îndoială – cârmuitorii Egiptului antic.

Povestea lor străveche ajută la explicarea originii religiei Stâlpului din misticismul șamanic care provine din Asia Centrală. Ea aparține trecutului pre-sacerdotal al lumii antice, pe când preoții purtau măști de animale și pieile șamanilor, așa cum atestă frescele egiptene, când experiența religioasă era focalizată asupra stărilor de transă a spiritelor posedate și pe când era strâns legată de regatele obișnuite, iar viziunea spirituală era mai profundă decât oricând în istoria omenirii.[28] Doar într-o asemenea epocă de clarviziune, înaintea progresului societăților tehnologice, se putea dezvolta o asemenea cunoaștere directă a Arborelui Lumii, iar tainele sale au fost înțelese atât de simplu și totuși atât de profund.

10

UNDE SE AFLĂ AXA LUMII?

Religia Stâlpului și-a dezvoltat caracteristicile sale mult mai instituționale și mai teistice în jurul mileniului al VI-lea î. Chr. când Asia Centrală a cunoscut o perioadă de mari schimbări climaterice. Furtuni cu vânturi fierbinți și secetă au pârjolit pășunile bogate ce abundau în vânat, preschimbându-le în pustiu și tundră aspră și silind migrația neobișnuit de mare a popoarelor nomade către pământurile mai fertile din sud, unde ei au restabilit cultul Stâlpului. În perioada respectivă, afirmă Guénon, Shambhala a devenit o organizație ocultă, iar epoca religiilor Misterelor și a organizațiilor secrete a început. Platforme de sacrificiu au fost înălțate pe altarele Zeiței-Mamă, iar soțul său, zeul-rege, a devenit cunoscut drept Sprijinitor-al-Cerului, adică zeul-stâlpului al cărui ritual de sacrificiu și de înviere a constituit misterul central al credinței, atâta timp cât a durat.[1]

Deși ideea Arborelui Lumii se regăsește implicit și în stâlpii totemici descoperiți în toate organizațiile șamanice timpurii, de-abia la începuturile Epocii de Bronz stâlpul votiv omniprezent (care descindea din stâlpii menționați anterior) a dezvoltat un stil arborescent și a fost împodobit cu ornamentații lucrate cu finețe, fiind adesea înălțat pe o piramidă cu trei trepte sau pe o piatră de altar. Vârful stâlpului a fost cioplit sub forma Arborelui Lumii, având ramuri întinse, cu capete rotunjite sau răsucite care reprezentau cele două ramuri inferioare, larg întinse și purtând numele de volută (Figura 10). Punctul de formă triunghiulară, situat între cele două brațe, era denumit locul-de-odihnă al cerurilor, pe care asirienii îl situau „în tărâmul de chihlimbar al lui Kaptara, aflat în Marea Superioară, acolo unde Steaua Polară se află la zenit“,[2] în

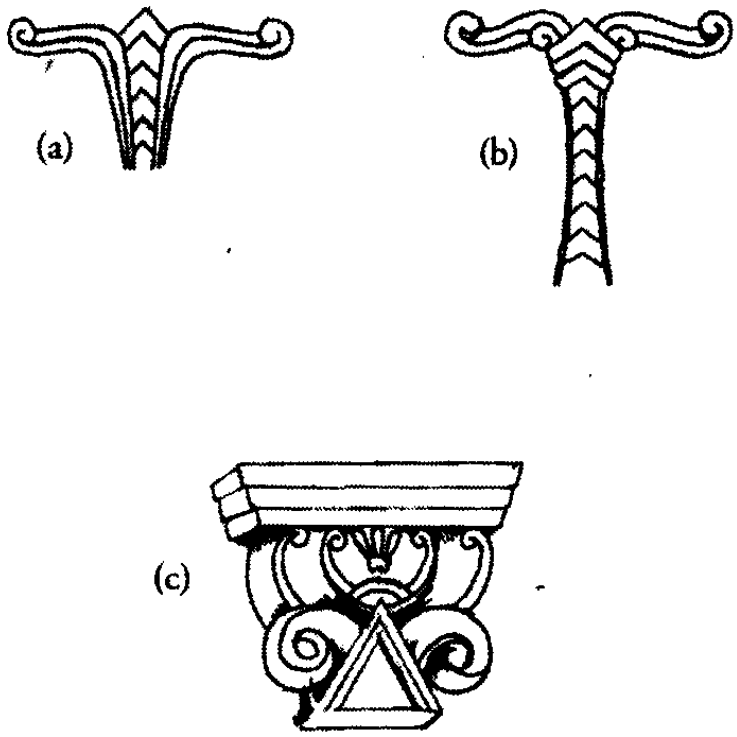

Figura 10. *Trei exemple de volute. Voluta:*
a) pe un bol filistin, 1160 î. Chr. b) Vechiul Irminsul saxon
c) Capitel de piatră din Cipru (stâlp-al-cerului cu soare, semilună și stele)

timp ce deasupra punctului triunghiului erau simboluri ale luminii: Steaua Polară, cerul nopții și soarele pe cerul zilei.

Desenul volutei apare în cele mai diferite culturi. Arheologii au descoperit multe exemple ale sale ornamentând altarele de sacrificiu din *Bamoth* sau de pe înălțimile biblice ale Palestinei sau din insula Malta. Un scarabeu (purtând pecetea lui Ramses al VI-lea) poartă semnul volutei. La fel se întâmplă și cu un stâlp de cult asirian și un tron-al-zeilor din Malta precum și cu potirele filistinilor (de faimă biblică) pe care evreii îi numeau Caftoriți sau oamenii stâlpilor. Și saxonii îl venerau pe Irminsul (sacru pentru toate populațiile germanice) socotit drept Stâlpul Unic ce sprijină universul și drept sălaș al zeilor. Fiind o coloană care înfățișa voluta ca pe un simbol al nordului, Irminsul este legat (probabil) de stâlpii lui Roland ce pot fi găsiți încă în târgurile din nordul Germaniei. În epoca medievală, locurile magistraților erau situate lângă acești stâlpi ai dreptății și ai echității, acolo unde aveau loc judecățile și unde se depuneau jurămintele de credință.[3]

Voluta se regăsește și în simbolismul religiilor lumilor apărute ulterior, purtând denumirea de „zeu-simbol al unui principiu sfânt de orânduire a lumii."[4] Profesorul W. Wirth, un savant scandinav, susține că întreaga consistență a formei volutei, semnificația religioasă pe care o evidențiază totdeauna și răspândirea sa pe toate continentele dovedesc faptul că voluta reprezintă unul dintre cele

mai vechi simboluri ale unei religii timpurii care era răspândită pretutindeni în lume, adică unul dintre măreţele şi principalele concepte ale unei orânduiri mondiale. Prin „timpuriu" Wirth înţelege, desigur, ceva primitiv. Însă (în realitate) forma volutei, ca un simbol ce derivă din Arborele Vieţii (departe de a fi o concepţie cosmologică primitivă sau o încercare nereuşită de explicare a lumii de către omenirea timpurie) poartă în el prestigiul veşnic al unui adevăr fundamental despre structura cosmosului: acela care a fost perpetuat (de-a lungul veacurilor) la toate neamurile şi a cărui însuşire de percepţie psihică nu s-a atrofiat în totalitate, ci încă mai supravieţuieşte în sânul frăţiilor ezoterice.

Simbolismul stâlpului (sau stâlpii gemeni) constituie un lucru obişnuit ce s-a regăsit în asemenea cercuri, până în zilele noastre.[5] De exemplu, doi stâlpi sunt aşezaţi unul lângă altul (în mod normal) în oricare templu masonic, unde ei alcătuiesc cele două simboluri de bază ale artei masonice medievale. Unul dintre stâlpi este cunoscut sub numele de Boaz (stâlpul puterii) iar celălalt sub numele de Jachin (stâlpul înţelepciunii). Însă în mod esenţial, amândoi alcătuiesc un tot unitar. Având o constituţie şi un model identic, ei reprezintă Arborele Lumii. Trevor Ravenscroft îi asemuie cu „arborele Yggdrasil" din mitologia norvegiană, Frasinul-lumii ce uneşte deopotrivă cerul, pământul şi iadul. Autorul ne spune: „Coroana acestui arbore cuprinde cele douăsprezece constelaţii ale zodiacului, ramurile spiralate simbolizează planetele, iar rădăcinile sale se înfig adânc în elementele pământului."[6]

În spatele simbolismului masonic se găseşte conceptul unei ordini galactice supraplanetare. Impresionantul lanţ de catedrale ce se întinde din Scoţia până în Portugalia, după cum descrie Ravenscroft, urmează o linie a Chakrelor pământului şi este marcat (la fiecare capăt) de unul dintre aceşti doi stâlpi identici. O parte a acestei arcade (ce uneşte întregul) este Marea Cale de Nord din Anglia „care era denumită Lactodorum de către romani, ceea ce înseamnă constelaţia Căii Lactee".[7] Aidoma şarpelui ce îşi muşcă coada, lungimea lanţului de centre spirituale se întoarce la originile sale, unificat precum roata zodiacală a galaxiei şi închis într-o imagine abstractă în care cei doi stâlpi constituie aspectele ambivalente ale unei unice Axe a Lumii.

Stâlpii dătători de viaţă, sau prăjinile ce au existat cândva în sanctuarele Zeiţei-Mamă (pretutindeni în lumea cunoscută) au apărut în Egiptul antic sub aspectul stâlpului Djed care a fost cioplit din trunchiul unui copac şi care a fost înălţat pe altarele din templele zeiţei Isis. Stâlpul era uneori redat (în picturile murale) ca un copac

cu patru ramuri orizontale, la fel ca acelea văzute de L.C.W., iar înălțimea lor (din poziția orizontală în cea verticală) marca punctul culminant și dramatic al ceremoniilor dedicate recoltei Noului An și ale zilei sărbătorii Sed, când ritualurile periodice ale regilor cârmuitori ai Egiptului erau reînnoite.[8]

Cuvântul *Djed*, care însemna „stabil" sau „durabil" era un sinonim pentru Meru fiindcă semnifica (în același timp) șira spinării lui Osiris.

Uciderea lui Osiris de către Seth „a plasat stâlpul Djed de partea sa"[9], însă Osiris a prevalat, în cele din urmă. Coloana sa vertebrală s-a înălțat din nou. Viața a învins moartea și a ridicat literalmente coloana vertebrală a lui Osiris, reîntinerindu-l. Ca atare, ceremonia era o aluzie necesară a forțelor Kundalini de neînvins asupra forțelor nimicitoare, precum și o aluzie la spiritul veșnic viu al porumbului care, deși este retezat, își înalță din nou tulpina spre lumină. Înălțarea stâlpului Djed are și un sens planetar deoarece sărbătorea răsăritul soarelui în fiecare dimineață.

Figura 11 le înfățișează pe zeițele Isis și Nephthys îngenunchcate de ambele părți ale stâlpului Djed, luând parte la nașterea soarelui din pântecul vieții cosmice. Baring și Cashford spun că aici „soarele este așezat între două brațe care formează semnul *Ka*

Figura 11. *Isis și sora sa Nephthys, îngenunchcate la altar, ajută Soarele să se înalțe din Stâlpul Djed (Papirus din Ani, c. 1250 î. Chr.)*

– îmbrățișarea divină în care este ținut orice lucru, orice persoană sau zeu – provenind din *Ankn* al vieții nepieritoare, ea însăși provenind și fiind generată de coloana Djed."[10] Această idee, cu privire la procesul de creație al lumii, ne amintește că orice ființă vie este legată prin forța gravitațională de centrul Pământului și implicit de Axa Lumii. Însă oricât de inconștientă ar fi o ființă, ea este ținută în îmbrățișarea divină și iubitoare a aceleiași puteri ce susține soarele. Ceva din acest mister ezoteric trebuie să fi fost încă știut de preoțimea egipteană atunci când sărbătoreau ritualurile stâlpului Djed.

Totuși este probabil faptul că, pe atunci, cunoștințele lor erau estompate în mare parte, iar ei posedau doar o înțelegere limitată a locului sau a semnificației profunde a Stâlpului Lumii prototipic. Potrivit textelor Medinet Habu, străvechii egipteni își dădeau seama doar că stâlpul se afla în nordul îndepărtat, sub Steaua Polară, în întunecimea nordului extrem unde soarele își avea locul său de odihnă. Egiptenii spuneau că Susținătorul-Cerului trăia în „miezul nopții" nordice de unde soarele răsărea în fiecare zi, deoarece acolo domnea noaptea veșnică. În textele piramidelor, el era numit Tat, zeul înțelepciunii „născut în întunericul îndepărtat."[11]

Egiptenii asociau cunoștințele despre stâlp cu negustătorii de chihlimbar din zona Mării Baltice (Haunebu) care veneau în regiunile sudice aducând daruri prețioase din chihlimbar pentru faraon. Ei numeau poporul Haunebu „poporul stâlpului" deoarece potrivit stâlpului faraonului Horemheb (1333–1310 î. Chr.) ei locuiau la nord, acolo unde se afla adevăratul Stâlp Ceresc.[12]

În China, un Stâlp-al-Lumii (simbolic numit Axa Cer-Pământ) se înălța la mijlocul Ming T'ang, reședința imperială din inima regatului, iar zeul Stâlpului se numea Wang. Neamurile germanice îl numeau Irmin sau Iormin, grecii îi spuneau Atlas, însă stâlpul-cerului pe care îl sprijinea era numit *Stele Boreios* sau stâlpul nordului.

Indo-europenii care au invadat Grecia pre-elenică, adaptând mitologia și zeii lor la noul lor cămin mediteranean, au adus cu ei (din tărâmurile nordice) cultul Coloanelor lui Atlas, zeul ce sprijinea bolta cerului cu ajutorul unui stâlp și care l-a convins pe eroul Hercule (Heracles) să îi ia locul. Dar și ei, la fel ca romanii și alte neamuri din antichitate, cunoșteau Axa Lumii numai ca pe un stâlp sau ca pe niște stâlpi situați undeva în nordul îndepărtat.

La început, Coloanele lui Hercule nu erau asociate (așa cum sunt acum) cu formațiunile naturale stâncoase aflate de fiecare parte a Strâmtorii Gibraltar, ci erau cunoscute ca stâlpi votivi duraţi de

mâna omului și care se găseau în multe regiuni unde s-au stabilit popoarele migratoare indo-europene: printre altele, în îndepărtata regiune estică Sogdiana, între râurile Jaxartes și Oxus și la gurile Helespontului din Asia Mică. Alexandru cel Mare a înălțat asemenea coloane în cel mai estic punct al cuceririlor sale, iar istoricul grec Posidonius (care în anul 90 î. Chr. a petrecut o lună studiind mareele de la Gades, actualul Cadiz modern) pomenea despre două Coloane ale lui Hercule, durate de mâna omului, care se înălțau chiar acolo, în fața templului lui Hercule, la vreo sută de kilometri nord de Gibraltar. Însă Apollodor din Atena afirma categoric că nu Stâlpii de la Gadez erau aceia pe care Atlas i-a dat lui Hercule ca să-i susțină, ci erau aceia din nordul îndepărtat. El spunea: „Atlas făcea parte din neamul hiperboreenilor"[13] prin care subînțelegea neamul de înțelepți despre care se crede că locuiau în zonele cele mai nordice. În *Eneida*, Virgiliu era la fel de clar când spunea că „Atlas, Susținătorul-Cerului, poartă pe umeri sferele rotitoare inserate cu stele incandescente."[14]

Totuși nu există nici o dovadă că popoarele din antichitate asemuiau Axa Lumii cu ceea ce noi cunoaștem drept axa rotațională ce se înalță la Polul Nord, în pofida presupunerilor noastre deja formate în această privință. După cum relevă Spanuth: „Este o greșeală capitală a metodei istorice, însă una extrem de obișnuită, de a atribui popoarelor antice cunoștințe geografice sau concepții moderne și de a echivala numele și frazele folosite de popoarele antice cu cele întrebuințate de geografii moderni."[15] Tocmai aceasta este greșeala pe care o comitem când încercăm să pricepem concepția clasică a Axei Lumii din propriul nostru punct de vedere.

Oricum, ideea are un înțeles mult mai larg și mai metafizic decât oricare sens cu care suntem obișnuiți. Guénon spune: „Potrivit unei anumite forme de simbolism comun celor mai multor tradiții, Axa Lumii este «podul» ce leagă Cerul cu Pământul; sau care unește starea umană de existență cu alte stări supra-individuale, sau legând lumea senzorială cu lumea de dincolo de simțuri. Fiecare dintre aceste posibilități este doar o exprimare diferită a aceleiași idei fundamentale despre «Axa Lumii»..."[16] Accentul pe care îl pune asupra naturii psihospirituale a Axei Lumii (atât în tradițiile orientale, cât și în cele occidentale, ar trebui să ne atragă atenția că orice presupuneri fizice simpliste despre Axa Lumii ar constitui o interpretare greșită și o subevaluare grosolană a subtilităților minții clasice.

Cât privește geografia clasică, putem afla puține lucruri de la geografii din antichitate (dintre care egiptenii posedau cele mai

avansate cunoștințe) care nu lasă să se înțeleagă că – pentru ei – Stâlpul Lumii era situat mult mai la sud de Polul Nord, așa cum se întâmplase cu Steaua Polară din antichitate. După cum se poate lesne observa pe o străveche hartă egipteană schițată în jurul anului 1200 î.Chr. (Figura 12) numai o porțiune din partea superioară a emisferei de vest era cunoscută. Această regiune este înfățișată ca un disc plat înconjurat de un imens cerc de apă, *Sin Wur*, adică Oceanul Atlantic de nord, intersectat de Marea Mediterană (numită pe atunci Marea cea Verde) și divizată în nouă porțiuni numite arcade, care corespund aproximativ cu latitudinile noastre moderne. Stâlpul Cerului se află amplasat în a noua arcadă, de unde proveneau negustorii Haunebu. În mod evident, Polul Nord nu era cunoscut și nici rotația pământului.

Grecii și romanii nu știau nici ei mai multe lucruri despre lume decât egiptenii. Ei au adoptat același sistem de arcade (pe care l-au numit *Paralleloi*, respectiv *Circuli*) precum și întreaga lume ce se termina la Ecuator drept „toate cele nouă arcade". A zecea arcadă se credea că se află în cerul nordic, în vârful Stâlpului Cerului, unde soarele se odihnea peste noapte. Plinius cel Bătrân, învățatul roman din primul secol al erei noastre, spunea că a noua diviziune a lumii "se întinde peste teritoriul hiperboreenilor [adică teritoriile care se află la aceeași latitudine a actualei Jutlanda] și al Britaniei, cu o zi care dura 17 ore (cel mult)."[17] Așadar a noua arcadă (potrivit romanilor) corespundea zonei situate între 52 și 57 de grade latitudine nordică (pe globul pământesc) trecând – după cum se poate vedea în mod evident – prin Irlanda, Britania, Scandinavia sudică, Germania de nord, Siberia de sud, insula Hokkaido din Japonia și Golful Hudson. Pe atunci acestea erau teritoriile (toate aflându-se localizate sub Cercul Arctic) în care popoarele din antichitate situau misteriosul Stâlp al Cerului și unde amplasau, de asemenea, și regatul paradisiac din nord.

În mod evident, ei știau că Axa Lumii avea legătură cu rotația cerurilor într-o manieră necunoscută lor, însă ea avea totodată conotații ce par să o deosebească absolut de axa de rotație a pământului, aproape ca și când două sisteme diferite au fost prezentate (în mod greșit) drept unul singur. De fapt, există multe lacune, contradicții și ambiguități în străvechile geografii care sugerează acest lucru. Ceea ce rezultă dintr-o atentă studiere a lor (așa cum Charles Hapgood a relevat din cercetarea unor hărți nautice foarte vechi, datând din vremuri păgâne) este faptul că geografiile străvechi sunt străbătute de o tradiție secretă, cu cunoștințe științifice de inițiere, care proveneau probabil din templele și școlile de inițiere din vremurile respective.

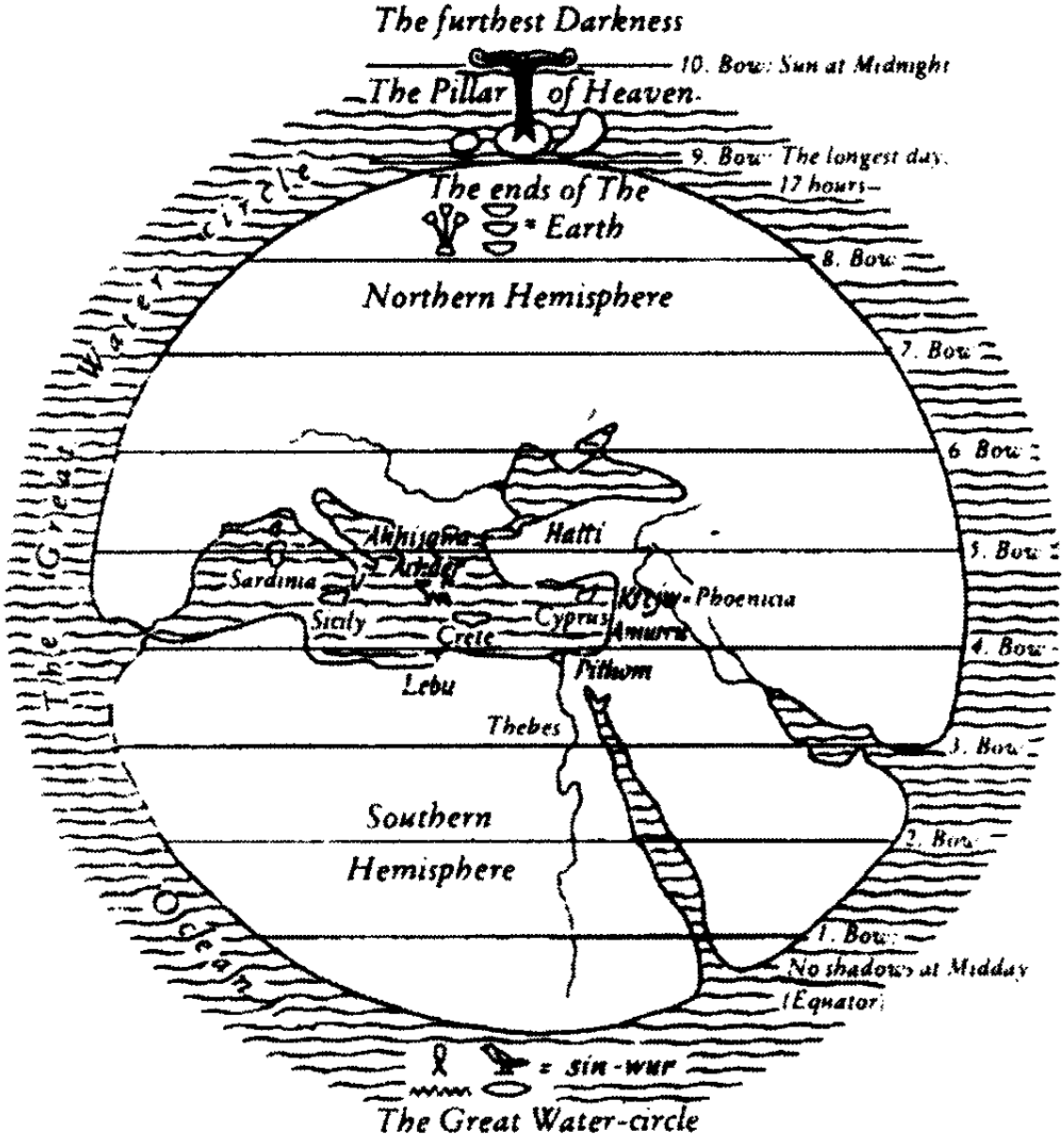

Figura 12. *Hartă egipteană a lumii (1200 î. Chr.)*

Tocmai acest curent tainic de învățături (pe care Hapgood îl comentează) a oferit baza unei metafizici bine informate cu privire la Axa Lumii, din care fragmente denaturate (înțelese greșit) au influențat geografii profani. Departe de a limpezi neclarițățile, gânditorii nepricepuți au reușit doar să îngroape și mai adânc o parte însemnată a adevărului prin strădania de a-l încorpora într-o imagine a lumii fizice inadecvate și simpliste.

Nici metafizica Axei Lumii nu își dezvăluie mai mult secretele sale geografilor moderni, oricât de sofisticată a devenit știința lor în ultimii 300 de ani. Guénon explică acest lucru cu foarte multă claritate. Dezvăluind tradiția secretă a Ierarhiei, el afirmă că nimic altceva (decât un nou model al lumii) trebuie adoptat dacă vrem să înțelegem natura reală a Axei Lumii.

Către o nouă imagine a Cosmosului

Potrivit părerii lui Guénon, la origine, Shambhala se afla la Polul Nord însă și-a schimbat amplasamentul (de mai multe ori) de-a lungul istoriei omenești. El susține ferm această idee și notează: „Există toate motivele să credem că au fost mai multe amplasamente succesive (ale Shambhalei-Agarttha) fiecare corespunzând unor cicluri diferite și fiind ele însele subdiviziuni ale unui ciclu mult mai evident. Dacă întregul conținut ciclic ar fi fost plasat oarecum în afara timpului, atunci s-ar fi văzut o ordine ierarhică în determinarea acestei poziții", deci diferiții centri spirituali se succed unul după altul.[18] Înseamnă oare acest lucru că Axa Lumii se mută?

Atitudinea lui Guénon referitoare la muntele Meru și la relația sa schimbătoare față de lumea terestră constituie partea cea mai dificilă și mai obscură a întregii sale teze. Explicația sa este foarte vastă, implicând (așa cum și face) o geografie sacră și o istorie sacră ale căror principii ne sunt necunoscute, dar care se corelează temeinic cu marile deplasări continentale ale pământului și cu ciclurile evoluției umane. Poate că din motive de securitate ezoterică el abordează subiectul în treacăt și neconcludent, totuși în mod suficient ca să ne atragă atenția că ne aflăm în prezența unei științe cosmologice care nu a fost niciodată pe deplin deslușită.

De fapt Guénon ne oferă puține detalii practice despre schimbarea locației geografice a muntelui Meru, altele decât unele idei preliminare asupra unei priveliști nefamiliare ce necesitau secole de explorări.

Potrivit tezei sale, în spatele corpului fizic al pământului se află tiparul său energetic, o rețea permanentă de forțe pre-fizice care delimitează structura planetară în forma sa esențială. În acest corp-de-lumină interior sau corp *Vajra* se află amplasată Axa Lumii, sursa și distribuitorul tuturor energiilor planetei. La începutul fiecărui mare ciclu temporal (iar printr-un „ciclu mare" Guénon subînțelege, cel puțin, o parcurgere totală a Zodiaclului, adică un An Sideral de 25.920 de ani) cele două corpuri se află (în mod virtual) într-o aliniere perfectă, dar pe măsură ce ciclul evoluează, are loc o separare și corpul fizic se îndepărtează tot mai mult de alinierea față de tiparul său, creînd toate constrângerile și vicisitudinile pământești ale timpului și ale modificărilor.

Universul lui Guénon, ca un întreg, este imobil și într-o stare

de armonie și ordine ideală, niciodată tulburat în dimensiunile sale superioare. Dar o dată cu separarea de planul fizic, se crează *mișcarea* și începe suferința schimbărilor.[19] Cu alte cuvinte, procesul de diferențiere crescândă a fizicului (de pe fundalul contextului său spiritual) produce asupra planetei și asupra tuturor formelor de viață o tulburare locală, un *Angst* al mișcării, al dezechilibrului și al adaptării permanente la noile condiții. Lumea spirituală a Ființei este neschimbătoare. Însă starea sa naturală de reflectare pe un plan inferior (chiar și la nivelul său cel mai puțin dezvoltat) este aceea de a fi „descentrată" în legătura sa cu această stare, fiind așadar într-o mișcare perpetuă compensatoare.

Se simte aici ecoul unei teorii neoplatonice în care o sferă atemporală și perfectă a Ființei se oglindește într-o sferă imperfectă A Devenirii, a cărei menire este de a crea timpul și iluzia. Acțiunea de diferențiere devine sursa schimbărilor geofizice și a ciclurilor temporale, efectuând un gen de mișcare ondulatorie geofizică locală sau o distorsionare a modului de producere a realității. Cu cât mai mare este deosebirea, cu atât mai mare este distorsiunea. Cu cât mai rapid este ritmul schimbării, cu atât mai intensă este deformarea. Și cu cât sunt mai solide caracteristicile iluzorii, sau mai degrabă relative (cum ar fi fluxul, conflictul și degradarea) care par să guverneze universul fenomenelor, cu atât mai mult se apropie o stare de criză ce conduce către o prevestire a unei catastrofe umane.

Această suferință provocată de schimbare (care este o suferință reală) constituie condiția firească a lumii noastre, așa cum recunoaște Buddha, adică o inevitabilă reîntoarcere concomitentă printr-o manifestare materială.

Lucrarea lui Guénon sugerează, în continuare, că una din manifestările geofizice ale acestui proces este separarea polilor, ceea ce duce la mari schimbări pe suprafața pământului. Teoria poate fi rezumată astfel: Axa Lumii nu coincide (în mod necesar) nici cu axa de rotație și nici cu axa magnetică a Pământului, deși acest lucru se poate întâmpla uneori. În esență, ea are o existență independentă. La începutul marilor cicluri temporale, Polul nord și polul magnetic se aflau într-o aliniere virtuală perfectă cu Axa Lumii precum și cu axele dintre ele.

La vremea aceea, toate trei erau aparent unite în punctul Nordului real, astfel încât centrul spiritual suprem se afla într-un punct polar, literalmente. Dar pe măsură ce ciclurile au evoluat, polurile s-au depărtat de aliniamentul lor față de Axa Lumii și au avut loc schimbări terestre. Astfel, conform afirmațiilor lui Guénon, deși se află la începutul actualului ciclu mare, Shambhala se află

la Polul Nord sub numele de Tula, a fost localizată milenii de-a rândul la sud, iar acum se află situată în Asia Mijlocie, unde se găsea de mii de ani. Însă mai multe detalii despre deplasările sale nu pot fi date, cu o oarecare certitudine.

Pentru Guénon, întreaga lume a fenomenelor (și tot ce ea cuprinde) depinde de activitatea muntelui Meru, adică a Axei Lumii. Muntele Meru constituie adevăratul centru al lumii, oriunde s-ar afla el localizat, o referință absolută față de care tot restul se mișcă, muntele însuși rămânând pe loc. Guénon echivalează funcția de reglare a muntelui cu cea a lui Chakravarti, monarhul universal al hinduismului, al cărui palat (exprimându-ne simbolic) se înalță pe piscul muntelui sacru. El este cel care „face ca roata să se învârtă, adică este acela care, aflându-se în centrul tuturor lucrurilor, orientează toate mișcările fără ca el însuși să ia parte, sau este (ca să folosim un termen aristotelic) «cel care se mișcă fără a se mișca».“[20]

Pentru a determina (în sens absolut) locația geografică a unui asemenea principiu creator suprafizic ar fi nevoie (după cum susține Guénon) de cunoștințele unui expert în științele geografice sacre, cunoștințe pe care nu le avem.

În mod tradițional, geografia sacră se întemeiază pe un model *deschis* al lumii. Actualul nostru model al lumii științifice este închis: sistemul său de referință nu este deschis nici unei dimensiuni mai înalte decât el, ceea ce face ca activitatea oamenilor de știință să fie mult mai ușoară.

Însă realitatea este că Pământul include un principiu care îl alătură totdeauna unei lumi spirituale mai ample. Datorită Axei Lumii, principiul *este* deschis către o dimensiune superioară, iar acest fapt modifică (în mod radical) tot ce am putea spune despre el, despre posibilitatea noastră de a-l măsura și de a-l descrie. În asemenea condiții, realitatea devine (în mod caracteristic) mult mai dimensională și progresivă decât statică.

Guénon reafirmă o străveche înțelepciune taoistă atunci când susține că lumea fizică este o parte a unui întreg mai mare, care este unic și indivizibil, perfect neschimbător și imobil, dar care (pentru a deveni un fenomen existențial) trebuie să se desprindă de trecutul său spiritual. Totuși, pentru a desprinde în felul acesta partea de întreg, înseamnă să stabilești o mișcare de strămutare, de unde derivă dualitatea și imperfecțiunea. Pământul se desprinde de ceruri și de puterea axială care le unește. Forțele se despart în opoziție polară asemănătoare una față de cealaltă, iar din această separare rezultă toate lucrurile concrete.

Chuang Tzu, un taoist chinez din secolul al XVII-lea î. Chr. exprimă o idee similară, deşi el numeşte Axa Lumii folosind denumirea sa orientală, adică Axa Cer-Pământ.

> Odinioară cele două moduri de existenţă (Yin-Yang) s-au despărţit în interiorul Fiinţei primordiale. Revoluţia lor a început, iar Cosmosul a fost modificat ca atare... Binomul cer-pământ (Axa Lumii) este o forţă invizibilă. Acţiunea-şi-reacţia sa produc toate modificările. Pornirea şi oprirea, deplinătatea şi goliciunea, revoluţiile astronomice (ciclurile timpului) fazele Soarelui şi Lunii (anotimpurile) toate acestea sunt urmarea aceleiaşi cauze unice pe care nimeni nu o percepe, dar care funcţionează în mod perpetuu.[21]

Guénon îl citează pe Chuang Tzu în lucrarea sa *Marea Triadă* spre a ilustra propria lui teorie care depăşeşte cu mult concepţiile neoplatonice tradiţionale. Din pricina limitărilor impuse de limbajul nostru depăşit, din păcate, Guénon se străduie să redea dinamica unei ordini cosmice mai ample (cuprinsă în această noţiune) din care lumea fizică se desprinde, creând - aşa cum şi face - un anumit şir de schimbări ciclice în cadrul întregului atemporal şi neschimbător. Imaginea multidimensională (rezultată) poartă o asemănare izbitoare cu teoria cuantumului, formulată de David Bohm, cu privire la ordinea implicită şi explicită.

Bohm susţine că lumea tridimensională existentă (în care locuim) este o ordine explicită ce se desprinde dintr-o ordine implicită nemanifestă care o evidenţiază. El numeşte acest concept neclar „mişcarea neîntreruptă" sau „oceanul energiei" a cărui mişcare este o ritmică înfăşurare şi desfăşurare a lumii fizice.

Ideea că aceste două ordini laolaltă constituie realitatea ultimă (şi suprasensibilă) pune accentul, după cum susţine fizicianul „pe unitatea unităţii-şi-diversităţii" şi pe unicitatea întregului-şi-a-părţii.[22]

Guénon are o părere asemănătoare, în care analizează temeinicia câmpului analog cu mişcarea neîntreruptă din concepţia lui Bohm, în legătură cu pulsul timpului, prin care ciclurile temporale ritmice sunt stabilite în desfăşurarea lumii fizice din matricea sa primordială. Schimbările amplasamentului Shambhalei pe suprafaţa globului reflectă, aşadar, adaptarea sa ciclică la schimbările geologice (cum ar fi strămutările polului) ce pot însoţi o atare desfăşurare[23], poate chiar şi adaptarea sa la inversarea câmpului magnetic al pământului. Prin asemenea strămutări, Shambhala păstrează nealterată legătura sa vitală cu Axa Lumii. Căci deşi

schimbarea se petrece pe un plan anumit al spectrului universal, la nivelurile sale superioare universul însuși este neschimbător, nemișcat, plin de extaz și veșnic imobil, iar unica misiune a Shambhalei este de a menține pământul în legătură cu acea sursă primordială de extaz.

Veșnica reîntoarcere

În concluzie, schimbarea este un simptom al dezechilibrului *local*, al asimetriei *locale* și are termenul său firesc. Traiectoria timpului este nesfârșită, dar se va reîntoarce în mod ciclic la începuturile sale. Lumea noastră este doar o parte a unui întreg mai amplu, cu organizare de sine stătătoare, în care mecanismul de corectare este edificat în Axa Lumii de la centru. O putem numi Axa Meru ori Norma Absolută sau - așa cum procedează Guénon - calea către Shekinah ori Sfântul Duh, sau chiar Tao ori Drumul către Ceruri. Acestea sunt doar numele pe care diferite rase și culturi omenești le dau aceluiași fenomen subtil, adică fluxul de energie spirituală dătătoare de viață care se scurge prin miezul planetei. Dar în toate cazurile, adevărul este că - în contextul Ființei eterne - erorile timpului trebuie să fie totdeauna rezolvate. Și adiacent cu Axa Lumii, Shambhala este calea prin care această activitate de corectare poate avea loc, indiferent unde se află pe fața pământului, într-o anumită epocă.

Fără a dori să pătrundem prea adânc în principiile metafizice pe care trebuie să se bazeze toate presupunerile din lucrarea lui Guénon, se poate spune că ele se bizuie pe premisa că universul este benign, în toate privințele. Paradoxul suferinței existențiale a schimbării, a pierderii treptate a armoniei într-o Creație divină, își pierde spaima atunci când este contemplat din punct de vedere al unei ordini a realității superioare și armonioase care nu se schimbă sau nu se perimează niciodată. Așadar, în sens temporal, posibilitatea unei instabilități planetare cu care se confruntă o asemenea ipoteză este cuprinsă (în realitate) într-o ordine superioară de repaus paradisiac neschimbător, care se va manifesta din nou la sfârșitul fiecărui ciclu. *Angst* este temporar. La sfârșitul ciclului, echilibrul terestru va fi restabilit, cei trei poli se vor contopi și își vor relua abordarea lor primordială față de unitate, iar Shambhala se va reîntoarce la stația polară pe care (în mod spiritual) nu a părăsit-o niciodată.

Spicuirile de mai sus, provenite dintr-o metafizică sacră care a

preocupat gândirea a nenumărați adepți ai culturilor tradiționale, nu pot justifica extinderea și profunzimea pătrunderii lor în natura cosmosului. Am atins numai periferia unui sistem metafizic atât de prodigios încât a ocupat aproape întreaga întindere a istoriei umane, reducând la o simplă sclipire ultimii 300 de ani ai științei moderne și ducând la înfăptuiri practice, de care științele noastre abia de sunt capabile. Guénon susține că acest corp al înțelepciunii este păstrat în întregime în Shambhala, iar inițiații continuă să asigure (în taină) totalitatea cunoștințelor noastre cu chei de pătrundere în doctrinele lor cuprinzătoare. Religia Stâlpului, cu proslăvirea miraculosului Arbore al Vieții, a furnizat antichității o asemenea cheie. O altă cheie a fost mitul zeiței Gaia, Zeița Pământului.

În mitologia greacă clasică, pământul era considerat o ființă vie, însă zeița Gaia se supunea totuși legilor lui Zeus (Zeul Zeilor) și nu mai era maica supremă a tuturor victătilor. Însă în culturile timpurii din epocile minoică, sumeriană și neolitică, Zeița Pământului nu făcea parte din panteonul zeilor și zeițelor. Rămăsese singură, suprema dătătoare de viață, venerată ca „maica tuturor, temelia tuturor lucrurilor, cea mai în vârstă"[24] așa cum s-a exprimat poetul Homer. În acele vremuri, credința într-un cosmos omogen era încă puternică. Astfel istoricul grec Hesiod scria în anul 700 î.Chr. despre folclorul străvechi pe care îl auzise de la mama lui:

„Nu eu, ci mama povestea felul în care cerul și pământul formau cândva o singură entitate."[25] Această percepție a unicității întregii vieți, a unității dintre cer și pământ, a spiritului și materiei, a pământului și umanității s-a pierdut atunci când Grecia s-a maturizat, așa după cum ne reamintesc Baring și Cashford.

> În imnul homeric... zeița Gaia continuă să fie invocată drept „Maica Tuturor", dar ea a devenit și „mireasa Cerului înstelat" însă nu se menționează nicidecum faptul că - în alte mituri - Uranus (Cerul) a fost cândva copilul ei, la fel ca toți ceilalți zămisliți din trupul său. În cazul acesta, ea este cea care hrănește lumea întreagă. Ea dă viața și tot ea îi pune capăt.[26]

Astăzi ni se oferă indicii care ne apropie de percepția holistică a acelei lumi arhaice. Printre ele se numără și alte introspecții în taina naturii psihice a zeiței Gaia care leagă condiția sa climatică, ecologică și chiar geologică nu numai de acțiunea forțelor din marele cosmos, ci și de rațiunea umană ce înconjoară globul și de condiția morală și spirituală a societății umane, în general. În trupul zeiței Gaia, fiecare organ (inclusiv cel uman) este dependent de toate celelalte, purtând răspunderi reciproce. Astfel starea psihică

(sănătoasă sau labilă) a umanității este un factor critic care determină severitatea unor asemenea convulsii ale naturii, așa cum ar putea să aibă loc la sfârșitul marilor cicluri. Aceste convulsii reprezintă modul în care zeița Gaia se purifică și se regenerează periodic (un gen de curățenie de primăvară) iar ca parte funcțională a zeiței Gaia, condiția morală umană are puterea de a modifica procesul, în bine sau în rău.

Se spune că o cronică a istoriei geologice a pământului este păstrată în arhivele din Shambhala, iar această cronică redă detaliat marile transformări în evoluția planetară a omenirii, în care zeița Gaia este omniprezentă. În felul acesta, Directoratul monitorizează viața pe pământ, anticipează evoluția sa viitoare și planifică acțiuni de colaborare cu întreaga lume. Căci în Axa Lumii o putem găsi pe zeița Gaia care posedă un centru de guvernare suprem, analog cu centrul cortical de acțiune umană prin care este în stare să își organizeze domeniile sale potrivit principiilor conștiente, raționale și psihospirituale, de asemenea manieră încât să fie utile tuturor.

Văzute din această perspectivă, convulsiile generale ale naturii (la sfârșitul marilor cicluri) sunt evenimente naturale și organice (provocate de un Spirit al Lumii benign) pentru a stabiliza planeta și pentru a readuce toate lucrurile la originea lor inițială de perfecțiune, de odihnă și de puternică energie creatoare, anunțând astfel stabilirea unei noi epoci de aur.

11

ATLANTIDA ȘI HIPERBOREENII: LEAGĂNE ALE CIVILIZAȚIEI

Guénon susține că mult înainte de apariția raselor indo-europene, tropicele erau altfel plasate, iar o amplă cultură hiperboreană a înflorit în jurul Cercului Arctic. Pe atunci, Shambhala era cunoscută ca „insula albă" sau „insula sacră", iar Meru era cunoscut ca „muntele alb" ce se înălța în mijlocul insulei, un triunghi de lumină – „triunghiul inițiatic" – care strălucea în vârful său. În vremurile acelea, Atlantida se afla la apus.

Numeroase surse sprijină tradiția potrivit căreia Shambhala se afla odinioară în apropierea Polului Nord. Sciții, o ramură a poporelor Vedice, care hălăduiau prin stepele Asiei Centrale în primul mileniu î.Chr., povesteau despre un tărâm minunat (similar Shambhalei) ce se întindea mult mai la nord. Ei spuneau că dacă cineva călătorea spre zările îndepărtate, putea ajunge pe pământurile unor triburi mitice și fantastice, iar dincolo de ele, în munții Ripeeni ce se află într-un pustiu dezolant de zăpadă și întuneric, pe care nici un muritor nu îl poate străbate. Dincolo de bariera aceea se întindea o țară frumoasă, caldă și adăpostită de vânturile reci de afară, unde soarele răsărea și apunea o dată pe an (așa cum se întâmplă la Cercul Arctic) iar acolo un neam fericit trăia pe pajiști cu copaci în floare.

Potrivit grecilor din antichitate, acesta era tărâmul de la miazănoapte al zeului Apollo din Delphi, dar și pământul legendarilor hiperboreeni, unde Apollo revenea la fiecare 90 de ani, călătorind prin văzduh într-un car tras de lebede.

Era un paradis tainic, unde cerurile se roteau pe axul polar (pe care hiperboreenii îl proslăveau precum Stâlpul lui Atlas, Purtătorul-Cerurilor) ce aparţinea unui popor înţelept şi prosper care trăia de mii de ani în armonie, fără a cunoaşte boala, suferinţele şi bătrâneţea. Pentru greci, aceşti semi-zei înţelepţi alcătuiau esenţa mitului deoarece pământul lor era accesibil doar zeilor şi eroilor (nu muritorilor de rând) unde se putea ajunge numai pe calea văzduhului. Poetul Pindar scria că „nici cu corabia şi nici pe jos nu puteai găsi calea minunată către tărâmul hiperboreenilor."[2]

În secolul al VII-lea î. Chr., un grec pe nume Aristas din Proconnesus (un preot al zeului Apollo) a călătorit către nord-est, îndreptându-se spre Asia Centrală şi căutând în zadar lăcaşul hiperborean al zeului său. Înapoindu-se cu bine în Grecia, a scris un poem din care au rămas numai câteva fragmente, însă ele par să demonstreze că autorul lor a ajuns până în Siberia. De la acest poem derivă numele grecesc al hiperboreenilor. Poemul pomeneşte despre ţinuturi şi triburi ciudate ce se găsesc dincolo de teritoriul sciţilor, despre o ţară bogată în aur (probabil munţii Altai) iar mult mai la nord de acel ţinut se afla o peşteră în care sufla Boreas, vântul rece de la nord. Aristas spunea că hiperboreenii erau numiţi astfel deoarece trăiau în partea cea mai îndepărtată a peşterii, într-o regiune elizeană pe care Herodot (concetăţeanul său de mai târziu) a localizat-o (din auzite) pe malurile fie ale Mării Arctice, fie ale Mării Baltice.[3]

Tradiţia unui măreţ centru de Înţelepciune Arctică (care putea fi Shambhala) a cunoscut diferite aspecte. John Bennett citează teoriile lui B. J. Tilak, un istoric hindus ale cărui studii despre cele mai vechi imnuri Vedice l-au determinat să conchidă că poporul Vedic provenea (la origine) din interiorul Cercului Arctic, aducând cu ei (în Asia Centrală) imnurile sacre dedicate soarelui, în epocile post-glaciale. Adoptând opinia lui Tilak, Bennett este de părere că un centru important de iniţiere exista pe ţărmurile Mării Arctice, în trecutul îndepărtat, iar adepţii acestui centru erau aşa-numiţii Titani („străvechii zei" despre care aminteşte Hesiod) care s-au retras la nord, după ce au fost înfrânţi de Zeus şi zeii din noul său panteon, trăind „cu inimile împăcate şi în linişte pe Insulele Binecuvântate din apropierea malurilor Oceanului unde şuieră puternicul Maelstrom."[4]

Bennett consideră că Titanii (unul dintre ei fiind Atlas, inclus ulterior în familia elenică a lui Zeus) erau adepţi-şamani înfrânţi într-o bătălie apocaliptică pentru putere (bătălie izbucnită între clanurile magicienilor aflaţi la conducere în timpul ultimei Ere

Glaciare) care s-au retras pe malurile Mării Siberiene, o regiune a Arcticii ce nu a cunoscut niciodată gheţurile. Acolo ei au dezvoltat rudimentele limbii indo-europene pe care o cunoaştem azi. Bennett ne spune: „Există numeroase... dovezi ale unei origini hiperboreene a imnurilor Vedice.

Acelaşi lucru este valabil şi pentru imnurile Avesta* şi pentru saga norvegiană. Chiar şi la Homer, anumite fragmente lasă să se înţeleagă că aceste imnuri trebuie că proveneau din regiunea arctică."[5]

În spatele tuturor acestor legende străvechi despre un Elizeu polar se află perspectivele minunate ale istoriei umane, cu o vechime de 70.000 de ani sau mai mult (probabil), provenind de pe vremea când oamenii de Cro-Magnon, adevăraţii hiperboreeni, creşteau ca număr şi se răspândeau în jurul Eurasiei circumpolare, adunându-se în Asia Centrală, unde cultura a evoluat cu preponderenţă şi răspândindu-se din nou şi mai departe în lumea întreagă. Într-o perioadă de peste 40.000 de ani sau chiar mai lungă, ei au emigrat spre răsărit, traversând Marea Japoniei şi Strâmtoarea Bering către insulele japoneze şi către America, apoi îndreptându-se spre vest, către Oceanul Atlantic, Insulele Canare, Africa de nord şi de-a lungul coastei Africii de est, după care au străbătut munţii Caucaz din Asia Mică. Însă căminul lor a fost (în principal) totdeauna situat în vastul coridor eurasian cu climă temperată, poporul concentrându-se îndeosebi în Europa de nord. Tipul acesta de oameni tinde să se găsească tot mai mult în Europa (acolo unde a fost descoperit mai întâi) decât în altă parte.

Omul de Cro-Magnon a fost denumit „semnătura" culturii din perioada Aurignaciană**, personajul tipic al acelor vremuri, însă rasa lui a fost singura care a apărut ca primul exemplu real de *Homo-sapiens* premergător rasei noastre moderne. Omul Grimaldi, tip asemănător italianului, a apărut în aceeaşi perioadă, la fel ca un altul ce semăna cu eschimosul modern. Şi un altul, tipul Caspic, un popor de talie redusă, cu capul lunguieţ, a sosit ulterior în Africa de nord, în vreme ce un alt neam (asemănător boşimanilor) şi-a făcut apariţia pe scenă.[6]

De-a lungul mileniilor, toate aceste neamuri au migrat neîntrerupt, amestecându-se şi încrucişându-se cu alte neamuri, spre a

* scripturi sfinte zoroastriene (n. tr.).

** perioadă a culturii paleolitice superioare. Numele derivă de la Aurignac, localizat în Haute-Garonne (Franţa) unde s-au descoperit obiecte aparţinând acestei culturi.

forma o rasă mai mult sau mai puțin omogenă (din punct de vedere genetic) din care a evoluat rasa noastră modernă.

La apogeul forțelor sale, cu aproape 30.000 de ani în urmă, omul de Cro-Magnon era o făptură splendidă: se ținea drept și era înalt - aproximativ 1,88 m înălțime - era lat în umeri, voinic și probabil mult mai inteligent decât oamenii moderni, cu o capacitate craniană considerabilă, cu o față lată, robustă și plăcută și pielea de culoare deschisă. Însă spre finele ultimei Ere Glaciare, atât statura, cât și inteligența lui s-au diminuat, iar (măsura acum doar 1,60 m înălțime) poporul său era pe cale de dispariție.[7] Rasa lui a pierit cu circa 10.000 de ani în urmă, deși a supraviețuit o vreme în grupuri restrânse, ici-colo, până cu 2000 de ani î. Chr., iar o rămășiță Ainu încă mai există în Japonia.

Contrar descoperirilor făcute de istoricii din secolul al XIX-lea (pe seama cărora au fost formulate multiple teorii rasiale eronate și romantice) cultura Cro-Magnon nu are nici o legătură cu mitul unei rase indo-europene cu totul aparte, care s-ar fi dezvoltat cam în aceeași perioadă când au fost descoperite rămășițele omului de Cro-Magnon, în sudul Franței. La vremea respectivă, savanții au lansat ideea potrivit căreia o rasă ariană dotată cu excepționale calități fizice și intelectuale (a cărei sorginte se găsea în regiunile germane) se afla la originea celor mai importante și mai nobile înfăptuiri omenești, iar existența sa o putem situa mult înapoi în timp, departe în preistorie, în epoca artiștilor desenelor rupestre din Europa și chiar din Atlantida. Această concepție greșită a fost preluată cu un profund entuziasm de către poporul german și a fost inclusă într-o declarație despre destinul mistic al rasei germanice, declarație care ulterior a fost popularizată de naziști. Însă de atunci încoace teoria a fost total discreditată.

Se știe acum că o asemenea rasă nu există, ci doar popoare cu grai arian, care provin din diferite grupuri rasiale. Înaintașii nomazi ai rasei teutonice (locuitorii stepelor din coridorul eurasiatic) sunt un amestec de rase hibride care au prea puține lucruri în comun, cu excepția rădăcinilor limbii ariene. Un studiu aprofundat efectuat de A. Meillet și Marcel Cohen a relevat faptul că aceste popoare nomade hălăduiau în regiunile sudice ale Rusiei și chiar în Asia Centrală.[8] Acolo, Ariasii (așa cum se autodenumeau duhovnicii Vedici) au hoinărit milenii de-a rândul, lăsând moștenire limba lor sanscrită numeroaselor triburi migratoare care s-au contopit și s-au perindat prin acele locuri, furnizând astfel o bază pentru mulțimea limbilor noastre indo-europene. De fapt, istoricii moderni (care acum își dau seama mult mai bine despre realitățile istorice)

abandonează tot mai mult termenii „arian" și „indo-european" socotindu-i mai degrabă înșelători, decât folositori.

Obiectele realizate de omul primitiv din epoca Cro-Magnon nu sunt numeroase, iar din punct de vedere cultural, această rasă omenească din Era Glaciară rămâne oarecum un mister. Micile statuete ce întruchipează zeițe, ca și măiestrele desene crestate în coarne de cerb, oase sau pietre, cu mai bine de 22.000 de ani î.Chr. (spirale, meandre, labirinturi, căpriori, șerpi, pești, aripi de păsări, apă, ramuri înfrunzite) multe dintre cele mai abstracte simbolizând (așa cum afirmă Baring și Cashford) căile încâlcite pe care sufletele morților le străbat în lumea de apoi invizibilă, sunt mărturii ale unei societăți pașnice, înzestrată cu o bogată mitologie a lucrurilor sfinte. Obiectele demonstrează de asemenea (după cum afirmă autorii) „o cultură surprinzător de omogenă sau, cel puțin, o legătură comună cu credința..."[9]

Însă minunata artă Cro-Magnon, ca și folosirea harponului la pescuit și a acului din os pentru cusut, sunt mărturii ale culturii ce ne-a fost lăsată moștenire.

Cu toate acestea, după trecerea a 22.000 de ani și după inundațiile masive de pe coastele mărilor, orice urmă (chiar și a celei mai avansate culturi tehnologice) poate dispărea, mai ales dacă se limitează la un procent redus al populației. Ca atare, în ciuda sărăciei dovezilor existente, nu este nicidecum imposibil ca ipotetica civilizație din Era Glaciară (despre care vorbea Harpgood) să fi fost chiar de sorginte Cro-Magnon. Într-adevăr, aceasta este de departe cea mai plauzibilă explicație. Cu o societate foarte sofisticată (așa după cum s-a demonstrat deja) majoritatea populației Cro-Magnon ar fi fost alcătuită din simpli vânători și culegători, în vreme ce micile clanuri sus-puse duceau o viață complet diferită, stabilă, civilizată și cultivată. Istoricul indian Sisirkumar Mitra evidențiază că un model social (stratificat în mod asemănător) exista în viața comunitară Vedică timpurie, în care grupuri de Rishi (bazate pe stricte legături de rudenie) trăiau în pădurile din afara orașelor, departe și în afara societății Vedice indiene.[10]

Unul din argumentele ce leagă în mod indubitabil rasa Cro-Magnon de cea a hiperboreenilor îl constituie existența (în ambele cazuri) a cultului Stâlpului megalitic. Așa după cum se spunea că stâlpul originar sau stâlpii lui Atlas ocupau un loc central în religia hiperboreenilor, tot astfel și arheologii au observat că oriunde s-a stabilit rasa Cro-Magnon, cultul Stâlpului își lăsase amprenta. Rămășițele unor nenumărate cercuri de piatră, ale unor menhire și ale unor orașe troiene se găsesc răspândite în întreaga

Eurasia și în teritoriile din Pacific, ca mărturii ale puternicelor migrații în zigzag ale popoarelor din Epoca Cro-Magnon. Roerich a văzut mii de astfel de relicve megalitice pe platourile înalte din Tibet, iar craniile oamenilor de Cro-Magnon (ca și rămășițele oaselor scheletelor datând din aceeași perioadă) au legătură cu abundența de lucrări asemănătoare stâlpilor megalitici ce se întâlnesc de la Marea Baltică până în Africa de nord, unde oamenii blonzi Tamahu o venerau pe Magna Mater și pe soțul ei, Purtătorul-Cerurilor, la fel cum procedau și neamurile lor din Bretania.[11] În Insulele Canare, Cro-Magnon Guanches, o rasă acum dispărută, erau constructori-megalitici ce aduceau ofrande zeului Stâlpului Lumii pe care îl numeau Zeul ce Sprijină Cerul și care prevenea astfel prăbușirea temeliilor lumii.[12]

Deși aceste cercuri de piatră și fortificațiile (cum sunt cele descoperite în multe insule mediteraneene) fac dovada existenței unui sofisticat nivel de cunoștințe geometrice și de topografie a solului, precum și a unei societăți cu structură centralizată și foarte bine organizată (capabilă să coordoneze edificarea unor lucrări masive) oamenii de Cro-Magnon ar fi putut dobândi (la apogeul dezvoltării lor) un grad și mai înalt de civilizație.

Făcând comentarii despre minunata artă rupestră din Era Glaciară (ale cărei relicve au fost descoperite la Lascaux și Altamira) Baring și Cashford vorbesc cu admirație despre capacitățile nebănuite ale rasei Cro-Magnon. Ei cred că recenta descoperire a unui sistem de notare lunară sofisticată (cioplit de oamenii palcolitici în oase, piatră sau coarne de cerb și vechi de peste 40.000 de ani î. Chr.) „ne îndeamnă să apreciem inteligența lor la un nivel mult superior decât până acum."[13]

Făcând referire la mărturiile care atestă existența unei culturi universale unitare în vremurile preistorice, John Michell ne îndeamnă la o reevaluare similară:

> Întreaga suprafață a pământului poartă amprentele unor gigantice lucrări de inginerie preistorică (ruinele a ceea ce a fost cândva un sistem universal de magie naturală) fapt care implică folosirea magnetismului polar împreună cu o altă forță pozitivă ce avea legătură cu energia solară. De la diferitele rase omenești și supraomenești (care au populat pământul în trecut) păstrăm numai relatările fantaziste ale miturilor vechi. Putem doar să presupunem că un dezastru covârșitor (indiferent că era sau nu de origine naturală) a distrus un sistem a cărui menținere depindea de modalitatea sa de a controla anumite forțe naturale de pe întregul glob.[14]

În vestigiile enigmatice ale acestui străvechi sistem putem întrezări revenirea unui motiv (repetat în nenumărate contexte) acela al unității cosmice dintre cer și pământ, motiv care a fost perceput ca funcție primordială a Stâlpului Lumii și care le-a permis cercetărilor epocii Cro-Magnon să unească pământul într-o rețea cât mai strânsă de energii cosmice (răspândite de la nord la sud și de la est la vest) dar care convergea totdeauna într-un centru de forță supremă situat în Asia Centrală. Se poate observa că același motiv al unicității cosmice (moștenit din acea profunzime mitică a timpului) a influențat tradițiile și artele, cultele și obiceiurile tuturor civilizațiilor ulterioare, repetând aceeași temă veșnică a unității prin diversitate.

Universalitatea culturii Stâlpului a fost umbrită de faptul că religia s-a transformat pe măsură ce s-a extins, dezvoltând caracteristici locale (o dată cu trecerea timpului) care păreau să aibă prea puține legături cu originea sa asiatică. Obținând (în schimb) un înalt nivel de autonomie și diferențiere, religia occidentală a început să nege posibilitatea unei unice culturi mondiale (așa cum a sugerat Michell) prezentând numai un amestec fragmentat al credințelor, al cultelor și al obiceiurilor specifice Occidentului.

Densitatea slabă și clarobscurul intervențiilor istorice au îngreunat sarcina istoricilor de a presupune existența unei culturi și a unei religii Cro-Magnon universale, care ar fi putut dăinui vreme de mii de ani pe suprafața pământului (cuprinzând multe variații de stil, fără a-și pierde coeziunea) și au făcut și mai dificilă posibilitatea de a-și închipui că această stare unificată ar putea constitui etalonul umanității într-o lume iluminată. Totuși numeroase studii filologice și arheologice (precum și cele întreprinse de Hapgood în domeniul istoriei cartografice) au impus logica unui asemenea tablou preistoric.

Electris: Un centru al înțelepciunii hiperboreene

Indiferent de originea Cro-Magnon sau hiperboreană pe care i-am putea-o atribui, trebuie să luăm în considerație faptul că Shambhala și-a mutat (la un moment dat) amplasamentul (de la Marea Arctică în Asia Centrală) însă nu cunoaștem când s-a

petrecut acest lucru. Potrivit afirmațiilor lui Guénon, același popor a pus bazele atât ale Atlantidei, cât și ale Shambhalei. Însă perioada de timp în care au avut loc aceste evenimente (cât și transmutările comunităților de inițiați ce trăiau pe acele meleaguri) este surprinzător de variată și ambiguă în sânul diverselor tradiții oculte la care avem acces, întinzându-se de la milioane de ani (Blavatsky) până la doar câteva mii de ani (Bennett) și făcând imposibilă orice cronologie definitvă.

Însă dacă teoriile formulate de Guénon sunt corecte (și probabil că el constituie călăuza noastră cea mai de încredere) trebuie să ne gândim cel puțin la perioada ultimei Ere Glaciare (întorcându-ne probabil cu 25.000 de ani înapoi în timp) pentru a putea determina strămutarea Shambhalei în Asia Centrală.

În același timp, izvoarele greco-romane atestă existența unei alte tradiții oculte, de lungă durată, ca pe un rezultat al unui sanctuar al Înțelepciunii numit Electris, care își avea și el obârșia în regiunea occidentală. Era un sanctuar despre care străvechiul istoric grec Hecateus susținea că ar fi fost durat de către Poseidon, zeul mărilor, tatăl lui Atlas. Acesta era căminul hiperboreenilor, atât de veneraţi de grecii antici. Potrivit cronicii redactate de Diodorus Siculus în primul secol î. Chr. (care îl citează pe Hecateus) sanctuarul se înălța pe o insulă vastă „nu mai mică decât Sicilia" și situată probabil în afara coastelor Europei, de vreme ce se găsea „în partea opusă a tărâmului celților."[15] Diodorus povestește că sanctuarul a fost înălțat ca un oraș troian (urmând modelul sferelor) prin care el subînțelegea un desen astronomic asemănător cu cel de la Stonehenge și cu cele ale altor străvechi temple ale soarelui, în care schema sferelor cerești sau a învelișurilor astrale ce împrejmuiau pământul era prezentată ca o diagramă a unei serii de cercuri concentrice însemnate prin ziduri, smârcuri sau șanțuri cu apă ce înconjurau stâlpul-de-piatră central.

Diodorus susținea că insula hiperboreană era mai ales un loc sfânt, bogat în metale prețioase, cu care oamenii ornamentaseră un templu măreț (dedicat proslăvirii lui Apollo), unde își petreceau zilele benchetuind, în vreme ce fecioare minunate dănțuiau și cântau în sunetul muzicii lirelor și lăutelor.

În interiorul templului se înălța stâlpul lui Atlas, purtătorul cerului, și tot acolo aveau loc *Hieros Gamos* sau ritualul de căsătorie divină dintre zei și muritori, despre care antropologul Robert Heine-Geldern spunea că este unul din misterele sacre ale Epocii Megalitice. Euripide, poetul-dramaturg grec, a denumit insula „patul nupțial al lui Zeus" deoarece în spațiul din inima insulei,

Leto (o fecioară muritoare născută pe acea insulă, potrivit unei versiuni a povestirii) i-a dăruit doi gemeni, pe Apollo și Artemis. Într-o altă variantă, Leto era un Titan, una din străvechile zeițe ale Greciei pre-elenice.

Nu există îndoială că într-o anumită perioadă din antichitate, sanctuarul pe care grecii îl numeau Electris era (precum Shambhala) parte a unei rețele globale de centre de inițiere, iar pe plan secundar, sanctuarul influența întreaga Emisferă Vestică. Bernbaum scoate în evidență multiplele moduri semnificative prin care se aseamănă cu centrul Asiatic. Autorul ne reamintește că tocmai pe tărâmul hiperboreenilor creștea Arborele Lumii cu merele de aur ale nemuririi, păzit de Hesperide. Tot acolo eroul grec Perseu a căutat armele magice cu ajutorul cărora să o ucidă pe Medusa, groaznica Gorgonă cu părul alcătuit din șerpi. Potrivit spuselor lui Bernbaum:

> Cel care călătorea în ambele locuri căpăta puteri magice, incluse fie în obiecte (cum ar fi sandalele înaripate) fie ca rezultat al practicilor mistice. Aceste puteri îl ajutau pe posesorul lor să depășească forțele răului. Ele i-au îngăduit lui Perseu să ucidă Medusa, iar pe Regele Shambhalei să omoare tiranul care stăpânea lumea. Preschimbând oamenii în stane de piatră, Medusa simbolizează forțele înrobitoare care se opuneau eliberării. Un motiv similar poate fi găsit și în călătoria către Shambhala, în timpul căreia călătorul trebuie să traverseze un râu ale cărei ape l-ar fi transformat în stană de piatră.[16]

În ambele cazuri, după multe aventuri pline de greutăți care duc către paradisul nordic „hiperboreenii ajung într-o lume mai bună, iar locuitorii Shambhalei pornesc spre Nirvana, care se află dincolo de orice paradis terestru."[17] Mai mult chiar, în analele mitologice, ambelor sanctuare li s-a acordat un rol de purtător al culturii deoarece Grecia antică îi considera pe hiperboreeni drept modele de înțelepciune, tihnă și virtuți estetice, venerându-i ca întemeietori ai civilizației grecești, așa cum adepții Shambhalei sunt încă veneraţi ca întemeietori ai civilizațiilor asiatice.

Argonautica Orfică, datând din secolul al VI-lea î. Chr., oglindește puterea mitică a insulei Electris, atunci când se referă la ea ca la un lăcaș al zeilor „care se găsește sub Steaua Polară, în cele mai îndepărtate ape ale lui Tethis."[18] Centre de înțelepciune-tabu, de o asemenea notorietate (socotite ca lăcașuri divine ale zeilor și semi-zeilor) trebuie să fi fost copleșite de mistere și fascinație impresionante, prezentând norodului înconjurător un chip învăluit în legende splendide, care se modificau o dată cu

schimbările istorice. Fără îndoială, la începuturile sale, Electris a fost un așezământ barbar, un centru de magie șamanică, locuit nu de obișnuitele triburi nomade preistorice, ci de familii din rasa divină Cro-Magnon, de puternici maeștri-șamani și de stăpâni ai polului, asemănători verilor lor din Altai, ca și de paznici ai unui lăcaș sfânt, interzis triburilor rătăcitoare de vânători-culegători, dând naștere unor povestiri fantastice și impresionante, pline de elemente supranaturale. Mii de ani trebuie să fi trecut înainte ca reputația sa, în continuare legendară, să fi dobândit aureola clenică pe care Diodorus o preamărește.

Totuși, de la bun început, toate aceste sanctuare par să fi fost modelate potrivit unui singur prototip arhitectural pe care îl recunoști imediat, așa cum moscheele musulmane sunt recunoscute pretutindeni în lume, în toate epocile, ca fiind emblematice pentru Islam. Probabil datorită acestor asemănări fundamentale ale proiectelor arhitecturale, începând cu secolul al IV-lea î. Chr., unii savanți au echivalat Electris cu Atlantida lui Platon, în pofida numeroaselor discrepanțe, iar pe hiperboreeni cu nefericiții Atlanți. Guénon susține cu tărie că Atlanții erau hiperboreeni, și așa cum vom vedea în continuare, au existat mai multe referiri cu privire la posibilitatea ca Shambhala și Atlantida să fi fost odinioară centre-gemene de inițiere, unul situat în munții răsăriteni, iar celălalt în marea apuseană. Secole dedicate cercetării asidue a mitului Atlantidei au dezvăluit – în fapt – un număr impresionant de paralele între legenda Atlanților povestită de Platon și cea a hiperboreenilor greci.

Atlantida: „O glorie primordială care a dispărut"

Povestea Atlantidei și a tragicului său sfârșit, așa cum este ea redată de Platon, este pe cât de faimoasă, pe atât de uluitoare. Preoții din Sais, o localitate din Delta Nilului, i-au povestit-o lui Solon (un distins legiuitor grec) când acesta a vizitat Egiptul, în secolul al VI-lea î. Chr. Revenind la Atena, Solon a redat în scris ceea ce auzise, adică o povestire extrasă din cronicele originale existente în străvechile temple egiptene și în textele inscripționate pe papirusuri. Manuscrisul nepublicat a ajuns în posesia familiei sale, iar un secol mai târziu, a trecut în mâinile lui Critias, ruda sa apropiată, de unde a ajuns apoi la Platon. Platon a inclus această istorisire dramatică

și sfâșietoare despre regatul dispărut în opera sa *Timaeus și Critias*, deși nu a terminat-o niciodată.

Povestea sa despre Atlantida (așa cum ne-a parvenit) se referă la o civilizație foarte dezvoltată, întemeiată de zei, al cărui punct central în constituia cetatea regală Bazileea care se găsea pe o insulă, undeva dincolo de Strâmtoarea Gibraltar, dar care – într-o singură zi și noapte îngrozitoare – s-a scufundat sub ape, pentru totdeauna. Geoffrey Ashe spune că acest tărâm dispărut „este cel mai nobil scenariu conceput vreodată pentru o dramă care a incitat imaginația secole la rând: este drama (tragedia) unei glorii primordiale care a dispărut."[19]

Atlantida avea dimensiunea unui continent: era fertil, un paradis terestru. Se spunea că atlanții, la fel ca hiperboreenii, erau înzestrați cu geniu creator și spiritual de neegalat, posedau cunoștințe științifice superioare, aveau o societate aristocratică și legi înțelepte săpate pe un stâlp-al-zeului (care era dedicat zeului Poseidon) ce se înălța în mijlocul sălașului sacru din inima metropolei. În 1882, Ignatius Donelly, un avocat american devenit scriitor, caracteriza Atlantida drept prima și cea mai desăvârșită civilizație a lumii, care a inițiat medicina, folosirea metalelor și a alfabetului, susținând ipoteza că liderii săi au devenit zei și zeițe în mitologiile greacă, hindusă, feniciană și scandinavă.[20]

Din nou, după cum spune Platon, influența atlanților (la fel ca cea a hiperboreenilor) a dominat o mare parte din lumea mediteraneană. Cele zece teritorii ale sale (care au cuprins – cu timpul – insulele înconjurătoare și zona din Europa și Africa) erau cârmuite de zece regi, adică de cinci perechi de gemeni zămisliți de Poseidon și Cleito, o muritoare născută pe insulă. Copiii au fost crescuți în cetățuia din interiorul orașului, interzisă tuturor, cu excepția familiei regale. Cel mai vârstnic dintre cele cinci perechi de gemeni urca (în mod tradițional) pe tronul Atlantidei, iar ceilalți nouă frați ai săi îi jurau credință.

Aidoma orașului Electris, la origine, Atlantida a fost construită ca un așezământ troian, care s-a dezvoltat ulterior într-un oraș măreț. În descrierea sa, Platon declară că pe dealul situat în mijlocul Bazileei (capitala atlanților) se înălța un sanctuar sfânt „cu un aspect oarecum bizar [adică barbar]"[21] cu stâlpul lui Poseidon amplasat chiar la centru. Dealul era înconjurat de cinci cercuri concentrice de apă și uscat, la distanță egală unul de altul. Ele alcătuiau trei șanțuri cu apă, despărțite de două inele de pământ, protejând-o pe Cleito (Măreața Mamă) de orice eventuală primejdie. Poseidon așezase cele cinci cercuri concentrice la începutul începuturilor

„pe când nu existau încă nici corăbii și nici navigație."[22] Așadar se poate deduce că, la fel ca Electris, cetățuia fusese durată cu adevărat în cele mai vechi timpuri. Dar o dată cu trecerea timpului, un oraș măreț s-a dezvoltat în jurul canalului exterior, porturi încăpătoare au fost construite pentru flotele de corăbii cu mărfuri care veneau și plecau, iar între cel mai îndepărtat port și citadela interioară se întindea o cale de acces (Figura 13).

După cum s-a mai spus, era o schemă terestră adesea întâlnită la lumile străvechi. În *Edda* se pomenește despre Asgard, sanctuarul cel mai sfânt al lui Aesir, pe care „oamenii îl numesc Troia". De aceea putem presupune că legendarul oraș Troia (pe care aheii l-au distrus) a fost clădit pe un asemenea teren, după cum se sugerează în *Iliada* lui Homer, furnizându-ne denumirea sub care acești stâlpi-împrejmuiți au devenit cunoscuți în lumea întreagă. Ca și Atlantida, Asgard sau Electris, Troia a fost (probabil) un străvechi centru al Înțelepciunii.

Platon spunea că vreme îndelungată preoții-regi atlanți (aflați în fruntea unei confederații neîncheg ate a regatelor) cârmuiau cu mărinimie imperiul lor. Însă în cele din urmă, fluxul divin a fost slăbit prin continua amestecare a raselor, iar regii însetați de putere, avizi de lăcomie și de alte slăbiciuni „omenești" au început să-și asuprească supușii, extinzându-și granițele domeniilor „și înaintând cu trufie de la sediul lor din Marea Atlantică spre a ataca orașele din Europa și Asia."[23]

Atunci popoarele s-au ridicat împotriva lor, iar într-o mare bătălie ei au fost înfrânți de o coaliție condusă de atenieni.

Tocmai acum, un mare cataclism natural a nimicit deopotrivă oștile grecești și Atlantida care – distrusă de cutremure, incendii și inundații – s-a scufundat în apele oceanului. Potrivit mărturiilor preoților egipteni, această catastrofă a avut loc cu 9.000 de ani înainte de venirea lui Solon în Egipt, în secolul al VI-lea î. Chr.

Astfel atlanții au cunoscut pedeapsa divină și au fost distruși, potrivit osândei hotărâte de un tribunal al Titanilor. De atunci nu a fost descoperită nici o urmă a splendorilor utopice ale capitalei lor, în afară de o întindere de mâl (de nestrăbătut de către marinari) acolo unde se aflase odinioară uscatul.

Concetățenii lui Platon nu au dat crezare poveștii sale. Totuși, fapt este că ei denumiseră Electris „insula sfântă a hiperboreenilor" (după numele Electrei, fiica lui Atlas, el însuși fiul cel mai mare al lui Poseidon). Iar Atlas, după cum ne spune Platon, a fost primul rege al Atlantidei.

Într-adevăr, Atlantida și Electris au același înțeles, potrivit

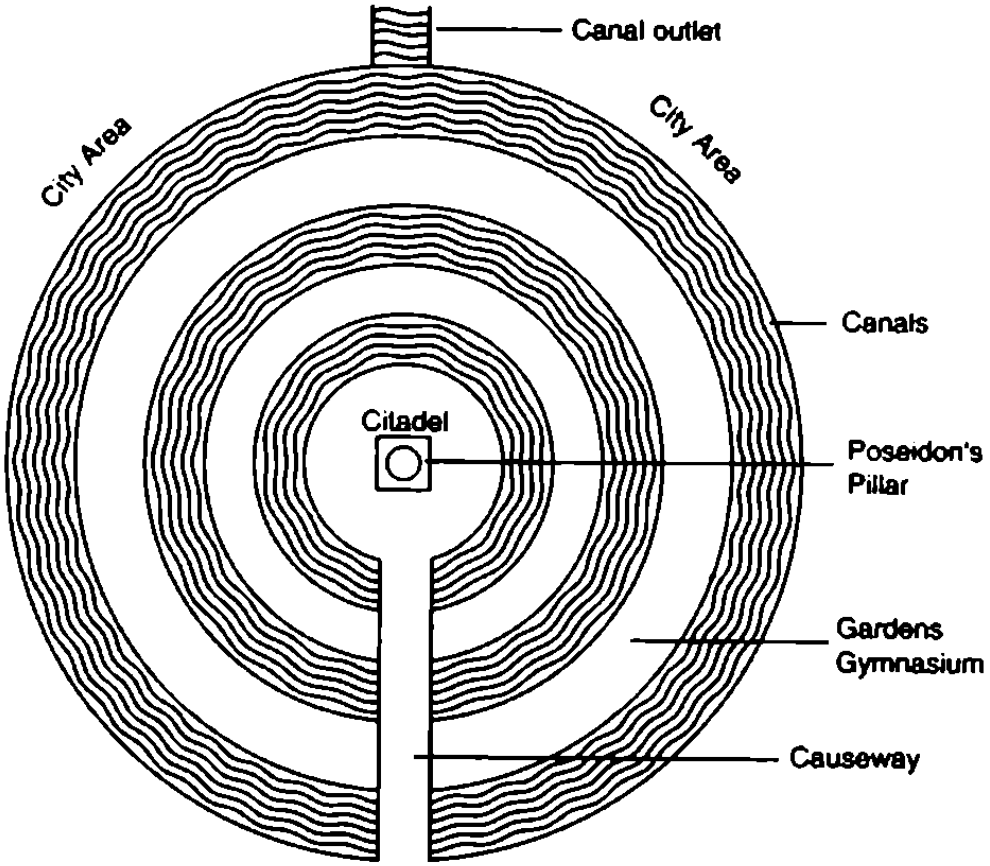

Figura 13. *Un oraș troian.*

afirmațiilor lui Eberhard Zanggar. Atlantida și-a luat numele de la Atlas, sau mai degrabă de la fiica lui Atlas, deoarece numele este un *Patronymikon*, un cântec ce descrie legătura tată/fiică astfel încât (tradus ad literam) Atlantida înseamnă „Fiica lui Atlas" – ca și Electra.[24]

O serie de indicii vin în sprijinul acestui detaliu genealogic, relevând existența unei puternice dinastii care, odinioară, trebuie să fi încurajat răspândirea unei rețele de centre ale Înțelepciunii pretutindeni în lume, asigurând calea perpetuării lanțului de transmisii spirituale de-a lungul veacurilor. *Modus operandi* al acestei dinastii îl constituiau *Hieros Gamos*, o orânduire care a fost stabilită probabil spre sfârșitul ultimei Ere Glaciare, când monarhia a fost instituită pentru prima oară, ceea ce ne oferă una dintre cele mai importante dezvăluiri despre tranziția umanității de la Paleolitic la nivelul culturii din Neolitic.

Urme arheologice despre *Hieros Gamos* se regăsesc pretutindeni în lume. Peceți sumeriene descoperite în orașul Lagash (care a înflorit în mileniul al III-lea î. Chr.) înfățișează modul în care un preot al templului oficia ceremonia cuvenită a sacrei împreunări dintre ceea ce părea a fi o mare preoteasă și un rege.[25] Pentru rege, ceremonia (atunci când avea loc în cunoștință de cauză) ar fi avut efectul unei inițieri spirituale. În spatele unei asemenea

ceremonii se află o îndelungată tradiţie de yoga sexuală. Transmiterea energiilor puternice prin această metodă (efectuată de un adept cu scopul de a îmbunătăţi neamul regal) avea forţa efectivă a unei ştiinţe genetice care era în stare să creeze profunde schimbări fiziologice şi psihologice în rândul descendenţilor regali.

Astăzi se cunosc prea puţine lucruri despre cel mai tainic aspect al Yoga Tantra, însă în cercurile iniţiaţilor este recunoscut faptul că schimbul energiilor (lăsate moştenire) constituie un mare beneficiu pentru unul dintre parteneri, în vreme ce pentru celălalt constituie un dezavantaj. Pentru adept, un asemenea schimb de energii reprezintă un sacrificiu de sine şi un act de milostenie. Aşadar, în spirit altruist, în epocile post-glaciale, rasa divină a relaxat tabuul care înconjura comunităţile de adepţi şi a început să iniţieze (spiritual) membrii categoriilor inferioare, prin efectuarea căsătoriilor sacre. Astfel, în cele din urmă s-a creat o nouă rasă umană îmbunătăţită, asigurându-se succesiunea divină a dinastiei în familiile regale întemeiate în acest mod.[26] Comunităţile mixte care s-au putut crea, au dus la dezmembrarea vechilor modele tribale, punând bazele sistemului de clasă, a religiei instituţionale, a comerţului, a urbanizării şi a lumii moderne.

Subiectul redeşteptării kundalini (cu toată bogăţia şi cu tot patosul său uman) şi-a croit drum, pe nesimţite, printre toate mitologiile noastre. Aluzia biblică la Fiii Domnului, care s-au împreunat cu fiicele omului, reprezintă un ecou îndepărtat al acestei practici tainice, astfel încât oameni de seamă (cu reputaţie) au fost zămisliţi de bărbaţi cu iniţiere superioară şi femei din tagma inferioară neiniţiată, devenind preoţi-regi cu cunoştinţe desăvârşite. O legendă asemănătoare circulă în mod obişnuit prin Asia, cu privire la Nagasii din India, un ordin misterios de adepţi-şamani al cărui animal totemic este şarpele, şi care sunt renumiţi pentru faptul că s-au împerecheat uneori cu membrii familiilor regale indiene, cu scopul de a ameliora tagma conducătorilor.

Dintr-o asemenea descendenţă combinată face parte şi Atlas. În legendele greceşti, el îşi are locul într-un şir de zece regi şi regine divine, începând cu Uranus şi continuând cu Poseidon, Atlas, Electra şi alţi şase descendenţi. Despre fiecare se spune că s-a născut dintr-un zeu şi un muritor, că a clădit un oraş şi că a introdus arta civilizaţiei în triburile nomade porfund ignorante. După cum se poate vedea, povestea Atlantidei preia o temă care – sub aspectul hiperboreenilor – era binecunoscută atenienilor, repetând întruna acelaşi motiv al încrucişării genetice şi al autosacrificiului, spre folosul evoluţiei.

Astfel Leto, fecioara hiperboreană care le-a dat naştere lui

Apollo și Artemis (procreați de Zeus pe insula Electris) are o strânsă legătură filologică cu Cleito, Măreața-Mamă de pe insula Atlantida, care era soția lui Poseidon și mama lui Atlas. Atât Cleito, cât și Leto erau fecioare pământene (adică neinițiate) născute pe o insulă sfântă. Amândouă au devenit mame-zeițe prin împerecherea lor cu zeii. Amândouă au dat naștere (ulterior) unor zei inferiori sau unor urmași semi-divini. Jurgen Spanuth afirmă că numele Cleito a devenit Leto o dată cu trecerea povestirii hiperboreene în limba greacă, iar ambele denumiri se referă la măreața Zeiță-Mamă care a cârmuit lumea antică timp de mai bine de 30.000 de ani, până când elenismul patriarhal a răsturnat vechea ordine mitologică.[27]

Totodată, atenienii au atribuit hiperboreenilor un asemenea rol de clerici purtători ai culturii, la fel cum Platon a atribuit acest rol zeilor care au întemeiat Atlantida. Ținând seama de soarta tragică a lui Socrate (socotit un eretic) Platon a fost oarecum rezervat atunci când vorbea despre zei, dar știa că ei sunt oameni ca și noi, de aceea îl citea uneori pe Hesiod, care într-o epocă anterioară și mai liberală se referise la zei numindu-i „rasa de aur ce a apărut mai întâi" sau Prima Rasă, adică inițiați și filozofi care, cu înțelepciune și grijă, îndrumaseră propășirea triburilor înapoiate, încă din cele mai vechi timpuri.[28]

La fel și Platon vorbește în *Timaeus și Critias* despre această rasă înțeleaptă care întemeiase Atlantida, echivalând-o cu Titanii „străvechii zei" ce au cârmuit universul înaintea Olimpienilor și care - la începutul începuturilor - împărțiseră pământul între ei, astfel încât fiecare clan al zeilor stăpânea o porțiune din el.

Istorisirea lui Critias continuă cu povestirea modului în care Poseidon, zeul-mărilor, și-a însușit Atlantida:

> A fost odată ca niciodată, pe când zeii au împărțit pământul între ei... Fiecare a primit cu bucurie proprietatea ce i se cuvenea, stabilindu-și teritoriile. După aceea, ei au continuat să aibă grijă de noi, de ființele și de copiii lor, așa cum păstorii au grijă de turmele lor. Nu foloseau constrângerea fizică, dar au exercitat influențele lor asupra părților celor mai sensibile ale ființei, folosind convingerea (așa cum timonierul folosește cârma pentru a îndruma mintea) după cum considerau de cuviință și călăuzindu-i astfel pe toți muritorii.[29]

Din cele de mai sus, putem deduce că Platon subînțelegea transmiterea atât a principiilor filozofice și religioase, cât și a practicilor etice. Povestirea sa subliniază că religia pe care o propovăduiau zeii era religia Stâlpului, aceeași cu religia hiperboreenilor.

În dialogurile lui Critias se povestește cum cei zece preoți-regi se întruneau periodic pentru prăznuirea sacrificării taurului, ritualul principal al cultului lor:

> Cârmuirea și comunitatea lor erau realizate prin poruncile lui Poseidon, cuprinse în legi și gravate de primii regi pe un stâlp de cupru din templul lui Poseidon, aflat în mijlocul insulei... Înaintea oricărei judecăți de perspectivă, ei făceau schimb de daruri în cursul ceremoniei care urma. În templul lui Poseidon taurii umblau în deplină libertate. Cei zece regi... intrau neînsoțiți și începeau să vâneze taurii, folosind măciuci și lațuri, dar nici o armă de metal. Când prindeau taurul, îi tăiau gâtul pe vârful stâlpului [în textul grecesc *Kata Koryphen Autes*] astfel încât sângele se prelingea pe inscripție.[30]

Apoi urma un festin în care mădularele taurului erau oferite drept ofrandă lui Poseidon, iar apoi regii se așezau la sfat, la poalele stâlpului. Este o ceremonie ce ne amintește despre Aesir care ședea la sfat la poalele stâlpului Yggdrasil.

În textul grecesc, *Koryphe* înseamnă voluta din vârful stâlpului de sacrificiu, oferindu-ne astfel încă un exemplu al legăturii dintre simbolurile și practicile religioase ale atlanților și hiperboreenilor.

În Străvechea Norvegie, atât voluta, cât și stâlpul central care sprijinea acoperișul unei locuințe se numeau *Às*, iar *Às* (după cum ne aducem aminte) reprezenta hieroglifa lui Isis, pe când *Às–Ar* era hieroglifa lui Osiris. De la *Às* derivă numele Asgard al insulei sacre din Edda, unde Aesirii se adunau pentru înfăptuirea ceremoniilor regale. Din această vastă asociere a cultului stâlpului cu judecata regală, dar și cu sacrificiul, se trage sensul original al volutei care se referă la tron, la monarhie și la autoritatea supremă (deopotrivă spirituală și temporală) înțeles pe care l-a păstrat din epoca neolitică. Regii și liderii națiunilor occidentale au transmis mai departe voluta (până în zilele noastre) ca pe un sceptru sau ca pe o emblemă sacră, iar emblema crinului regal al Franței (derivat din Irminsul) este prefigurat (fără nici o schimbare) în exemplele hitite, asiriene și scite și, după cum putem observa, chiar și în exemplul Atlantidei.

Istoria pierdută a Greciei antice

Fără îndoială, cultura Atlantidei a avut multe puncte în comun cu cea hiperboreană, iar centre sacerdotale precum acestea (conduse de marile dinastii ale preoților-regi) au alcătuit odinioară o imagine

proeminentă în sânul civilizaţiei timpurii. Dacă atenienii nu şi-ar fi uitat fosta lor lume aheiană, ei ar fi recunoscut paralelele izbitoare dintre oraşul dispărut (menţionat de Platon) şi patria hiperboreenilor şi ar fi priceput baza lor faptică. Însă Atena era un oraş-stat eşuat în timp. Nu avea trecut. Dar pentru norodul Atenei, chiar şi reminiscenţele lui Homer despre străvechile epopei istorice nu dobândiseră (până în secolul al VI-lea î. Chr.) decât aura cultului mitic. Lumea din Epoca de Bronz fusese uitată.

Istoricii au observat deseori că este aproape imposibil să străpungi vălul gros ce întuneca trecutul de dincolo de secolul al VI-lea î. Chr., când civilizaţia de-abia se desprindea din Epoca întunecată care durase 600 de ani.

Fără îndoială, datorită acestor circumstanţe trebuie (cel puţin în parte) să atribuim strania noastră ignoranţă a istoriei anterior afirmării Greciei clasice.

Unii savanţi au lansat teoria potrivit căreia un gen de dezastru geologic a lovit pământul spre sfârşitul secolului al XIII-lea î.Chr., generând izbucnirea spontană a unei activităţi vulcanice, de natură neobişnuit de violentă, urmată de cutremure, inundaţii şi incendii pe cea mai mare parte a globului. Există unele confirmări arheologice şi climatologice ale acestei teorii. Deşi respinsă de alţii, teoria a fost avansată spre a elucida distrugerea (altminteri inexplicabilă şi bruscă) a atâtor civilizaţii înfloritoare la vremea aceea, ceea ce a provocat dispariţia cunoştinţelor istorice şi a scufundat în întuneric mare parte a lumii cunoscute, provocând declinul brusc al Greciei din Epoca Bronzului, după câte avem cunoştinţă.[31]

Rădăcinile culturii sale se întindeau în civilizaţiile egipteană, minoică şi miceneană, însă în jurul anului 1200 î.Chr. lumea minoică a dispărut. După această dată, şi lumina civilizaţiei miceniene s-a stins pentru totdeauna, iar Grecia s-a scufundat în barbarism. A fost ruptă de Egipt. Legăturile cu norodul au fost întrerupte deoarece vechile căi de comerţ fuseseră abandonate. Cronicile au fost distruse şi o dată cu ele a dispărut şi arta scrisului însăşi, iar pe măsură ce ştiinţa istoriei decădea, grecii au mitologizat istoria şi au inventat propriul lor trecut pe ruinele unei lumi destrămate.

Aventurierii greci au jefuit comorile oraşelor muribunde, iar poeţii greci au început să reamintească despre o lume a zeilor şi eroilor (care a dispărut), despre imperii apuse şi despre un lăcaş binecuvântat al zeilor, unde morţii se odihneau în pace. Însă datele vagi, lipsite de imaginaţie şi de reale cunoştinţe istorice, au

determinat pierderea celei mai mari părți a trecutului. De-abia în secolul al VI-lea î.Chr., o galaxie de scriitori și filozofi precum Pitagora, Hesiod, Eschil, Democrit și alții de-a lungul secolelor au izbutit să țeasă din nou pânza civilizației într-o formă reinventată. Renașterea a parvenit din Asia Centrală, când misionarii hiperboreeni ai lui Apollo au întemeiat un sanctuar mai întâi pe insula Delos, iar apoi la Delphi, aducând în Grecia artele și științele unei noi ere.

Hiperboreanul Apollo nu făcea parte din panteonul olimpian. El a sosit în Asia Mică dintr-o epocă anterioară și dintr-o regiune unde șamanii și adepții-magicieni proslăveau o Ființă Supremă care, ne spune Schuré, era cunoscută (inițial) sub numele de Ap Olen sau Ap Wholen, ceea ce însemna Părintele Universului.[32] Însă atunci când cultul lui Apollo s-a înrădăcinat în Delphi, el a fost preschimbat într-un Zeu al Soarelui și i s-a atribuit o nouă poveste despre nașterea sa, ceea ce a înlesnit pătrunderea sa în panteonul elenic al lui Zeus, fără a-și pierde vreodată (și în totalitate) amprenta originii sale circumpolare, după cum relevă Guthrie.[33] Apollo le-a adus atenienilor noutăți din inima Asiei, într-o formă adecvată culturii lor renăscute.

Oriunde ne-am îndrepta atenția în cadrul acestei povestiri despre străvechea lume mediteraneană, dăm peste ecourile chinuitoare ale unei ambianțe mai vaste, ale unor curenți de comunicare culturală și ai fertilizării, care își aveau epicentrul departe de Grecia, în regiunea Altaică, printre maeștrii transei și ai extazului. Punctul esențial în povestea Atlantidei (unul care adesea este neglijat) îl constituie faptul că Platon a înfățișat Atlantida ca pe un centru al Înțelepciunii preistorice devenit (potrivit preoților egipteni ce l-au informat pe Solon) buricul pământului unui imperiu apusean cvasi-religios. Probabil că el a adăpostit sub aripa lui ocrotitoare multe neamuri și comunități diferite, în același mod cum s-a întâmplat cu Sfântul Imperiu Roman al Creștinătății din perioada Evului mediu care (centralizat în cetatea papală) și-a impus hegemonia peste majoritatea regatelor din Europa. Totuși, după cum spune Platon, acel imperiu al Atlantidei era doar o legătură, stabilită de zei într-o rețea mai vastă de centre ale Înțelepciunii, a cărei capitală se afla în altă parte "la centrul Universului"[34], sub cârmuirea supremă a lui Zeus. Astfel ajungem din nou la ideea unui centru suprem de propagare a culturii, mai vechi decât Atlantida și cu puteri atotcuprinzătoare, precum cele ale Shambhalei.

Rolul pe care asemenea centre ale religiei Stâlpului l-a jucat în preistorie (ca leagăne ale civilizației) a fost aproape total ignorat

de istoricii moderni, în detrimentul înţelegerii noastre a trecutului. Totuşi există dovezi ample despre forţa motrice şi civilizatoare a marilor religii. Se ştie azi că Regele Aşoka (mileniul II î.Chr.) a unificat mare parte a Indiei sub o cultură budhistă concentrată în capitala sa regală. Roma papală a construit un lanţ de mânăstiri de-a lungul întregii Europe barbare, ceea ce i-a asigurat înţelepciunea şi stabilitatea religioasă şi politică. Iar Islamul militant a subjugat un teritoriu vast (pornind de la baza sa din Bagdad) şi a devenit calea unei civilizaţii musulmane strălucite, cu ţeluri îndepărtate.

Arheologul scoţian Euan McKie constată că acelaşi fenomen a avut loc mult mai devreme, în era constructorilor megalitici europeni. El crede în dovada celor mai vechi construcţii megalitice (putând avea o vechime de 10.000 de ani) care erau operele unei tagme preoţeşti ce avea misiunea de răspândire a culturii din alte locuri, şi a căror sanctuare erau deopotrivă centre religioase şi de învăţături ştiinţifice.

Atrăgând popoarele nomade în jurul lor (făcând troc cu propria ştiinţă pentru a putea obţine hrană) ei au răspândit procesul aşezărilor agricole (cu artele şi ştiinţele lor) pretutindeni în Europa vestică, dând astfel coeziune unei societăţi neolitice prospere.[35]

Dar în pofida mărturiilor clare ale istoriei, puterea unificatoare a religiei (spre deosebire de rolul jucat de politică în formarea unei mari hegemonii precum cea a Atlantidei) nu este încă pe deplin cunoscută. În consecinţă, şi astăzi multă lume respinge povestea Atlantidei, ca pe un simplu produs al imaginaţiei lui Platon, aşa cum au procedat concetăţenii săi atenieni. Căci trecutul era virtual inexistent pentru ei, aflându-se la un punct de cotitură al istoriei. Religia Stâlpului era pe cale de dispariţie. În străvechea lume a trecutului lor aheian, marile centre ale Înţelepciunii pieriseră, grădinile Măreţei Zeiţe erau năpădite de buruieni, iar curţile zeilor-regi amuţiseră. Lumea se redusese la cea egeeană, în memoria atenienilor tot ceea ce constituise prilej de sărbătorire a Axei Lumii se transformase (în mod irevocabil) în mit, iar pe vremea lui Platon era cinstit doar ca mit.

12

PITAGOREANUL „Y"

În folclor, Atlantida și Shambhala sunt legate între ele (în mod implicit) fiind considerate drept reprezentări legendare ale dorinței inimii, două miraje strălucitoare ce se întind în orizontul cel mai îndepărtat și cel mai de neatins al năzuinței umane, veșnic retrăgându-se, pe măsură ce ne apropiem de ele. În cel mai fericit caz, nu sunt nimic altceva decât simboluri ale stărilor ideale ale unei conștiințe nicicând realizate. Însă asocierea lor pare să aibă o bază mult mai reală și mult mai concret istorică. Tradiția inițiatică susține că amândouă au existat cu adevărat (una în marea apuseană, cealaltă în munții răsăriteni) ca puncte de raționament a ceea ce fusese cândva o rețea de centre ale Înțelepciunii, localizate pe o mare schemă a puterii ce se întindea pe tot globul. Mai mult, Shambhala încă mai există în interiorul unui cadru ce așteaptă să fie reactivat.

Cavalerii Teutoni din Europa, în strânsă legătură cu sufismul, erau conștienți (aproape în mod sigur) de existența unui centru primordial de inițiere, aflat în inima Asiei. Însă în ce măsură Aristeas din Proconnesus avea cunoștință despre Shambhala (în timp ce căuta lăcașul nordic al lui Apollo) nu știm, după cum nu știm nici dacă Platon a procedat la fel în legăturile sale confidențiale cu pitagoreenii. Tot ce se poate, căci Orientul i-a atras în mod irezistibil pe misticii greci. Se spune că Pitagora ar fi întreprins o călătorie în Hindustan, în căutarea înțelepciunii, iar Philostratus a redat în cronici călătoria pe care Apollonius din Tyana a efectuat-o într-o zonă de dincolo de munții Trans-Himalayeni (zonă ce nu putea fi decât Tibetul) în căutarea ținutului pe care înțeleptul grec îl numea Sălașul Zeilor.

Dar spre deosebire de filozofii cei mai de seamă, țelurile obișnuite ale atenienilor din perioada lui Platon erau legate de

aspiraţii foarte mărunte. Firi pioase şi conservatoare, năzuinţele lor spirituale se axau pe Câmpiile Elizee din marea apuseană, unde morţii binecuvântaţi trăiau alături de zei. Era un loc legendar pe care Homer l-a situat printre triburile Cimbriene nordice.

Acolo, relatează Proteus (zeul-mărilor din *Odiseea*) „trăieşte Rhadamatus cu păr bălai, în locul unde viaţa este cea mai tihnită pentru oameni. Nu există pic de zăpadă, nici furtuni năpraznice şi nici ploi. Dar totdeauna Ocean a trimis briza sa puternică înspre Apus, pentru a-i potoli pe oameni."[1] Pe tărâmul acela idilic (aşa credeau atenienii) cântau fiicele Zeiţei Nopţii, iar acolo Atlas, Purtătorul-Cerurilor, sprijinea rotirea esenţială a ordinii cosmice. Întreaga povestire a lui Platon despre soarta nefastă a Atlantidei (împreună cu ecourile sale despre acest Elizeu nordic) nu concorda nicicum cu starea lăuntrică poetică şi religioasă a atenienilor, care - fără îndoială - nu găseau nimic atrăgător într-o povestire despre gloria divină înfrântă, despre o minunată insulă-regat din oceanul apusean, întemeiată de zei, care, devenind corupţi, au fost nimiciţi.

În Atena din secolul al V-lea î. Chr., libertatea religioasă era restrânsă cu rigurozitate. Socrate, vestitul mentor excentric al lui Platon, fusese executat nu de mult, fiind silit să se sinucidă din cauza ignorării zeilor şi din cauza doctrinelor religioase despre care se credea că primejduiau moralitatea tineretului din Atena. Moartea sa a demonstrat (cu claritate) că existau subiecte atât religioase, cât şi politice despre care era mai înţelept să nu vorbeşti prea liber, astfel încât naraţiunea lui Platon despre Atlantida şi sfârşitul ei tragic (fără zorzoane, dar detaliată şi lipsită de orice înfloriturі) a căpătat prea puţin sprijin popular.

Totuşi, în pofida largului scepticism contemporan, anumiţi eruditi greci au socotit-o plauzibilă. Însuşi Platon se pare că a crezut în veridicitatea sa istorică, căci în dialogurile din *Timaeus*, Critias declară (de două ori) că era ceva ce se întâmplase cu adevărat. În acest sens, el are şi acceptul lui Socrate. Eberhard Zanggar, un geoarheolog şi un cercetător recent, afirmă că aceasta este - fără îndoială - o dovadă *Prima Facie* a ceea ce Platon credea cu adevărat. Povestea Atlantidei s-a transmis în rândurile platonicienilor şi ale neo-platonicienilor, îndemnându-i la căutarea regatului dispărut, idee care a preocupat generaţii de savanţi şi ocultişti, de atunci şi până în zilele noastre. Au fost depuse nenumărate eforturi pentru a explica, a data şi a localiza regatul, şi mii de tomuri s-au scris despre acest subiect, din momentul în care Ignatius Donnelly l-a popularizat (stârnind senzaţie, la începutul secolului) şi a localizat ruinele regatului scufundat în zona insulelor Azore -

o teorie comodă totuși, care a fost ulterior respinsă de cercetările geologice din Oceanul Atlantic.[2]

Cu multă perspicacitate, Edgar Cayce a situat Atlantida în apropiere de insulele Bahamas; Robert Graves a presupus că s-ar fi aflat în Tunisia sau Nigeria; alții au sugerat Creta, Ceylon, Anglia sau străvechiul Tartessos de pe coasta iberică. Iar alții au amplasat Atlantida în ținuturi și mai exotice (care se întind de la Crimeea până în Australia) și în fiecare caz au sprijinit argumentele lor cu o logică aparent fără fisură. Zanggar identifica Atlantida cu străvechea Troia, susținând afirmația sa într-un mod tot atât de convingător precum Jurgen Spanuth, când a localizat Atlantida pe un șir de creste scufundate ce se găsesc acum sub Marea Nordului, între Heligoland și Eiderstadt, în apropierea țărmului german Schleswig-Holstein.

Spanuth, un austriac ce a devenit pastor în localitatea Bordelum de pe coasta germanică a Mării Nordului, a întreprins numeroase excavații în zona Heligoland. Ca urmare, el credea că până în anul 1200 î. Chr. acesta era centrul sacru al unei zone de cultură germanică, un ținut care s-a îmbogățit de pe urma chihlimbarului, o substanță descoperită în mari cantități în râul Eider din apropiere. Însă după această dată, Europa de Nord a decăzut în barbarism, iar amintirea epocii sale de aur a fost uitată. [3] Pe de altă parte, Zanggar își bazează teoria pe excavații efectuate pe arii extinse în Tiryns (în Mediterana răsăriteană) care l-au convins că Atlantida era cu adevărat o reconstituire a Războiului Troian.

Ambii scriitori au fost criticați. Și fiindcă cele mai amănunțite cercetări (care cuprind toate părțile pământului) au eșuat, nedescoperind dovezi de netăgăduit care să lege aceste două locuri (sau altele) cu Atlantida, mulți oameni sunt predispuși să considere sanctuarul dispărut (la fel ca Shambhala) drept un mit discreditat, o himeră nostalgică.

Totuși există alții care îl sprijină pe Spanuth atunci când susțin că Atlantida se găsește în Marea Nordului, afirmând că atlanții și hiperboreenii erau una și aceeași rasă, astfel ajungând (în mod independent) la aceeași concluzie precum Blavatski și Guénon. Pytheas din Massilia, un geograf iscusit care a trăit în secolul al IV-lea î.Chr. și care a explorat Oceanul Atlantic în amănunțime, ca și Marea Croniană (așa cum era numită odinioară Marea Nordului) împărtășea aceeași părere.[4] Observațiile și măsurătorile sale astronomice (unice în zilele lui) dar și relatările călătoriilor din zona Baltică au stârnit secole de neîncredere și certuri printre savanții greci, mai ales fiindcă el numea Bazileea/Electris cu numele

de Scheria (numele dat de Homer insulei regale Phaeaces) un neam pe care Odysseus l-a întâlnit în Marea Cronianã și a cărui membrii pretindeau cã se trag din Poseidon.[5]

Olaf Rudbeck, un profesor de medicinã suedez și un renumit botanist din secolul al XVII-lea, era o altă personalitate care era convinsă cã Atlanții, Hiperboreenii și Phaeacesii erau una și aceeași rasă. După ce a studiat istoria Suediei, el a ajuns la concluzia cã regatul Atlantida/Hyperborea/Phaeaces s-a aflat în patria sa scandinavă.[6]

Dar un lucru și mai uluitor decât amplasamentul său îl constituie întrebarea ce vârstă avea Atlantida atunci când s-a scufundat? Pentru istoricii greci era evident cã Atlantida Epocii de Bronz a lui Platon (c. 3000 î. Chr. - 1200 î. Chr.) nu putea fi Atlantida care a dispărut în apele oceanului cu 9.000 de ani înaintea călătoriei lui Solon în Egipt, căci în acele timpuri străvechi nici grecii, nici egiptenii nu existau încă. Grăbindu-se să sublinieze anacronismul, Eudoxus din Cnidos (în secolul al IV-lea î. Chr.) a propus soluția. Egiptenii, spunea el, socoteau o lună drept un an, astfel încât (în calendarul lor) 9.000 de ani se transformau în circa 690 de ani.[7] Totuși soluția lui nu pare să fie corectă, deși ea a fost adoptată de numeroși cercetători nedumeriți, de-a lungul secolelor, dintre care unii aveau propriile lor teorii. Astfel Eusebius din Caesarea, un cronicar creștin din secolul al IV-lea, a fost preocupat (în principal) ca cronologia egipteană să coincidă cu părerile biblice și mai ales cu părerile despre istorie ale Romei Creștine. Ca atare, el a spus referitor la străvechiul calendar egiptean: „«Anul» cred eu... cã era unul lunar format din 30 de zile: ceea ce noi numim acum o lună, egiptenii considerau a fi «un an».“[8]

Însă S.R.K. Glanville, un egiptolog ale cărui lucrări au fost citate de cercetători vestiți precum Hapgood, Bauval și Gilbert, contrazice această soluție populară. El a demonstrat convingător cã străvechii egipteni foloseau un calendar dublu, pe care îl descria ca pe „cea mai științificã combinație de calendare folosită vreodată de om“[9], unde erau combinate atât ciclul solar, cât și cel lunar, și care ar fi putut fi folosit încă din mileniul al V-lea, în epoca predinastică.

De curând, Bauval și Gilbert au oferit dovezi convingătoare potrivit cărora egiptenii au întocmit sistemul lor calendaristic după observarea îndelungată a precesiunii stelare a echinoxurilor, afirmând totodată cã deși nu se cunoaște cu precizie când a luat ființă calendarul lor solar, s-a convenit cã (în general) acest lucru s-a petrecut cu mult înainte de anul 2500 î.Chr. Acești autori dezvoltă ideea:

„În sistemul calendaristic folosit de egipteni, anul era împărțit în 12 luni, fiecare având trei *decani* de câte 10 zile, adică 30 de zile într-o lună și *36 decani* într-un an. Aceasta face un an de 360 de zile, la care s-au adăugat alte 5 zile în plus; ele erau denumite «cele 5 zile de peste an».“[10] Așadar este limpede că egiptenii își dădeau seama, la fel ca și babylonienii (a căror astronomie dezvoltată o cunoșteau îndeaproape) că anul era un fenomen solar care nu trebuia confundat cu anul lunilor selenare. Prin urmare, informația căpătată de Solon despre străvechea vârstă a Atlantidei trebuie considerată corectă, cel puțin pentru cunoștințele aprofundate ale sacerdoților egipteni.

Aceasta este concluzia la care a ajuns Lewis Spence, un antropolog scoțian care (ca rezultat al studierii poveștii despre Atlantida) afirma că orașul era (în fapt) o așezare Cro-Magnon din Era Glaciară, ce s-a scufundat în apele oceanului cu 12.000 de ani în urmă, exact așa cum susținea Solon. În orice caz, modul cum atlanții vânau taurii (după cum descrie Platon) dovedește imensa vechime a religiei în care șefii de triburi (ce erau și preoți) vânau zimbrii sălbatici pentru a-i sacrifica, înarmați numai cu bâte și lanțuri (cele mai vechi arme ale omului) într-o vreme cu mult înainte ca animalele să fi fost .capturate pentru a le domestici. Reținând asemenea detalii grăitoare, printre altele, Spence a exprimat opinia (în 1924) că atlanții erau un popor Cro-Magnon din perioada culturii Aurignaciene și că versiunea literară a lui Platon despre Atlantida din Epoca Bronzului (cu metropola sa impunătoare, cu artele sale sofisticate, cu carele sale și cu folosirea metalelor) se întemeia pe legende populare foarte vechi, datând din preistorie.[11]

Spence era de părere că în timpul ultimei Ere Glaciare au existat două mari insule în Oceanul Atlantic, una fiind Atlantida, iar cealaltă Antilia, o denumire de la care se presupune că a derivat cea a insulelor Antile din Indiile de Vest. Deși Atlantida s-a scufundat (în cele din urmă) sub apele în creștere ale oceanului, Antilia a supraviețuit în formă fragmentată, dar nu înainte ca ambele insule să fi dat naștere unei culturi paleolitice care s-a răspândit în America (pe de o parte) și în Europa apuseană (pe de altă parte). Atlanții lui Spence au lăsat moștenire cultura lor superioară pe continentul eurasian și erau șamani-artiști ai cavernelor din Spania și Franța. În sprijinul teoriei lui Spence, Caribii* și triburile din Hispaniola dovedesc că aveau o tradiție îndelungată, potrivit căreia multe din insulele Antilelor (o binecunoscută zonă seismică) erau

* indieni locuitori ai triburilor din sudul Indiilor Vestice și de pe coasta de nord a Americii de Sud (n. tr.).

cândva unite într-o singură masă de pământ, însă un puternic cataclism scufundase terenurile de legătură, lăsând numai fragmente insulare, cunoscute în prezent.

Căci nivelul mării, după cum spune Zanggar „a început să crească brusc, cu 13.000 de ani în urmă; 5.000 de ani mai târziu, apele creşcuseră deja cu 120 de metri, iar întinsele câmpii de pe coaste fuseseră scufundate în mare parte."[12]

Ipoteza lui Spence este nesatisfăcătoare prin ea însăşi, dar când o combinăm cu cea a lui Guénon, în care se spune că, de-a lungul veacurilor, centre ale Înţelepciunii au fost întemeiate ca subsidiare ale centrului principal (depăşindu-l, mai mult sau mai puţin, deşi în mod cu totul ierarhic) este posibil să se presupună că au existat mai multe Atlantide şi că în perioada vastă de timp care s-a scurs, cronicile egiptene ar fi putut avea lipsuri sau ar fi putut cuprinde inexactităţi. Primul aşezământ al Atlantidei a fost construit probabil lângă Antile (după cum susţine Spence) şi a dispărut pentru totdeauna după creşterea apelor oceanului din ultima Eră Glaciară, deşi acest lucru nu îl vom afla niciodată cu certitudine. Dar dacă aşa stau lucrurile, atunci Atlantida despre care pomeneau preoţii Saitian este foarte probabil să fi fost un sanctuar reconstruit altundeva (un centru secundar sau de rangul al treilea) ce a fost (la origine) un aşezământ neolitic care s-a dezvoltat, căpătând o mare importanţă şi putere (după cum s-a mai descris). În cele din urmă, Atlantida şi-a găsit sfârşitul în cadrul unei catastrofe generale, despre care istoria deţine o cronică binecunoscută şi clară.

Cel mai probabil, un asemenea eveniment îl constituie invazia regiunilor mediteraneene de către federaţia nordică a Popoarelor de Navigatori. Este o invazie ce a ameninţat Egiptul, fără însă a-l cuceri, graţie ajutorului militar primit din partea altor popoare (ameninţate şi ele) inclusiv Atena. Acest atac puternic (lansat pe mare şi pe uscat de către popoarele maritime de la nord) era, mai mult sau mai puţin, contemporan cu distrugerea Greciei miceniene, posibil prin inundaţii imense[13], precum şi prin misteriosul cataclism global de la sfârşitul secolului al XIII-lea î. Chr., care a devastat multe alte teritorii, dar şi marile lor oraşe şi imperii. Probabil ultima Atlantidă a pierit atunci.

Reactivarea străvechii reţele a puterii

Tot ceea ce s-a scris despre Atlantida presupune existenţa unei realităţi istorice temeinice, oricât de distorsionată ar fi fost de-a

lungul timpului și oricât de confuze ar fi fost relatările transmise. Aceasta sugerează de asemenea (după cum s-a spus) o strânsă legătură cu Shambhala. De fapt, legenda Atlantidei s-a contopit cu cea a Shambhalei și cea din regiunea munților Altai într-un număr de contexte diferite. Guénon de pildă, atribuie desemnări arhetipice similare deopotrivă Atlantidei și Shambhalei.

El spune că în India, Shambhala este denumită „insula albă" sau „lăcașul celor binecuvântați", după „insula albă" de origine polară. Dar în tradiția celtică „insula albă", „insula Sfinților" sau „insula celor Binecuvântați" sunt denumiri folosite pentru a desemna un paradis terestru din apus, care este uneori localizat în Irlanda, în Anglia sau Heligoland și care se referă la Atlantida.[14]

În 1776, Jacob Bryant, un renumit cercetător în filologie și un expert al Troiei Homerice, a publicat o enciclopedie a mitologiei antice, în care susținea că troienii erau urmașii unei rase de atlanți foarte veche, ce s-a stabilit pretutindeni în Eurasia. Ca rezultat al cercetărilor sale filologice, el a demonstrat că urme ale culturii puteau fi găsite din Africa de Vest până la fluviul Ind. Astfel, fără să vrea, el a confirmat legătura atlanților cu Asia Centrală și Shambhala.[15]

În multe privințe, suntem îndreptățiți să presupunem că existența unei vaste rețele de centre spirituale puternice (care au iluminat cândva lumea păgână, unind Răsăritul cu Apusul) s-a păstrat de-a lungul mileniilor în circuitele europene ale altor lumi inițiatice și a izbucnit adesea în acest mod curios, îndemnându-i pe Iezuiți să caute misteriosul regat asiatic al lui Prester John, iar pe Rușii de Credință Veche să caute tărâmul binecuvântat de la Belevodye, de la răsărit. De exemplu, este neîndoielnic faptul că o străveche linie de cunoștințe ezoterice (păstrată de-a lungul veacurilor) a oferit baza religiei mistice care (după cum știm) i-a încurajat pe Cavalerii Teutoni din Bornholm în „acțiunea lor către Est" spre a răspândi mesajul Creștinătății.

Pe de o parte, ei au fost puternic influențați de tradiția sufistă pe care sarazinii au adus-o cu ei în Țara Sfântă, în timpul Cruciadelor, iar pe de altă parte au fost influențați de străvechile Mistere Celtice ale Europei. Zona principală de acțiune a Cavalerilor Teutoni o constituia regiunea Baltică și Germania, unde aptitudinile heterodoxe ale Sfântului Împărat Roman Frederick al II-lea au suprasaturat Curtea Prusacă prin erudiția ezoterică a arabilor, prin alchimie și mistică, dar și prin învățăturile arboricole ale Druizilor din Europa de nord, transmise dintr-o epocă pre-celtică. Dar sub aceste tradiții aparent foarte diferite se găsea un

singur substrat de înțelepciune străveche, care luase naștere în Europa, după milenii de valuri migratoare din Asia Centrală (dintre care poporul celtic a fost ultimul) povestind despre un mare centru de putere existent acolo și despre cunoștințele secrete ale unui popor megalitic de mult uitat.

Unele grupări ezoterice au fost totdeauna conștiente de substratul gnostic ce se află sub pojghița ortodoxă a istoriei. Astfel Templierii (al căror ordin a fost înființat în Palestina, în anul 1118) erau cunoscuți că ar fi crezut (în taină) în unitatea tuturor legăturilor de sânge, a tuturor raselor și a tuturor religiilor și că practicau tehnici și ritualuri spirituale ce aveau multe puncte în comun cu cele din Asia, cum ar fi cultul tibetan Dzog Chen al Capetelor Retezate. [16] De aceea nu este deloc imposibil ca ordinele cavalerești medievale din Europa (dornice să extindă Regatul Creștinătății) să-și fi dat seama, ba chiar să fi avut legătură cu centrul de inițiere din Asia Superioară, potrivit țelurilor lor religioase.

Tomas așa crede. El sublinia că, în 1184, Wolfram von Eschenbach, un trubadur și Cavaler Templier ce a rezumat legendele despre Sfântul Graal în romanța *Titurel*, a sugerat o legătură spirituală între Sfântul Graal și Asia, descriind Graal-ul ca pe o piatră - „*und dieser Stein ist Gral gennant*" (iar această piatră este numită Graal). Tomas se întreabă: oare se referea Eschenbach la Shambhala și la Piatra Chintamani? În povestea maeștrilor cântăreți, eroul Parsifal duce cupa sfântă (sau piatra) în Asia, la regatul lui Titurel, un preot-rege ce se aseamănă izbitor cu Fantoma Împăratului din Asia, pe care creștinii îl numeau Prester John și care (precum Titurel) a trăit vreo 500 de ani.

La fel ca Shambhala, regatul mitic al lui Prester John era o țară plină de minunății. Se spunea că se află în Deșertul Gobi și că avea o Fântână a Tinereții Veșnice din care puteau bea toți locuitorii, eliminând astfel bolile și bătrânețea. Numai sufletele cele mai curate puteau viețui pe tărâmul lui Prester John, acolo unde crima, sărăcia și nedreptatea erau necunoscute. O oglindă fermecată îi îngăduia regelui să vadă tot ce se petrecea în lume. Dragoni zburători duceau oamenii prin văzduh cale îndelungată, iar un inel fermecat îi putea face nevăzuți. Un turn uriaș se înălța în mijlocul orașului, iar acolo o minunată piatră magică era păzită zi și noapte. Tomas consideră toate aceste idei legendare (din care Eschenbach a extras mare parte din materialul său) că sugerează adevărata existență a unui centru asiatic de inițiere a lumii și furnizează elemente referitoare la doctrinele secrete și gnostice ale Templierilor.[17] În *Moștenirea mesianică*, ziariștii Michael Baigent, Richard Leigh și Henry

Lincoln găsesc urme ale originii grandioase a fanteziilor neooculte ale Partidului Nazist tocmai în această perioadă din istoria Germaniei (foarte religioasă și erudită) ale cărei idei ezoterice naziștii le-au folosit în scopurile lor.

Naziștii erau fascinați de miturile Asiei Centrale și de Doctrina Secretă care (potrivit anumitor surse) i-a fost dezvăluită lui Hitler de către generalul Karl Haushofer (un inițiat al unei importante organizații secrete budhiste din Japonia) și care a devenit un gen de magician-sfătuitor al lui Hitler. Teoriile ezoterice ale lui Haushofer (ce se refereau la Shambhala ca la o măreață și magică bază a puterii din care elita nazistă s-ar fi putut inspira, printre altele) cunoștințele despre proiecțiile astrale și controlul gândirii alcătuiau împreună cadrul interior al SS-ului condus de Himmler.

Baigent, Leigh și Lincoln evidențiază faptul că și Himmler era deopotrivă interesat de aspectul *exotic* al ritualurilor de proslăvire de natură păgână. Orașul ce înconjura cartierul său general din castelul de la Wewelsburg (deși nu a fost niciodată terminat) urma să fie edificat ca un oraș troian, iar Himmler pomenea despre el ca despre un centru al puterii, asemănător cu cel de la Stonehenge, referindu-se și la geomanție, la liniile ogoarelor, la magia pământului ș.a. Himmler concepea SS-ul ca fiind un ordin ocult asemănător Cavalerilor Templieri „și îi imagina, în mod specific, ca pe un Deutschritter reconstruit - un echivalent modern al cavalerilor cu mantii albe însemnate cu cruci negre care, cu 700 de ani înainte, au inițiat un Drang Nach Osten germanic timpuriu (adică o invazie către Răsărit) în Rusia."[18]

Pe baza a ceea ce știm în prezent, este limpede că din marele izvor tainic al cunoștințelor dobândite prin Cruciade, Templierii și ordinele lor adiacente au învățat ceva de la străvechiul cadru al puterii (care încă mai subjuga pământul) și au reușit să îl refacă, iar în înaintarea lor spre Răsărit, ei au căutat (probabil) ombilicul său asiatic, cu scopul de a-l asocia cu propriile lor acțiuni religioase și îndrăznețe: unirea întregii Europe sub stindardul universal al lui Christos. Călătorul Earnest von Salomon relatează că bascii (a căror istorie se pierde înapoi în timp, până în Era Glaciară) păstrează o tradiție potrivit căreia (în timpurile preistorice) munții Pirinei și Atlas (din Maroc) făceau parte dintr-o vastă hegemonie occidentală (guvernată de zei) fiind distruși într-un puternic cataclism natural, exact așa cum a scris Platon.[19] Însă Platon mai sublinia și faptul că munții făceau parte și dintr-un imperiu mondial mult mai vast, cârmuit de Zeul Zeilor, adică de însuși Zeus. Ca urmare, este posibil ca ei să fi constituit așezământul acestei mărețe hegemonii

eurasiatice la care visau Templierii, și care – dintr-un spirit lipsit de orice asemenea idealism religios – i-a îndemnat pe naziști către alianțele lor estice sinucigașe și către invazii.

Acțiunea puternicului ordin cavaleresc apusean a eșuat, dar ideea a supraviețuit și a continuat să-și urzească firul seducător prin discuții ezoterice revoluționare purtate de către ultimele organizații din ultima perioadă a Renașterii și din perioada Reformei. La începutul secolului al XVII-lea a fost publicată lucrarea postumă a lui Francis Bacon intitulată *Noua Atlantidă*, în care el a expus propria sa utopie. Era o povestire alegorică ce conținea concepția autorului despre societatea științifică și religioasă ideală, adică despre stadiul social perfect, ce fusese deja imaginat de Ordinele Inițiate medievale și ulterior de către Rozicrucieni.[20]

Atlantida nu este o societate utopică

Bacon a modelat idealul său despre Noua Atlantidă bazându-se pe Atlantida lui Platon, după cum sugerează numele. Era un tărâm necunoscut lumii, unde domneau iubirea frățească și un dezvoltat stadiu de cunoștințe științifice și unde – într-un mare colegiu al înțelepciunii intitulat Casa lui Solomon (un ordin al acelor preoți-savanți) – se studiau acele arte și științe care ar fi fost utile umanității, în cel mai mare grad. Înzestrați cu un adânc și pios misticism hermeneutic-cabalistic, locuitorii Noii Atlantide (remarcă Francis Yates) reveniseră așadar la stadiul de existență al lui Adam în Rai (înaintea Căderii în Păcat) trăind în prezența forțelor divine și a făpturilor mai degrabă angelice decât magice.

Dar în realitate Atlantida nu era utopică. Nu era alcătuită ca o societate perfectă (chiar de la începuturile sale) iar locuitorii săi nu se aflau într-un stadiu de grație primordială. Nu era un regat paradisiac precum Shambhala, dar era (după cum menționează Platon) degradată din punct de vedere moral și spiritual. Dacă ar fi existat vreun model adevărat printre Noua Atlantidă a lui Bacon, atunci acesta trebuie să fi fost reprezentat de comunitatea adepților din Asia Superioară. Căci Shambhala (și nu Atlantida) era aureolată de strălucirea adevărată a sanctității, a iluminării și a transcendenței.

Guénon ne spune că simbolismul geografic este acela în care pe axa Cer-Pământ punctul *Yang* (adică Răsăritul) este totdeauna Cerul, iar punctul *Yin* (adică Apusul) este totdeauna Pământul. Iar această legătură invariabilă determină ascendența vârstei. El spune: „Doctrinele tradiționale vor interpreta totodeauna Răsăritul

precum «partea luminoasă» (*Yang*) iar Apusul precum «partea întunecată» (*Yin*)... iar partea care este superioară celeilalte va fi totdeauna (în mod invariabil) răsăritul."[21] Atlantida și Shambhala cuprindeau în ele acest principiu ocult: ultima reprezenta locul cel mai vechi.

În timp ce Atlantida cădea pradă capriciilor naturii și istoriei omenești, cu Shambhala nu se întâmpla la fel. Guénon accentuează acest lucru afirmând: „Această regiune este «tărâmul suprem» ce a devenit inaccesibil oamenilor de rând și este ferită de cataclismele ce au nimicit lumea umană la sfârșitul unor anumite perioade ciclice... Este «muntele alb», «muntele soarelui» cum i se mai spune, niciodată scufundat de vreo inundație."[22] Doar Shambhala cuprinde calitățile bunătății, ale iluminării și ale purității veșnice pe care Bacon s-a străduit să le simbolizeze în Noua Atlantidă, în vreme ce Atlantida originală (deși a fost renumită în epoca sa) nu a depășit nicicând limitele unui imperiu pur uman, supunându-se legilor generației, ale decăderii și ale morții, la fel ca toate societățile pământene.

Din ceea ce cunoaștem (în general) despre societățile din Neolitic și din prima perioadă a Epocii Bronzului, dar și din ceea ce se desprinde din literatura atlanților/hiperboreenilor (în special) putem alcătui un tablou destul de cuprinzător al centrului de Înțelepciune din Atlantida. Este un centru cu care suntem foarte bine familiarizați. Oricât de bine a fost la început, el s-a dezvoltat într-un oraș-stat sacerdotal, guvernat de o monarhie ce era legea însăși. Era un oraș-stat bogat, bine înarmat și preocupat de păstrarea teritoriului său, de comerț și de puterea politică asupritoare, era dominat și format cu adevărat de către o supremă și puternică autocrație religioasă ce acționa din umbră (servind Statul în aparență) dar care - oricum - ținea în frâu regii și popoarele deopotrivă.

Ca mare putere cvasi-religioasă, Atlantida era - de fapt - prototipul tuturor viitoarelor societăți occidentale, determinând (în mod implicit) aspectul chiar și al culturii noastre actuale, al cărei scepticism religios tardiv încearcă în zadar să ascundă rădăcinile sale tradiționale și vechi.

În epoca sa postglaciară, Atlantida a devenit centrul unei religii dualiste sare îi proslăvea pe Magna Master și soțul ei (zeul Stâlpului Lumii) sub diferitele sale aspecte de falus. Principiul unității și-a pierdut puterea, iar cel al dualismului (pe care ocultistul și cabalistul britanic Dion Fortune l-a numit "o erezie fundamentală ") a devenit din ce în ce mai închistat. El și-a impus modelul său polarizator peste toate culturile ulterioare.

Într-o societate paleolitică timpurie, Ființa Supremă era proslăvită ca o entitate ce întruchipa forțele feminine și masculine la un loc, dar și tot ceea ce acestea reprezentau (după cum putem deduce, cercetând micile figurine paleolitice ce o întruchipează pe Măreața Maică) unde principiului feminin i se atribuie trupul de forma unui ou, cu contururile sale dătătoare de viață, în vreme ce principiul masculin rezidă în gâtul și capul cu aspect de coloană.

Însă în culturile neolitice, zeița androgină (la origine) apare despărțită atât în elemente feminine și masculine, cât și în perechi divine (adică zeu și zeiță împreună). Eliade spune: „Descoperirea agriculturii (mai presus decât orice) a adus cu sine modificări radicale în ierarhia divină: Mărețele Zeițe, Maicile Divine și soții lor, Bărbații Divini, sunt cei care și-au croit drum în prim-plan..."[23] Ființa Supremă este scindată și devine dualã.

Când civilizațiile care cunoșteau scrisul s-au dezvoltat, acest proces al destrămării a adus cu sine (în mod inevitabil) o pierdere a coeziunii psihicului colectiv, o ruptură și o descentralizare care au desfăcut în două percepția sa despre realitate. Iar această deteriorare a modificat - la rândul său - principiile unei orânduiri sociale și instituționale. Se pare că Atlantida a împărtășit această decădere universală a sănătății psihice. Amăgită probabil de vasta bogăție naturală a teritoriului său (poate și de adoptarea valorilor barbare și a practicilor preluate de la popoarele învecinate) Atlantida a devenit tot mai cunoscută, dezvăluindu-se precum centrul de comandă al unei instituții religioase cu ritualuri stricte, vizibile și bine întemeiate (așa cum întâlnim azi în oricare dintre religiile noastre semite) ale cărei pretenții moniste vin în contradicție cu filozofiile lor dualiste.

În Credința Stâlpului (așa cum ne-a parvenit ea: cu templele sale costisitoare, cu clerul său profesional, cu teologia sa figurativă și zeii antropomorfi, cu misionarii ce făceau prozelitism, cu vastul său imperiu cvasi-politic, cu interesele sale comerciale și legătura sa cu legile Statului, cu bogăția, constrângerile sale morale și stilul său monolitic) recunoaștem bazele nu ale Utopiei, ci ale unui facsimil timpuriu al societății noastre occidentale chinuite, sfâșiată de forțe conflictuale și idealuri. Cu aceeași problemă nerezolvată a conflictului dintre spirit și materie, dintre masculin și feminin, dintre sacru și profan ne confruntăm peste veacuri. De la Teba până la Vatican, erezia agricolă a supraviețuit, divizând și polarizând.

În epoca sa de glorie, religia Stâlpului (în Atlantida) trebuie să fi constituit o puternică forță de dezvoltare în societate, dând naștere monarhiilor stabile și eliberând o creativitate (fără egal) în arte și

știință, așa cum (în zilele noastre) perioada de început a Epocii Bronzului este strâns legată de o epocă de aur legendară, în mințile occidentalilor. Însă în realitate, către sfârșitul existenței sale (când degenerescența s-a instalat în impunătoarele și bogatele temple ale Zeiței) o asemenea credință monolitică trebuie să fi apăsat greu pe umerii unei lumi pregătite de schimbare, iar imensa sa inerție, ca și încălcarea nelegală a oricărui aspect al vieții, a practicării sacrificiului uman, excesele sale erotice sau de sacrificiu, dar și declinul conținutului spiritual au fost o povară pentru spiritul Epocii Fierului care tocmai se trezea la viață.

Deși (în cele din urmă) a fost forțată să cedeze locul noilor imperative patriarhale, Atlantida a aruncat o puternică umbră peste viitor. Simpla concretizare a divinului și subjugarea religiei de către legile Statului au afectat neîndoielnic viitorul curs al religiei occidentale, așa cum a făcut și teologia dualistă.

Mai ales cea din urmă a contribuit la excesiva polarizare a binelui și răului de către Occident, ducând la apariția unor puternice tensiuni pe plan moral. Dion Fortune scrie: „Comentatorii instruiți și iluminați ai tuturor religiilor interpretează dualismul drept erezie. Numai adepții ignoranți ai unei credințe cred în conflictul dintre lumină și întuneric, dintre spirit și materie... Doar ei comit greșeala de a clasifica o pereche de forțe rivale ca fiind bună, iar pe cealaltă o socotesc o forță rea. A face așa ceva înseamnă să te adâncești în erezia fundamentală a dualismului."[24] Nu putem îndrepta răul, ne spune autorul, pornind războiul împotriva lui, ci numai prin „absorbirea și armonizarea lui" în spiritul păcii. Eșuând în îndeplinirea acestei sarcini, neliniștea Occidentului este de natură morală și a condus (în mod inevitabil) la un secol al războaielor pline de ură sau de factură xenofobă și religios-naționalistă, ai căror germeni au fost sădiți cu mult timp în urmă, în sanctuarele perechilor de zeități masculine și feminine.

Cum ar trebui să cârmuiască înțelepciunea?

Atlantida și Shambhala oferă modele de guvernare religioasă diametral opuse, dând naștere la întrebări profunde despre natura religiei oficiale și despre rolul său adevărat în societate. În trecut, aceste întrebări au fost rareori puse, însă o binecunoscută autoare și cercetătoare a Institutului de Semantică Generală nu a fost atât

de reticentă. În lucrarea sa *Privire interioară în Epoca Vărsătorului*, Gina Cerminara susține că ar trebui să înlăturăm religia din lăcașul său sacrosanct (unde a zăcut atâta vreme) să o desprăfuim și să o supunem aceleiași cercetări critice pe care am folosi-o pentru oricare zonă a cunoașterii.[25]

Ținând seama de războaiele religioase din întreaga lume (care au devenit endemice în vremurile noastre: Creștinii împotriva Musulmanilor, Musulmanii împotriva Hindușilor, Protestanții împotriva Catolicilor, Evreii împotriva Musulmanilor, Musulmanii împotriva Musulmanilor) o asemenea cercetare era probabil necesară să fie întreprinsă încă de mult timp.

S-ar putea să fie nevoie să elucidăm asemenea probleme, cum ar fi deosebirea dintre dogmă și cunoașterea spirituală, rădăcinile amăgitoare ale căutării supremației religioase și învățămintele pe care le putem trage din istoria religiilor.

Însă (în cele din urmă) ar trebui să ne punem nouă înșine întrebările fundamentale: cum ar trebui instituită religia, potrivit căror principii și sub ce formă? Cum ar trebui ea să pătrundă în structura politică? Care ar trebui să fie relația ei cu normele sociale și morale ale vremii? Care sunt parametrii săi legitimi?

Acestea erau preocupările ce au reținut atenția școlilor ezoterice din Grecia antică, îndemnându-l pe Platon să întreprindă vestitele sale cercetări despre rolul religiei, pentru o guvernare corectă. Conaționalii săi erudiți își dădeau foarte bine seama de climatul creat de represiunile ideologice: Pitagora, care a încercat să situeze un consiliu de sfetnici inițiați deasupra instituțiilor guvernamentale, a fost ucis împreună cu toți adepții săi; Socrate, după cum se știe, a fost osândit la moarte din cauza jignirilor aduse zeilor. În pofida marilor progrese religioase în științele naturii, Dorian Greece se afla la apusul vieții sale, epuizat de studiul războaielor peloponeziene, limitat din punct de vedere spiritual, sărăcit și îndepărtându-se din ce în ce mai mult către țelurile materiale ale puterii și autorității, țeluri ce încurajau xenofobia și care nesocoteau (fără milă) drepturile femeilor și ale sclavilor. Școlile inițiatice apreciau acest declin moral ca fiind rezultatul impunerii religiei de stat.

În general, se crede că Platon a folosit povestea Altantidei drept un mobil istoric în sprijinul ideilor sale cosmologice și științifice, intenționând (după cum afirmă Zanggar) „să asigure o relatare coerentă, științifică a trecutului... și oferindu-i [lui] un prilej de a reda povestea în lumina propriilor sale doctrine".[26] Însă aceste doctrine cuprindeau preocupările sale permanente față de nevoia

unei îndrumări superioare și dezinteresate a statului, așa cum propusese Pitagora. De aceea este perfect posibil ca în povestea Atlantidei, Platon să fi scos în evidență necesitatea existenței unui inițiat cu adevărat înțelept și altruist, sau a unui grup de inițiați (situați deasupra intereselor personale) care să monitorizeze viața colectivă (în afara celei religioase) benefică la început, dar care a devenit o simplă superstiție, îndreptându-și spiritul tiranic și nimicitor împotriva societății, cu urmări tragice.

Întreaga urzeală din *Timaeus și Critias* cuprinde procesul degenerării și al morții în toate aspectele sale – în trupul omenesc, în eroziunea solului, în sufletul instituțiilor religioase. Precum Socrate, mentorul său, Platon a acordat puțin spațiu mitologiei, pe care o considera o invenție a poeților, bună numai pentru imaginația populară, iar noi ne putem întreba dacă nu făcea cumva paralelă între decadența spirituală a Atlantidei (cu progresul său de la principiile înalte la superstiție, represiune și violență) și cultul Statului Atenian, lansând un avertisment.

Concluzia narațiunii sale sugerează acest lucru. Ajungând aici, în acest punct, se reamintește despre introducea la *Timaeus*, iar cititorului i se aduce din nou aminte că zeii – regi ai Atlantidei nu erau nicicum deasupra legii, ci constituiau doar o familie în sânul unei fraternități mai largi a zeilor, care acum se întruniseră ca să-l judece pe unul din membrii săi rătăcitori pentru „continua și nestăvilita sa ambiție și sete de putere". Timp de mai multe generații, se continuă povestea regilor din Atlantida,

> câtă vreme elementul divin a supraviețuit în firea lor, ei s-au supus legilor și au proslăvit divinitățile cu care se înrudeau... Însă când elementul divin din interiorul lor a fost slăbit prin desele contacte directe cu tagma (iar trăsăturile lor umane au devenit predominante) ei nu au mai fost în stare să își dezvolte prosperitatea cu bună măsură... Pentru un ochi atent, profunzimea degenerării lor era suficient de limpede... dar pentru aceia a căror justă apreciere a fericirii era eronată, ei păreau că se află la apogeul faimei și norocului lor. Zeul Zeilor (Zeus) care domnește prin lege, și care poate vedea lesne asemenea lucruri, când a zărit starea deplorabilă a acestei rase admirabile, a hotărât să-i pedepsească, și i-a strunit prin disciplină.
>
> Prin urmare, el i-a convocat pe toți zeii în lăcașul său cel mai de seamă (care se află la centrul universului, de unde putea urmări toate schimbările ce aveau loc) iar când s-au adunat cu toții, le-a grăit așa...[27]

Aici povestea se întrerupe brusc, lăsând perplex generații de cititori. Au fost avansate mai multe teorii pentru a explica acest bizar sfârșit al povestirii, la jumătatea sa, dar nici una nu a fost pe deplin satisfăcătoare. Însă nu ar fi deloc prea exagerat să facem speculații asupra uneia dintre ele, la care nimeni nu s-a referit până acum: Platon, inițiatul profund cunoscător al școlilor ezoterice pitagoreene și egiptene, fie și-a dat seama singur, fie i s-a atras atenția, de undeva de sus, că ar fi prudent să întrerupă publicarea unor materiale atât de delicate.

Platon știa că zeii erau niște inițiați purtători ai culturii și (ca noi) erau supuși greșelilor, dar la vremea când scrisese această poveste, ea nu era pe deplin cunoscută lumii întregi: pentru majoritatea grecilor ar fi constituit o erezie. Dacă s-ar fi dezvăluit în public că zeii erau în stare să îndrepte puterile lor oculte împotriva omenirii, făcându-i rău, chiar îndreptându-și armele împotriva raselor favorite (pe care au jurat că le vor respecta) și dezlănțuind dezastre naturale îngrozitoare ce amenințau rasa umană (după cum sugerează narațiunea lui Platon) acest fapt ar fi nimicit credința și ar fi primejduit însăși rădăcinile sentimentelor religioase grecești, ba poate chiar ar fi pus în pericol viața lui Platon.

Mai mult, întregul conținut al povestirii despre Atlantida conducea (în mod inevitabil) către acele întrebări chinuitoare pe care Ghilgameș și le-a pus lui însuși (într-un caz asemănător) atunci când s-a confruntat cu ambiguitatea morală a zeilor sumerieni ce aduceau inundațiile. Dacă zeii, din mărinimia lor, au sprijinit umanitatea amestecându-și sângele divin cu cel al muritorilor, atunci cum se poate să fi devenit răi? Și dacă zeii puteau deveni haini, atunci ce se poate spune despre religia pe care au adus-o cu ei? Oare ar fi putut și ea să se degradeze, să devină coruptă, pasibilă judecății divine? Oare ar fi putut Olimpul să fie doborât? Și dacă așa ar fi stat lucrurile, ce se poate spune despre categoriile morale? Oare binele și răul erau relative, nesigure, poate chiar lipsite de conținut, în ultimă instanță? Am putea fi oare surprinși că, ținând seama de larga și nesfârșita perspectivă deschisă de asemenea întrebări morale și aducându-și aminte de soarta lui Socrate, Platon a evitat să mai spună ceva despre acest subiect?

În orice caz, el își exprimase punctul său de vedere. Noi, cei din epoca modernă, nu mai prețuim mitul zeilor și nu are absolut nici o importanță unde se afla situată Atlantida (din punct de vedere geografic) și nici când, sau cum și-a găsit sfârșitul său apocaliptic. Însă este important (și din ce în ce mai important într-o lume ce se autodistruge prin brutalitate religioasă) să acordăm considerația

cuvenită deosebirilor metodologice dintre Atlantida și Shambhala, considerându-le drept centre ale guvernării spirituale. Platon ne-a permis să facem acest lucru.

Lecția pe care ne-o oferă este aceea potrivit căreia metodele folosite de atlanți au eșuat deoarece (în mod fundamental) erau motivate de interese egoiste, oricât de nevătămătoare ar fi fost ele pentru cei cârmuiți. Atlanții conduceau lumea prin uneltele universale ale bogăției și ale puterii politice (fiind întredințați că scopul scuză mijloacele) și erau însuflețiți de o voință militantă de a supraviețui, de a apăra fruntariile Atlantidei cu orice preț, de a fi cei mai buni și de a trăi veșnic. Ei erau încredințați (în mod sincer, fără îndoială) că religia Stâlpului era cea mai bună pentru omenire, însă fără a face referire la ritmurile istoriei, a cărei cârmuire cosmică este sarcina pe care religia trebuie să o îndeplinească, să o interpreteze corect și să i se supună, în pofida intereselor egoiste și imediate.

Asemenea metode și motivații egoiste erau sortite eșecului fiindcă îndemnau numai către luptă și către nimicirea propriei instituții pe care erau desemnați să o apere, așa cum făcuseră totdeauna.

Dar când luăm în considerare metodele foarte diferite ale Shambhalei, suntem împiedicați de faptul că însăși existența ei încă mai constituie o presupunere, iar activitatea sa este invizibilă. Totuși și acest aspect poate fi considerat drept parte a metodelor sale de guvernare: chiar din această cauză Shambhala a fost împiedicată să supraviețuiască (de-a lungul mileniilor) în rolul său original și primordial, necorupt, neumbrit de traumele istoriei. Este o parte integrală a culturii noastre presupunerea că autoritatea (pentru a fi efectivă) trebuie să etaleze cât mai vizibil însemnele puterii, că trebuie să poată fi impusă cu hotărâre printr-un sistem de comandă evident, printr-o legislație morală sau judiciară sau (în modul cel mai simplu) prin adevărata tiranie a forței mușchilor. Dar mai există un alt fel de autoritate care purcede din trupul *Vajra* și din uneltele invizibile ale voinței, iar aceasta, sprijinită de voința divină, este adevărata autoritate arareori vizibilă.

Folosirea acestei puteri invizibile este piatra unghiulară a doctrinelor despre formele alternative de guvernare (formulate de Pitagora, pentru prima oară) și înglobate în misticismul occidental de către John Dee, un vraci și un matematician englez din secolul al XVI-lea, în vestita sa lucrare *Monas hieroglyphica*. *Monas hieroglyphica*, comentează Francis Yates „a cărei influență am

depistat–o în manifestele Rozicruciene, începe prin prezentarea unei diagrame a «Y» –ului pitagorean, aplicând–o la două posibile căi pe care un cârmuitor le poate lua în considerare: una este calea largă a «tiranilor», iar cealaltă este calea îngustă și dreaptă a «adepților» sau a misticilor inspirați".[28]

Shambhala folosește a doua cale. Nealiniată la nici o credință, fără a avea o biserică sau o comunitate religioasă, fără a avea autorizație sau o enciclică, fără a deține putere monarhică sau însemne ale puterii, fără a avea pretenții asupra unui teritoriu, fără constrângeri militare sau morale, fără un imperiu comercial sau un loc precis de guvernare, dar având o dragoste imparțială de venerare a oricărei rase sau religii de pe pământ, Shambhala a rezistat până în zilele noastre tocmai fiindcă autoritatea sa nu este vizibilă și nu a fost niciodată supusă atacurilor.

Shambhala a dobândit această rezistență urmând calea lui Tao, Calea Cerească ce îngăduie să fie cucerită, despre care *Tao Te Ching* spune: „Tao niciodată nu înfăptuiește ceva, totuși prin el sunt înfăptuite toate lucrurile."[29]

Această cale non–dual nu denotă că Shambhala este inactivă, ci demonstrează faptul că ea acționează asupra restului lumii precum un catalizator, precum un reactiv alchimic ascuns ce interacționează cu istoria, totuși nu este niciodată modificat de ea. Shambhala rămâne la centrul neclintit, intervenind și făcând ordine pe măsură ce se ivesc nevoile (însă în mod indirect) fără a cădea pradă propriilor sale mașinațiuni. Oglindind „activitatea lipsită de acțiune a Cerului" ce rezidă la rădăcina tuturor religiilor și mai ales a tuturor treburilor pământești, Shambhala rămâne independentă față de oricine, iar din acest motiv este lipsită de griji, într–o tihnă desăvârșită, activând totuși fără a acționa. „A fi concentrată în pasivitate – aceasta este Calea Cerului," spune Chuang Tzu.[30]

Shambhala ne este prezentată precum canalul de transmisie al milosteniei axiale și al puterii Cerului ce se răsfrânge asupra tuturor religiilor și culturilor, fără discriminare și care – așadar – nu are nevoie să facă prozeliți, nici să se facă cunoscută, să adopte legi sau să îi pedepsească pe necredincioși.

Este precum împărații chinezi din vechime care s–au străduit să rămână instrumente pasive ale forțelor cosmice. Potrivit spuselor lui Chuang Tzu:

> Cârmuitorii de odinoară s–au ferit să acționeze de capul lor și au îngăduit Cerurilor să cârmuiască totul prin intermediul lor. Situat în culmea universului, Principiul își exercită influența asupra

Cerului și Pământului, care acționează apoi precum transmițători ai acestei influențe asupra tuturor ființelor. În lumea oamenilor, o asemenea influență devine o guvernare solidă ce îngăduie tuturor talentelor și capacităților să dea roade. În același mod, cârmuitorii din vechime nu vroiau nimic, iar lumea era plină de prosperitate; ei nu acționau nicicum, iar totul se tranforma potrivit normelor; ei rămâneau adânciți în meditație profundă, iar lumea rămânea într-o ordine perfectă. După cum a rezumat un proverb antic: Totul prosperă pentru oricine se contopește cu Unitatea, iar chiar și geniile se supun oricui nu manifestă interese egoiste.[31]

13

ȘTIINȚA ALTERNATIVĂ

În folclorul populațiilor din împrejurimi, tehnologia Shambhalei a fost totdeauna preamărită ca fiind de natură magică, iar știința sa era interpretată precum o formă de vrăjitorie supranaturală, dar dacă lucrurile stau cu adevărat așa (sau nu) depinde de punctul de vedere al fiecăruia. Tradiția ezoterică evidențiază cunoștințele științifice avansate ale celor ce trăiesc în Shambhala, susținând că dacă tehnologia lor pare a fi miraculoasă, acest lucru se datorează doar faptului că noi nu pricepem principiile pe care ea se întemeiază. Aceia care afirmă că au fost în regatul tainic (fie în mod literal, fie printr-o viziune sau vis) relatează despre realizările științifice văzute acolo, realizări ce le depășesc de departe pe cele ale științei din zilele noastre. Ei spun minunățiile observate în legătură cu numeroasele legende referitoare la o vastă rețea de grote și tuneluri subterane ce se întind sub lanțurile muntoase și despre care se spune că au fost săpate în timpuri străvechi.

Andrew Tomas spune: „Doar o tehnologie superioară (având o puternică energie la dispoziția sa) putea construi o rețea de tuneluri ce (potrivit unor relatări) se întind pe sute de kilometri."[1] Care cu o construcție stranie străbat tunelurile în toată lungimea lor, iluminate de o sursă de lumină artificială și strălucitoare „ce înlesnește cultivarea grânelor și a legumelor, dar asigurând și viață lungă (lipsită de boli) pentru oameni"[2], după cum afirmă Ossendowski. Se presupune că multe minunății au fost zărite pe acest tărâm subpământean: muzee, biblioteci, magazine de giuvaieruri și alte lucrări de artă prețioase, precum și invenții tehnologice concepute cu mii de ani înainte de vremea lor.

Oare cum au fost ele ferite atâta timp de ochii muritorilor de rând? Călătorii au întâlnit în deșerturile și pe întinderile de zăpadă din Asia Superioară niște oameni pe care localnicii îi numeau

Azaras (adică străjerii ținutului sacru) și care sunt capabili să respingă intrușii prin forța vibrațiilor lor mentale.

Nicholas Roerich conchide: „Când ei se ivesc brusc pe întinsul deșertului, începem să ne întrebăm: «de unde a început lunga călătorie în pustiul lipsit de apă, cum a fost ea întreprinsă?» căci grote foarte lungi, fără sfârșit, au fost descoperite."[3] Roerich relatează de asemenea că a observat străluciri puternice și coloane de lumină în întunecimea nopților din deșert, la depărtare de sute de kilometri de orice locuință sau altă sursă de iluminare, unde electricitatea era necunoscută, iar Aurora Boreală nu avea loc.

Transportul pe calea aerului constituie o altă temă ce revine în legendele despre Shambhala. Călătoriile interstelare erau atribuite locuitorilor săi cu mult înainte de dezvoltarea cunoștințelor astronomice și tehnologice moderne. Potrivit străvechilor învățături chinezești, aeronavele și vehiculele spațiale ale Nemuritorilor călătoresc printre stele, examinând habitaturile și regatele altor rase. Andrew Tomas susține că există o legendă tibetană binecunoscută în care se spune că Piatra Chintamani (a cărei radiație interioară se zice că era mai puternică decât cea a radium-ului) a fost adusă pe pământ pe spinarea unui cal înaripat sau Lung-Ta, despre care autorul crede că ar fi o metaforă pentru un vehicul spațial. Lung-Ta se presupunea că era în stare să străbată întregul univers ca sol al zeilor, iar legende despre regi tibetani și sfinți ce efectuau zboruri călare pe cal (pe distanțe enorme) au circulat prin Tibet secole de-a rândul.

Tomas atrage atenția asupra unui tablou al lui Nicholas Roerich ce are aspectul unei criptograme intitulată *Rigden Jyepo, cârmuitorul Shambhalei*. În privelișteа munților stâncoși se află o peșteră în care o siluetă (asemănătoare unui Buddha cu chipul mânios) stă în picioare, dând porunci solilor ce stau călare, înșirați în fața sa. Privit dintr-un anumit unghi, profilul bărbos al lui Roerich poate fi zărit printre munți, în colțul din stânga, sus, iar la mijlocul tabloului se află silueta unei rachete sau al unui fuselaj de aeronavă fără aripi, îndreptată spre văzduh. Tomas se întreabă dacă această criptogramă ne dezvăluie că Roerich a zburat cu acest vehicul?[4]

O altă legendă despre Shambhala susține că cei mai înaintați locuitori au trupuri care nici nu îmbătrânesc, nici nu pier; unii dintre ei, cei „zămisliți din minte", crează un trup vizibil, dar artificial, din materia atomică elementară ce pare a fi solidă și reală. Alții rămân invizibili și se alătură Poporului Focului Mistuitor ce viețuiește în inima Soarelui. Ei pot călători prin univers, după pofta

inimii, devin mai grei și mai denși, sau mai ușori și mult mai aerieni (după cum doresc) se deplasează cu mare viteză, apar în două locuri deodată și se materializează sau dispar, după cum le este voia.

Exploratoarea budhistă Alexandra David-Neel, în memoriile sale, face aluzie la lamasii care deveneau brusc invizibili sau care, dimpotrivă, păreau că se iveau deodată, de nicăieri.

Mai există apoi și legendele despre priceperea supraomenească de a controla forțele mentale, în care puzderie de oameni sunt determinați să aibă halucinație în masă asupra unei vaste privelişti, asupra unor orașe sau armate, pe lungi perioade de timp. Se spune că în trecut, Maeștrii obișnuiau să se ivească pe neașteptate din Shambhala spre a-i învăța pe unii lamași anumite lucruri.

Un chirurg chinez care a publicat în *Shanghai Times* relatarea călătoriei sale (împreună cu un yoghin nepalez) la un centru avansat de yoga din Asia Interioară, povestea despre nenumăratele minunății științifice descoperite acolo și despre complexele experimente asupra puterii voinței și telepatiei, ce își exercitau efectele pe distanțe imense. Ernest Scott relatează despre cercetări extrasenzoriale similare ce au avut loc în mânăstirea Sarmoun, în centrul de învățătură sufistă din Afghanistan.[5]

Este greu de spus ce temei putem pune pe aceste legende și zvonuri, uneori bizare. De pildă, ce am putea crede despre *Siddhis*-ii obișnuiți, care le sunt cunoscuți yoghinilor tibetani sub numele dat de Tsultrim Allione, un american devenit călugăr budhist, inițiat și pregătit într-o mânăstire din Katmandu? Potrivit afirmațiilor lui Allione, acești *Siddhisi* dețin

> puterea de a trece prin ziduri, de a preschimba pietrele în aur, de a păși pe ape fără a se scufunda, de a trece prin foc fără să se vătămeze, de a topi zăpezile cu trupul lor (pe un ger năpraznic) de a călători departe în cosmos în doar câteva secunde, de a zbura prin văzduh și de a trece prin stânci și munți, dețin capacități extraordinare de a citi gândurile și de a cunoaște viitorul, ca și dezvoltarea tuturor simțurilor, mult peste capacitățile lor obișnuite. De asemenea ei puteau radia raze de lumină din trupurile lor și puteau sta sub soarele dogoritor, fără a arunca o umbră pe pământ, puteau face să dispară trupul cuiva și alte așa-numite miracole.[6]

Philo Judaeus, filozoful evreu din primul secol al erei noastre, spunea că Misterele dezvăluiau acțiunile secrete ale Naturii. Dezvăluirile sale capătă înțelesuri mai profunde când sunt alăturate descoperirilor făcute de Allione despre miracolele înfăptuite prin mijloacele tehnicilor meditative tibetan-budhiste. Confruntat cu asemenea enigme supranaturale, el spune:

> Trebuie să abandonăm cadrul nostru occidental de referință ce limitează ideile noastre despre ceea ce este sau nu este posibil și trebuie să înțelegem că la nivelurile superioare ale dezvoltării spirituale, lumea materială poate fi manipulată prin intermediul conștiinței, iar multe lucruri devin posibile... Solicit cititorilor să lase deoparte ideile lor despre limitele minții și ale trupului și să fie receptivi față de alte posibilități.[7]

Ceea ce pare să iasă în evidență dintr-o cercetare mai amănunțită, recomandată de Allione, este concluzia potrivit căreia orice știință (care reliefează manifestările descrise anterior) este nu doar o anexă mai avansată a științelor moderne, ci se bazează pe un model al realității fundamentale și diferite, implicând cunoașterea unei lumi de energie psihospirituală despre care știm încă prea puține lucruri. Cea mai plauzibilă abordare (deși mai degrabă înșelătoare decât reală) este făcută la granița principală a științei teoretice cu noua sa Teorie a Câmpului Unificat, considerată de unii oameni de știință drept o versiune mai iluminată a cosmologiei tradiționale despre yoga orientală. Dar lucrurile nu stau așa; totuși ele reflectă această teorie ca într-un teatru al umbrelor.

Varianta cosmologică modernă cuprinde ideea câmpurilor creatoare conținute (în mod ierarhic) în interiorul unor asemenea câmpuri, mult mai mari, iar în cele din urmă și în interiorul unui câmp primar unificat, ultimul dintre ele fiind privit precum o stare a spațiului care (împreună cu energia) alcătuiește baza întregii realități fizice. Este principiul organizator al întregului univers. În mod superficial, această imagine holistică și organicistă nu se deosebește de cea a străvechiului sistem hermeneutic-cabalist în care cosmosul este constituit dintr-o ierarhie de planuri sau lumi alcătuite din materie din ce în ce mai rafinată, întregul său aspect fiind inclus în infinita făptură universală a lui Ain Soph, ultimul Izvor. Însă asemănarea este înșelătoare. Ea a infiltrat în noi sentimentul (în mare măsură neîntemeiat) potrivit căruia în era noastră post-mecanică are loc o reîntoarcere la o modalitate de gândire mult mai tradițională și mai valabilă.

Oricât de mult am dori, o cercetare mai atentă a dizertației despre fizica evolutivă modernă dezvăluie lipsa ce există (deși nu în mod fățiș) între părerile contemporane și cele tradiționale despre Natură.

În ultimul caz, *conștiința* (inteligentă și iscoditoare în găsirea țelurilor) este principiul organizator ce stă la baza oricărui fenomen: în primul caz, au loc multe discuții referitoare la modul în care

fizica evolutivă readuce spontaneitatea, creativitatea și urmărirea scopului în universul Newtonian, însă fără a specifica vreun principiu vital ce ar putea duce la un asemenea rezultat. În fizica evolutivă, ne spune Sheldrake, universul este un tot unitar, un organism în care un singur principiu creator determină întregul său curs de dezvoltare. Dar ce este acest principiu creator? Până în prezent, el eludează definiția. Știința nu îl numește în nici un fel, ba și mai rău, nu îi atribuie nici un cadru calificator prin care să ajungi la o concluzie.

În cazul biologiei evolutive, este pe deplin recunoscut faptul că trebuie să existe o influență formatoare (alta decât ADN) implicată în constituirea membrelor (având diferite forme) și a organelor din corp, de vreme ce genele ADN sunt programate identic în fiecare celulă a trupului, totuși o deosebire există. Dar ce este această influență creatoare? Sheldrake afirmă că (până în prezent) orice explicație mecanicistă oferită se încheie cu concluzii vagi despre "modele spațio-temporale complexe ale interacțiunii fizico-chimice încă neînțelese". După cum relevă Sheldrake: "Aceasta nu este o soluție, ci doar un alt mod de a pune problema".[8] În 1984, Sydney Brenner afirma în cadrul unei conferințe a biologilor evoluționiști:

> La început se spunea că pentru a înțelege dezvoltarea, răspunsul avea să vină dintr-o cunoaștere a mecanismului molecular de control a genelor. Mă îndoiesc că cineva mai crede lucrul acesta. Mecanismele moleculare par anost de simple, iar ele nu ne dezvăluie ceea ce dorim să aflăm. Trebuie să ne străduim să descoperim principiile organizării.[9]

Totuși în ciuda dificultăților, fizicienii sunt încredințați că este doar o chestiune de timp până când vom înțelege natura principiului organizator. Ei spun că deja principiul ia locul (în fizica modernă) conceptului despre *suflet* care a jucat un rol important în filozofiile antice referitoare la natură. Filozofii din antichitate erau încredințați că toate lucrurile erau organizate din interior prin intermediul factorilor psihici, a sufletelor imateriale sau *Entelechies** (după cum le denumea Aristotel) iar aceste *Entelechies* erau – în esență – mesagerii creatori ai lui Dumnezeu, Marele Arhitect Însuși.

Azi, ne spune Sheldrake, s-a dezvoltat un nou mod de gândire în care o ierarhie de câmpuri morfice a înlocuit străvechea idee vitală a sufletelor. În știința magnetismului și a electricității,

* *Entelechies* – entelchie. Noțiune idealistă din filozofia lui Aristotel prin care se desemna scopul lăuntric propriu fiecărui lucru, tendința lui spre perfecțiune. (n.tr.)

câmpurile electromagnetice au înlocuit sufletele. Prin comparație, câmpurile morfice biologice au fost înlocuite de *Entelechies*, în biologie. La cel mai înalt nivel de organizare, câmpul gravitațional universal a înlocuit străvechea idee a Sufletului Lumii.[10] Astfel autoorganizarea, ne spune Sheldrake, este din nou readusă în firea lucrurilor.

Dar oare așa să fie? Teoria științifică modernă se îndepărtează de tradiția ezoterică într-o privință centrală și absolut crucială: *conștiința* este exclusă din câmpul său de acțiune. Pe când tradiția ezoterică atribuie sufletelor și *Entelechies* acele caracteristici psihospirituale ale conștiinței, ale minții și ale țelului (pe care le consideră ca fiind definitive pentru o activitate organizatoare) fizicienii moderni nu atribuie nici o asemenea calitate în câmpurile energiei morfice, care ar trebui să le înlocuiască. Dimpotrivă, presupuneri mecaniciste au fost reținute, iar câmpurile de energie ale științei (departe de a uzurpa funcția psihică a sufletelor) continuă să fie considerate drept zone de inconștiență, lipsite de sens și scop pentru un principiu organizator care – în consecință – nu are nici o rațiune de a exista și nici o bază pentru a formula o definiție.

Defunctul Gregory Bateson, a cărui lucrare revoluționară asupra naturii cunoașterii a fost rezumată în volumul său *Pași către o ecologie a gândirii*, a fost unul dintre gânditorii moderni care a girat punctul de vedere tradițional și unitar. El afirma (după cum citează Fritjof Capra) că „activitatea organizatoare a unui sistem viu este activitatea mentală, iar toate interacțiunile sale cu mediul înconjurător sunt interacțiuni mentale... Gândirea și viața [sunt] inseparabil legate, cu gândirea (sau, mai bine zis, procesul mental) imanentă în materie, în toate nivelurile vieții".[11]

Bateson situa viața și conștiința la centrul concepției sale despre lume. Însă actuala teorie a câmpului este (în general) încă dominată de dihotomia carteziană despre materie-gândire, care încearcă să excludă mintea dintr-un univers material și mecanic, iar nici o filozofie unitară nu a combătut până acum această erezie. Discreditat de un dualism implicit (care este rareori acceptat) caracterul unitar al teoriei câmpului (în fizică sau biologie) are – de fapt – prea puțin din valoarea explicativă ce i se atribuie adesea.

Continuă să își exercite presiunea intolerabilă asupra modelului fracționat al lumii, care grăbește declinul actualei noastre civilizații tehnologice și este posibil că va continua să procedeze astfel până când știința va demola una dintre presupunerile sale cele mai îndrăgite și fundamentale: opoziția ireductibilă dintre gândire și materie.

Acest pas a fost deja întreprins în interiorul frăţiilor, unde există multe indicii despre o ştiinţă alternativă secretă bazată pe un principiu unitar ce transcende şi anulează polaritatea dintre gândire şi materie. Un asemenea principiu unitar poate fi întâlnit atât în faptele maeştrilor Zen şi sufişti, cât şi în cele ale yoghinilor tibetani, toate indicând o desăvârşită stăpânire a legilor necunoscute ale naturii. Totuşi ar trebui subliniat că armonia lor mistică şi supranaturală maschează o imagine perfectă şi practică a universului, putând fi aplicată (sub toate formele) în domeniile tehnologice şi academice care par a fi foarte îndepărtate de domeniul spiritual. Ceea ce trebuie să desprindem din această viziune unitară este recunoaşterea că spiritul şi materia sunt una singură, iar conştiinţa şi inteligenţa pătrund în fiecare atom din univers. Aceasta este ideea pe care toţi înţelepţii o recomandă: este cheia către incredibila capacitate a adeptului. Deşi este greu să ne imaginăm astăzi, ea constituie totodată şi cheia spre ştiinţa noastră despre viitor.

Limitarea descurajatoare impusă de noua fizică evolutivă constă în faptul că agenda sa tainică subminează însuşi principiul pe care se străduie să îl descopere, adică principiul universal creator de căutare a ţelului, holistic în esenţă, inteligent şi hotărât, conlucrând cu natura. Căci după cum relevă oamenii de ştiinţă, mecanismele de dezvoltare ale naturii – electromagnetic, chimic sau molecular – aşa cum le-au observat ei, sunt numai materia primă a formei asupra căreia un anume principiu organizator necunoscut trebuie să îşi impună influenţa sa creatoare. Însă ce reprezintă acest gen misterios, nu s-a aflat încă şi este posibil să rămână neidentificat, în actualul climat ştiinţific.

De fapt, singurul agent creator cunoscut (cu toate calităţile filozofice necesare) este acela propus de Tantra indiană: Kundalini Shakti – sau, mai degrabă, Kundalini sub forma sa universală de Maha-Kundalini (Maica Supaţiului şi Timpului) – energia primară a universului. Numai ea deţine inteligenţă şi putere de legătură îndreptate către un ţel anume, necesare pentru un principiu cu adevărat creator în univers. Însă Kundalini nu inspiră încredere oamenilor de ştiinţă, din două motive bine întemeiate: mai întâi, este plină de subiectivism, iar a admite subiectivismul (împreună cu valorile sale intuitive şi animiste) pe tărâmul ştiinţei, ar însemna să înlocuim certitudinile cu probabilităţile, cu consecinţele total nedorite.

În al doilea rând, conceptul Kundalini se potriveşte numai într-un cadru nedualist şi de aceea ar periclita serios temeinicia şi stabilitatea întregii ştiinţe tehnologice occidentale, al cărui edificiu

masiv se sprijină doar pe întemeierea unei filozofii dualiste. Astfel cele două raţiuni constituie – în mod fundamental – una singură: salvarea actualului sistem. Pentru a veni în întâmpinarea unei asemenea exigenţe absolute, oamenii de ştiinţă sunt în permanenţă îmboldiţi (deşi în mod inconştient) să lepede propriile păreri despre o unitate primordială.

Energia unitară se extinde în Univers

Heisenberg, fizicianul ce a formulat Teoria Câmpului Unificat, într–o discuţie avută cu istoricul William Irwin Thompson a afirmat că (în opinia sa) marea epocă a ştiinţelor fizice a trecut. Limita ecologică a dezvoltării civilizaţiei era numai semnul exterior ce demonstra că spiritul uman nu se mai putea dezvolta în dimensiunea materială pe care o explorase încă din epoca Renaşterii. Epoca ştiinţifică post–renascentistă ajungea la limitele sale, iar acum trebuie descoperită calea către ordinea spirituală.[12]

Ca şi când ar da o soluţie acestei nevoi, Shambhala pare să genereze deja climatul intelectual necesar pentru a se ajunge la un nou tip de tehnologie mai puţin distructivă, bazată mai degrabă pe principii unitare, decât dualiste. Există dovezi că un val de energie primară inundă lumea într–o măsură nemaiîntâlnită în istorie, iar o dată cu trecerea timpului va revoluţiona atitudinea noastră (fie că vrem sau nu) apropiindu–ne de înţelegerea ştiinţei alternative a maeştrilor. Datorită acestei noi dezvoltări, vom beneficia de multiple prilejuri care ne vor permite să fim martorii nemijlociţi ai modului cum acţionează Kundalini, să observăm direct forţele creatoare miraculoase şi să înţelegem rolul pe care îl joacă în edificarea universului. În capitolul următor vom vedea că aceste prilejuri pot avea loc, conducându–ne chiar la pragul noilor principii ştiinţifice, precum cele formulate de Gregory Bateson.

John Bennett este una dintre persoanele convinse că Directoratul ne pregăteşte pentru următorul stadiu al evoluţiei noastre prin intermediul acestui aflux de energie nouă pe care el o numeşte „puternicul impuls cosmic al puterii".

Procesul evolutiv (care a culminat în fiinţa omului) a fost împlinit prin furnizarea unei succesiuni de energii pământului, fiecare având o frecvenţă superioară faţă de cea precendentă. În cadrul acelui proces, noi am fost nevoiţi (la rândul nostru) să stăpânim energiile constructive, vitale, automate, senzitive, conştiente şi creatoare. Toate acestea au impulsionat dezvoltarea

întregului progres evolutiv, de la moleculă la ființa umană. Ne aflăm în prezent la pragul următor: energia unitară.[13]

Ideile sufiste tradiționale pe care Bennett le evidențiază sunt asemănătoare (în cea mai mare parte) cu cele formulate de René Guénon, pe care le-am menționat deja. Ele ne arată că sistemul chakric pământean acționează în sprijinul evoluției, în exact același mod în care acționează sistemul chakric uman. Chakrele sunt precum supapele, deschizându-se în timpul inițierii, spre a permite iradierea completă a sistemului de energii de la niveluri psihospirituale superioare. Aceste noi energii au un efect transformator permanent asupra tuturor aspectelor sistemului individual, psihic, fizic și spiritual, uneori acționând brusc și având efectul unei mutații evolutive.

În același mod, noi energii izbucnesc în lume (din când în când) din ordinea spirituală care contractă universul fizic, efectuând (prin Axa Lumii) transformări radicale asupra pământului și asupra tuturor formelor de viață, adesea sub forma unor mari mutații spontane.

Desfășurarea transformării (prin care are loc acest proces, de-a lungul unei mari perioade de timp) ca și apariția ordonată a energiilor în universul nostru (de la cea mai joasă energie constructoare, la energia unitară cea mai înaltă) constituie unul dintre marile mistere metafizice care îi preocupă pe filozofii sufiști. Profesorul H. E. Palmer, o autoritate remarcabilă în ce privește misticismul sufist (timp de mai bine de un secol) spunea că întregul fundament îl constituie ideea unui cerc (de la o Divinitate la altă Divinitate) a cărui parcurgere acoperă întreaga perioadă de creație, de la o moleculă la omul perfect. Numai după parcurgerea acestui traseu, călătorul își dă seama că totul a fost un miraj. Totul este complet de la început; perfecțiunea este veșnic prezentă, iar energia cea mai înaltă este una și aceeași cu cea mai joasă.

> Așa cum omul a tâșnit din Inteligența ce se afla la originea Universului... sufiștii continuă să considere existența lui ca pe un cerc care vine în contact cu Inteligența ce dezvăluie Divinitatea. Acest cerc, sufiștii îl împart în două arce gemene. Primul dintre ele (numit Descendent) cuprinde toate stadiile, de la prima scânteie a inteligenței originare până la deplina dezvoltare a puterilor de raționare a omului; celălalt arc (numit Ascendent) cuprinde toate stadiile, de la prima folosire a rațiunii (în scopul său bine definit) până la ultima pătrundere în Inteligența Divină. Acest lucru se subînțelege atunci când sufiștii se referă la Originea și la Revenirea Omului.[14]

În sprijinul acestui mare eveniment, Bennett susține că în ultimii 40.000 de ani (sau mai mult) omenirea s-a străduit din răsputeri să asimileze creativitatea în psihicul său, o forță pe care se întemeiază forța ego-ului. Însă acum, noul principiu unitar (ce izvorăște dintr-un nivel energetic mult mai înalt decât cel precedent) ne îndeamnă să ne angajăm cu mai multă tărie în continuarea evoluției.

După cum s-a mai spus, se crede că principiul unitar este un principiu unificator atractiv ce se poate manifesta în multe moduri diferite, în funcție de planul pe care activează: pe plan emoțional (cum este iubirea), pe plan mental (cum este sinteza), pe plan fizic (cum este magnetismul). Scott îi spune "iubire obiectivă" pentru a o deosebi de "ecoul său de cunoaștere anticipată a iubirii sexuale sau polare "[15] însă ea are o semnificație universală mai amplă decât cel sugerat de termenul lui Scott. În budhismul hindus este numită iubirea/energia înțelepciunii lui Christos și a lui Buddha. Inițiații cred că nici o energie inferioară acestui nivel divin nu este în stare să copleșească potențiala forță distrugătoare a gândirii dualiste, sau să ne îndrepte cu succes către următorul stadiu al dezvoltării noastre.

Scott, împreună cu patru tovarăși (cărora li s-a îngăduit să viziteze mânăstirea Sarmoun din Afghanistan, un centru de pregătire sufistă, a cărui locație a rămas totdeauna extrem de vagă) a observat modul de acțiune al acestui principiu unitar în toate fenomenele supranaturale, la care a fost martor în interiorul mânăstirii și și-a dat seama că puțini oameni din fiecare generație (misticii și geniile) capătă energia nou venită, ca pe un întreg, înaintea celorlalte specii. Scott este convins că energia iubirii obiective, adică cea emanată de Kundalini, constituie baza întregii tradiții a dervișilor, ea fiind inclusă (în taină) în istoria filozofiei ezoterice (de-a lungul veacurilor) și căpătând o explicație ad-hoc din partea celor care o înțeleg, mai mult sau mai puțin corect. Astfel un sfânt creștin din secolul al XIII-lea, pe nume Raymond Lully (fiul unui Templier spaniol și tovarăș al filozofilor arabi) a fost unul dintre aceia care s-a străduit să încadreze principiul universal în formule matematice-cibernetice, recunoscute ca precursoare ale computerului.

În volumul său *Lumea medievală*, Friedrich Heer descrie mașina cibernetică a lui Lully în felul următor:

> Avea aspectul a ceea ce poate fi descris numai ca o mașină de calculat, care lega principiile fundamentale sau „cuvintele de

bază" ale tuturor cunoștințelor printr-un mecanism alcătuit din cercuri concentrice, segmentate de raze și simboluri geometrice. Pare să fi fost ceea ce poate fi considerată o mașină cibernetică pregătită să rezolve orice problemă, orice știință, chiar și credința însăși. Aici, într-un mod rudimentar, au fost anticipate marile formule universale ale lui Einstein și Heisenberg, care au oferit omului cheile matematice pentru rezolvarea problemelor despre materie, lumină, energie și legile fundamentale ale cosmosului... O mașină miraculoasă sau, cum i s-a spus mai târziu în chip batjocoritor, o mașină de făcut vânt... Totuși Leibnitz nu se afla printre zeflemitori. Viziunea lui Lully se afla prea aproape de visul său de a descoperi un limbaj universal științific viabil, care ar fi iluminat toți oamenii (fără deosebire) condiție necesară pentru pacea universală.[16]

Însă filozofi precum Lully și Leibnitz depășeau cu mult epocile lor. Abia în secolul al XX-lea o nouă energie psihospirituală s-a făcut simțită (fără tăgadă) în lumea întreagă și pentru prima dată a făcut posibilă începerea adevăratei iluminări, nu numai pentru câțiva mistici răzleți sau școlile ezoterice, ci pentru toată omenirea. Este un eveniment de o enormă importanță. Numai acum putem nădăjdui în apariția unei civilizații bazată pe conceptul Vedantic despre cosmosul viu, stăpânit de o unică energie universală de la care se revarsă toate energiile inferioare și care se manifestă în lumea fenomenelor drept Kundalini Shakti, după cum afirmă Guénon.

Lumina ce strălucește dincolo de lume

Există un gen de înțelepciune superioară, o gnoză care nu poate fi dobândită nici din partea unei religii organizate, nici din partea științelor actuale. Ea este transmisă numai prin activarea chakrei inimii, conducând spre o extindere a conștiinței (care iluminează și transformă facultatea percepției existentă acolo) și permițând receptarea unei științe ce este, pe scurt, cunoașterea Realității însăși.

Această cunoaștere superioară (izvorâtă dintr-o zonă de lumină ce se întrepătrunde în lumea fenomenelor, dar totuși rămâne dincolo de ea) evidențiază existența unei Lumini hiperfizice, dincolo de lumina în care trăim, ne mișcăm și ne dezvoltăm ființa, iar din ea fiecare trup *Vajra* (sau trup-de-lumină) este alcătuit, ca un model al cadrului fizic. În virtutea acestei Lumini inefabile, aflată dincolo de lumină, fiecare dintre noi este legat prin centrii ei (sau ai lui) de energie la rețeaua vieții interioare a universului, de acel

trup-de-lumină al Naturii și de multitudinea sa de forme, de trupul-de-lumină al pământului, de trupurile-de-lumină ale altor sori și ale altor planete și (în cele din urmă) de trupul-de-lumină al universului. Adeptul (care este pe deplin conștient de existența acestei lumi-de-lumină vitală, dincolo de lumea fizică) se poate mișca în interiorul ei, interacționând (în mod creator) cu un câmp de lumină ce are propriile sale legi și scopuri și care este creatorul tuturor fenomenelor fizice din cadrul său. Astfel el devine stăpânul planului fizic, dar și al acelora de dincolo de acest plan, controlând materia, viața, timpul și destinul.

Toate tradițiile spirituale din lumea întreagă vorbesc despre Lumina vie. Sensul doctrinei secrete a Luminii (pe care o împărtășesc cu toții) se află inclus într-o alegorie din Sura 24, versetul 35, din Coran:

> Allah este Lumina cerului și pământului. Asemănarea luminii Sale este ca o nișă în care arde o lampă. Lampa este făcută din sticlă și strălucește ca o stea. Lampa este aprinsă de la un copac binecuvântat, un măslin ce nu provine nici de la Răsărit, nici de la Apus, al cărui ulei arde strălucitor, deși nici o flacără nu l-a atins. Lumină din lumină, Allah călăuzește către lumina Sa pe oricine vrea El. Iar Allah grăiește lumii prin alegorii, căci Allah este Cunoscătorul tuturor lucrurilor.

Însă copacul reprezintă un simbol pentru *Baraka*, binecuvântarea spirituală musulmană care, deși este adesea folosită în mod liber în vorbirea islamică și sufistă, are sensul tehnic și specific al unei inițieri ce redeșteaptă *Lataif* sau centrii chakrici ai „copacului" uman al sistemului nervos. „Uleiul" arborelui (care face ca inițierea să devină reală) este un termen folosit de budhiști (în mod curent) ca un simbol pentru Kundalini. Astfel Lama Yeshe, un budhist tantric din școala Vajrayana, spune că trupul nostru „în pofida naturii sale supuse suferinței, conține cea mai prețioasă resursă naturală: aurul Kundalini, uleiul Kundalini."[17] De aceea paragraful din Coran (citat mai sus) se referă, în fapt, la trupurile interioare ale făpturii omenești și la redeșteptarea lor, la trupul-de-lumină ce strălucește „ca o stea" în interiorul „nișei" sistemului fizic general, iar în interiorul trupului-de-lumină (ca într-o citadelă interioară de nepătruns) face referire la flacăra veșnic arzătoare a lămpii spiritului.

Această lampă divină, se spune în Coran, această Lumină din lumină, îndată ce va fi descoperită va călăuzi omul (dacă Allah va voi) spre suprema iluminare. Mai mult, copacul binecuvântat care „nu provine nici de la Apus, nici de la Răsărit", aparținând tuturor

popoarelor și ideologiilor, îndrumă de asemenea călătorul dincolo de sistemul individual către cel universal, către Axa Lumii, coloana vertebrală a universului. În vârful acelui arbore sălășluiește Prezența Cosmică divină, Inițiatorul suprem și cel care dă *Baraka* întregii planete. Lumina Sa este o lumină spirituală; ea strălucește pretutindeni în lume și totuși se iscă de dincolo de ea, dintr-un tărâm de energie de dincolo de spațiu și timp, pe care noi îl putem înțelege numai printr-o trezire spirituală radicală.

Tehnicile psihospirituale practicate de inițiații din zona Shambhalei, toate demonstrează suveranitatea Luminii. În termeni psihici, este o energie magnetică ce întărește tendința creatoare și neutralizează potențialul său distrugător prin puterea sintezei și a centralizării. Fără această lumină, ordinea creatoare se destramă, pierind îndată ce se naște, după cum vedem lesne din nenumăratele culturi efemere și din operele lor realizate de-a lungul istoriei. Infuzia de energie unitară pacifistă încetinește roata timpului și pune capăt instabilității și caracterului creator al actului său. Diferența dintre epoca de aur a Sattva Yuga și epoca întunecată a zeiței Kali Yuga constă tocmai în prezența sau absența acestei forțe radiante care (ea singură) susține realizările umane prin forță durabilă, autoritate și viață lungă.

Scott face aluzie la acest fapt în citatul său extras dintr-un frumos poem sufist intitulat „Shirin și Farhad", preluat dintr-o lucrare a lui Sir William Jones despre filozofia dervișilor, în care universul unitar acționează precum magnetismul:

> El se manifestă cu putere în fiecare atom și atrage cele mai infime particule spre un anumit obiect: cercetează universul acesta, de la temelie până la vârf, de la foc la aer, de la apă la pământ, de la tot ce se află sub lumina lunii până la ceea ce se află deasupra boltei cerești; și nu vei găsi nici un corpuscul lipsit de acea atracție naturală; punctul principal al firului călăuzitor din ghemul acesta încâlcit nu este altul decât un asemenea principiu al atracției, iar toate principiile complementare sunt lipsite de bază reală; dintr-o asemenea tendință se naște orice mișcare percepută în trupurile cerești sau terestre; este tendința de a fi atras, care a determinat oțelul dur să-și părăsească locul, fixându-se asupra magnetului, este aceeași tendință care determină paiul ușor să se lipească cu tărie de chihlimbar; aceasta este calitatea care acordă tuturor substanțelor din natură o tendință de atracție reciprocă și o înclinație îndreptată forțat către un punct determinat.[18]

Aceasta este puterea care îi unește pe Yoghinii tibetani-budhiști cu natura, în multe din practicile lor. Recurgând la trupul lor de

lumină, ei capătă acces la energiile lumii elementare ce rezidă în trupul-de-lumină planetar și pot supraveiui în timpul asprelor ierni tibetane, fără să recurgă la bunăvoința mânăstirii, folosind tehnici care hrănesc și încălzesc trupul fizic, acolo unde nu se găsește nici combustibil, nici hrană, timp de multe luni. În locul hranei materiale, ei pot atrage esențe din roci minerale, din apă, din seva copacului sau chiar din aer, spre a menține viața fizică. Yoghinul practică de asemenea *Tummo* prin care trupul degajă suficientă căldură pentru a rezista confortabil la temperaturi sub zero grade.

El poate obține aceeași energie unitară prin practica Dzog Chen din Yang-Ti, o tehnică yoga despre care Allione spune că „urmărește destrămarea lumii fizice și mentale în trupul-de-lumină sau trupul-de-curcubeu".

Când yoghinul (aflat în pragul morții) capătă trupul-de-curcubeu, el nu lasă nici o urmă din trupul său fizic, cu excepția părului și unghiilor de la mâini. Această transformare în lumină are loc într-un spațiu fără ferestre, în întuneric deplin, timp de mai multe luni, folosind tehnici de meditație și Hata Yoga care activează viziunea internă și spațiul ce trebuie să fie ca o sferă de luminozitate, păstrând întregul potențial al conștiinței. Allione afirmă: „Practica întunericului demonstrează cu claritate non-dualitatea spațiului intern și extern, din cauza manifestării luminii din gândirea cuprinsă de o totală întunecime exterioară".[19] În întuneric, un yoghin vede la fel de limpede cum vedem noi cu ajutorul unei lămpi.

Practica, prin excelență, constituie puterea pe care o deține o conștiință (superior dezvoltată) asupra materiei. De îndată ce înțelegem că materia este energie cristalizată într-un model ale cărui componente pot fi dezmembrate și reorganizate prin intermediul unei raze laser a unei gândiri deosebit de concentrată, sau care poate fi transferată către un câmp de vibrații fine de lumină prin aceleași mijloace, practica Yang-Ti poate fi înțeleasă mai bine.

După mai multe luni, yoghinul se pregătește de moarte, făcând ca toate celulele energizate și transformabile din trupul său să revină la forma lor esențială, care este lumina; ele sunt absorbite treptat în nemuritorul trup *Vajra* și nu mai sunt revăzute în lumea fizică. Trupul fizic al yoghinului se micșorează tot mai mult, până când ajunge la dimensiunea unui copil. În cele din urmă, el îmbracă „mantia gloriei veșnice", vizibilă doar ochilor clarvăzători, iar discipolii săi îl văd înălțându-se în văzduh și dispărând într-un curcubeu, în timp ce yoghinul se alătură unei cete de alte ființe-de-lumină din lumea spirituală, nelăsând nimic în urma sa, pe pământ.[20] Yoghinul se transformă în una din acele făpturi de

lumină (despre care vorbea filozoful Plotinus) ce devin vizibile în cadrul inițierilor în tainele misterelor și care se mișcă imperceptibil în lumea noastră pământeană, precum soli ai milosteniei sau precum Bodhisattvasii din regiunile superioare.[21]

Practica Yang-Ti pare să fi fost cunoscută printre bărbații și femeile sfinte din Tibet. Multe referiri la această practică pot fi întâlnite în recentele traduceri ale biografiilor și autobiografiilor lor (tipărite la Dharamsala, India, pentru publicațiile occidentale). Desigur, practica nu definește știința din Shambhala, ci ne evidențiază numai principiile și posibilitățile sale edificatoare. Acest gen de practică ne relevă faptul că spațiul intern și cel extern se pot schimba între ele; că tot ceea ce este subiectiv (precum percepția unei viziuni) poate deveni obiectiv; lumina fizică poate fi creată din conștiință și - în consecință - materia poate fi preschimbată într-o formă de lumină hiperfizică. Care este realitatea? Unde găsim o referire absolută? În practica Yang-Ti toate lucrurile considerate absolute sunt - în schimb - negociabile; toate își află rezolvarea în stadiile conștiinței (ce se pot schimba între ele).

Teoria modernă a cuantumului se apropie de pătrunderea unitară a practicii Yang-Ti; ea își dă seama, de pildă, de faptul că energia și materia se pot înlocui reciproc. Însă al treilea factor, cel al conștiinței, a fost exclus din discuție, altminteri ar fi contaminat puritatea obiectivă a metodelor pe care știința le consideră ca fiind esențiale pentru succesele experimentelor sale empirice. Dar ce înseamnă „obiectiv" atunci când subiectul și obiectul sunt strâns legate între ele? Ce înseamnă „empiric" când propria funcțiune a observației este pusă sub semnul întrebării? Există oare vreun sens în excluderea (cu rigurozitate) a subiectivismului atunci când o asemenea stare constituie o parte integrantă a câmpului studiat? Și mai presus decât orice, cât de mult depinde răspunsul la aceste întrebări de înțelegerea puterilor organizatoare, de predilecții și de limitările existențiale ale gândirii umane? Aceasta este o zonă ce nu a fost niciodată explorată în afara școlilor inițiatice, dar care este fundamentală pentru tehnologia superioară referitoare la Shambhala.

Adeptul știe că gândirea individuală este doar un element funcțional din mintea zeiței Gaia; că - în ultimul rând - cea mai mică acțiune a sa cuprinde activitatea întregului univers, iar creația sa depinde (la o ultimă analiză) de activitatea tuturor forțelor existente și de colaborarea tuturor ființelor, dacă vrea să aibă sorți de izbândă. În consecință, pentru realizarea scopurilor activității lor, Allione susține că Maeștrii budhiști tibetani se pot alătura inteligențelor regatelor umane (ce împart pământul cu noi, dar care sunt

invizibile, în mod normal şi necunoscute) inspirându-se din cultura lor non-umană, spre a-i ajuta în cadrul activităţilor pe care le întreprind.

Într-un asemenea caz, yoghinul (acţionând prin trupul său de lumină) poate transcende graniţele propriei sale identităţi ego-mentale (fără a o distruge) în folosul unei legături între regate. Astfel Guru Padma Sambhava se spune că ar fi creat terminologia cu ajutorul *Dakini*-lor, făpturile-naturii ce reprezintă personificarea unei forţe spirituale feminine al cărui nume înseamnă (în mod literal) „dănţuitor al cerurilor" sau cineva care străbate cerurile. Dakinii sunt numiţi (de asemenea) zeităţi înţelepte, făpturi neomeneşti alcătuite din energie elementară care (în mod normal) se manifestă în minunatul regat, dar care – atunci când interacţionează cu oamenii – pot lua aspect uman.

Entitatea întruchipează înţelepciunea feminină (forţa creatoare din fiinţele omeneşti) dinamică, binecuvântată, înţeleaptă. Allione spune: „Ea ţâşneşte din uterul cosmic, sursa triunghiulară a Dharma, arzând cu o exaltare insuportabilă, o energie într-un stadiu necondiţionat... Ea poate apare ca o făptură omenească sau ca o zeiţă (fie calmă, fie mânioasă) sau poate fi percepută precum acţiunea generală a energiei în lumea fenomenelor".[22]

Fiinţele naturale, cum sunt Dakinii, întruchipează (în general) fenomene naturale cum ar fi râurile, munţii sau arborii, sau lucruri fenomenale create de mâna omului, cum ar fi sanctuarele, navele sau templele, dacă ele sunt sfinţite corespunzător. Însă gândirea omenească (potenţată de redeşteptarea Kundalini) poate acţiona împreună cu principiul Dakini (atunci când este întrupat în oricare formă antropoidă mai cunoscută oamenilor) cum ar fi zeităţile sau dascălii înţelepţi şi interiorizaţi.[23] Dar aceste fenomene sunt (după cum afirmă Dion Fortune) create de propria imaginaţie a oamenilor.

> Oriunde omul vine în contact cu lumea astrală (fie ca psiholog sau magician) el totdeauna antropomorfizează şi crează forme (după asemănarea sa) pentru a-şi reprezenta sieşi forţele subtile imperceptibile [ale altor forme de evoluţie decât cea umană] cu care este dornic să intre în contact, să le înţeleagă şi să le stăpânească după cum doreşte. Omul este adevăratul prunc al Marii Maici şi poartă cu el predilecţiile naturale ale organizării şi formării oricărui plan asupra căruia este capabil să îşi exercite conştiinţa.[24]

Această capacitate de a crea imagini îşi exercită vraja echivocă şi amăgitoare asupra formelor din lumea noastră, dar se extinde şi

asupra întregii lumi invizibile care ia naștere printre noi: de la spiriduș la înger, omul însuși le clădește aspectul în propria sa minte, potrivit stării sale subiective. Dar, ne spune Dion Fortune „inteligența altor forme de dezvoltare decât a noastră (dacă ea vine în contact cu viața omenească) poate... folosi aceste forme așa cum omul își pune costumul de scafandru și se coboară într-un alt element". Atunci inteligența extraterestră va căpăta aspect și, dacă va vrea, va conlucra cu inițiații în acțiuni reciproc folositoare.[25, 26]

Potrivit analelor tibetane, în acest mod Padma Sambhava și-a putut păstra terminologia secole la rând, ascunzându-le (așa cum a și făcut) în limbajul Dakini.

Allione ne spune că acest limbaj se compune din simboluri sau litere care nu au fost traduse, iar poate că puțini sunt acela ce au capacitatea de a le înțelege: „cei ce vin în contact cu câmpul de energie al Dakini-lor".[27] Acest cifru extrem de simbolic este atât de concentrat încât multe volume de învățături pot fi comprimate în câteva litere, iar apoi se pot extinde într-un text foarte amplu; este un proces ce reamintește (în mod curios) de stocarea modernă și de funcția de recuperare a microcipului. Astfel soția lui Padma Sambhava, Yeshe Tsogyel (care a trăit în Tibet în epoca primului val al budhismului, în secolul al VII-lea) și despre care se credea că este încarnarea unui mare Dakini, a reușit să ascundă mare parte a textelor scrise de Guru folosind un cifru Dakini. În felul acesta, o întreagă învățătură putea fi concentrată într-un singur copac sau în apă, până când Tertonul sortit va putea (la vremea cuvenită) să traducă textul.

În afară de semnele secrete ale Dakinilor există și un alt limbaj pe jumătate tainic, numit „limbajul amurgului". Acest limbaj descifrează terminologiile ca pe niște „comori ale gândirii" ce sunt căpătate de la păsări, de la orice formă de lumină și din spațiul celest (acolo unde literele pot fi zărite căpătând formă) pe care Tertonul le poate citi și traduce în limbajul ființelor obișnuite. Bernbaum afirmă că multe din cele mai secrete învățături Kalachakrice sunt formulate în „limbajul amurgului". Din nou este vorba de un cifru ce poate fi înțeles numai printr-o revelație dăruită celor aflați în contact cu înțelepciunea zeităților. Însă tălmăcirea limbajului Dakini nu provine (cum ne-am putea aștepta) din străfundurile întunecate ale inconștientului și nici din înălțimile gândirii intuitive, ci direct din lumea Bodhisattvas-ilor (subtilul tărâm spiritual de dincolo de tărâmul astral) adică întru totul de dincolo de limitele percepției senzoriale sau ale psihicului mental-emoțional. Tibetanii sunt convinși că Shambhala, ca unic Tărâm Neîntinat de pe pământ,

se află numai ea în contact cu acea Lume-de-Lumină pe care dascălii o pot continua prin intermediul terminologiilor (și a altor asemenea instrumente) spre a se amesteca în istorie și pentru a menține viu adevărul.

Semnul Shambhalei: Obiecte Zburătoare Neidentificate

Până în prezent am luat în considerație numai tehnicile meditative; însă care tehnologie a produs ovalul sferoid și strălucitor pe care Roerich și tovarășii săi l-au zărit străbătând cu iuțeală cerul senin al Asiei Interioare, schimbându-și brusc direcția, în 1927? Dintre toate manifestările stranii atribuite Shambhalei, aceasta este cea mai misterioasă, cea mai inexplicabilă. Chiar dacă am admite existența unui factor de halucinație (lucru foarte posibil în tot ceea ce privește Shambhala) baza pur materială și aeronautică a fenomenului (observat cu trei perechi de binocluri, ceea ce constituia ceva obișnuit pentru lamasi) este de netăgăduit. Abia în secolul al XX-lea putem aprecia pe deplin cât de misterios este fenomenul și ne putem întreba dacă aceeași tehnologie Shambhalică este autoarea farfuriilor zburătoare ce au fost zărite de milioane de oameni, în toate colțurile lumii. Dacă așa stau lucrurile, când și unde s-a dezvoltat ca și cu cât timp în urmă? Care sunt principiile sale? Și cum de nu a fost detectată? Nu putem răspunde la niciuna din aceste întrebări.

Lamasii i-au spus lui Roerich că obiectul zburător pe care l-a observat era semnătura Shambhalei și semnul binecuvântării sale. Când zboară deasupra oamenilor, putem fi siguri că forțele divine se află în apropiere pentru a ajuta omenirea și pentru a acorda sprijin în acțiuni de importanță umanitară. Cât despre energia ce înlesnește zborul său, ea este energia primară, adică „această materie fină și imponderabilă care este răspândită pretutindeni și care ne stă oricând la îndemână"[28] sau aceeași energie pe care Tomas o numea „forța inteligentă din miezul atomului".[29] În ce măsură semnul Shambhalei este mai degrabă psihofizic decât fizic (în sensul pe care îl înțelegem în mod normal) este un lucru pe care nu îl cunoaștem încă. Dar nu numai povești despre aeronave ciudate sunt atribuite Shambhalei (în mod tradițional) ci și prezența mai multor OZN-uri a fost semnalată cu certitudine în zonă. În 1933, Frank Smythe, alpinistul englez, ajungând la înălțimea de 26.000 de

picioare* pe muntele Everest, a zărit cu surprindere două aeronave rotindu-se la mare înălțime deasupra sa. Una avea aripi răsfrânte, cealaltă avea un soi de cioc, iar amândouă erau înconjurate de o aură pulsatorie.

Până de curând, obiectul zburător neidentificat era, în general, ținta predilectă fie a fascinației unui cult al credulilor, fie a neîncrederii și a disprețului.

Însă numărul scepticilor înrăiți din rândul populației scade cu repeziciune pe măsură ce cercetări competente întreprinse de oamenii de știință și de un cerc de profesioniști (precum și ponderea covârșitoare a observatorilor de încredere) tinde să ademenească autenticitatea fenomenului, deși interpretarea sa este cu totul alta. S-a presupus, în mod aproape universal, că OZN-ul (dacă este să îi dăm crezare) trebuie să fie o aeronavă mânuită de făpturi extraterestre, mai ales deoarece aeronava lor pare să fie în stare să se deplaseze în și înafara câmpului vizual, trecând de barierele materiale și efectuând manevre care sfidează gravitația și masa, fiind imposibil de realizat de către ființa umană. Dar pe măsură ce mai multe fapte devin cunoscute, iar cercetarea lor a atins un nivel de cercetare mai sofisticat, sunt luate în considerație diferite opțiuni.

Dr. Kenneth Ring, profesor de psihologie la Universitatea din Connecticut, a întreprins o cercetare exhaustivă a subiectului. În volumul său *Proiectul Omega*, Ring (ca alți oameni de știință) a ajuns la concluzia că OZN-ul pare să fie un eveniment psihofizic care - într-un fel sau altul - își are originea însăși în umanitate, provenind dintr-o sursă *terestră* necunoscută și că aceasta poate reprezenta manifestarea exterioară a unui avans evolutiv major în conștiința umană. Pe când unii cercetători nu ajung atât de departe, iar unii oameni cred că farfuriile zburătoare sunt doar un fenomen natural (cum ar fi „luminile provenind de pe sol" sau efectele electromagnetice ale activității tectonice din scoarța pământului, despre care se știe că produc efecte psihice și halucinatorii ciudate la unii oameni neîncrezători) totuși în toate cazurile, lumea științifico-fantastică a fost abandonată.

Dr. Jacques Vallee, un expert în computere, cu pregătire în domeniul astrofizicii, este unul dintre cei mai de seamă cercetători ai fenomenului OZN. Potrivit afirmațiilor lui Vallee:

> Este ciudat să remarcăm că până și cercetătorii bine pregătiți din punct de vedere științific (care acceptă ideea existenței unor universuri multiple) sau puținii OZN-ologi care înțeleg ideea că

* 1 picior = aproximativ 30 cm (n. tr.).

> timpul poate fi comprimat spre a permite călătoria (aproape instantanee) de la un punct al universului nostru la un altul, încă mai susțin ideea (în mod emoțional) noțiunii că orice formă de conștiință non-umană provine (fără îndoială) din spațiul extraterestru.[30]

În lumina miilor de mărturii referitoare la contactele directe și la răpirile efectuate de OZN-uri (precum și a sincerității și a extraordinarei credibilități a relatărilor) argumente puternice sunt aduse acum împotriva acestor presupuse vizite extraterestre, în favoarea ideei existenței unei organizații pământene necunoscute care manipulează creierele oamenilor într-o asemenea măsură, cu scopul de a înfăptui metamorfoza generală a conștiinței. Precum senzația morții aparente (care este la fel de omniprezentă) întâmplările cu OZN-uri, împreună cu puternicele lor nuanțe psihice și paranormale, conțin caracteristici ce sunt interpretate din ce în ce mai mult drept o formă de deșteptare spirituală sau inițiere, deși cuprinde și elemente fizice tulburătoare.

Cercetătorii moderni au remarcat că deși aceste obiecte aeriene necunoscute sunt suficient de materiale pentru a fi detectate de radare și sunt zărite de mii de oameni, concomitent, în multe cazuri de atare întâlniri cu OZN-uri o dimensiuni psihică este prezentă, indicând transa, stadiile distorsionate ale conștiinței, pierderea noțiunii de timp, relatări nebuloase, etc. toate punând sub semnul întrebării obiectivitatea întâmplării. Mulți martori povestesc că au pierdut noțiunea de realitate normală, deplasându-se ca într-un vis lucid (ca și când fizica obișnuită a timpului și spațiului nu ar mai fi funcționat) până când s-au reîntors la lumea obișnuită, cu senzația opririi timpului. În fapt, aceasta este o descriere corectă a oricărei trăiri în afara trupului, în care trupul fizic este lepădat într-un somn de vrajă, în vreme ce trupul interior (purtând cu el conștiința ego-ului) se deplasează altundeva, pentru o perioadă de timp, adesea fără să-și dea seama că trupul fizic nu este implicat în întâmplările la care participă.

Un exemplu de întâmplare cu totul ieșit din comun a fost relatat de o femeie din Wollongong, Australia. Ea spune că s-a trezit în miezul nopții și a zărit prin acoperiș o aeronavă rotundă, silențioasă și fără lumini, rotindu-se exact deasupra casei sale. Un lanț (care atârna din navă chiar deasupra patului ei) era făcut dintr-un soi de energie în formă de zale și zdrăngănea îngrozitor.

Femeia s-a hotărât să urce pe lanț, din pură curiozitate, dar ajungând în cabina aeronavei (acum luminată) a fost atât de amețită de zgomotul ce îi zdruncinase nervii (provocat de lanțul făcut din

zale de energie) încât se înapoie la ea în pat și se culcă la loc. Ea spune că, în cele din urmă, și-a dat seama că deși era trează și cu ochii deschiși tot timpul, trupul ei fizic nu părăsise patul defel.

Pe de altă parte, unii oameni par să-și dea seama foarte bine de natura psihofizică a întâmplării și recunosc (în mod deschis) că a fost o profundă experiență inițiatoare personală care a avut drept rezultat tămăduirea fizică, dobândirea harurilor psihice sau o modificare radicală în orientarea spirituală.

O asemenea întâmplare (în care era implicat un OZN) a fost repovestită de L. C. W., despre care am amintit în Capitolul VI. Ea scrie:

> Mi-am părăsit patul și l-am urmat pe K. Am străbătut câmpii până la aeronava care ne aștepta. Bărbați și femei se îndreptau spre ea, venind din toate părțile. Pilotul (un tânăr înalt, blond, în uniformă albastră) ne-a întâmpinat pe fiecare, dându-ne câte un pachet cu hrană pentru călătorie. Am decolat, iar eu am fost dusă la aeronava-mamă; însă K. mi-a spus că a doua zi a fost dus în altă parte, pe o planetă cu orașe aurite. Aeronava-mamă era uriașă. Am fost condusă de-a lungul unor coridoare întunecoase de către o cruce de foc ce înainta în fața mea, până când am ajuns în camera de control din vârful aeronavei. Pereții erau transparenți, iar dincolo de ei puteai zări stelele lucitoare ale spațiului întunecat. În mijlocul camerei era o hartă săpată pe o masă rotundă din argint șlefuit, care avea gravate semnele zodiacale pe marginea sa. Am remarcat în special prezența „Y"-ului Pitagorean [semnul alegerii dintre bine și rău].
>
> Erau oameni ce se ocupau de manevrarea aeronavei și am întrebat pe unul dintre ei care era scopul acestei aeronave, ce făceau ei? Mi-a spus că transmiteau mesaje stelelor și primeau înapoi mesaje. La trei luni după această întâmplare, m-am alăturat unei mișcări spirituale care mi-a schimbat viața, iar acolo am fost întâmpinată cu bucurie de bărbatul cu care vorbisem în aeronavă.

Categoric, acest evenimen nu poate fi interpretat *ad literam*, totuși el nu a fost un vis obișnuit. De exemplu, L. C. W. spune că a doua zi, K. a relatat despre o întâmplare asemănătoare petrecută în aceeași noapte, alăturându-se femeii pe când străbăteau câmpiile către aeronavă și coroborând fiecare detaliu al acestui eveniment (chiar și aranjarea scaunelor din aeronavă) până când, la un moment dat, s-au despărțit în timpul călătoriei, pentru ca fiecare să se îndrepte către destinații diferite, potrivit temperamentelor lor deosebite. În prezent, mulți cercetători consideră că este foarte probabil ca martorii unei întâmplări cu OZN-uri (în special cei implicați în

întâmplări directe sau răpiri) să relateze evenimente ce au o bază cu adevărat obiectivă, dar care sunt percepute în mod imaginar (precum visele) prin intermediul atenției unei conștiințe subiective și fascinante, folosind termeni adecvați propriilor idei preconcepute din subconștientul lor, în conformitate cu așteptările lor, cu nevrozele și nivelul intelectual sau psihospiritual de dezvoltare.

Parcurgerea textelor referitoare la asemenea întâmplări (redate dintr-un anumit punct de vedere) pune sub semnul întrebării toate interpretările simpliste despre farfuriile zburătoare. Rezumând noua conștientizare a necesității unei aprofundări mai ample a subiectului, John Spencer de la Asociația Britanică de Cercetare a Fenomenului OZN spune că „a existat tendința (în ultimii ani) de a recunoaște posibilitatea ca fenomenul OZN să reprezinte un agent necunoscut al mediului înconjurător al pământului nostru și astfel termenul «extraterestru» face adesea referire la entități al căror înțeles este «străin de rasa umană» (dar nu neapărat străin față de Pământ)".[31]

Aceasta este o afirmație bizară (doar dacă nu se are în vedere o perspectivă ocultă) care pare să exemplifice un caz tipic. Jacques Vallee conchide spunând că „dacă există o formă de viață și de conștiință ce acționează potrivit principiilor spațiului și timpului (pe care nu le-am descoperit încă) atunci ea nu trebuie să fie de natură extraterestră. Ea poate proveni (desigur) dintr-un alt sistem solar, din galaxia noastră sau dintr-o altă galaxie. Dar poate coexista de asemenea împreună cu noi, rămânând totuși nedetectată".[32]

Este tocmai propunerea ezoterică pe care învățăturile o avansează atunci când fac referire la Shambhala, conducându-ne înapoi la relatarea lui Roerich despre un obiect zburător ce a fost văzut plutind prin văzduh, deasupra Asiei Centrale și pe care lamasii (ce îl însoțeau pe cercetător) îl numeau semnul Shambhalei. Cunoașterea acestui fenomen de către lamasi indică faptul că Shambhala ar putea fi elementul lipsă al ecuației OZN. Într-adevăr, Geoffrey Ashe și-a exprimat surprinderea că cercetătorii fenomenului OZN nu au acordat atenția cuvenită observației relatate de Roerich și nici comentariilor făcute de lamasi asupra acestui eveniment. Ashe spune: „Probabil că aici se află cheia remarcabilei manii cu privire la fenomenul OZN din ultimii ani... Ea are legătură cu Shambhala și Tărâmul Străvechii Înțelepciuni".[33]

Axa Lumii constituie unicul loc de pe pământ unde se intersectează căile lumii, unde noțiunea de timp și spațiu nu are limite și unde adepții spirituali (care își pot data existența societății lor secrete în epoca Cro-Magnon) au avut la dispoziție cel puțin

40.000 de ani în care să testeze aliajele metalice, energia esențială aerodinamică și spațiul multidimensional. Potrivit bogăției de legende (cu care s-a confruntat o pleiadă de eminenți exploratori și autori cu privire la acest subiect) adepții Shambhalei formează singura organizație cunoscută pe pământ, capabilă să manipuleze conștiința celorlalți, întocmai așa cum au descris martorii întâmplărilor cu OZN-uri. Este o organizație capabilă să modifice realitatea percepută de noi la un nivel atât de profund, să creeze o puternică stare de transă sau stări hipnotice și să intuiască (în modul dramatic descris de cei răpiți de OZN-uri) cuprinsul subconștientului uman, cum ar fi teama, ostilitatea, veneratia și dorința trupească.

Aceleași relatări literare fac referire la extraordinara capacitate a acestor învățați de a crea forme materiale ce pot intersecta (și reintersecta) pragul vizibilității (după bunul plac) bucurându-se de participarea formelor de viață în realizarea proiectelor lor, adică a entităților care, la fel ca Dakinii, ne pot edifica temporar asupra înfățișării omenești, păstrându-și caracterul extraterestru atât în aspectul, cât și în scopurile lor, ca și când ar proveni de pe o altă stea. Dacă asemenea relatări pot fi crezute, atunci toate forțele diferite ce sunt atribuite farfuriilor zburătoare (manipularea superelevată a conștiinței, controlul creării materiei, accesul la un univers cu o orânduire superioară și la energiile necunoscute, interacțiunea cu inteligențele nepământene precum și alte capacități transcendentale) nu constituie deloc dovada invaziei unei științe extraterestre, așa cum se întâmplă cu modelarea propriului nostru destin, aflat pe marginea științei călăuzitoare. Propriul nostru intelect superior este întrupat în Shambhala, care își pune semnătura pe bolta cerului.

Aș formula ideea că prin intermediul fenomenului OZN avem o anticipare a viitorului, ceea ce ne aduce la cunoștință faptul că științele noastre fizice nu constituie singura cale posibilă (și nici ultima) de realizare a scopurilor. Dincolo de ele se întinde zona mult mai vastă a câmpurilor sinergetice de energie dătătoare de viață (care se opune zonei fizice) iar tocmai acest măreț tărâm Shambhalic ne va oferi căile tehnologice și alternative, cu un potențial mult mai ridicat decât cel cunoscut în prezent.

14

UN SEMN PENTRU NOUL MILENIU

Tendința anormală și atotcuprinzătoare ce caracterizează secolul al XX-lea l-a determinat pe Mircea Eliade să reflecteze asupra modului în care o societate primitivă și-ar fi imaginat-o pe cea din zilele noastre, prezentând condițiile chinuitoare ale unei inițieri tribale, însă una extinsă la scară colectivă. S-ar asemăna cu lumea modernă, ne spune Eliade, cu

> un om înghițit de un monstru... sau care rătăcește într-un labirint unde el însuși reprezintă un simbol al Infernului... Și totuși, în ochii omului primitiv această experiență groaznică este indispensabilă pentru nașterea omului nou. Nici o inițiere nu este posibilă fără ritualul agoniei, al morții și al învierii... Chinul lumii moderne este semnul unei morți iminente, dar al unei morți care este necesară și eliberatoare, căci va fi urmată de o înviere și de posibilitatea atingerii unui nou mod de existență, cel al maturității și al responsabilității.[1]

Această temă milenară a apocalipsului și a inițierii lumii a revenit din ce în ce mai mult, pe măsură ce secolul se apropie de sfârșit, devenind tot mai insistent în prezent. Însă această temă a căpătat o tentă supranaturală (la începutul secolului) în localitatea Fatima din Portugalia. După cum se știe, Fecioara Maria se crede că a apărut în acel loc (învăluită într-un glob de lumină strălucitoare) în fața a trei copii, atrăgând atenția lumii asupra catastrofelor ce aveau să vină, dar oferind, în același timp, și mijloacele spirituale (prin rugăciune) de împiedicare a răului iminent.

La data de 13 octombrie 1917, când Sfânta Fecioară a făgăduit că va înfăptui o minune care va convinge lumea de existența sa

reală, 70.000 de oameni s-au adunat pentru a o proslăvi. Ei au văzut norii risipindu-se, iar un disc mare, argintiu părea că acoperă soarele (ca o eclipsă strălucitoare) îngăduind oamenilor să privească soarele cu ochiul liber, fără a-și vătăma vederea. Timp de aproximativ zece minute, globul părea să se învârtă precum o roată de artificii, pulsând și răspândind raze prismatice și parcurgând întreaga gamă de culori a spectrului luminii. De două ori s-a îndreptat brusc spre pământ, cu mișcări în zigzag, înspăimântându-i pe toți cei de față. Alți oameni din aceeași zonă au fost martorii extraordinarului spectacol solar, pe care l-au urmărit de la locuințele lor.

În deceniile următoare, fenomene solare similare (petrecute la sfintele lăcașuri ale Fecioarei Maria) au fost zărite de mii de credincioși din Hriushiw și Hoshiv (în Ucraina), din Medjugorje (în Herțegovina), din Svata Hora (în Bohemia), din Czestochowa (în Polonia), din Garabandal (în Spania) și din Walsingham (în Anglia). Aproape în toate cazurile, o apariție a Maicii Domnului însoțea dansul solar. Adesea ea părea că se află înlăuntrul unui glob de lumină argintie incandescentă (ce oscila încoace și încolo), înainte de a se stabili într-un loc. La Hoshiv, apariția a fost precedată de sfere celeste strălucitoare care (potrivit mulțimii de martori oculari) putea fi zărită de la mulți kilometri depărtare, iar mulți oameni au fost înșelați, crezând că sferele erau arme nucleare aeriene.[2] La Walsingham, un loc de pelerinaj catolic, vechi de peste 1000 de ani, multe asemenea fenomene (asemănătoare celui petrecut la Fatima) au fost observate pe cer, în 1988, deasupra unei mici capele medievale numită Capela Capului de Cruce.

Doi martori aflați în locuri diferite (unul dintre ei fiind un om de știință catolic ce participa la o conferință în apropierea capelei, iar celălalt era un pelerin) au relatat că au văzut o serie de „mici sori roșii" rotindu-se în jurul Soarelui (din spatele căruia răzbăteau razele unei lumini strălucitoare) iar Soarele însuși părea să se rotească în fața unui disc alb, strălucitor. Pelerinul a afirmat că a zărit cercuri (ce își schimbau întruna culorile) țâșnind din soare, apropiindu-se de pământ și reîntorcându-se la locul lor.[3] Asemănarea izbitoare dintre unele din aceste fenomene solare și apariția OZN-urilor în văzduh a fost remarcată cu interes de mulți oameni și a întărit tot mai mult credința că secolul al XX-lea este (pe lângă toate celelalte) un secol de fenomene supranaturale ce au loc pe scară largă.

Totuși spectacolul aerian (pe care Nicholas Roerich avea să-l numească semnul Shambhalei, la doar 10 ani după evenimentele

de la Fatima) nu este nou pentru secolul al XX-lea; a devenit de mult o parte a istoriei, deși niciodată nu s-a manifestat la o asemenea dimensiune. Fenomenul a fost menționat sporadic (în analele străvechilor civilizații) drept o ciudată apariție zărită în văzduh (în vremuri de restriște sau de tulburări sociale violente) în perioada de tranziție de la o fază culturală la alta, ca o piază-rea sau ca o prevestire nefastă, poate ca o binecuvântare sau poate pentru a da forță și curaj.

Adesea fenomenul a fost pus în legătură cu sursele de lumină, cu lumina argintie și sclipitoare a lunii, uneori chiar cu lumini în culorile curcubeului. Dar toate acestea sugerează că oricare ar fi sursa de proveniență, ea este una care (la fel ca Shambhala) știe cum să folosească secretele energiei primare. Fenomenul s-a manifestat ca niște „cercuri de foc" plutitoare (în anul 1500 î. Chr.) în perioada invaziilor nimicitoare ale Hyksos-ilor* în străvechiul Egipt „lucind pe cer mult mai puternic decât strălucirea soarelui".[4] Ezechiil, profetul evreu, ținut prizonier în Babylon, a văzut fenomenul din văzduh ca pe un vârtej de foc „ca și când ar fi fost o roată în interiorul unei roți".[5] Ramayana, epopeea de război indiană, vorbește despre acest fenomen ca despre un car ceresc „făurit din aur strălucitor".[6] El s-a ivit pe cer deasupra localității Cloera din Irlanda (în secolul al XIII-lea) o localitate de rău augur, care a fost martora ascensiunii Inchiziției și a sfârșitului epocii de aur a culturii irlandeze. Semnul profetic al Shambhalei a fost văzut deasupra orașului Tübingen din Germania la 5 octombrie 1577, când citadinii uluiți au observat pogorând din ceruri puzderie de forme rotitoare „ce semănau cu niște pălării înalte și largi, în diferite culori".[7]

La vremea acestor incursiuni celeste, Egiptul, India, Israelul și Irlanda se aflau (toate) la un punct de cotitură hotărâtor în cultura lor, la finele unei epoci de aur sau păsind deja într-o perioadă de catastrofe apocaliptice care aveau să le schimbe soarta; acesta a fost și cazul Reformei în Europa. În secolul al XVI-lea, Germania a fost centrul unei înfloriri strălucitoare a învățăturii post-Renascentiste, iar Tübingen (orașul universitar din Württenberg) a devenit terenul propice dezvoltării noilor idei liberale ce se axau pe necesitatea noilor principii sociale și politice, pe reforma religioasă și cercetarea științifică. Tübingen a fost leagănul fermentului Rozicrucian, marea mișcare de reformă culturală care deja se înfiripa atunci când ploaia de „pălării zburătoare" s-a abătut deasupra orașului, oferind Europei o minune care a durat nouă zile

* dinastie regală străină care a cârmuit Egiptul timp de multe secole (n. tr.).

și care a fost imortalizată (pentru posteritate) în numeroase ilustrații ale epocii.

Miraculosul spectacol aerian s-a petrecut doar la câțiva ani după ce marele matematician și vrăjitor englez John Dee a întreprins o călătorie în Germania, aducând cu el noutăți ale unei științe avansate ce avea să fie dobândită prin intermediul numerelor, a geometriei și a revelației „prin care adeptul credea că putea căpăta atât o cunoaștere profundă a naturii, cât și o viziune asupra unei lumi de dincolo de natură".[8]

Dee i-a influențat foarte mult pe învățații din epoca sa, iar ca rezultat, Johann Valentin Andreae (un pastor și mistic luteran din Württenberg) pe când încă mai era student la Universitatea din Tübingen a scris prima sa lucrare Rozicruciană intitulată *Căsătoria chimică*, la începutul secolului al XVII-lea.[9]

Deși lucrarea a fost astăzi uitată, ea a constituit un punct de cotitură în istoria europeană. Înfiripată (la început) într-un cadru mistic hermeneutic-cabalistic și sortită a avea o viață scurtă, revoluția intelectuală (ce s-a petrecut în Germania luterană) a pavat totuși calea epocii științifice moderne, iar ca rezultat a avut cea mai mare importanță pentru Europa secolelor ce au urmat și chiar și asupra întregului curs al evoluției noastre culturale. Așadar este foarte tentantă ideea de a interpreta spectacolul celest (ce s-a petrecut deasupra orașului Tübingen exact în acea perioadă) ca pe un simbol de binecuvântare asemănător celui pe care Stăpânii din Shambhala l-au dat misiunii culturale a lui Roerich (în 1927) provenind parcă din aceeași sursă.

Ne putem întreba dacă flotila de aeronave ciudate constituia modul în care Shambhala demonstra orașului minunile tehnologice ce aveau să apară în noua epocă sau dacă era o formă vizibilă a unei *Baraka*, transmițând puternice energii superioare cu scopul de a crea un câmp energetic deasupra Württemberg-ului, ceea ce i-ar fi lămurit pe intelectualii bine pregătiți din acea epocă, eliberându-i de vechile dogme și inspirându-i să adopte noi idei și orientări radicale. Sau poate că era o prevestire a dezastrului, atrăgându-le atenția asupra iminentului Război de Treizeci de Ani care avea să zdrobească mișcarea Rozicruciană, întârziind trezirea intelectuală și mistică a Europei?

Azi ne aflăm din nou la o cotitură a istoriei, nu numai pentru Europa, ci și pentru lumea întreagă. Tübingen reprezintă o prefigurare în miniatură a crizei secolului al XX-lea, cu neîncetatele sale tendințe acute de schimbare, cu ciocnirea dintre forțele evolutive și contra-evolutive, cu revoluția sa tehnologică, cu

prevestirile sale apocaliptice, cu simțul său inițiator și rațional, de transformare și moarte. Din nou se pare că Shambhala oferă *Baraka* (așa cum a procedat în Tübingen, Babylon și Egipt) semnul său divin apărut pe bolta cerului generând un câmp de puternice energii în jurul pământului, ceea ce afectează întreaga rasă omenească, în subconștientul său.

La fel ca celelalte prevestiri cerești ale secolului al XX-lea (manifestările divine ale Fecioarei Maria) el este semnul prevestitor de rău augur din secolul al XX-lea, având în prezent misiunea de a ne preveni, de a ne întări și de a ne pregăti pentru marea transformare ce ne așteaptă.

Spiritualizarea omenirii

Semnele timpului ne îndreaptă atenția din ce în ce mai mult către remarcabila metamorfoză ce are loc în vârful societății aflate în dezvoltare (la limita sa evolutivă) o metamorfoză similară redeșteptării petrecute la Tübingen, însă la o scară globală. Acest lucru se întâmplă în China, Rusia, Europa și America. Profesorul Ring face referire la această metamorfoză numind-o spiritualizarea umanității, despre care susține că s-ar datora contactelor cu o organizație transcendentală superioară, necunoscută nouă. Schimbarea ce are loc în societate este (probabil) cel mai bine rezumată ca o secularizare a divinului, un proces ce are loc la diferite nivcluri și care are multiple fațete. În fapt, putem observa că este acel tip de proces caracteristic activităților nefanatice ale Shambhalei (desfășurate pe scară largă) care acționează fără a acorda favoruri, oriunde se ivește necesitatea, în orice mod adecvat condițiilor actuale.

Una dintre cele mai remarcabile caracteristici ale tendinței citate de Ring este răspândirea oamenilor pe tot globul (a persoanelor care au harul înnăscut al clarviziunii, al psihochinesteziei, care posedă puteri spirituale de tămăduire, de telepatie și alte talente psihice spontane) și care nu datorează nimic (sau datorează prea puțin) metodelor de pregătire obișnuite, utilizate în trecut. Această tendință este însoțită de o largă deschidere către lumea secretelor religioase-oculte care (în trecut) au fost totdeauna ținute în spatele ușilor ermetic închise ale frăției ezoterice, dar și de uzurparea de către savanții laici a învățăturilor eparhiale rezervate teologiilor, în mod tradițional.

Poate că o semnificație și mai mare o constituie capacitatea

unui număr tot mai important de psihologi occidentali (cu educaţie superioară) provenind adesea din categoria profesioniştilor, de a canaliza învăţăturile spirituale ale făpturilor reîncarnate, redându-le (în termeni metafizici adecvaţi nivelului intelectual al unui savant cu o cultură desăvârşită) unei societăţi bine informate şi liber-cugetătoare. Să ne gândim numai la cărţile *Curs introductiv în Miracole, Seth* sau *Lazaris*, la materialul *Findhorn* şi la alte multe îndrumări de aceeaşi calitate pentru a ne da seama că – în pofida terminologiei religioase specifice, adesea împrumutată în procesul de transmitere – lucrările au (în principal) un ton eclectic şi ezoteric menit unui public mai degrabă intelectual, decât religios.

Probabil că asistăm la o evoluţie absolut nouă, mult mai potrivită şamanismului dinaintea apariţici cultului, decât religiilor instituţionalizate (care au creat stilul unor asemenea comunicări din trecut) şi mult mai potrivite cercetătorului laic decât credinciosului.

Putem observa, de asemenea, în toate colţurile lumii (deşi probabil în primul rând în America) un număr tot mai mare de oameni (de obicei, tinere femei care nu sunt cunoscute a fi religioase şi nu au nici un fel de devoţiune spirituală) care au capacitatea înnăscută de a descifra câmpul de energie dinamică sau al câmpului de aură ce învăluie trupurile altora, de a diagnostica şi de a tămădui bolile psihosomatice care se manifestă (în principal) în aceste câmpuri. O asemenea sensibilitate pe care un medic a numit-o „un câmp de energie biomagnetică extrem de complexă care acţionează în afara limitelor sistemului nervos",[10] Barbara Ann Brennan o numeşte Capacitate Superioară de Percepţie, susţinând că o posedăm cu toţii. Brennan spune: „Ştiinţa modernă ne dezvăluie că ieşim din lumea formelor statice solide şi pătrundem într-o lume a câmpurilor de energie dinamică. Străvechea noastră lume constituită din obiecte solide şi concrete este înconjurată şi pătrunsă de o lume fluidă de energie radiantă în continuă mişcare, în permanentă schimbare, ca marea" care ne este accesibilă fiindcă facem parte din ea.[11]

Şi mai surprinzătoare decât darul înnăscut al Simţului Superior al Percepţiei este capacitatea acestor tămăduitori spirituali de a colabora îndeaproape (şi în mod conştient) cu duhuri călăuzitoare care îi pregătesc, îi sfătuiesc şi care îi ajută la îndeplinirea acţiunilor lor tămăduitoare. Din nou, Brennan este încredinţată că acest lucru este valabil pentru toată lumea, pe măsura scurgerii timpului. Ea spune: „Suntem cu toţii călăuziţi de dascăli spirituali care ne vorbesc în vise, prin simţul nostru de intuiţie şi – în cele din urmă – dacă îi ascultăm, discută cu noi în mod direct, poate prin scris (la început) apoi prin intermediul sunetelor, al vocii sau al concepţiilor".[12]

Putem observa că această colaborare cratoare cu lumea duhurilor constituie un *sine qua non* al experienței dobândite de șaman, fără de care el nu poate fi inițiat de către străbuni și nici nu poate descoperi tainele meseriei sale. Apariția sa spontană în lumea modernă este atât de nouă și impresionantă încât constituie o formă de evoluție asupra căreia unii cercetători se sfădesc cu privire la nașterea unei noi rase ce posedă o conștiință șamanică înnăscută.

Pe lângă redeșteptarea psihică, un nou idealism laic se răspândește, ceea ce este iarăși caracteristic șamanismului iubitor al naturii.

Îndeosebi acele persoane care au avut parte de întâlniri psihice neobișnuite (cum ar fi starea din pragul morții sau întâmplările cu OZN-uri) dezvăluie o ulterioară evoluție a preocupărilor (adesea pentru prima dată) față de problemele ecologice și cele ale naturii, față de împărțirea echitabilă a avuțiilor, față de reconcilierea dintre religii și alte idei reformatoare ce nu se deosebesc de cele utopice care au revoluționat gândirea europeană înaintată (la începutul secolului al XVII-lea) și care au stimulat de asemenea și interesul față de natură.

Trebuie să reținem că oriunde găsim șamanismul, cu manifestările sale chintesențiale (cum ar fi vraciul siberian) tot acolo găsim și Arborele Lumii, forțele psihice creatoare ale Kundalini și mitologia Shambhalei. Pe scurt, găsim acest complex de elemente cauzale împletindu-se totdeauna între ele, în mod indisolubil. Oriunde există una din ele, invariabil apar și celalalte. Și astfel, când Ring discerne în tendința șamanismului (care domină în prezent societatea omenească) o sursă primordială pe care o echivalează cu o ordine superioară (poate chiar cu Eul superior al omenirii sau cu Gândirea ei superioară) atunci asocierea ei cu Shambhala dobândește o logică irezistibilă. Psihologul din Connecticut nu face el însuși acest pas, însă studiile sale despre fenomenele Kundalini (în cadrul morții aparente) sau despre întâmplările cu OZN-uri oferă o bază fermă în sprijinul acestei idei.

În proiectul de cercetări denumit „Omega", Ring asemuie ordinul superior postulat cu puterea misterioasă ce va redeștepta și va transforma conștiința, despre care am descoperit (în mod invariabil) că se află în contact logic cu Shambhala. El susține că în cea mai mare parte a sutelor de cazuri studiate, au avut loc schimbări profunde și permanente, nemodificate chiar și după treizeci de ani (ca urmare a extraordinarelor contacte psihice cu

această ordine superioară) și – fără excepție – ele sunt simptomatice pentru trezirea Kundalini, de obicei în timpul pregătirii unui șaman. În pofida numeroaselor diferențe superficiale, structura arhetipică a experienței este aceeași cu inițierea unui șaman: pogorârea involuntară în noianul suferințelor, o călătorie de inițiere și o renaștere psihospirituală. Și iarăși, acesta este (fără îndoială) semnul distinctiv al experienței Shambhalice.

La fel ca experiența șamanului, moartea aparentă și întâmplările cu OZN-uri implică o desprindere și o pătrundere într-o realitate alternativă, o întâlnire cu ființele misterioase care au puterea de control a gândurilor, iar apoi reîntoarcerea în lumea de zi cu zi, înzestrat cu noi haruri și – în multe cazuri – cu noi daruri psihice. Această experiență de nivel superior are asemănări semnificative cu genul de transformare psihofizică despre care Gopi Krishna a relatat după trezirea forțelor Kundalini din trupul său, ceea ce a avut drept consecință purificarea caracterului, o creștere a performanțelor intelectuale, o viziune mult mai largă și mai limpede asupra lumii, ca și dezvoltarea facilităților mistice izvorâte dintr-o accentuată sensibilizare a trupului și a intuiției. Desigur, același gen de „schimbare profundă" scoate în evidență capacitatea de a trăi simultan în două lumi, capacitate cu care (în mod tradițional) ar fi înzestrați locuitorii din Shambhala.

Sondajele Gallup întreprinse în ultimele decenii demonstrează că aproximativ 8.000.000 de americani au trecut prin experiența morții aparente, iar vreo *19.000.000* au fost martorii unui fenomen OZN, mulți dintre ei având chiar contacte directe cu extratereștrii. Aceste descoperiri au întărit convingerea lui Kenneth Ring că prin intermediul unor asemenea experiențe de modificare a gândirii, lumea modernă este pe cale de a deveni *șamanizată*, cu alte cuvinte este pe cale de a deveni un călător în alte lumi (un pasager al unei aeronave supranaturale) întocmai ca șamanul prototipic. Ring consideră adevăratul mecanism aflat în miezul procesului drept o trezire colectivă a forțelor Kundalini, în care această forță organizatoare latentă (o dată eliberată în sistemul fiziologic al fiecărei persoane) transformă sistemul nervos, grăbind evoluția rasială. Ring conchide:

> Descoperirile noastre relevă creșteri accentuate ale diferitelor sensibilități fizice, sugerează existența unor deosebiri însemnate și reciproce în funcțiunile fiziologice, modificări neurologice și ale stărilor creierului, ca și un amestec neobișnuit de experiențe psiho-energetice, psihologice și paranormale... Suntem martorii

> primelor apariții ale unei puteri noi și autorenovatoare de vindecare a pământului (cu energii acumulate de-a lungul mileniilor) care a fost eliberată prin contactul direct cu ordinea transcendentală... Eu aș pune la îndoială descoperirile făcute de Proiectul Omega, care sugerează că ne-am putea afla la începutul stadiilor de modificare majoră ce au loc în nivelurile de conștiință și care - în cele din urmă - ar crea posibilitatea ca omenirea să poată trăi în două lumi, în același timp... Desigur, tocmai acest lucru a fost învățat să îl facă șamanul, în culturile tradiționale... și tocmai asta înțeleg prin șamanizarea umanității.[14]

Esența cercetărilor serioase și speculative (precum cele întreprinse de Dr. Ring)[15] este aceea că există o permanentă urzeală de intrigi (cu puteri transcendentale) ascunse în interiorul rasei umane ce reprezintă Gândirea sa superioară sau Eul său superior de-a lungul istoriei, iar aceasta funcționează ca o pârghie, grăbind speciile pe calea evoluției (prin deschiderea minților unui număr semnificativ de oameni) către o răspândire de energii superioare. Astfel, ne spune Ring „funcția profetică este democratizată; bărbați și femei obișnuite (în număr crescând) au avut parte de experiențe ce le-au pătruns adânc în suflet și care conțineau revelații profetice".[16] Ei sunt purtătorii mistici ai unui mesaj de reînnoire a planetei, în întregime. Părerile lui Ring sprijină (în mod considerabil) teza pe care am formulat-o în cadrul volumului de față: că Shambhala (și numai Shambhala) este o organizație evolutivă ascunsă care, de-a lungul istoriei, a călăuzit rasa umană tot mai mult către destinul său spiritual.

După cum s-a mai spus, unii cercetători au susținut că o largă activare a energiei Kundalini prin intermediul morții aparente și/sau a întâmplărilor cu OZN-uri (adăugându-se practicilor de meditație) transformă vechea umanitate în alta nouă, de un tip superior, adică într-o umanitate ce va depăși speciile care populează acum Pământul, probabil la fel cum omul de Cro-Magnon l-a depășit pe omul inferior de Neanderthal. De exemplu John White, autorul și editorul a numeroase lucrări despre evoluția conștiinței, crede că speciile actuale (cu puterile lor de raționament și de conștiință proprie) vor fi depășite de o specie mult mai avansată care întruchipează mintea superioară pur intelectuală. Într-un șir de eseuri cu privire la acest subiect, el observă:

> Dezvoltarea superioară a omului (evoluția) s-a accelerat în ultimele secole. Ritmul schimbărilor este fără precedent în istoria speciilor noastre, iar ceea ce va apare, va constitui (cred) o nouă specie. Suntem chiar martorii ultimului stadiu străbătut de *Homo*

> *sapiens* şi a apariţiei simultane (aflată încă la începuturile sale timide din cauza ameninţărilor nucleare la adresa vieţii şi a mediului înconjurător) a ceea ce eu am numit *Homo noeticus*, o formă mai avansată a umanităţii.[17]

Şi profesorul Ring înclină să ia în considerare o asemenea posibilitate, deşi cu mai multă prudenţă. În *Reîntoarcere din moarte*, o lucrare ce se ocupă strict de experienţa morţii aparente, psiholoaga Margot Grey postulează o viitoare mutaţie evolutivă în interiorul rasei umane. Ea spune:

> S-ar părea că mecanisme fiziologice similare acţionează deopotrivă în cazul experienţei morţii aparente şi a fenomenelor Kundalini, amândouă fiind aspecte ale acéleiaşi forţe evolutive. Luate împreună, asemenea cazuri spectaculoase ale transformării se adaugă unui procent surprinzător de mare (şi în creştere) al populaţiei şi - ca atare - ne putem aştepta ca ele să aibă o influenţă tot mai puternică asupra conştiinţei colective a restului speciilor... S-ar părea că o nouă rasă umană este pe cale de a se naşte, iar pentru ca acest lucru să aibă loc, conştiinţa şi structura noastră biologică trec printr-o transformare radicală.[18]

Implicaţiile generale ale ideilor menţionate anterior sunt enorme. Nu mai putem presupune nici că ne aflăm la capătul călătoriei noastre evolutive (ca rasă), nici că suntem în stare deja să înţelegem adevăratul său sens sau *modus operandi*. Un întreg şir de întrebări trebuie să ne atragă atenţia acum. Există oare o legătură necunoscută între religie şi evoluţie? Între iniţierea spirituală şi modificările genetice? Oare programarea fiziologică şi genetică a şamanului au ca rezultat (după cum am putea bănui) o organizare superioară şi mult mai complexă decât cea a semenilor săi? Şi oare se află el la un nivel spiritual mai înalt decât cel la care a ajuns rasa umană, în ansamblul său?

Acestea sunt întrebări la care nu putem da încă decât răspunsuri neconcludente. Însă unii exponenţi de seamă ai psihologiei spirituale sunt de acord că evoluţia celor puţini a fost mult mai avansată decât evoluţia celor mulţi, iar nivelul conştiinţei spirituale la care au ajuns şamanii din Siberia (probabil cu 50.000 de ani în urmă) abia acum devine o posibilitate pentru rasa umană, în întregul său. Există consensul general, potrivit căruia calea de redeşteptare Kundalini a şamanului marchează păşirea pe adevăratul drum spiritual; deasupra şamanului există trepte şi mai înalte, însă a lui reprezintă începutul unei adevărate conştientizări religioase la care grosul omenirii nu

poate accede. Ceea ce am crezut până acum a fi religie, poate fi (în fapt) doar ceva premergător.

Joseph Campbell consideră că pentru marea majoritate a ființelor omenești, viața este alcătuită din trei direcții egoiste, fie înnăscute, fie dobândite ca urmare a condițiilor sociale: plăcerea, puterea și legile ordinii morale colective. Aceste trei patimi fac să funcționeze motorul (ca să zicem așa) stadiului pre-spiritual și leagă fiecare comunitate în parte de contextele sale religioase și etnice, care se contrazic între ele. Dar șamanul întrupează un al patrulea principiu nemotivat prin ego; este singurul principiu care acordă eliberare divină prin misticism, înțelepciune și credința în Dumnezeu; este un principiu universal care transcende toate cultele și filozofiile vieții, fără a veni în conflict cu nici una dintre ele. Campbell spune: „Calea Suferinței șamanului este cel mai vechi exemplu pe care îl cunoaștem despre o viață întreagă închinată celui de al patrulea sfârșit..."[18] adică realizarea transformării de sine, ce reprezintă adevăratul sens al religiei.

În lucrarea *Deasupra Raiului*, metapsihologul Ken Wilber ajunge la aceeași concluzie. El crede că umanitatea încă mai urcă pe marea Scară Evolutivă a Ființei, de la treapta cea mai de jos a conștiinței pre-umane, subjugată de materie, până la treapta cea mai înaltă (conștiința superioară a sufletului și spiritului). Nivelul său actual îl constituie stadiul ego-mental aflat la jumătatea drumului pe această Scară. Este o condiție umană rațională, unică și cu gândire proprie, mărginită doar de orizonturile sale (la care am ajuns dintr-un stadiu pre-personal anterior) și care era înrădăcinat într-o scufundare ireală în natură, în trupul animalului și în subconștient. În prezent, noi ne aflăm (ca specie) în pragul unui viitor stadiu, cel al sufletului transpersonal și ne pregătim să pășim în conștiința lărgită a șamanului.

Precum Campbell, Wilber consideră șamanul drept prima personalitate (cu adevărat spirituală) care pășește pe calea transcendenței, cu toate că el nu se află pe ultima treaptă a dezvoltării spirituale. Mai presus decât el (în matca rasei umane) se găsește sfântul, apoi înțeleptul și – în cele din urmă – avatarul, care oricum este eliberat de condițiile pământești. Totuși potențialul spiritual al nivelului șamanic (oricât de jos s-ar afla pe scara transcendenței) este incomparabil mai mare decât nivelul ego-mental de funcționare al actualei umanități. Cea mai adecvată tehnică de dezvoltare este Kundalini Yoga, iar calea sa caracteristică este trezirea simțurilor interioare. Ca urmare, Wilber se referă la calea șamanică folosind termeni tantrici și o descrie ca pe o cale a transei „a extazului

trupesc și a descătușării, care este însoțită (de regulă) de modificări psihosomatice de o varietate dramatică evidentă (*Kriyas*) toate ajungând la apogeu în anumite intuiții și puteri psihice".[20]

Wilber este convins că aceasta este treapta experienței religioase la care omenirea începe să aspire, deși la un nivel mult mai înalt decât a fost posibil pentru șamanii din societățile anterioare. Din acest motiv el numește epoca viitoare Era Kundalini.

Cei menționați anterior reprezintă doar o parte din mulțimea glasurilor ce susțineau ideea că rasa umană este inundată de o nouă energie care o deplasează pe o treaptă evolutivă mai înaltă și deci mai aproape de tărâmul religios al șamanului, de Axa Lumii și de Stăpâni – cu alte cuvinte, mai aproape de Shambhala. Este un pas imens pe calea evoluției, mai mare decât orice alt pas cu care este obișnuită umanitatea, implicând o întoarcere cu 180 de grade către o nouă direcție, dincolo de gândire, dincolo de lumea fizică și imposibil de atins fără un sprijin. Așa cum planta crește prin heliotropism, așa și omenirea se dezvoltă (printr-un impuls interior) către Lumina ce o atrage spre ea. Chiar dacă nu ne dăm seama de acest proces, eu cred că Shambhala domină tropismul spiritual, atrăgându-ne sufletește, precum atracția unui magnet interior. Este soarele nostru. Sub lentila sa incandescentă (care dă putere divinității) metamorfoza devine posibilă.

În căutarea iubirii și purității

Puterea magnetică a Shambhalei este puterea iubirii, aceeași putere care „a determinat țelul dur să-și părăsească locul, fixându-se asupra magnetului"[21] însă funcționând la un nivel superior. Toate legendele despre Shambhala subliniază acest aspect. Locuitorii săi trăiesc în armonie, deși viețile lor durează 1000 de ani. În Shambhala (la fel ca în mitul sumerian intitulat *Dilmun*, în care „corbul nu croncăne, leul nu ucide, lupul nu înșfacă mielul, mistrețul mâncător de grâne este necunoscut") toate regatele trăiesc în pace.[22] Iar iubirea, pacea și puritatea sunt – mai presus decât orice – neîntinate, de aceea Shambhala este numită unicul Tărâm Pur de pe pământ.

Bembaum afirmă că prin aceste calități Shambhala stârnește în noi dorința profundă și intuiția spirituală. Pentru că este ascunsă, pentru că în ea nu pot pătrunde decât aceia care niciodată nu o vor jefui, Shambhala nu poate fi întinată de lumea exterioară.

Bernbaum spune:

> Acest fapt conferă Shambhalei o calitate aparte ce o deosebește de alte locuri idilice care (deși situate la mari depărtări) sunt totuși accesibile și posibil a fi supuse exploatării... Este greu să-ți închipui că Shambhala poate fi transformată într-un punct de atracție turistică pentru cei bogați. În închipuirea noastră, regatul se găsește într-un loc inaccesibil pentru oricine ar intenționa așa ceva. Puternica atracție exercitată de Shambhala denotă dorința noastră arzătoare față de un loc pur și neîntinat pe care nici noi, nici alții nu îl vor pângări vreodată.[23]

Dar de unde se iscă această dorință fierbinte, setea asta nestăvilită față de tot ceea ce este neîntinat, această nostalgie pentru puritate, împărtășită de toată lumea, chiar și de cel mai josnic individ? Este suficient să ne amintim de obsesia lui Hitler pentru mitul purității rasei germanice, sau de șovinismul Nașilor (renumiți pentru protecția pe care o asigură purității femeilor lor) ca să ne dăm seama că – în toate cazurile – dorința izvorăște din sesizarea unor lipsuri spirituale, din năzuința sufletului care știe că încă nu este perfect. Credința budhistă că Shambhala simbolizează ceva la care noi încă nu am ajuns (gândirea de diamant a iluminării ce strălucește în interiorul inimii) poate fi aplicată (în măsură egală) idealurilor religioase, în general. Shambhala reprezintă toate aspirațiile noastre religioase nerealizate, indiferent cum le-am numi.

Din acele năzuințe neînfăptuite emană îndemnul la o iubire pură, căci indiferent de zeitatea pe care o venerăm, ea reprezintă imaginea Eului necunoscut și nerealizat. Suntem fascinați, atrași ca un magnet și iubim cu deznădejde Ființa divină care încă nu se manifestă în interiorul nostru, care încă mai dăinuie în străfundurile neîmplinite ale psihicului colectiv, iar noi ne îndreptăm dorul mistuitor către imaginea veșnic strălucitoare a Shambhalei. Shambhala înseamnă eliberarea noastră și îndrumarea noastră, cu bucurie, către un stadiu de evoluție mai complet, îndreptându-ne astfel către o iubire arzătoare care nu este niciodată satisfăcută, deși nu-i cunoaștem sursa.

Căci dacă omenirea este iradiată (de-a lungul evoluției sale) de o succesiune de energii copleșitoare, în continuă creștere, ea este supusă și unei îndelungate întemnițări, de vreme ce fiecare energie (senzorială, conștientă, rațională, creatoare) poate conferi întregii rase umane numai eliberarea funcțională, inerentă în acea energie specifică și în toate celelalte energii inferioare ei. Fiecare nivel este mai spațios decât cele aflate sub el, pe care le închide. Totuși la

fiecare nivel este un acoperiș, un noian de delimitări pe care orice ființă (venită pe lume) trebuie să le împărtășească (într-o anumită măsură) oricât de mult ar tânji spre un țel mai înalt.

Unii oameni își vor da seama de această încorsetare evolutivă, alții - nu, din moment ce miraculosul inel-prin-care-nu-se-trece (și care marchează limitele lor de acțiune) este invizibil, prin natura sa. Însă toate acestea vor prefigura (în mod conștient) eliberarea oamenilor de constrângeri, în visurile lor despre paradis.

Putem găsi acest proces redat și în istorie. Omul din Paleoliticul timpuriu, fiind lipsit de conștiința de sine, a fost constrâns la modul de existență cel mai brutal și mai vegetativ. Necunoscute ființei sale, instinctele lui sociale dormitau, iar inteligența sa mocnea. Apoi el a devenit cugetător și și-a dat seama de personalitatea sa. Totuși, lipsită de creativitate, cultura sa era statică, ordinea lui socială a rămas în stadiu primitiv, iar uneltele sale de piatră au rămas aceleași, timp de mii de ani. Inteligența sa inventivă a rămas în stare latentă, deși el nu își dădea seama de așa ceva. În prezent, omul creator a căpătat libertatea de a inventa, de a face negoț și de a filozofa, poate să întemeieze civilizații și să purceadă la războaie. Fiind însă lipsit de energia unitară, omul este în primejdie să se autodistrugă. El este copleșit de neliniști. Tot ceea ce el încearcă să întreprindă, sfârșește prin război; tot ce prețuiește el, piere. Omul este crucificat pe crucea contradicțiilor.

Lipsit de energia unitară, omul modern este o ființă supusă chinurilor intense, pline de egoism. Fără să știe, el este lipsit de sentimentul iubirii. Cele mai înalte aspirații religioase dormitează. La acest punct al evoluției sale, omul devine o ființă sensibilă, conștientă de sine, inteligentă și creatoare, însă el nu este încă o făptură morală, în adevăratul sens al cuvântului.

Pentru a exprima iubirea, prin acțiuni neabătute, este nevoie de o voință mai puternică decât pasiunile profunde, egoiste și puternice (care l-au dominat până acum) și de aceea puterea voinței sale încă nu este pe deplin dezvoltată. Omului îi lipsește scânteia scăpărătoare a voinței (săgeata-*Vajra* călită numai în focul puterii Kundalini) ce aparține numai acelora care (precum șamanul) au avansat întruna pe Scara Existențială a Ființei. Așadar omului îi lipsește *dinamismul* adevăratului altruism.

După cum spune Wilber, un alt mod de a pune problema stării noastre (ca specie) îl constituie afirmația că am devenit amnezici, orientând facultățile noastre mentale superioare către subconștient, iar fiecare energie (pe rând) este o cheie ce descrie (în continuare)

memoria firii noastre emoționale precum un Spirit pur și iubitor, precum o Ființă eternă și transcendentală. Însă oricum ar fi formulată, această opinie de esență sufistă (referitoare la evoluția reîntreruptă) este legată de credința conform căreia căutarea principiului unitar constituie astăzi semnul distinctiv al societății noastre, unicul motiv comun al tuturor aspectelor civilizației ce se zbate în suferință și de aceea reprezintă însăși căutarea Shambhalei.

Unii scriitori sufiști susțin că această căutare a început cu mult timp în urmă, deoarece forța energiei unitare a fost acordată rasei umane (pentru prima oară) la Răstignirea pe Cruce, acum 2000 de ani, însă ea nu a fost înțeleasă și de aceea a fost respinsă. Bennett spune că omul „a folosit puterea sa creatoare spre a domina natura, decât spre a o sluji. În urmă cu 2500 de ani, aviditatea de putere amenința să otrăvească rasa umană, iar Marea Revelație a fost pusă în mișcare spre a pregăti omul pentru primirea celui mai puternic impuls cosmic al iubirii".[24] Bennett crede că pregătirile întreprinse de Directoratul Ascuns (în scopul întâmpinării evenimentului) au continuat încă de pe vremea lui Zoroastru (aproximativ în jurul anului 500 î. Chr.) și au fost înfăptuite de către magii Chaldeeni și Esenieni.

Directoratul știa că numai atunci când Sfântul Duh se va pogorî și va fi în stare să pătrundă în trupul psihosomatic (în ultima citadelă a materiei unde Kundalini zace inactivă) energia puterii va putea renaște în rândurile omenirii. Doar atunci când trupul va deveni receptiv la acțiunile sufletului și duhului (înțelesul central al misterului creștin) rasa omenească va putea fi pe deplin divinizată. Dar în fața acestei dificultăți, Biserica și-a pierdut curajul, iar planurile Directoratului nu au putut fi îndeplinite în întregime. Ceea ce se intenționa, nu s-a realizat.

Ernest Scott, referindu-se la intensitatea energiilor necesare procesului evolutiv, accentuează dificultățile operațiunii:

> Acțiunea acestor energii sugerează că fiecare nouă intensitate (mai puternică) se aplică în timp ce viața încă se mai luptă să se înțeleagă cu cea de dinainte... Văzută prin prisma progresiei energiilor de-a lungul procesului evolutiv, s-ar putea presupune că energia unitară se află departe, în viitor. Omul încă nu s-a obișnuit cu conștiința, și cu atât mai puțin cu creativitatea. Totuși se pare că o dată cu apariția lui Iisus pe pământ, energia unitară *a fost* transmisă omului, iar noi trebuie să presupunem că acest lucru s-a petrecut înainte ca omul să fi fost pregătit.[25]

Transmiterea energiei degajată de iubire necesita nașterea unei înțelepciuni corespunzătoare în noua religie, o abordare a doctrinelor non-dualiste, așa cum erau ele oferite de filozofiile hermeneutic-cabalistice și gnostice. În fapt, primii creștini chiar au îmbrățișat aceste idei, pentru o vreme. Însă Scott continuă ideea sa spunând că Biserica a respins calea ezoterică și (drept consecință) viziunea eliberatoare a unui nou rai și a unui nou pământ (profetizată de Ioan din Patmos) nu s-a putut materializa, iar Christos încă nu este prezent în noi înșine. În această privință, Creștinismul este o religie care a eșuat.

Totuși acțiunea despre care se spune că Directoratul Ascuns ar fi început-o cu 2500 de ani în urmă, pare astăzi (la sfârșitul celui de al doilea mileniu) să se accelereze în fiecare colț al lumii. O nouă tendință către unitate se manifestă în rândul națiunilor, al economiilor, științelor și grupurilor etnice, în tehnologii și religii precum și în noile secte tantrice și școli de meditație, împotrivindu-se (cu forță crescândă) curentelor dezbinatoare și separatiste.

Este clar că lupta pentru eliberare este abia la început. Totuși, dacă acea luptă este o desprindere de lipsa iubirii, oare poate ea izbândi fără o reformare a lipsei de iubire ce se află chiar la baza opiniei noastre despre lume, în modul nostru de a defini lumea fizică?

În căutarea unui nou model al lumii

Faptul că există o strânsă legătură între evoluția unei rase și concepția sa despre lume, constituie un truism metafizic. Primii creștini au intuit acest lucru, iar Buddha a inclus acest truism în doctrina sa despre dezvoltarea simultană și interconexiunea dintre tot ce există. Esența învățăturii sale (în această privință) după cum David Ling evidențiază în studiul său despre viața lui Buddha, este aceea potrivit căreia o civilizație ia naștere împreună cu modelele sale proprii, sau nu se naște deloc; civilizația cu religia sa proprie, cu structurile sale sociale și politice, cu arta și etica sa, cu definirea umanității și a filozofiei cosmice se dezvoltă împreună și pier tot împreună deoarece fiecare parte constitutivă nu este altceva decât o reflectare posibilă a întregului.[26] În consecință, ideea actuală conform căreia dezvoltarea individuală este o chestiune personală ce nu are nimic de-a face cu imaginea predominantă despre lume,

că ea se poate realiza independent de colectivitate şi de modelul său despre cosmos, nu este întemeiată.

Dimpotrivă, tipul de lume pe care îl acceptăm cu toţii afectează profund capacităţile noastre de evoluţie.

Astfel, deşi unii intelectuali îşi dădeau seama mai bine, toţi europenii din Evul mediu (fără excepţie) erau prizonierii concepţiei că pământul este plat, o concepţie a cărei imperfecţiune oglindea întocmai mizeria socială şi religioasă în care trăia. Nimic altceva, în afară de nimicirea şi refacerea sa într-un cadru geografic mai adecvat, nu l-au eliberat pe om într-o existenţă atotcuprinzătoare. În plus, adoptarea ulterioară a cosmografiei heliocentrice l-a eliberat şi mai mult. Tot aşa şi noi suntem prizonierii imaginii eronate despre lumea pe care se întemeiază cultura noastră contemporană, şi ne putem elibera doar prin aceeaşi revoluţie conceptuală care a pus capăt Evului mediu.

Atâta timp cât planeta este considerată drept un corp pur fizic şi neînsufleţit (deşi de formă sferică) rotindu-se fără noimă într-un univers fizic conştient şi lipsit de iubire, atâta timp cât noi nu avem o teorie coerentă despre existenţa unui curent de energie dătătoare de viaţă, plină de milostenie şi inteligenţă (situat în miezul a tot ceea ce există pe lume, adică pământul şi universul şi - nu în ultimul rând - noi înşine) pare plauzibil faptul că ne autocondamnăm la pieire, iar pământul îl condamnăm la degradare continuă. Dacă nu reconstituim întreaga configuraţie cosmică (ce asigură temeiul culturii noastre) de aşa manieră încât să permitem includerea unui nou factor determinant (adică realitatea axială a energiei unitare, şi nu ca o simplă abstracţie, ci ca o componentă structurală şi viabilă a geografiei lumii noastre) nu vom fi capabili să trecem pragul următor al călătoriei noastre evolutive. *Atâta timp cât nu o putem recunoaşte pe zeiţa Gaia drept o fiinţă spirituală, nu ne putem recunoaşte propria noastră spiritualitate deoarece suntem strâns uniţi între noi.* Dacă respingem reformele ecologice impuse de viziunea unitară, nu vom reuşi să folosim întregul nostru potenţial uman.

Rezultatul depinde de ochiul şamanului, de măsura în care privirea lui se îndreaptă către psihicul speciei umane, dezvăluind încă o dată structura centralizată şi chakrică a zeiţei Gaia. Dacă lucrul acesta se va întâmpla, întreaga putere a forţei unitare, a sistemului Kundalini terestru, va fi la îndemâna omenirii: religiile lumii se vor uni şi se vor apropia de ştiinţă; o conlucrare conştientă cu Forţele călăuzitoare superioare va deveni posibilă, iar pământul şi omenirea deopotrivă (aflate într-o uniune de nezdruncinat) vor

fi capabile să păşească mult mai rapid într-un proces de spiritualizare. Imaginea unui Pământ înzestrat cu tăria unei energii conştiente, inteligente şi iubitoare (situată în interiorul său) o energie la care orice fiinţă omenească are acces, va revoluţiona (cu toată certitudinea) cursul evolutiv al speciei noastre, dincolo de orice am putea să ne imaginăm astăzi.

„Regele din Shambhala îşi va schimba reşedinţa"

Pentru toţi aceia crescuţi în tradiţiile ezoterice din Asia Centrală, aceste tematici ale transcendenţei se împletesc cu imaginea miraculoasă a Shambhalei. Shambhala este însăşi apoteoza principiului unităţii prin diversitate. Este destinaţia noastră, Centrul nostru gravitaţional, alfa şi omega tuturor religiilor, al tuturor sufletelor şi al tuturor lucrărilor colective de trasncendenţă de pe planetă. Shambhala ne atrage în mod irezitibil către ea pentru a ne spiritualiza la fel ca şamanul; este chemarea fără cuvinte ce ne somează să ne înapoiem la esenţa divină a rasei umane, către un simţ inefabil al Identităţii făpturilor vii. Un lama i-a spus lui Roerich că acum chemarea poate fi auzită. „Marea agitaţie a început! O nouă energie cosmică se face simţită în lume... Kalagiya, Kalagiya, Kalagiya! Veniţi la Shambhala!"[27]

Shambhala a avut multe amplasamente, multe nume, multe forme. De-a lungul veacurilor a fost cunoscută ca o regiune-tabu de miracol paleolitic, ca un vast sanctuar megalitic, ca un regat sfânt, ca un centru tainic de Înţelepciune sau ca un complex modern de *Ashram*-uri şi şcoli de pregătire. Uneori Shambhala a fost accesibilă lumii exterioare, alteori a rămas ascunsă; însă nimeni nu ştie care este adevărata sa esenţă, iar tibetanii spun că nimeni nu poate ajunge acolo, decât cei a căror Karma* este matură. Shambhala pare să se fi înconjurat cu un brâu de invizibilitate pe care nici o forţă obişnuită nu îl poate străpunge, totuşi ea poate fi descoperită totdeauna cu ajutorul radarului sufletesc.

Cât priveşte destinul său, textele Kalachakrice susţin că, într-o bună zi, domnia Regelui din Shambhala se va extinde pe tot cuprinsul pământului, care se va transforma într-o grădină; zorii unei noi ere a Înţelepciunii vor miji, iar omenirea va înregistra

* cuvânt sanscrit ce desemnează o lege universală, în virtutea căreia soarta oamenilor este determinată de acţiunile din vieţile (sau încarnările) anterioare (n.tr.).

progrese spirituale rapide. Dușmanii Shambhalei vor fi înfrânți, iar barbarii care vor invada teritoriul său sacru vor fi nimiciți. Și totuși, acea distrugere va fi salvarea lor. Fiindcă puternicele ecouri stârnite de Shambhala îi vor limpezi precum cleștarul, astfel încât (după moartea lor pe câmpul de bătălie) se vor renaște într-un Tărâm Neîntinat, dincolo de orice paradis terestru, în Nirvana*.

Scott, drept rezultat al cercetărilor întreprinse în filozofia sufistă din Afghanistan, a sugerat posibilitatea plauzibilă ca acel teritoriu să nu mai fie util pentru realizarea scopurilor Shambhalei considerând că este posibil ca *Baraka* din comunitățile sufiste din Asia Centrală (cum ar fi Sarmpunii) să fi fost deja retrasă deoarece activitățile de predare a învățăturilor sunt acum concentrate în altă parte. Încă din anul 1928, pe când forțele se întăreau (aceleași care aveau să distrugă curând teocrația tibetană) lamasii Nyingmapa i-au dezvăluit lui Roerich că odinioară Cei Mari puteau fi văzuți uneori plimbându-se prin târg, dar acum nu mai erau zăriți. Ashram-urile lor de lângă Shigatze au fost închise, nu se știe din ce pricină. Însă este posibil ca lamasii să fi fost sfătuiți să se retragă și mai adânc în ascunzișul din teritoriul central al Shambhalei, poate în unele din văile interzise unde (așa se spunea) au fost zărite orașe și parcuri eterice. Un lama spunea: „Bătrânul meu dascăl mi-a vorbit mult despre înțelepciunea Azar-ilor. Noi cunoaștem diferite locuri unde Cei Mari au locuit, dar deocamdată aceste lăcașuri sunt părăsite".[28]

S-ar părea că secolul al XX-lea a constituit o perioadă tot atât de critică pentru regatul tainic, așa cum a fost pentru restul lumii. Tehnologia brutală a lumii exterioare se apropie năvalnic de însăși granițele Shambhalei. Pădurile din Tibet (la fel de vaste ca pădurile amazoniene) au fost tăiate, animalele sălbatice au fost masacrate, platourile și râurile sale au fost poluate cu reziduuri nucleare. Teste nucleare chineze sunt efectuate în inima regiunii Lob Nor, mii de mânăstiri budhiste au fost distruse, iar întreaga cultură spirituală de pe cuprinsul acestei enorme regiuni a fost pustiită. O asemenea devastare nefericită constituie un pericol pentru întreaga stirpe omenească. La ce se pot aștepta Asia Centrală și Shambhala? Un Lama chinez i-a spus lui Andrew Tomas că după războaiele din Shambhala (la al căror începuturi poate că deja am fost martori) „Regele din Shambhala își va schimba Reședința, iar zorii unei Epoci Desăvârșite vor miji din nou".[29]

Aceasta înseamnă că indiferent de vicisitudinile actuale, Shambhala va continua să dăinuie precum o putere de neînfrânt.

* încetarea existenței individuale, stare superioară la care aspiră orice budhist (n.tr.).

Într-adevăr, steaua sa blândă se înalță, deși este încă ascunsă dincolo de orizont. Poate că niciodată existența ei nu a fost supusă unor încercări atât de severe ca în această eră a tehnologiei superioare a densității demografice și a explorărilor intense.

Totuși (într-un alt sens) noi nu am fost niciodată mai receptivi la ideile transcentale, la posibilitatea existenței unor dimensiuni invizibile, a unor ființe cu organizare superioară, a energiilor și a prezențelor celeste, sau a îndrumărilor din sferele înalte.

La ora actuală, în pragul unui nou mileniu, există mulți lamasi și mii de alți oameni care au vizitat Shambhala în visele și viziunile lor, și care pot depune mărturie că ea dăinuie precum un izvor de forță creatoare fără sfârșit, continuând să-și îndeplinească sarcinile sacre, așa cum a făcut în trecut.

Căci indiferent că este (sau nu) recunoscută de lumea exterioară, nu există nici o îndoială că ideea existenței unui centru spiritual tainic (în Asia) a pătruns pe nesimțite (dar cu forță creatoare) în conștiința multor generații de cugetători de la Est și Vest deopotrivă. Mai ales în Occident, zvonul despre existența Shambhalei a coincis cu o extraordinară explozie a activității culturale. Încă de pe vremea când Cacella și Cabral (cei doi călugări iezuiți olandezi din secolul al XVII-lea) au relatat despre existența regatului și despre întinderea frontierelor sale în Asia Superioară, un fulger de lumină (străpungând întunecimea gândirii europene) s-a extins, strălucind ca zorii zilei, îndemnându-ne să explorăm lumea și devăluindu-ne imensitatea orizonturilor noastre. În mod indirect, fără a fi recunoscut, acest fulger de lumină ne-a îndemnat să păşim tot înainte (pe nenumărate căi) și a menținut vie imaginea transcendenței. Iar acum, la finele secolului al XX-lea, în culmea neliniștii milenare, Shambhala transmite în exterior mesajul său (fără cuvinte) că totul va fi bine. Calea este deschisă. Kalagiya, Kalagiya!

Poate că nu recunoaștem și nici nu înțelegem chemarea, însă sufletul aude și răspunde.

NOTE

CAPITOLUL I:
ÎN CĂUTAREA MITULUI SHAMBHALEI

1 Eliade, Mircea. *Mitul veşnicei reveniri*, Princeton University Press, Princeton, 1974, p. 17

2 Citat de William Irwin Thompson în *Paragrafe despre Pământ*, Rider, Londra, 1974, pp. 89–90

3 Garje K'am-trul Rinpoche. *Geografia şi istoria Shambhalei*, Biblioteca scrierilor şi a arhivei tibetane, Dharamsala, 1974

4 Bernbaum, Edwin. *Drumul spre Shambhala*, J. P. Tarcher, Los Angeles, 1989, p. 8

5 Eliade, op. cit., p. 18

6 Ossendowski, Ferdinand. *Animale, oameni şi zei*, Edward Arnold, Londra, 1976, p. 300

7 Tomas, Andrew. *Shambhala: Oază de lumină*, Sphere Books, Londra, 1976, p. 32

8 Ibid., p. 32

9 Scott, Ernest. *Lumea misterului*, Octagon Press, Londra, 1985, pp. 173–74. Scott este neclar aici. Pare să identifice Shambhala cu străvechiul oraş Shams-i-Balkh din Afghanistan care a fost distrus de Genghis Khan, însă în altă parte autorul ne spune că Shambhala este încă activă.

10 Evans-Wetz, W. Y., ed şi trad. *Cartea tibetană a morţilor*, Oxford University Press, Londra, 1960, p. 3

11 Citat de Tomas, op. cit., p. 32

12 Ibid., p. 32

13 Blavatsky, Helena. *Doctrina secretă*, Theosophical Publishing House, Wheaton, Ill., 1993

14 Tomas, op. cit., pp. 61–3

15 Roerich, Nicholas. *Shambhala*, Inner Traditions International, Rochester, Vt., 1990, p. 7

16 Ibid., p. 297

17 Tomas, op. cit., p. 11

18 Ibid., p. 29

19 Guénon, René. *Stăpânul lumii*, Coombe Springs Press, U. K., 1983, pp. 65–6

20 Dascălul spiritual armean George Gurdjieff pomenea despre o rețea de peșteri aflate sub Syr Darya, care au constituit lăcașul unor tainice școli ale misticismului, vreme de mii de ani; potrivit afirmațiilor lui Rocrich, populația din Asia Centrală se referă totdeauna la Agharti (care înseamnă „secret, tainic") ca la un popor înzestrat cu o mare înțelepciune și putere, s-a retras într-un regat subteran, cu mult timp în urmă. *Shambhala*, Nicholas Roerich, p. 213

21 Alder, Vera Stanley. *Inițierea lumii*, Rider, Londra, 1960

22 Yates, Frances A. *Iluminarea rozicruciană*, ARK Paperbacks, Londra, 1986

23 Pauwels, Louis și Bergier, Jaques. *Zorii magilor*, R. Myers, trad., Mayflower, 1971, pp. 193–9

24 Ravenscroft, Trevor. *Lancea destinului*, Corgi Books, Londra, 1974, pp. 254–57

25 Bernbaum, op. cit., p. 34

26 Tomas, op. cit., p. 29

CAPITOLUL II:
OGLINDA MANDALICĂ

1 Conze, Edward. *Scurtă istorie a budhismului*, Unwin, Londra, 1986, p. 76

2 Schuré, Edouard. *Marii inițiați*, Harper Row, New York, 1961, pp. 189–90

3 Bernbaum, Edwin. *Drumul spre Shambhala*, J. P. Tarcher, Los Angeles, 1989, p. 8

4 Ngawang Sopa. *Culegere din operele sale*, New Delhi, 1975

5 Bernbaum, op. cit., p. 125

6 Ibid., p. 122

7 Ibid., pp. 6–11

8 Ibid., pp. 12–24

9 Ibid., p. 12

10 Brennan, Barbara Ann. *Brațe de lumină*, Bantam, New York, 1988, p. 43

11 Avalon, Arthur. *Puterea șarpelui*, Dover, New York, 1974

12 Potrivit sistemului tantric descris de Sir John Woodroffe (ca Arthur Avalon) chakra *anahata* are douăsprezece petale, în loc de opt (după cum susțin unii lamași) însă include și un mic lotus subsidiar (cu opt petale) situat

imediat sub primul. „Acolo", ne spune textul sanscrit „se află arborele Kalpa, altarul din giuvaieruri acoperit de un cort împodobit cu steguleţe şi alte lucruri asemănătoare, care este locul de proslăvire mentală." *Puterea şarpelui*, Arthur Avalon, Dover, New York, 1974, p. 383

13 Din Upanişada Mundaka, Swami Prabhavananda şi F. Manchester, trad., *Upanişadele: Respiraţia veşniciei*, Mentor, New York, 1957

14 Avalon, op. cit., p. 110

15 Eliade, Mircea. *Mitul veşnicei reîntoarceri*, Princeton University Press, Princeton, N. J., 1974, p. 16

16 Bernbaum, op. cit., pp. 141–42

17 Ibid., p. 144

18 Ibid., pp. 168–74

19 Steiger, Brad. *Zeii din zodia Vărsătorului*, W. H. Allen, Londra, 1977, p. 146

20 Brennan, Martin. *Stelele şi pietrele*, Thames Hudson, Londra, 1983, p. 53

21 Roerich, Nicholas. *Shambhala*, Inner Traditions International, Rochester Vt., 1990, pp. 32–3

CAPITOLUL III:
UN MĂNUNCHI DE RELIGII

1 Hedin, Sven. *Viaţa mea ca explorator*, A. Huebsch, trad., Garden City Publishing Co., New York, 1925, p. 188

2 Ossendowski, Ferdinand. *Animale, oameni şi zei*, Edward Arnold, Londra, 1924, p. 300

3 Ibid., p. 302

4 Bernbaum, Edwin. *Drumul spre Shambhala*, J. P. Tarcher, Los Angeles, 1989, p. 1

5 Roerich, Nicholas. *Shambhala*, Inner Traditions International, Rochester, Vt., 1990, p. 13

6 Allione Tsultrim. *Femeile înţelepciunii*, Routledge & Kegan Paul, Londra, 1986, p. 43

7 Bernbaum, op. cit., p. 66

8 Ashe, Geoffrey. *Străvechea înţelepciune*, Sphere Books, Londra, 1979, p. 144. Acest material apare cu permisiunea Peters, Fraser and Dulop Group, Ltd.

9 Mahabharata 6.8, adaptată din *Mahabharata lui Krishna-Dwaipayna Vyasa*, Pratap Chandra Roy, trad., Datta Bose, Calcutta, 1925

10 Tomas, Andrew. *Shambhala: Oază de lumină*, Sphere Books, Londra, 1976, pp. 25–6

11 Trad. din Homer. H. Dubs. „Un străvechi cult al tainelor chinezeşti", *Harvard Theological Review 35*, no. 4, 1942, p. 231

12 Snelling, John. *Muntele sfânt*, East–West Publications, Londra, 1983

13 Govinda, Lama Anagarika. "Pelerini şi mânăstiri din Himalaya ', *Oglinda de cristal*, vol. IV, Dharma Publishing, Berkley, Calif., 1975, pp. 245–46

14 Ali, S. K., *Geografia Puranei*, New Delhi, 1966

15 Tomas, op. cit., p. 38

16 Eckartshausen, K. von. *Nori deasupra sanctuarului*, Londra, 1919

17 Tomas, op. cit., pp. 22–3

18 Gesar este regele–erou din regiunea Kham (Tibet, secolul al XI–lea) pe care lamaşii Nyingmapa îl consideră reîncarnarea întemeietorului lor, sfântul şi misionarul indian Padma Sambhava. S–a răspândit credinţa că Gesar aşteaptă (stând ascuns într–un regat subteran) să se renască în Shambhala sub chipul mântuitorului şi avatarului Rudra Cakrin, iar de aici înainte el va călări în fruntea unei puternice oştiri de războinici, până la sfârşitul epocii, spre a izbăvi lumea de forţa demonică a barbarilor. Treptat, chipul eroic al lui Gesar s–a contopit cu cel al lui Maitreya, al cincilea viitor Buddha, oferind astfel baza unei mişcări populare apocaliptice ce s–a răspândit în marea parte a Asiei Centrale. *Drumul spre Shambhala*, Bernbaum, op. cit., p. 81

19 Hoffman, Helmut. „Studiile Kalachakra 1, Manicheism, creştinism şi Islam în Kalachakra Tantra", *Jurnalul Asiei Centrale* 13, no. 1, 1969, p. 44

20 Bauer, Wolfgang. *China şi căutarea fericirii*, M. Shaw, trad., Seabury Press, New York, 1976, p. 87

21 Bernbaum, op. cit., p. 46

22 King, Peter. *Afghanistan: Arena din Asia Superioară*, Geoffrey Bler, Londra, 1960: citat de Ernest Scott, *Poporul tainic*, Octagon Press, Londra, 1983, p. 168

23 Ibid., p. 168

24 Ibid., p. 252

25 Michell, John. *Duhul Pământului*, Thames Hudson, Londra, 1975, p. 7

26 Ibid., nota 37

27 Ibid., nota 42

28 Lincoln, Henry. *Lăcaşul sfânt*, Jonathon Cape, Londra, 1991, p. 17

29 Ibid., p. 155

30 Michell, op. cit., p. 147

31 Bauval şi Gilbert afirmă că cele 14 piramide (sau mai multe) clădite de–a lungul malului fluviului Nil în timpul Epocii Piramidelor Egiptene

(c. 2686–2181 î. Chr.) coincid, cu precizie, cu grupul stelelor din Calea Lactee care alcătuiesc constelația Orion, despre care egiptenii credeau că era trupul stelar al zeului Osiris, înălțat la ceruri. Cei doi cercetători insistă și asupra ideii că cele trei piramide de la Gizeh (două mari și una mai mică) sunt aliniate cu precizie, conform așezării stelelor din Centura Orion, ba mai mult decât atât, tunelurile care au fost descoperite extinzându-se de la Camerele Regelui și ale Reginei din marea piramidă de la Gizeh (construită de Keops) nu constituie tuneluri de aerisire (cum au crezut mulți egiptologi) ci o aliniere astronomică sugerând (la vremea înălțării piramidei) poziția stelei Sirius, cel mai mare astru din Centura Orion și steaua polară din acea perioadă, Alpha Draconis din Ursa Mică. Potrivit afirmațiilor lui Bauval și Gilbert, piramida lui Keops este, așadar, cheia (prin excelență) a credinței astronomice și a religiei egiptene care se bazau pe Misterul Osiris. *Misterul Orion*, Robert Bauval și Adrian Gilbert, Mandarin Paperbacks, Londra, 1994, pp. 126–28.

32 Scott, op. cit., p. 171

33 Campbell, Joseph. *Eroul cu o mie de chipuri*, Fontana Press, Londra, 1993, p. 385

CAPITOLUL IV:
MUNTELE COSMIC

1 Campbell, Joseph. *Eroul cu o mie de chipuri*, Fortuna Press, Londra, 1993, p. 3

2 Unii mistici consideră că, odinioară, oamenii puteau învăța toate cele nouă lumi interioare. Astfel preoteasa din epopeea islandeză Edda spune despre Arborele Lumii, Yggdrasil:

> Nouă lumi am cunoscut,
> Cele nouă ale Arborelui,
> Cu rădăcinile sale puternice
> Întinzându-se sub țărână.

Însă în timpurile moderne, deoarece nivelul conștiinței umane a scăzut, ei afirmă că numai șapte lumi pot fi percepute și astfel percepția noastră cosmologică a regresat. (Învățături javaneze nepublicate).

3 Baring, Ann și Cashford, Jules. *Mitul zeiței*, Penguin, Harmondsworth, 1993, p. 250

4 *Mahabharata*, M. N. Dutt, trad., 3 volume, H. C. Dass, Calcutta, 1895–1901

5 Eliade, Mircea. *Mitul veșnicei reîntoarceri*, Princeton University Press, Princeton, N. J., 1974, p. 14

6 Ibid., p. 15

7 Guénon, René. *Stăpânul lumii*, Coombe Springs Press, U. K., 1983, p. 50

8 Ashe, Geoffrey. *Străvechea înțelepciune*, Sphere Books, Londra, 1979, pp. 134-35

9 Kisa'l, fol. 15. Citat de A. J. Wensinck în *Concepțiile semiților occidentali referitoare la buricul Pământului*, Amsterdam, 1916

10 Ashe, op. cit., p. 94

11 Ibid., p. 100

12 Guthrie, W.K.C. *Grecii și zeii lor*, Methuen, Londra, 1950, p. 73, n. 2 și pp. 193-96

13 În *Rig Veda*, stelele din Ursa Mare sunt numite Saptarshi, cei Șapte Înțelepți. „Lăcașurile lor se aflau în ceruri, iar de acolo ei coborau adesea pe muntele Meru", ne spune Geoffrey Ashe. Cu alte cuvinte, hindușii legau mai ales această constelație cu înțelepciunea din Shambhala, despre care considerau că provine din Ursa Mare. Însă Ashe pune accentul asupra faptului că în străvechiul cult al Ursului Altaic, animalul reprezenta o făptură divină, un tămăduitor și o călăuză spirituală, adică însuși șamanul. Ashe, op. cit., pp. 125 și 167

14 Ibid., p. 166

15 Lissner, Ivar. *Omul, Zeul și Magia*, Jonathan Cape, Londra, 1977

16 Ashe, op. cit., p. 148

17 Yeshe, Lama Thubten. *Introducere la Tantra*, Wisdom Publications, Londra, 1987, p. 111

18 Balfour, Mark. *Semnul șarpelui*, Prism Press, Dorset, U. K., 1990, p. 24

19 Motoyama, Hiroshi și Brown, Rande. *Știința și evoluția conștiinței*, Autumn Press, Mass., 1978, p. 139

20 Ibid., p. 140

21 Guénon, op. cit., p. 48

22 Drower, Lady. *Angel Peacock*, Londra, 1941.

23 Crossingham, Lesley. "Roata Medicinei și Poporul Stelar ", *Persoana în întregime* 4, no. 5, octombrie 1992, p. 15

24 Spangler, David. *Raportul Iona*, Findhorn, Forres, Scoția, 1972, p. 1

25 Ibid.

CAPITOLUL V:
CALEA ÎNGERILOR

1 Prjevalsky, N. M. *Mongolia*, Londra, 1876, citat de Andrew Tomas în *Shambhala: Oază de lumină*, Sphere Books, Londra, 1976, pp. 32- 3

2 Ashe, Geoffrey. *Străvechea înțelepciune*, Sphere Books, Londra, 1979, p. 168

3 Ibid., p. 171

4 Ibid.

5 Ibid.

6 Godwin, Joscelyn. *Religii misterioase din Lumea Antică*, Thames &Hudson, Londra, 1981, p. 79

7 Schonfield, Hugh. *Odiseea eseniană*, Element Books, Wiltshire, U. K., 1984, p. 7

8 La origine, Marele Dumnezeu de pe întregul teritoriu din Orientul Apropiat (El sau variantele sale cum ar fi Eloah, Elyon, Allah, etc.) era Cel fără nume și greu de descris, care domnea peste panteonul lărgit al zeilor locali. „Elohim este pluralul de la Elo", ne spune Fabre d'Olivet „nume atribuit Ființei Supreme de către evrei și caldeeni. Este un nume care derivă el însuși din rădăcina El ce semnifică *elevație, putere și forță extinsă* și care înseamnă (în mod general) Dumnezeu." *Limba ebraică reîăcută*, Fabre d'Olivet, tr. Redfield, Putnam's, New York, 1921, citat de Eduard Schuré în *Marii inițiați*, Harper & Row, New York, 1961, p. 514

9 „Fiul Soarelui" și echivalentul său „Fiul Domnului" erau titluri atribuite celor mai înalte niveluri de inițiere din templele antice. „În limbajul sfânt", scrie Schuré, «fiul femeii» desemna stadiul inferior de inițiere, femeia simbolizând natura. Deasupra acestui nivel de situare erau «fiii omului» sau cei inițiați în tainele sufletului și ale sufletelor «fiii zeilor» sau cei inițiați în științele cosmice și «Fiii Domnului» sau cei inițiați în știința supremă. „*Marii inițiați*", Edouard Schuré, p. 520

10 Pe vremea lui Abraham, Ființa Supremă, Cel drept și iubitor numit El, fusese demult uitat în favoarea unei multitudini de manifestări locale (de mai mică intensitate) ale divinității. Ca atare Iacob, la fel ca Abraham și fiul său Isaac, a fost inițiat în religia Solară care a reinstaurat proslăvirea Ființei Supreme (în defavoarea zeităților localităților din deșert). Aceste mijloace de proslăvire s-au răspândit printre nomazii semiți din Palestina, până în zilele noastre. Astfel iudaismul a fost întemeiat pe o revoluție religioasă care a constituit - în mod neîndoielnic - realizarea profeților indo-arieni ce aveau să vină, după cum notează Guénon. Modul său de interpretare a istoriei evreilor coincide cu analiza lingvistică a textelor din Vechiul Testament (interpretat de prof. T.J. Meek) din care el desprinde concluzia că o interacțiune a factorilor Hurieni (indo-arieni) și semitici poate fi găsită în alcătuirea mitului biblic și în narațiunea sa. *Originile evreilor*, T. J. Meek, Harper & Row, New York, 1960. Citat de Joseph Campbel în *Măștile Domnului*: vol. 3, Penguin, Harmondsworth, 1984, pp. 120-21

11 Guénon, René. *Stăpânul lumii*, Coombe Springs Press, U. K., 1983, pp. 39-41

12 Ibid., p. 42

13 Ibid., p. 43

14 Ibid.

15 Ibid., p. 44

16 Thomas, Lewis. *Viețile unei celule: Observațiile unui cercetător biolog*, Viking Press, New York, 1974. Citat de James Lovelock în *Epocile zeiței Gaia*, Oxford University Press, 1988, introducere

17 Valentinus, Vasilius, citat de John Michell în *Duhul Pământului*, Thames & Hudson, Londra, 1975, p. 4

18 Michell, *Duhul Pământului*, p. 145

19 Cobbett, William. *Istoria "Reformei "protestante din Anglia și Irlanda*, Londra, 1924

20 Michell, op. cit., p. 10–22

21 Sheldrake, Rupert. *Renașterea naturii*, Bantam Books, New York și Londra, 1991, p. 37

22 Michell, op. cit., p. 22

23 Dong, Paul. *Cele patru mistere din China*, Prentice-Hall Inc., New Jersey, 1984

24 Watson, Lyal. *Haruri ale obiectelor necunoscute*, Hodder & Stoughton, Londra, 1976, p. 112

24 Ibid., p. 115

26 Lovelock, James. *Epocile zeiței Gaia*, W. W. Norton, New York, 1988

27 Citat de Sheldrake, op. cit., pp. 124–30

28 Citat de Roger Lewin în *Complexitatea: Viața la marginea haosului*, Macmillan, New York, 1992, pp. 115–16

29 Overbye, Dennis. „Universul închipuit", din *Descoperiri*, mai 1985

30 Sheldrake, op. cit., p. 75

31 Ibid., p. 74

32 Ibid.

33 Krishna, Gopi. *Kundalini*, Shambhala Publication, Berkley, 1971, p. 88

CAPITOLUL VI:
PERFECȚIUNEA CELEI MAI SCURTE CĂI

1 Noile școli Shakti cum ar fi Mahikari, Subud, Sumarah, etc. nu sunt totdeauna recunoscute ca atare deoarece ele folosesc o formă modificată a redeșteptării kundalini, decât varianta clasică în care kundalini este redeșteptată în chakra *muladhara* aflată la baza coloanei vertebrale. Un suflet indian i-a spus

doamnei Irina Tweedie: „Prin sistemul nostru, el [kundalini] este redeşteptat cu delicateţe... noi deşteptăm «Regele», chakra inimii, şi lăsăm în seama «Regelui» deşteptarea celorlalte chakre." Prin această metodă, starea naturală a purităţii omului este redobândită nu prin meditaţie sau discipline ascetice şi nici printr-o neglijare a simţurilor, ci în mod deplin conştient, adică (în mod ideal) printr-o legătură spontană cu conştiinţa pură a unui guru. Variaţiuni ale acestei metode (care redeşteaptă kundalini din cele mai înalte centre) par să fi înlocuit cu mult tehnicile tradiţionale, oferind lumii moderne o revoluţie spirituală. Vezi *Abisul Focului*, Irina Tweedie, Element Books, Dorset, U. K., 1984, p. 27

2 Citat de Andrew Harvey în *Călătoria tainică*, Henry Hold, New York, 1991, p. 109

3 Maica Meera. *Răspunsuri*, Mecramma, New York, 1991, p. 12

4 Michell, John. *Opinii asupra Atlantidei*, Sphere Books, Londra, 1975, p. 71

5 Wilson, Colin. *În căutarea lui Wilhelm Reich*, Granada, Londra, 1982

6 Ostrander, Sheila şi Schroeder, Lynne. *PSI: Descoperiri psihice din spatele Cortinei de Fier*, Sphere Books, Londra, 1973, p. 372

7 Ibid., p. 368

8 Ibid., p. 372

9 Ibid.

10 Brennan, Barbara Ann. *Braţe de lumină*, Bantam Books, New York, 1988, p. 40

11 Ibid.

12 *Tantratattva lui Siva-Candra Widyarnava Battacarya*, tr. A. Avalon, Londra-Madras, 1914

13 *Devi-Bhagavata, Imnuri către Zeiţă*, tr. A. Avalon, Londra, 1913

14 Harshe, R. G. „Muntele Meru: patria arienilor", *Vishveshvarananda – Jurnal indologic 2*, 1964, p. 140

15 Evans-Wentz, W. Y. „Introducere" la *Cartea tibetană a morţilor*, ed. W.Y. Evans-Wentz, Oxford University Press, Londra-Oxford, 1960, pp. 61-6

16 Ibid., p. 62

17 Vezi Mandala Cosmică din *Moarte uşoară* a Stăpânului-Inimii Da. Diagrama Stăpânului-Inimii apare dintr-o perspectivă mai degrabă iminentă decât transcendentală însă (din punct de vedere metafizic) punctele de vedere interioare şi exterioare se pot schimba între ele. În primul caz, centrul mandalei este strălucitoarea lumină albă a Făpturii Transcendentale ce se află în mijlocul tărâmului mental albastru. În al doilea caz, centrul este negru, negrul purei potenţialităţi, şi se află în mijlocul celor mai adânci câmpuri roşii. Vezi *Moarte uşoară*, Stăpânul-Inimii Da, The Dawn Horse Press, San Rafael, Calif. 1987, p. 250

18 Bennett, J. G. *Maeştrii înţelepciunii*, Turnstone Books, Londra, 1977, p. 153

19 Roerich, Nicholas. *Shambhala*, Inner Traditions International, Rochester, Vt., 1990, p. 31

20 Întreaga problemă a înțelesului ierarhic al simbolurilor, al orientării rituale și al valorilor implicate în axa Cer-Pământ (pentru care nu există spațiu în această carte) este dezbătută pe larg de către René Guénon în volumul *Marea Triadă*, P. Kingsley, trad., Quinta Essentia, Cambridge, 1991

21 Alder, Vera Stanley. *De la lumesc la magnific*, Rider, Londra, 1988, pp. 174 și 193

22 Guénon, op. cit., pp. 18–48

23 Zanggar, Eberhard. *Potopul din cer*, Sidgwick & Jackson, Londra, 1992, pp. 107–8

24 Hoeller, Stephan. *Jung și Evangheliile Pierdute*, Quest Books, The Theosophical Publishing House, Wheaton, Ill., 1990, p. 225

25 Lissner, Ivar. *Omul, Zeul și Magia*, Jonathan Cape, Londra, 1977

26 Eliade, Mircea. *Mituri, vise și mistere*, Harper & Row, New York, 1975, p. 65

CAPITOLUL VII: KALACHAKRA: PROFEȚIILE SHAMBHALEI

1 Tomas, Andrew. *Shambhala: Oază de lumină*, Sphere Books, Londra, 1976, p. 34

2 Există o neînțelegere între Dalai Lama și guvernul chinez asupra identității succesorului la gradul de Panchen Lama deoarece băiatul ales de Sfinția Sa a fost înlocuit cu un altul ales de oficialitățile chineze. Dacă o persoană greșită este aleasă drept noua reîncarnare sau adevărata reîntrupare spirituală a Panchen Lama, pot apare consecințe neplăcute în transmiterea tradiției kalachakrice din China

3 Tomas, opt. cit., p. 73

4 Roerich, Nicholas. *Shambhala*, Inner. Traditions International, Vermont, 1990, p. 28

5 Citat de Tomas, Andrew. *Shambhala: Oază de lumină*, Sphere Books, Londra, 1976, p. 72

6 Roerich, op. cit., p. 28

7 Bernbaum, Edwin. *Drumul spre Shambhala*, J.P. Tarcher, Los Angeles, 1989, p. 123

8 Ibid., p. 124

9 Tomas, op. cit., p. 71

10 Ibid., p. 156

11 Scott, Ernest. *Poporul tainic*, Octagon Press, U.K., 1984

12 Campbell, Joseph. *Măştile Domnului*, vol. 2, Penguin, Harmondsworth, 1985, p. 118

13 Sellars, J. B. *Moartea zeilor în străvechiul Egipt*, Penguin, Harmondsworth, 1992, p. 199

14 O descriere mai amplă a ceasului cosmic poate fi găsită în principala carte a sectei pentru occidentali, *Mahikari*, dar şi în alte scrieri Mahikari. Potrivit credinţei shinto-budhiste, ceasul cosmic constituie fundamentul emblemei familiei regale japoneze (crizantema). *Mahikari*, Dr. Andris Tebecis, Yoko Shuppansha, Tokyo, 1982

15 Capra, Fritjof. *Punctul de cotitură*, Bantam Books, Londra, 1982, p. 363

16 Ibid., p. 14

17 Parte dintr-o conversaţie avută cu Stanislav Grof şi înregistrată de Fritjof Capra, citată în volumul său *Înţelepciunea neobişnuită*, Fontana, Londra, 1989, p. 126

18 Avalon, Arthur (Sir John Woodroffe). *Puterea şarpelui*, Dover, New York, 1974, p. 19

19 Eliade, Mircea. *Mitul veşnicei reîntoarceri*, Princeton University Press, Princeton, N. J., 1974, p. 114

20 *Vishnu Purana, un sistem al mitologiei şi tradiţiei hinduse*, F. Hall, ed., H.H. Wilson, trad., Trubner, Londra, 1868, 4: 225–27

21 Armăsarul alb (sau albastru) este socotit drept semnul deosebit al zeului Kalki, diferenţiindu-l de celelalte nouă reîncarnări precedente ale zeului Vishu şi simbolizează puritatea dorinţei trupeşti. Bernhaum, op. cit., p. 84

22 *Vishnu Purana*

23 Ossendowski, Ferdinand. *Animale, oameni şi zei*, Edward Arnold, Londra, 1921, pp. 313–14

24 Diagrama cu patru spiţe a chakrei *muladhara* se găseşte în volumul *Puterea şarpelui* de Arthur Avalon, p. 355

25 Guénon, René. *Stăpânul lumii*, Coombe Springs Press, U. K., 1983, p. 62

26 Bernbaum, op. cit., p. 80

CAPITOLUL VIII: DIRECTORATUL ASCUNS

1 Bennett, John *G. Gurdjieff: Facerea unei Noi Lumi*, Turnstone Books, Londra, 1973, p. 25

2 Ibid., p. 75

3 Guénon, René. *Stăpânul lumii*, Coombe Springs Press, U. K., 1983, p. 18

4 d'Alveydre, Saint-Yves. *Misiunea Indiei*, 1910, a 2-a ediţie 1949, citat de René Guénon, ibid., p. 23

5 Ibid., p. 5

6 Ravenscroft, Trevor şi Wallace-Murphy, T. *Semnul fiarei*, Sphere Books, U.K., 1990, p. 60

7 Schonfield, Hugh. *Odiseea eseniană*, Element Books, Dorset, U. K., 1984

8 Mulţi istorici religioşi consideră că rozicrucienii din epoca modernă nu ar trebui confundaţi cu frăţia din secolul al XVII-lea care purta acelaşi nume şi cu care se pare că nu au nici o legătură. *Poporul tainic*, Ernest Scott, Octagon Press, U. K., 1985, p. 176

9 Yates, Frances A. *Iluminarea rozicruciană*, ARK Publications, Londra, 1986, p. 232

10 Bennett, op. cit., pp. 29-50

11 Sheldrake, Rupert. *Renaşterea naturii*, Bantam Books, New York şi Londra, 1991, p. 37

12 Scott, op. cit., pp. 250-57

13 Bennett, op. cit., p. 52

14 Ibid., p. 53

15 Bennett afirma despre realizările culturale din Era Glaciară: „Pe de o parte, găsim un geniu inconfundabil în călăuzirea progresului uman şi în adoptarea noilor tehnici. În detrimentul acestui fapt, trebuie să luăm în considerare şi condiţiile primitive ale vieţii de zi cu zi, aşa cum sunt ele înfăţişate în aşezările din peşterile Europei occidentale şi în sălaşurile primitive din Asia... Descoperim capodopere ale picturii rupestre la câteva mile depărtare de aşezările primitive, pe care le putem socoti drept contemporane... Aceşti locuitori ai peşterilor trăiau în ceea ce am putea numi astăzi «un nivel de sălbăticie primitivă». Discrepanţele dintre simultanele niveluri ale culturii prezente pot fi luate în consideraţie numai dacă atribuim picturile rupestre unui grup de oameni creatori care trăiau într-o modalitate cu totul aparte de cea a triburilor înconjurătoare." *Universul dramatic*, vol. IV, John G. Bennett, Hoder & Stoughton, Londra, 1961, p. 250

16 Hapgood, Charles. *Hărţile străvechilor stăpâni ai mărilor*, Chilton Books, Philadephia, 1966, p. 193

17 Ibid.

18 Bennett, op. cit.

19 Shushud, Hasan L. Articol publicat în *Jurnalul sistematic 6*, no. 4, 1969. Citat de Ernest Scott, op. cit., p. 260

20 Owen, Walter. *Mai multe lucruri în ceruri*, Londra, 1947, citat de Andrew Tomas în *Shambhala: Oază de lumină*, Sphere Books, Londra, 1976, p. 21

21 Herodot, *Istoriile*, A. de Selincourt, trad., Penguin, Harmondsworth, 1954

22 Ousir erau, probabil, zeii rasei Capsiene, un popor ce vâna în Sahara în perioada ultimei Ere Glaciare şi care, cu zece mii de ani î. Chr., au început domesticirea animalelor. Ulterior, ei au înscris simbolurile planetare pe

stânci şi au practicat venerarea soarelui, deci aveau evidente cunoştinţe astronomice. Au migrat la vest, către valea Nilului, ca şi în alte zone nordice din lume. *Măştile Domnului*, vol. 1, Joseph Campbell, Penguin, Harmondsworth, 1984, pp. 379–83

23 *Evanghelia egiptenilor*, Nag Hammadi Library, New York, 1977, p. 195

24 Hoeller, Stephan. *Jung şi Evangheliile Pierdute*, The Theosophical Publishing House, Wheaton, Ill., 1990, p. 226

25 Ibid., p. 31

26 Iosif. *Vechimea evreilor*, The Loeb Classical Library, 9 volume, Heinemann, Londra

27 Schuré, Edouard. *Marii iniţiaţi*, Harper & Row, New York, 1961, p. 323

28 Ibid.

29 Scott, op. cit., p. 217

30 Ibid., p. 246

31 Guénon, op. cit., p. 5

CAPITOLUL IX:
SHAMBHALA: GRĂDINA ARBORELUI VIEŢII

1 *Amrita* hindusă, nectarul nemuririi, este cules din copacii aflaţi în lăcaşul Siddhasi-lor, numit Siddaloka (acesta este un alt nume pentru Shambhala). Guénon subliniază faptul că în creştinism, arborii ce produc latex incoruptibil sau răşină au fost adoptate de mult drept simboluri ale lui Christos. *Stăpânul lumii*, René Guénon, Coombe Springs Press, U. K., 1983, p. 22

2 Baring, Anne şi Cashford, Jules. *Mitul zeiţei*, Penguin, Harmondsworth, 1993, p. 563

3 Ibid., p. 488

4 Scott, Ernest. *Poporul tainic*, Octagon Press, Londra, 1985, p. 74

5 Ibid., p. 75

6 Baring şi Cashford, op. cit., p. 497

7 Unii consideră că scrierea runică s-a dezvoltat din alfabetul grecesc, însă alţii descoperă dovezi ale unei scrieri pre-runice mult mai timpurii, care poate data chiar de la finele Erei Glaciare. Versetele de bază sunt formate din 24 de litere runice, fiecare literă având atât înţeles mistic, cât şi conotaţie magică. *Măştile Domnului*, vol. 3, Joseph Campbell, Penguin, Harmondsworth, 1985, pp. 481–2 şi *Atlantida nordului*, Jurgen Spanuth, Sidgwick & Jackson, Londra, 1979, pp. 80–1

8 *Epopeea Edda*. Hovamol 139, 140, 142, Bellows, trad., Fundaţia americano-scandinavă, New York, 1923, pp. 60-61

9 Hauer, W. *Arkunden und Gestalten der Germanischdeutschen Glaubensgeschichte*, Stuttgart, 1940, p. 92

10 Yggdrasil înseamnă „calul lui Ygg", adică al lui Odin. Ca şi armăsarul alb al lui Maitreya, este aşadar o putere cosmică pe a cărui spinare călăreşte zeul, şi care îl slujeşte cu credinţă şi supunere. *Măştile Domnului*, vol. 1, Joseph Campbell, Penguin, Harmondsworth, 1984, p. 121

11 Campbell, op. cit., vol. 3, p. 488

12 Bellows, op. cit., Voluspa 2, 46, 47

13 Bellows, op. cit., Voluspa 57, 59, 62, pp. 24-25

14 Evans, Sir A. J. *Palatul lui Minos*, vol. II, MacMillan, Londra, 1921-35, citat de Joseph Campbell, op. cit., p. 50

15 Plutarh. Fragmentul 178, Loeb Edition, citat de Joscelyn Godwin, *Religii misteriose în lumea antică*, Thames & Hudson, Londra, 1981, p. 36

16 Baring şi Cashford, op. cit., p. 23

17 Lissner, Ivar. *Omul, Zeii şi Magia*, Jonathan Cape, Londra, 1977, citat de Joseph Campbell, *Măştile Domnului*, vol. 2, Penguin, Harmondsworth, 1984, p. 256

18 Schuré, Edouard. *Marii iniţiaţi*, Harper & Row, New York, 1974, Note: pp. 515-16

19 Budge, E. A. Wallis. *Zeii egiptenilor*, vol. 2, Londra, 1902, pp. 202-3

20 Hauer, op. cit., p. 175

21 Budge, op. cit., vol. 1, p. 154

22 An a fost, iniţial, zeul sumerian al cerurilor, dar locul său drept conducător al zeilor a fost uzurpat ulterior de către Enlil. *Misterul Sirius*, Robert K.G. Temple, Sidgwick & Jackson, Londra, 1976, p. 133

23 Dintr-un imn al Noului Regat Egiptean citat de Rundle Clark, R. T. *Mituri şi simboluri în Egiptul antic*, Thames & Hudson, Londra, 1978, p. 103

24 Plutarh. *Isis şi Osiris*, în Moralia, Cartea 5, F. C. Babbit, trad., William Heinemann, Loeb Classical Library, 1969, pp. 31-49

25 Ksenofontov, G. V. *Povestea şamanilor din Siberia*, A. Friedrich şi G.Buddress, trad., Otto Wilhelm Barth-Verlag, München, 1955, pp. 211-12

26 Plutarh, op. cit., pp. 31-49

27 Baring şi Cashford, op. cit., p. 232

28 Isis este adesea înfăţişată încoronată de o lună străjuită de două coarne, interpretarea obişnuită a acestei făpturi prin care se crede că cele două coarne simbolizează boul sacru (sau vaca) venerat aproape totdeauna în antichitate. Totuşi, cel mai probabil înţeles al acestui simbol este acela potrivit căruia cele două coarne reprezintă cele două şuvoaie de energie psihospirituală care ţâşnesc deobicei din capetele fiinţelor luminate şi care pot fi văzute în mod clar, ba chiar fotografiate, în anumite ocazii. De

exemplu, în imaginile străvechi, aceste şuvoaie de energie (ce se răspândesc în raze) împodobesc totdeauna capetele balaurilor, socotiţi (în mod tradiţional) drept făpturi clarvăzătoare. Boul a fost ales, probabil, pentru a fi venerat pur şi simplu fiindcă - având coarne - se considera că şi el este înzestrat cu puteri clarvăzătoare, la fel ca balaurii. Această ipoteză este sprijinită de viziunea pe care Apuleius a avut-o despre zeiţa Isis, în care două vipere apăreau de fiecare parte a capului ei. „Chiar deasupra frunţii sale strălucea un disc, ca o oglindă, sau precum chipul strălucitor al lunii... vipere (ce se înălţau din cosiţele ei din partea dreaptă şi din partea stângă) sprijineau discul, iar moţul ştiuleţilor de porumb se zburlea pe lângă ele." Atunci luna de pe creştetul zeiţei (dacă viziunea spirituală a lui Apuleius este corectă) semnifică oglinda unei intuiţii supransesibile sau a unei clarviziuni ce se iscă din acţiunea unei kundalini redeşteptate. Apuleius, *Măgarul de aur*, Robert Graves, trad., Penguin, Harmondsworth, 1950, pp. 227-28

CAPITOLUL X:
UNDE SE AFLĂ AXA LUMII?

1 Practicarea unui regicid sacru în care zeul-rege era sacrificat (în mod simbolic) la sfârşitul unei perioade prestabilite (adesea 7 sau 12 ani) s-a răspândit din al V-lea mileniu peste arii extinse ale lumii, din Africa până în Indonezia, supravieţuind în puţine comunităţi înapoiate, până de curând. Se presupune că a început în Anatolia, ca urmare a invaziei dinspre Răsărit a popoarelor nomade din stepă, vorbitori ai limbii ariane, a căror societate era ierarhizată şi războinică. *Măştile Domnului*, vol. 1, Joseph Campbell, Penguin, Harmondsworth, 1984, pp. 166-68. De asemenea *Mitul zeiţei*, Anne Baring şi Jules Cashford, Penguin, Harmondsworth, 1991, pp. 79-82.

2 Eisler, R., Leipzig, 1928, citat de Jurgen Spanuth, *Atlantida nordului*, Sidgwick & Jackson, Londra, 1979, p. 92

3 Ibid., p. 101

4 Wirth, W. *Die Volute, Symbol einer kultischen Weltordnunside*, Antios, anul 5, Stuttgart, 1966, p. 427

5 Unul din cei doi arbori aflaţi în mijlocul Raiului - Arborele Cunoaşterii şi Arborele Vieţii. Cel din urmă, după cum notează Joseph Campbell „a devenit inaccesibil omului printr-o acţiune deliberată a Domnului, pe când în alte mitologii (atât în Europa, cât şi în Orient) Arborele Cunoaşterii este el însuşi Arborele Vieţii Veşnice, ba mai mult decât atât: este încă accesibil omului." Arborele, în variatele sale aspecte, este adesea despărţit în două trunchiuri care simbolizează cele două modalităţi ale cunoaşterii şi ale puterii vieţii, iar acest lucru este valabil nu doar în iudaism, ci în toate mitologiile lumii. *Măştile Domnului*, vol. 3, Joseph Campbell, Penguin, Harmondsworth, 1984, p. 106

6 Ravenscroft, Trevor şi Wallace-Murphy T. *Semnul fiarei*, Sphere Books, U.K., 1990, p. 67

7 Ibid., p. 64

8 Baring şi Cashford, op. cit., pp. 341–43

9 Lurker, Manfred. Citat în *Zeii şi simbolurile Egiptului antic, un dicţionar ilustrat*, Thames & Hudson, Londra, 1980, p. 47

10 Baring şi Cashford, op. cit., p. 243

11 Faulkner, R. O. *Străvechile texte ale piramidelor egiptene*, Clarendon Press, Oxford, 1969, citat de Spanuth, op. cit., p. 28

12 Pe Piatra Rosetta, cuvântul Haunebu este tradus drept Hellenikos, sau Grec, însă piatra datează din anul 40 î. Chr., când grecii îşi uitaseră de mult proveniența lor nordică. *Atlantida nordului*, Jurgen Spanuth, p. 28

13 Apollodor din Atena. *Biblioteca*, Sir James Frazer, trad., Loeb Classical Library, Londra, 1921, citat de Spanuth, op. cit., pp. 99–100

14 Virgiliu. *Eneida*, W. J. Jackson Knight, trad., Penguin, Harmondsworth, 1956, 6.797

15 Spanuth, op. cit., p. 30

16 Guénon, René. *Marea Triadă*, Quinta Essentia Cambridge, 1991, p. 120

17 Plinius. *Istoria naturală*, cu tr. engleză, Loeb Classical Library, Londra, 1938–62, citat de Spanuth, op. cit., p. 253

18 Guénon, René. *Stăpânul lumii*, Coombe Springs Press, U. K., 1983, p. 60

19 Aici este invocat un concept platonic al realităţii (ca şi când ar fi alcătuit dintr-o serie de câmpuri de energie accentuată şi comprehensibilă).
Cel mai de seamă câmp al energiei conţine neschimbatele arhetipuri esenţiale ale formei. *Mişcarea* se accentuează o dată cu descreşterea treptată către nivelul fizic. Barbara Ann Brennan, limitându-se ea însăşi la un context mai degrabă uman decât planetar, descrie şi ilustrează în mod strălucit aceste niveluri diferite de activitate energetică, ele fiind deopotrivă şi lumi pline de fiinţe vii. Astfel autoarea dovedeşte că discernământul său sprijină întru totul schema neoplatonică a universului, aşa cum este ea redată de Guénon. Vezi *Braţe de lumină*, Barbara Ann Brennan, Bantam Books, New York, 1987, cap. 7

20 Guénon, op. cit., p. 9

21 Chuang Tzu, citat de Guénon, *Marea Triadă*, p. 133

22 Bohm, David. *Caracterul complet şi Ordinea Sugerată*, Routleage & Kegan Paul, Londra, 1980, p. 192

23 Se ştie că polul magnetic are o serie enormă de abateri, însă deplasarea Polului Nord (cu câţiva centimetri) este încă dezbătută de către oamenii de ştiinţă. Totuşi, cazul schimbării polului (implicând evenimente catastrofale bruşte care au loc în evoluţia Pământului) este foarte puternic. În pofida obiecţiilor ridicate de către cei mai de seamă oameni de ştiinţă, dovezile culese din cronici istorice, din hărţi cereşti, dar şi din hărţi terestre antice, din calendare, ceasuri solare sau cu apă şi din literatura sfântă şi clasică

din Orient şi Occident deopotrivă, din tradiţii mitologice orale de pe întregul cuprins al Pământului, ca şi dovezile arheologice şi astronomice de necontestat, toate subliniază viabilitatea conceptului, sub orice formă. Este un concept care se bucură de sprijinul unei străvechi tradiţii oculte ce datează cel puţin de pe vremea lui Pitagora. Vezi *Marii Iniţiaţi*, Eduard Schuré, Harper & Row, New York, 1961, p. 325

24 Din „Imnul homeric către zeiţa Gaia", Jules Cashford, trad., *Consecinţele: Jurnal pentru studii Jung-iene*, vol. 34, 1988-9, pp. 155-60

25 Hesiod, citat în Riane Eisler, *Potirul şi tăişul sabiei: Istoria noastră, viitorul nostru*, Harper & Row, San Francisco, 1987, p. 108

26 Baring şi Cashford, op. cit., p. 305

CAPITOLUL XI: ATLANTIDA ŞI HIPERBOREENII, LEAGĂNE ALE CIVILIZAŢIEI

1 Triunghiul iniţiatic simbolizează (în mod tradiţional) cele trei aspecte conducătoare sau funcţiile capului conducător aflat în fruntea ierarhiei: funcţia de pontif, rege şi legislator. Dar şi acestea pot fi exprimate drept „spirit", „suflet" şi „trup". René Guénon, *Stăpânul lumii*, Coombe Springs Press, U. K., 1983, pp. 18-21.

2 Pindar. *Ode pithiene*, E. Snell, ed., R. Lattimore, trad., Chicago, 1947

3 Ashe, Geoffrey. *Străvechea înţelepciune*, Sphere Books, Londra, 1979, p. 101

4 Hesiod [Opere]. R. Lattimore, trad., University of Michigan Press, Ann Arbor, 1959, pp. 172-3

5 Bennett, J. G. *Maeştrii înţelepciunii*, Turnstone Books, U. K., 1977, p. 49

6 Campbell, Joseph. *Măştile Domnului*, vol. 1, Penguin, Harmondsworth, 1984, p. 374

7 Ibid., p. 19

8 Meillet, A. şi Cohen, Marcel. *Graiurile lumii*, H. Champion, Paris, 1952, p. 6

9 Baring, Anne şi Cashford, Jules. *Mitul zeiţei*, Penguin, Harmondsworth, 1991, p. 25

10 Mitra, Sisirkumar. *Zorii eterni*, Sri Aurobindo Ashram, statul Madras, 1954, pp. 168-76

11 Rasa oamenilor albi (pe care străvechii egipteni o numeau Tamahu) provenea din străvechii Cro-Magnon nordici. Ei au pus bazele unei culturi megalitice în Africa. Cercetătorii francezi din secolul al XIX-lea, Ferand şi Latourneux, afirmau despre uluitoarele construcţii megalitice din Africa, Bretania şi Spania că ele au fost înălţate de popoarele dolmenelor „venite

de pe tărâmurile Mării Baltice, care au străbătut Anglia, Franța și Peninsula Iberică, până când - în cele din urmă - au trecut dincolo de granițele Egiptului, la fel ca libienii blonzi cu ochi albaștri și ca popoarele nordice Tamahu." Jurgen Spanuth, *Atlantida nordului*, Sidgwick & Jackson, 1979, pp. 123–24, citându-l pe E. Kranse, *Tuiskoland*, Glogau, 1891, p. 69

12 Spanuth, op. cit., p. 69

13 Baring și Cashford, op. cit., 20

14 Michell, John. *Opinii asupra Atlantidei*, Sphere Books, Londra, 1975, p. 117

15 Diodorus Siculus. *Biblioteca istoriei*, text cu trad. în lb. engleză de C.H. Oldfather ș. a., Loeb Classical Library, Londra, 1936–67, 247

16 Bernbaum, Edwin. *Drumul spre Shambhala*, J. P. Tarcher, Los Angeles, 1989, p. 92

17 Ibid.

18 Apollonius din Rodos. *Argonautica*, trad. drept *Călătoria corabiei Argo*, E.V. Rieu, trad., Penguin, Harmondsworth, 1971

19 Ashe, Geoffrey, *Atlantida*, Thames & Hudson, Londra, 1992, p. 5

20 Donnelly, Ignatius. *Atlantida: Lumea antediluviană*, Sidgwick & Jackson, Londra, 1979, citat de Geoffrey Ashe, op. cit., p. 9

21 Platon. *Timaeus și Critias*, Desmond Lee, trad., Penguin, Harmondsworth, 1983, p. 140

22 Ibid., p. 137

23 Ibid., p. 37

24 Zanggar, Eberhard. *Potopul din ceruri*, Sidgwick & Jackson, Londra, 1992, p. 114

25 Frankfort, Henri. *Peceți ciclindrice*, MacMillan, Londra, 1939, pp. 75–77

26 În *hieros gamos* regele era inițiat cu toate ceremoniile cuvenite din templu, prin legătura sa sexuală cu preoteasa, care simboliza Măreața Zeiță. Prin această modalitate de redeșteptare kundalini și el devenea sfânt, fiind astfel îndreptățit să guverneze ca zeu-rege. Ca atare, fiecare regat „era pogorât din ceruri". Aceasta este cea mai binecunoscută și cea mai timpurie formă de practică (datând din perioada neolitică, în general între 10.000 de ani, și 8.000 de ani î. Chr.). Poseidon, al cărui nume semnifică „soț" (adică soțul Măreței Zeițe) se pare că a fost, de fapt, un „muritor" divinizat prin legătura sa cu Magna Mater. Totuși mai târziu, normele patriarhale (răspândite printre eleni) au impus o răsturnare a rolurilor sexelor. De aceea îi întâlnim pe zeii-regi (așa cum sunt ei portretizați de Platon) fecundând în mod spiritual femeile „muritoare". *Mitul zeiței*, Anne Baring și Jules Cashford, op. cit., pp. 46–105

27 Spanuth, op. cit., p. 116

28 Hesiod, op. cit.

29 Platon, op. cit., pp. 131-32

30 Ibid., p. 143-44

31 Un arheolog, Rhys Carpenter, a fost primul care a lansat teoria potrivit căreia o modificare climaterică globală s-a petrecut în jurul anului 1200 î. Chr. Confirmându-i ideea, un oceanograf suedez a căpătat spre analiză eşantioane excavate de pe fundul Mării Mediterane (în 1947) şi, ca urmare, s-a descoperit că temperatura mării a început să crească în urmă cu 5000 de ani î. Chr., atingând apogeul cam în jurul anului 1000 î. Chr. Însă atunci s-au produs o serie de erupţii vulcanice (cele mai violente din ultimii 10.000 de ani) după care temperatura mărilor a coborât la cel mai de jos nivel al său, în decursul a 7000 de ani. O abundenţă de cronici străvechi confirmă această scădere bruscă a temperaturii de pe tot cuprinsul globului (petrecută între anii 1200-1000 î. Chr.) care a fost urmată de alte semne ce anunţau o catastrofă generală devastatoare. *Atlantida nordului*, Spanuth, op. cit., p. 150

32 Schuré, Edouard. *Marii Iniţiaţi*, Harper & Row, New York, 1961, Note: p. 515

33 Guthrie contestă originea siberiană a zeului Apollo aducând drept argumente posibilitatea credincioşilor săi de a-şi modifica forma şi de a putea călători printre stele, dar şi taumaturgia de diferite aspecte (care nu au nici un corespondent în religia greacă), ci sunt similare celor ale şamanilor siberieni şi ale vracilor. Însă mult mai convingător este faptul că sora zeului Apollo, Artemis, zeiţa greacă a vânătorii, este alăturată Ursei Mari (în mitologia astrală grecească) sau constelaţiei Ursei Mari din regiunile polare. Denumită Ursoaica-Mamă, care călăuzea fetele (în mod tradiţional) într-o horă a ursului, asemănătoare celei a şamanilor siberieni, rădăcinile cultului său sunt de sorginte preelenică şi ne duc cu gândul la strămoşii noştri totemici şi la cultele preistorice ale animalelor, putând fi descoperite şi pe ţărmul nordic al Rusiei, iar de acolo chiar în măreţul cult al Ursului din Asia Centrală şi Siberia. *Grecii şi zeii lor*, W. K. C. Guthrie, Methuen, Londra, 1950. Vezi şi *Străvechea înţelepciune*, Geoffrey Ashe, pp. 128-33

34 Platon, op. cit., p. 145

35 McKie, Euan. *Ziditorii megalitici*, Phaidon-Oxford, U. K., 1977

CAPITOLUL XII: PITAGOREANUL „Y"

1 Homer. *Odiseea*, IV, 563, S. H. Butcher şi A. Lang, trad., citat de Sir Arthur Evans, *Jurnalul studiilor elenice*, vol. II, pp. 155-56

2 Eşantioane de foraj aduse din insulele Azore, (în 1968) de către o navă de cercetare americană, dovedesc faptul că vreme de 200 milioane de ani acolo

nu a existat nici un teritoriu locuibil. Insulele care alcătuiesc Lanţul din Atlanticul Mijlociu nu sunt piscurile muntoase ale unui continent scufundat, ci cele mai înalte vârfuri ale unor mase de rocă vulcanică, ţâşnind din pântecul pământului printr-o crăpătură apărută pe platourile continentale din Africa şi Europa. *Atlantida nordului*, Jurgen Spanuth, Sidgwick & Jackson, Londra, 1979, p. 249

3 Până spre sfârşitul secolului al XIII-lea î. Chr., Scandinavia era un teritoriu mai cald ca în prezent, cu păduri de foioase ce ajungeau până la Cercul Arctic, cu o bogată şi dezvoltată agricultură cerealieră, cu viticultură accentuată şi o populaţie numeroasă. Folclorul pomeneşte în repetate rânduri despre nemaipomenita bogăţie şi despre viaţa tihnită pe care o aveau oamenii de pe urma negoţului cu chihlimbar, despre templele lor bogat ornamentate, despre bijuteriile de aur, plugurile din argint, canalele de scurgere şi canalizările din cupru. Totuşi nordul Europei şi Scandinavia s-au cufundat într-o oarecare sărăcie şi barbarie după o puternică scădere a temperaturii survenită în jurul anului 1200 î.Chr., când negoţul cu chihlimbar a încetat. Condiţiile paradisiace nu au mai revenit niciodată. Există dovezi arheologice ce atestă groaznicele incendii şi inundaţii din mlaştinile Olandei, Germaniei de Nord şi Scandinaviei în timpul perioadei din jurul anului 1200 î. Chr., Spanuth, op. cit., pp. 68-69 şi 107

4 Pithias din Massilia. Fragmente păstrate de diferiţi autori greci şi latini, culese de D. Stichtenoth, Weimar, 1958, citat de Spanuth, op. cit., pp. 250-54

5 Homer, citat de Spanuth, op. cit., pp. 217-24

6 Rudbeck, Olof. *Atlantica*, Uppsala, Suedia, publicată între anii 1657-1698

7 *Eudoxiu din Cnidos*. F. Lassere, ed., Berlin, 1966, citat de Spanuth, op. cit., p. 21

8 A. G. Gilbert, ed., *Hermeneutica*, Solos Press, 1992

9 S. R. K. Glanville, ed., *Moştenirea Egiptului*, The Clarendon Press, Oxford, 1957, citat de Charles Hapgood, *Hărţi ale străvechilor regi ai mărilor*, Chilton Books, Philadephia 1966, p. 197

10 Bauval, R. şi Gilbert, A. *Misterul Orion*, Mandarin Books, Londra, 1994, p. 263

11 Spence, Lewis. *Istoria Atlantidei*, Rider, Londra, 1926; University Books, New Hyde Park, N. Y., 1968. Citat de Geoffrey Ashe, *Atlantida*, Thames & Hudson, Londra, 1992, p. 21

12 Zanggar, Eberhard. *Potopul din ceruri*, Sidgwick & Jackson, Londra, 1992, p. 66

13 În cataclismele petrecute la sfârşitul secolului al XIII-lea î. Chr., după cum afirmă Spanuth: „Cultura miceniană a teritoriului grecesc, cultura minoană din Creta şi Thera, hitiţii din Asia Mică, Siria cu măreaţa sa capitală Ugarit, Palestina cu oraşul Ierihon bine împrejmuit de fortăreţe, toate au fost distruse, iar pretutindeni au rămas doar puţini supravieţuitori. Mărturiile arheologice dovedesc acest lucru. Din 320 de aşezări din Grecia secolului

al XIII-lea î. Chr. numai 40 mai erau locuite în secolul al XII-lea î. Chr. Populaţia s-a redus la o sutime din ceea ce fusese cu un secol în urmă." *Atlantida nordului*, Jurgen Spanuth, p. 161

14 Guénon, René. *Stăpânul Lumii*, Coombe Springs Press, U. K., 1984, p. 58

15 Bryant, Jacob. *Un nou sistem sau o analiză a mitologiei antice*, T. Rayne, P. Elmsly, B. White şi J. Walter, editori, Londra, 1976

16 În cultul tibetan al Capetelor Retezate, personajul Khatvanga (purtat de o anumită zeitate) duce cu sine trei capete aşezate unul sub altul. Cel de sus este un craniu gol care simbolizează Dharmakaya, trupul cauzal al iluminării. Următorul este un cap ce a fost retezat de mai multe zile. El simbolizează Sambhogakaya, delicatul trup al sfinţenici. Sub el se află un cap proaspăt retezat care reprezintă Nirmanayaka, trupul ce îşi arată bucuria iluminării şi care este trupul vizibil al lui Buddha. În relatările Templierilor se pomeneşte despre trei capete venerate, iar un Mare Maestru timpuriu al Ordinului avea şi el trei capete desenate pe scut. În sufism există de asemenea o practică numită Facerea unui Cap. *Femeile înţelepciunii*, Tsultrim Allione, Routledge & Kegan Paul, Arkana, Londra, 1986, pp. 34-35

17 Tomas, Andrew. *Shambhala: Oază de lumină*, Sphere Books, Londra, 1976, p. 100

18 Baigent, Michael ş. a. *Moştenirea mesianică*, Corgi Books, Londra, 1987, p. 201

19 Muck, Otto. *Secretul Atlantidei*. F. Bradley, trad., Fontana Collins, Londra, 1979, pp. 151-52

20 Yates, Frances A. *Iluminarea rozicruciană*, Routledge & Kegan Paul, ARK Ed., Londra, 1986, pp. 125-29

21 Guénon, René. *Marea Triadă*, Quinta Essentia, Cambridge, 1991, p. 53

22 Guénon, René. *Stăpânul lumii*, p. 58

23 Eliade, Mircea. *Mituri, Vise şi Mistere*, Harper Torchbooks, New York, 1975, pp. 138-39

24 Fortune, Dion. *Cabala mistică*, The Aquarian Press, Londra, 1987, p. 300

25 Cerminara, Gina. *Privire interioară în Epoca Vărsătorului*, The Theosophical Publishing House, Wheaton, Ill., 1985, p. 1-13

26 Zanggar, op. cit., p. 56

27 Platon. *Timaeus şi Critias*, Desmond Lee, trad., Penguin, Harmondsworth, 1983, p. 145

28 Yates, op. cit., p. 58

29 Waley, Arthur. *Calea şi Puterea*, MacMillan: George Allen & Unwin, Londra, 1949

30 Chuang Tzu, citat de René Guénon în *Marea Triadă*, p. 127

31 Ibid., p. 127

CAPITOLUL XIII:
O ŞTIINŢĂ ALTERNATIVĂ

1 Tomas, Andrew. *Shambhala: Oază de lumină*, Sphere Books, Londra, 1976, p. 39

2 Ossendowski, Ferdinand. *Animale, Oameni şi Zei*, Edward Arnold, Londra, 1923, p. 303

3 Roerich, Nicholas, citat de Andrew Tomas, op. cit., p. 39, dintr-un articol scris în Asia Centrală (1935)

4 Tomas, op. cit., p. 64

5 Scott, Ernest. *Poporul tainic*, Octagon Press, U. K., 1983, pp. 202–16

6 Allione, Tsultrim. *Femeile înţelepciunii*, Routledge & Kegan Paul, Arkana ed., Londra, 1986, p. 135

7 Ibid., p. 144

8 Sheldrake, Rupert. *Renaşterea naturii*, Rider, Londra, 1993, p. 86

9 Brenner, Sydney. Citat de R. Lewin „De ce este ştiinţa atât de ilogică?" *Ştiinţa* 224.

10 Sheldrake, op. cit., p. 131

11 Bateson, Gregory. Citat de Fritjof Capra în *Înţelepciunea neobişnuită*, Fontana, Londra, 1988, p. 216

12 Heisenberg, Werner, citat de William Irwin Thompson în *Paragraf despre Pământ*, Rider, Londra, 1974, pp. 89–90

13 Bennett, J. G. *Maeştrii înţelepciunii*, Turnstone Books, Londra, 1977, pp. 30–79

14 Palmer, E. H. *Misticism oriental*, Octagon Press, Londra, 1974, p. 65

15 Scott, op. cit., p. 39

16 Heer, Friedrich. *Lumea medievală*, Weidenfeld Nicholson, Londra, 1961, pp. 125–26

17 Lama Yeshe. *Introducere la Tantra*, Wisdom Publications, Londra, 1985, p. 139

18 Jones, William. *Despre filozofia asiaticilor*, citat de Ernest Scott, op. cit., p. 218

19 Allione, op. cit., p. 259

20 Ibid.

21 Făpturi de lumină (cum ar fi dascălii spirituali şi călăuzele) sunt de asemenea menţionate ca fiind prezente în modernele experienţe ale apropierii de moarte, ele făcând parte neîndoielnic din ordinul Bodhisattvas-ilor neîncarnaţi. Una dintre relatări sună aşa: „Lângă mine se afla o Făptură cu o statură minunată. Când această Făptură puternică şi iubitoare mi-a vorbit,

am deslușit vaste înțelesuri, multe depășind posibilitatea mea de a le explica. Am priceput viața și moartea. Făptura de Lumină, pură, puternică, și comunicativă, nu avea formă, dar aș putea spune că puternice valuri de conștiință mă copleșeau, pătrunzându-mi în minte... Pe măsură ce absorbeam energia Luminii, am simțit ceea ce aș putea numi extaz." *Îndreptându-ne către Omega*, Kenneth Ringe, William Morrow, New York, 1984.

22 Allione, op. cit., pp. 25 și 29

23 Metoda vizualizării potențate se spune că a călăuzit yoghinii, în cele din urmă, într-o stare *mahamudra*, mărețul extaz cortical strâns legat de extazul orgasmului sexual. Psihicul inconștient este deschis, iar imagini ale zeității înțelepciunii pot fi văzute. Astfel în volumul *Dănțuitorul din ceruri* al autorului Keith Dowman, doamna-yoghin Yeshe Tsogyel are viziunea unei femei roșii despuiate (un semn dakini) care soarbe cu nesaț din șuvoiul sângelui menstrual. „Făptura mea întreagă a fost umplută de sănătate și prosperitate, iar sfinții pomenesc despre această schimbare psihică. M-am simțit puternic ca un leu al zăpezilor și mi-am dat seama că absorbția profundă este adevărul inexprimabil." *Dănțuitorul din ceruri: Viața secretă și cântecele doamnei Yeshe Tsogyel*, J. Dowman, Routledge & Kegan Paul, Londra, 1984, p. 71

În mod similar, Allione povestește o viziune pe care a avut-o despre en-energia spirituală delicată și luminoasă din trupul *vajra*, energie apărută sub chipul aspru al unei bătrâne cu ochi luminoși și păr cărunt revărsându-i-se pe umeri, care s-a ivit deodată în fața ei. Femeia era despuiată, cu pielea auriu-arămie. Sânii i se balansau, iar ea dansa... Mă invita să mă alătur și eu la dansul ei. Prin intermediul visurilor, această bătrână femeie înțeleaptă a constituit mijlocul prin care Tsultrim a căpătat inspirație și îndrumarea de a-și redacta cartea despre mărețele femei-sfinte tibetane. *Femeile înțelepciunii*, pp. XXIX și 34

24 Fortune, Dion. *Cabala mistică*, The Aquarian Press, Londra, 1987, pp. 240–41

25 Ibid., p. 241

26 Legendele irlandeze despre Tuatha de Danaan, o rasă minunată și nobilă ce descindea din zeița Dana (zeița cunoașterii și a poeziei (perechea zeiței Gaia, uneori denumită Anu) ai cărei regi au domnit în Irlanda până când au fost înlocuiți de celți, devenind un popor de basm, pot sugera neîndoielnic că cele două regate, cel de basm și cel uman, au fost cândva unul singur, până când s-au despărțit, urmând căi diferite ale evoluției. Aceste legende celtice își au rădăcinile în învățăturile profund istorice ale hiperboreenilor prearuidici mult mai vechi, de aceea ele pot conține adevăruri de mult uitate. *Măștile Domnului*, vol. 3, Joseph Campbell, Penguin, Harmondsworth, 1983, p. 40

27 Allione, op. cit., p. 42

28 Roerich, op. cit., p. 28

29 Tomas, op. cit., p. 75

30 Vallee, Jacques. *Revelații*, Ballantine Books, New York, 1991, p. 237

31 Spencer, John. *Enciclopedia OZN*, Headline Books, Londra, 1991, p. 10

32 Vallee, op. cit., p. 237

33 Ashe, Geoffrey. *Străvechea înțelepciune*, Sphere Books, Londra, 1977, p. 186

CAPITOLUL XIV: UN SEMN PENTRU NOUL MILENIU

1 Eliade, Mircea. *Mituri, Vise și Mistere*, Harper & Row, New York, 1975, p. 237

2 Seward, Desmond, *Soarele dănțuitor*, MacMillan, Londra, 1993, p. 100

3 Ibid., p. 100

4 Citat de John Spencer în *Enciclopedia OZN*, Headline Books, Londra, 1991, p. 251

5 Ibid., p. 107

6 Ibid., p. 251

7 Ibid., p. 298

8 Yates, Frances A. *Iluminarea rozicruciană*, Routledge & Kegan Paul, Londra, 1986, p. 39

9 Ibid., p. 30

10. Wilson, Edgar. "În căutarea punctului Chi insesizabil, Jurnalul Societății Internaționale de Studiu al Energiilor Subtile și ale Medicinei Energiei", 1 (1990)

11 Brennan, Barbara Ann. *Brațe de lumină*, Bantam Books, New York, 1988, p. 19

12 Ibid., p. 16

13 Ring, Kenneth. *Proiectul Omega*, William Morrow, New York, 1992, pp. 32 și 91

14 Ibid., pp. 156, 236 și 240

15 Ibid., p. 235

16 De exemplu lucrarea *Ultima alternativă* a autorului Michael Grosso, N.H. Walpole, Stillpoint, 1985. Descrierea sa definitivă a factorului evoluției o intitulează Mintea Liberă, un gen de supraminte transpersonală care poate interacționa cu materia, corespunzând întru totul Shambhalei

17 White, John. *Întâlnirea dintre știință și spirit*, Paragon, New York, 1990, p. 172

18 Grey, Margot. *Reîntoarcerea din moarte*, Arkana, Londra, 1985, p. 168

19 Campbell, Joseph. *Măştile Domnului*, vol. 1, Penguin, Harmondsworth, 1984, p. 471

20. Wilber, Ken. *Deasupra Raiului*, Shambhala Publications, Colorado, 1981, p. 79

21 Jones, William. *Despre filozofia asiaticilor*, citat de Ernest Scott, *Poporul tainic*, Octagon Press, Londra, 1983, p. 218

22 Kramer, S. N. *Istoria începe la Sumer*, Thames & Hudson, Londra, 1958, p. 196

23 Bernbaum, Edwin. *Drumul spre Shambhala*, J. P. Tarcher, Los Angeles, 1989, p. 258

24 Bennett, J. G. *Maeştrii înţelepciunii*, Turnstone Books, Londra, 1977, p. 69

25 Scott, op. cit., p. 39

26 Ling, David. *Buddha*, Temple Smith, Londra, 1985

27 Roerich, Nicholas. *Shambhala*, Inner Traditions International, Rochester, Vt., 1990, pp. 11, 31

28 Ibid., p. 16

29 Tomas, Andrew. *Shambhala: Oază de lumină*, Sphere Books, Londra, 1976, p. 172

Autoarea a depus eforturi susţinute pentru a obţine permisiunea de a retipări materialele ce posedă drept de autor. Dacă materiale (ce nu sunt binecunoscute în mod specific) ne sunt semnalate, le vom acorda atenţie în ediţiile viitoare.

Cuprins

PREFAȚĂ 5

PARTEA ÎNTÂI. MUNTELE

1. ÎN CĂUTAREA MITULUI SHAMBHALA . . . 9
   - Tradiția Shambhalei în Occident 14
   - Contribuția budhismului tibetan 21
2. OGLINDA MANDALICĂ 28
   - Peisajul regatului mitic 30
   - Shambhala și Yoga Tantrică 35
   - Călătoria unui Lama la Shambhala 40
   - Localizarea Shambhalei pe hartă 44
3. UN MĂNUNCHI DE RELIGII 47
   - În căutarea Muntelui Meru Cel Cu Nouă Etaje 52
   - O oază de tihnă religioasă 55
   - Shambhala: un cerc al centrelor forțelor spirituale? . 60
4. MUNTELE COSMIC 68
   - Primul Paradis Terestru 71
   - Kundalini terestru și Axa Lumii 75
   - Roata medicinei amerindiene: a șaptea Poartă 81
5. CALEA ÎNGERILOR 85
   - Ce este Axa Lumii? 87
   - Sistemul Chakric al Pământului 93
   - Gaia: Pământul ca un organism viu 97
   - Un model psihospiritual al lumii naturale 99
   - Câmpul Unificat: Este Materia Întunecată Kundalini? 100
6. PERFECȚIUNEA CELEI MAI SCURTE CĂI . 103
   - Kundalini cosmic în concentrație 104
   - Câmpul de Energie Universală 109

Meru: O geografie mistică budhisto-hindusă 110
Călătoria unei australience în Shambhala 114
Zborul astral al șamanului 119

7. KALACHAKRA:
PROFEȚIILE SHAMBHALEI 122
Cele trei niveluri ale Kalachakrei 124
Shambhala și ceasul cosmic 127
Timp liniar sau timp ciclic? 130
Roata timpului: Profețiile sale 133
Inițierea lumii 137

8. DIRECTORATUL ASCUNS 141
Ierarhia Shambhalei 143
Exodul spiritual din Occidentul secolului al XVII-lea . 145
Există oare un Cerc Interior al umanității? 150
Comunitatea celor binecuvântați 156

PARTEA A II-A. ARBORELE

9. SHAMBHALA:
GRĂDINA ARBORELUI VIEȚII 162
Arborele jertfei 166
Inițierea și Arborele Lumii 171
Isis și Osiris: șamanismul în mitologia egipteană . . 173

10. UNDE SE AFLĂ AXA LUMII? 180
Către o nouă imagine a Cosmosului 188
Veșnica reîntoarcere 192

11. ATLANTIDA ȘI HIPERBOREENII:
LEAGĂNE ALE CIVILIZAȚIEI 195
Electris: Un centru al înțelepciunii hiperboreene . . 201
Atlantida: „O glorie primordială care a dispărut“ . 204
Istoria pierdută a Greciei antice 210

12. PITAGOREANUL „Y” 214
Reactivarea străvechii rețele a puterii 219
Atlantida nu este o societate utopică 223
Cum ar trebui să cârmuiască înțelepciunea? 226

13. ȘTIINȚA ALTERNATIVĂ 233
Energia unitară se extinde în Univers 240
Lumina ce strălucește dincolo de lume 243

Semnul Shambhalei: Obiecte Zburătoare Neidentificate 250

14. UN SEMN PENTRU NOUL MILENIU 256

Spiritualizarea omenirii 260

În căutarea iubirii și purității 267

În căutarea unui nou model al lumii 271

„Regele din Shambhala își va schimba reședința“ . . 273

NOTE 276

fed print sa
O societate Bulan Gas
Telefon: 335.93.18; 335.97.47
Fax: 337.33.77; E-mail: fed@promo.ro

CĂRȚILE NOASTRE – LA DISPOZIȚIA D-VOASTRĂ

Editurile **SAECULUM I.O.** și **VESTALA** (*Str. Ciucea, nr. 5, bl. L 19, ap. 216, cod 74696, București – 72*), oferă cititorilor interesați cărțile publicate sub egida lor cu reducere de preț, în cazul în care le achiziționează direct de la depozitul editurilor (*Str. Teodosie Rudeanu, nr. 29, sect. 1*) cu plata în numerar, sau le comandă în scris (cu plata ramburs).

Toate cărțile beneficiază de gratuitatea expedierii prin poștă.

Reducerile sunt proporționale cu valoarea cărților comandate. Peste **100.000 lei – 10%**; peste **400.000 lei – 15%**; peste **1.000.000** lei – **20%**.

Relații suplimentare la telefoanele **01/222.85.97, 222.86.45, 223.10.40** (depozit), între orele **9–17** (fax: **01/222.85.97, 01/3452827**).

OFERTĂ SPECIALĂ

Cititorii care achiziționează cărți direct de la depozit beneficiază de reducerea de 10% chiar și atunci când suma cumpărăturilor nu se ridică la 100.000 lei.

Vizitați pagina noastră de internet:

www.saeculum.ro

E-mail: saeculum@pcnet.ro

TITLURI DISPONIBILE

- *Lucian Predescu*, **Enciclopedia României**, format 29 x 21 cm, 976 p.;
- *Marc Aureliu*, **Către sine însuşi**, 160 p.;
- *M. Eminescu*, **Opere**, vol. V, ediţia Perpessicius reprodusă anastatic, format 29,5 x 24 cm, legat, cartonat, 720 p.;
- *M. Eminescu*, **Opera dramatică. 1. Lucrări originale**, 336 p.;
- *Florin Marcu*, **Marele dicţionar de neologisme**, legat, cartonat, celofanat, format 17 x 27 cm, 960 p.;
- *Hans-Christian Huf*, **Sfinx. Tainele istoriei**, I-II, 464 p. III-IV, 384 p.;
- *James Churchward*, **Simbolurile sacre ale continentului Mu**, 224 p.;
- *Jerome Clark*, **Enciclopedia fenomenelor inexplicabile**, 560 p.;
- *Philipp Vandenberg*, **Secretul oracolelor antice**, 256 p.;
- **Istoria literaturii române în evocări**, propusă de I. Oprişan, 464 p.;
- **O radiografie a exilului românesc. Corespondenţă emisă şi primită de Grigore Nandriş. 1946–1967**, 464 p.;
- **Procesul lui Iuliu Maniu**, ediţie îngrijită de Marcel Ciucă, 4 vol., 560 + 384 + 368 + 480 p.;
- *Florin Marcu*, **Mic dicţionar ortografic şi ortoepic al limbii române**, 192 p.;
- *Gh. F. Ciauşanu*, **Superstiţiile poporului român**, 336 p.;
- *Baltasar Gracian*, **Oracolul. Manual al înţelepciunii în viaţă**, 128 p.;
- *C. Manolache*, **Scânteietoarea viaţă a Iuliei Hasdeu**, 320 p.;
- *Clayton – Price*, **Cele 7 minuni ale lumii antice**, 192 p.;
- *C. Dumitrescu. R. Perciun*, **Diabetul zaharat**, 192 p.;
- *Dan Grigorescu*, **Pietrele de la Stonehenge tac**, 304 p.;
- *Dan Grigorescu*, **Romanul american al secolului XX**, 352 p.;
- *Elisabeta Şoşa*, **Ortografia fără taine**, cu desene color de Done Stan, 256 p.;
- *Florin Marcu*, **Dicţionar uzual de neologisme**, 432 p.;
- *Constantin Trandafir*, **Poezia lui Bacovia**, 144 p.;
- *G. Bacovia*, **Versuri**, 192 p.;
- *Paul Ştefănescu*, **Enigme ale istoriei române**, 304 p.;
- *Paul Ştefănescu*, **Enigme ale istoriei universale**, I-II, 352+320 p.;
- *D. Micu*, **Istoria literaturii române**, format 17 x 24 cm, legat, cartonat, 832 p.;
- *H. Frisch*, **Sursele germane ale creaţiei eminesciene**, I-II, 416 + 416 p.;
- *Horia Matei*, **Enigmele Terrei**, I+II, 368 + 368 p.;
- *Iordan Datcu*, **Dicţionarul etnologilor români**, vol. I-II, 320 + 328 p.,; vol. III, 320 p.;
- *Mihai Gheorghe Andrieş*, **Ultimul oraş al Atlantidei**, 320 p.;
- *Mihai Gheorghe Andrieş*, **Orizonturi misterioase. Aventuri în cea de-a patra dimensiune**, 224 p.;
- *Ovidiu Drimba*, **Istoria culturii şi civilizaţiei**, vol. I-III, 464 + 384 + 416 p.; vol. IV-V, 560 + 448 p.; vol. VI-VIII, 400 + 368 + 352 p.; vol. IX-X, 416 + 416 p.;
- *Ovidiu Drimba*, **Istoria literaturii universale**, I-II, 352 + 448 p.;
- *Ovidiu Drimba*, **Istoria teatrului universal**, 352 p.;
- **Tom Tit Tot. Basme şi poveşti populare englezeşti**, 208 p.;
- *Os Kuhlen*, **Sistemul ocult de dominare a lumii. Istoria secretă a umanităţii**, 304 p.